ޔައުމިއްޔާ ނަންބަރު: 2013/63

ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސް

ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ޔައުމިއްޔާ

2013 ވަނަ އަހަރުގެ 3 ވަނަ ދައުރުގެ 18 ވަނަ ޖަލްސާ

16 ޑިސެމްބަރ 2013

1. ދުޢާ

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرّحمن الرّحيم، الحمد لله والصّلاة والسّلام على رسول الله وعلى آله وصحبه ومن والاه. މަޖިލިސް ފެށީ.

2. ޖަލްސާގެ ހާޒިރީ

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

މި ވަގުތު ޖަލްސާ އަށް ހާޒިރުވެވަޑައިގެން ތިއްބެވީ 21 މެންބަރުން.

3. ދުވަހުގެ އެޖެންޑާ އިޢުލާނުކުރެއްވުމާއި ތަޢުޒިއްޔާ ފާސްކުރުން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

3-1 މިއަދުގެ އެޖެންޑާ ނަންބަރަކީ، އޖ/18/3/2013.

3-2 އެޖެންޑާ އައިޓަމު 3.2، ތަޢުޒިއްޔާ ފާސްކުރުން. ތަޢުޒިއްޔާ ނަންބަރު 60/2013 އިން 62/2013 އަށް ޖަލްސާގެ ތަޢުޒިއްޔާ. އެއީ 2013 ވަނަ އަހަރުގެ 3 ވަނަ ދައުރުގެ 15 ވަނަ ޖަލްސާ އިން ފެށިގެން 17 ވަނަ ޖަލްސާގެ ނިޔަލަށް ހުރި ތަޢުޒިއްޔާތަކެވެ. މި ތަޢުޒިއްޔާތަކަށް މަޖިލީހުގެ ވެބްސައިޓްގައި ޝާއިޢުކުރުމަށްފަހު އެއްވެސް މެންބަރަކު އިސްލާހެއް ހުށަހަޅުއްވާފައިނުވާތީ ގަވާއިދުގައިވާ ގޮތުގެ މަތީން މި ތަޢުޒިއްޔާތަކަކީ މަޖިލީހުގެ ރިޔާސަތުން ޤަބޫލުކުރާ ތަޢުޒިއްޔާތަކެއް ކަމަށް ނިންމައިފިން.

4. ރިޔާސަތުން އަންގާ އެންގުން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އެޖެންޑާ އައިޓަމު 4، ރިޔާސަތުން އަންގާ އެންގުން.

4.1- މިއަދު ކޮމިޓީތަކުގެ ބައްދަލުވުންތައް ބޭއްވުމަށް ހަމަޖެހިފައިވާ ގޮތް. 9:30ގައި މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީ، ކޮމިޓީ ކޮޓަރި 2ގައި. 10:00 އިން ފެށިގެން 2014 ވަނަ އަހަރަށް ލަފާކުރާ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓު ދިރާސާކުރައްވާ ކޮމިޓީ، ކޮމިޓީ ކޮޓަރި 1ގައި. 4:00ގައި ޤައުމީ ސަލާމަތުގެ ކޮމިޓީ، ކޮމިޓީ ކޮޓަރި 3ގައި.

5. ސުވާލު

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކުން:

އެޖެންޑާ އައިޓަމު 5 ސުވާލު. މި އައިޓަމުގެ ދަށުން މަސައްކަތެއް ނުކުރެ.

6. މަޖިލީހުގެ ރައީސްގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާ ކަންކަން

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކުން:

އެޖެންޑާ އައިޓަމު 6 މަޖިލީހުގެ ރައީސްގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާކަންކަން.

6.1- ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ މަޤާމު ހުސްވެގެން އެ މަޤާމަށް މީހަކު އައްޔަންކުރުމަށް ބަލައި ޤާނޫނު ނަންބަރު 9/2008، ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ ޤާނޫނުގެ 3 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)ގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން އާއްމުކޮށް އިޢުލާނުކުރުމުން އެކަމަށް އިޖާބަދެއްވި ބޭފުޅުންގެ ތެރެއިން، ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ މަޤާމަށް ހ. މިނާޒް އަލްއުސްތާޛު މަޢުމޫން ހަމީދުގެ ނަންފުޅު ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 171 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގައި ވާ ގޮތުގެ މަތިން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގައި އިޢުލާނުކުރުމާއި އެ ނަންފުޅު ދިރާސާކުރައްވައި ގޮތެއް ނިންމެވުމަށް އެ މައްސަލައާ ގުޅޭ ދާއިމީ ކޮމިޓީ އަށް ފޮނުއްވުމަށް ކަނޑައެޅުން. ރިޔާސަތުން ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ފޮނުއްވި ސިޓީ މަޖިލީހަށް އިއްވާލައްވައިދެއްވުން.

އިތުރު ފަރާތުން އިއްވުން:

ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ރައީސް، އަލްއުސްތާޛު އަބްދުﷲ ޝާހިދު، ފުރުން ސަލާމަތުގައި ދަންނަވާލަމެވެ. ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ މަޤާމު ހުސްވެގެން އެ މަޤާމަށް މީހަކު އައްޔަންކުރުމަށް ބަލައި ޤާނޫނު ނަންބަރު 9/2008، ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ ޤާނޫނުގެ 3 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)ގައި ވާ ގޮތުގެ މަތިން އާއްމުކޮށް އިޢުލާނުކުރުމުން، އެ ކަމަށް އިޖާބަދެއްވި 5 ބޭފުޅުންގެ ތެރެއިން ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ މަޤާމަށް ހ. މިނާޒް އަލްއުސްތާޛު މަޢުމޫން

ހަމީދުގެ ނަސްރުދު އަޑުގަނޑު ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ހުށަހަޅައި، ޢާންމާ ބެހޭ މަޢުލޫމާތު މި ސިޓީއާ އެކު ފޮނުވީމެވެ. އަދި ޢާއްމުކޮށް އިޢުލާނުކުރުމުން އެކަމަށް އިޖާބަދެއްވި އެހެން ބަހުރުވަ ނަންބަރު ވެސް ބްރޯޑްކާސްޓިންގ ކުރެވޭގޮތް ޤާނޫނުގެ 3 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)ގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ބަލައި މި ސިޓީއާ އެކު ފޮނުވީމެވެ. އިޙްތިރާމު ޤަބޫލުކުރެއްވުން އެދެމެވެ. 4 ސަފަރު 1435، 10 ޑިސެމްބަރު 2013. ޚާދިމުކުމް، ޢަބްދުﷲ ޔާމީން ޢަބްދުލްޤައްޔޫމް.

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

ޝުކުރިއްޔާ. މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން މި މައްސަލަ ދިރާސާކުރެއްވުމަށް މިނިވަން މުއައްސަސާތަކާ ބެހޭ ކޮމިޓީ އަށް ފޮނުވިއްޖެ ކަމަށް ނިންމަވަން.

7. މަޖިލީހަށް ތަޢާރުފުކުރަންޖެހޭ ބިލާއި ގަރާރު

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

އެޖެންޑާ އައިޓަމް 7، މަޖިލީހަށް ތަޢާރުފުކުރަންޖެހޭ ބިލާއި ގަރާރު. މި އައިޓަމުގެ ދަށުން މަސައްކަތެއް ނެތް.

8. ކުރިން ތަޢާރުފުކޮށްފައިވާ ބިލެއްގެ ކުށެއް އިސްލާހުކުރުން.

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

އެޖެންޑާ އައިޓަމް 8، ކުރިން ތަޢާރުފުކޮށްފައިވާ ބިލެއްގެ ކުށެއް އިސްލާހުކުރުން. އިސްލާހުކުރުމަށްޓަކައި އެފަދަ ކުށެއް އިސްލާހުކުރާކަން މިއަދަކު ވެސް ނެތް.

9. އިބްތިދާއީ ބަހުސް

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

އެޖެންޑާ އައިޓަމް 9، އިބްތިދާއީ ބަހުސް. މި އައިޓަމުގެ ދަށުން މަސައްކަތެއް ނެތް.

10. ނުނިމި ހުރި މަސައްކަތް

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކުން:

އެޖެންޑާ އައިޓަމު 10، ނުނިމި ހުރި މަސައްކަތް. މި އައިޓަމުގެ ދަށުން މަސައްކަތެއް ނެތް.

11. ކޮމިޓީތަކުން ހުށަހަޅާ ކަންކަން

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކުން:

އެޖެންޑާ އައިޓަމު 11، ކޮމިޓީތަކުން ހުށަހަޅާ ކަންކަން.

11.1- އަނިޔާ މަނާކުރުމާއި ހުއްޓުވުމުގެ ބިލު. ޤައުމީ ސަލާމަތުގެ ކޮމިޓީން ދިރާސާކުރައްވައި ނިންމެވި ގޮތުގެ ރިޕޯޓް. މި ރިޕޯޓަށް އިސްލާހު ހުށަހެޅުމަށް 25 ނޮވެމްބަރ 2013ގައި މެންބަރުންނަށް ފޮނުވުނު. މި ރިޕޯޓަށް އެއްވެސް އިސްލާހެއް ލިބިފައެއް ނުވޭ. މި ރިޕޯޓް މަޖިލީހަށް ހުށަހަޅުއްވައިދެއްވާނީ ޤައުމީ ސަލާމަތުގެ ކޮމިޓީގެ މުޤައްރިރު، ހުޅުހެންވޭރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މޫސާ މަނިކު. އަޅުގަނޑު އިއްޒަތްތެރި މުޤައްރިރަށް ފުރުޞަތުއަރުވަން.

ހުޅުހެންވޭރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މޫސާ މަނިކު ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ، އަނިޔާ މަނާކުރުމާއި ހުއްޓުވުމުގެ ބިލަކީ ޤައުމީ ސަލާމަތުގެ ކޮމިޓީން ވަރަށް ބޮޑަށް މަސައްކަތްކޮށްފައިވާ ބިލެއް. މި ބިލު މިއީ 15 އޮގަސްޓު 2011 ވަނަ ދުވަހު ކުރީ ރައްޔިތުން މަޖިލީހުގެ ފުރަތަމަ ދައުރުގެ 14 ވަނަ ޖަލްސާ އަށް ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ބިލެއް. ބިލު ހުށަހެޅުއްވީ އަޅުގަނޑުގެ އުޚުތު، ގަލޮޅު އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އީވާ އަބްދުﷲ. އަބަދުވެސް ރާއްޖޭގެ އަނިޔާކުރަމުންދާތީވެ އެކަމާ ގުޅިގެން އަޅުގަނޑުމެން ޕާޓީ ތެރޭގައި ވެސް އަދި މި މަޖިލީހުގައި ވެސް އަޅުއްވަމުން ގެންދަވާ އިވާ އަދި އަޅުގަނޑު ހަމަގައިމު ވެސް [illegible] ގޮތުގައި މި ބިލު އަވަސްކޮށް ނިންމުމުގައި ވަރަށް ބޮޑު އެހީތެރިކަމެއް ދެއްވި ބާކަނބަލުން. އެކަމަށް ޝުކުރު ވަރަށް އިޚްލާސްތެރިކަމާ އެކު ޝުކުރުދަންނަވަން. އަދިވެސް އެބިލު އެކަމަކާ ކުރިއަށް ބޮޑު މަސައްކަތަކަށް ބަލާފައި މި މަޖިލީހުގެ މެންބަރުން މި ބިލު ފާސްކޮށްދެއްވުމަކީ ހަމަގައިމު ވެސް ވަރަށް އެދިވިގެންވާ ކަމެއް. އާދެ، އަޅުގަނޑުމެންގެ ކޮމިޓީގައި ހިމެނޭ [illegible] އަޅުގަނޑު، އަދި [illegible] [illegible] ދާއިރާގެ މެންބަރު [illegible]، [illegible] ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު [illegible]، [illegible] ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު [illegible]، [illegible] ދާއިރާގެ މެންބަރު [illegible]، ގަމު ދާއިރާގެ މެންބަރު [illegible]، [illegible]

މެދު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޝިފާޒު މުފީދު، ކަނޑިތީމު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ޙުސައިން، ފޭދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަލްހާން ފަހުމީ، ގުރައިދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހިމް ރިޒާ، ގަލޮޅު ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު މަޙްލޫފް.

އަޅުގަނޑުމެންގެ ކޮމިޓީ އަކީ މިކަހަލަ ވަރަށް ގިނަ ބިލުތަކެއް ނިންމަމުން ގެންދާ ކޮމިޓީއެއް. އަޅުގަނޑު ވަރަށް އުފާވާ އެކީގައި ކޮމިޓީގެ މެންބަރުން ކޮށްދެއްވާ ބޮޑު މަސައްކަތަށް ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރުދަންނަވަން. ދިވެހިރާއްޖޭގައި ޤާނޫނުއަސާސީއާ ގުޅޭ ކަންކަމާއި ބެހޭ މުހިއްމު ކަންތައްތަކުގެ ކުރިއަށް ގެންދިއުމުގެ މަސައްކަތް ކުރެވެމުން ދިޔައިރު، އެކި ދުވަސްވަރުގައި، އެކި ގޮތްގޮތުން ދިވެހިރާއްޖޭގައި މިހާރު ހިނގަމުންދާ އަސާސީ ޙައްޤުތަކާ ގުޅޭ ޤާނޫނުތަކެއް ހެދިފައި ވީނަމަވެސް، އެ ޤާނޫނުތަކުގެ ދަށުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންނަށް ޙައްޤުތައް ލިބިދިނުމަށްޓަކައި އެއްވެސް ގޮތެއް ނެތް. އޭރު ހުރި ޤާނޫނުތައް ޢަމަލުކުރުމުގައި ކަނޑައެޅިފައިވާ ގޮތެއް ނެތުމުން، ރައްޔިތުންގެ ޙައްޤުތައް ރައްކާތެރިކުރުމުގެ މަސައްކަތް ކުރެވިފައިވާ ވަރު މަދު ކަމަކަށް ވާތީ، އެކަމަށް ހައްލެއް ހޯދުމަށްޓަކައި އަޅުގަނޑުމެންގެ ކޮމިޓީން ވަރަށް ބޮޑަށް މަސައްކަތްކޮށްގެން ދިޔައީ.

ސަރުކާރުން؛ ސަރުކާރު ކުރިއަށްގެންދާ ބައެއް ކަންކަން ސިޔާސަތުތަކާއި، ޤަވާޢިދުތަކާއި ގުޅިގެން ރައްޔިތުންގެ ޙައްޤުތައް ރައްކާތެރިކުރުމުގެ ގޮތުން. ދިވެހިރާއްޖޭގެ އަސާސީ ޙައްޤުތައް ޤާނޫނީ ގޮތުން ހިމާޔަތްކުރެވޭނެ ގޮތެއް އެކުލަވާލުމަށް ބިލު ތައްޔާރުކުރެވުނު. މިޤާނޫނު ތަޢާރަފް ކުރަން ކޮމިޓީއަށް ފޮނުވުމުން މިކަމަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގައި ވަރަށް މުހިންމު ކަމެއްކަން ކޮމިޓީގެ ހުރިހާ މެންބަރުން ވެސް ވަނީ ފާހަގަކޮށްފައި. މިގޮތުން ޤާނޫނީ ޙައްޤުތައް ރައްކާތެރިކުރުމަށް ފެށި މަސައްކަތް ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށް ކޮމިޓީން ވަރަށް ގިނަ ބައްދަލުވުންތަކެއް ބޭއްވިއެވެ. ސަރުކާރު އެކިއެކި މުއައްސަސާތަކާއި ވެސް މަޝްވަރާކުރުމަށްފަހު، ކޮމިޓީން ބިލުގެ ކޮންމެ މާއްދާއެއް ވަކިވަކިން ބަލައި ދިރާސާކުރިއެވެ. މިގޮތުން ކޮމިޓީން ޢާއްމުންނަށް ހުޅުވާލާ ބިލަށް ލިބުނު ޚިޔާލުތައް ވެސް ހިމަނައިގެން ބިލު ފާސްކުރުމަށް ކޮމިޓީން ނިންމީ.

ބިލު ދިރާސާކުރުމުގެ ތެރޭގައި، މަޤާމުތަކާއި މުއައްސަސާތަކުން ލިޔުމުން ފޮނުވި ޚިޔާލުތަކާއި އެ މުއައްސަސާތަކުގެ ބައެއް މަޤާމުތަކުގެ ވެރިން ކޮމިޓީއާ ބައްދަލުކޮށް ދެއްވި މަޢުލޫމާތާއި ހިމެނޭ. ސަރުކާރުގެ މަސައްކަތްތަކުގެ ތެރެއިން ބައެއް ކަންކަން ވަނީ ޤާނޫނުތަކުގެ ސަބަބުން ހުރަސްއެޅިފައި؟ 4 ވަނަ ބާބުގެ މާއްދާތަކާ ގުޅޭ ގޮތުން ކޮމިޓީގެ މެންބަރުން ކުރެއްވި ބަހުސްތަކުގައި ވަރަށް ގިނަ ބައެއް ޚިޔާލުތަކެއް ވެސް ފާހަގަކުރެވުނެވެ. ކޮމިޓީގެ މެންބަރުންގެ މެދުގައި އިޖުތިމާޢީ ގޮތުން ބަލާއިރު، އަޅުގަނޑުމެން ދެކޭގޮތުގައި މިއީ ބޮޑު މަޝްވަރާއެއް ކުރެވުނު ޤާނޫނެކެވެ. ޤާނޫނު ފާސްވުމުން ޢަމަލުކުރުމުގައި ދިމާވާ ހުރަސްތަކާއި ގޮންޖެހުންތައް ފިލުވުމަށް ކޮމިޓީގެ މެންބަރުން އެއްބަސްވެ ދެއްވި ހުށަހެޅުންތައް ވެސް ހިމެނިފައި ވާކަން އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން. މިބިލު ފާސްކުރެއްވުމަށްޓަކައި ހުރިހާ މެންބަރުން ވޯޓު ދެއްވުމަށް އެދެމެވެ.

އެކަމަކާ އެއްވެސް ދެކޮޅެއް ނެތް. ކޮންމެ ބަޔަކަށް ވެސް ހައްޤު އިންސާފުގެ ބަރާބަރު ފުރުޞަތު ދޭންޖެހޭނެ. އަޅުގަނޑުމެން މި ތަނުގައި ވާހަކަދައްކަމުންދާއިރުގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންގެ ބައްޓަން އެބަ އުނގެނެނީ. އަޅުގަނޑު މިއަދު ވެސް މި މަޤާމުގައި ހުރީ ވަރަށް ހިތްވަރާ އެކުގައި ދަނޑިވަޅުން. ވަރަށް ކުރިއަށް ދިޔުމަށް ފުރުޞަތު ލިބޭ އަޅުގަނޑަކީ ހަމަ ދަރުމަވެރިން، ސަރުކާރުން އަނިޔާކުރުމުން ގެނދާ މީހެއް. އެތަނަކު ޖެހިގެންދާނެ ތަނުކުރުމުގެ ނަރުދަސްއިޔާ ވެގެންދާނެ ޕާޓީތަކާ މި ޢަދުލުގައި އެއް ދުވަހު، މި ޙަރަކާތެއް، ދެތިން ފަހަރު މި ތަޢުލީމީ ބައްޕަތެރި ދުވަހު 7 ފޮތްކަރުދާސް ޙިމާޔަތްކުރުމުގެ ކުރިމަތިލާން ފެށުނު ހިނގާދިޔަ ސަރަހައްދުގެ ސުލްޠާނަކަށް ތަޢުލީމުގެ ތޮރިނަކަށް ފުރުސަތު ލިބެން މިހާރު އަޅުގަނޑުމެން ޖާގަ ވަރަށް އިތުރުވެފައިވާ ބަލިތަކަށް އެކިވެސް ބަޔަކު މީހުން އެބަ ދިމާވޭ. އަޅުގަނޑުމެން ބާކީ ޤާނޫނީ ގޮތުން ދެކެނީ އިސްލާމީ ޝަރީޢަތާއި ޤާނޫނު އަސާސީއާ ފުދޭނެ ގޮތަށް ދެއްކުމުގެ ވަސީލަތް ތަރުތީބުކުރުމަކީ ހަމަ ސަރުކާރުގެ ޒިންމާ ފޯރުކޮށްދޭ މަސައްކަތެއް ދާދި އާދަޔާ ޚިލާފު ތަނެއް. އެކަމަކު ދެރަކަމާ އެކު ބަލަހައްޓާ ހިތްހަމަޖެހުމެއް ނުވެ. މިއަދު ހަރުކަށި ފާރަވެރި ބޭބޭފުޅުން ހުރީ، ފިކުރީ ވަގުތުގައި އެދޭ ނަތީޖާތަކަށް ނުރަސްމީ ފޮނުވެނީ. އެކިއެކި ބަލިތައް އަޅުގަނޑުމެން ބުނުމެއް އަދި ފޮނުވިފައިވާ ފަރާތްތަކާ މި ޚިޔާލީ ރައްކާތެރިކަމުގެ ޝަރީޢަތް ބަލާފައި ކޮންމެހެން ޖެހޭނެކަމަށް. މީރައިސް ބަލާފައިވާ ގޮތްތަކުގެ ތެރެއިން ޙަޤީޤީ ފުރުޞަތުގެ ދަށުން ޕާޓީތަކަށް ހުއްދަ މި ބަދަލުކުރުމުގެ ސަބަބުން. ފުރުޞަތު ދެވިގެން ހިތްތަކަށް ޖަޒުބާތު ޢިއްޒަތްތެރި، ރައްޔިތުންނަށް، ޢަދުލުވެރިކަމާއެކު، ރައްޔިތުންގެ މަސްލަޙަތުގައި ގެނެސް ތަރައްޤީ ކުރުން. މިއީ ޢަދުލުވެރިކަމާ ފުރުޞަތު ހިމާޔަތްކުރާ އިދާރީ. މިގޮތުން ދަނޑިވަޅަކީ ސިޔާސީ ޕާޓީތަކަށް، ޤައުމަށް، ޖުމްހޫރިއްޔާގައި، އެކުއެކީ ދުނިޔޭގެ ބޭފުޅުންގެ ރައްޔިތުން އަދި ފުރުޞަތު ދިނުމުން، ހުރި ފުރުޞަތު ދިނުން ވަސީލަތްތަކުން ގެންދާނެ އެބަ އެއްގޮތް ކަމުގައި. އެހެންމީހާ، އަޅުގަނޑު މި ބަޔަކު ހުށަހެޅުމުން ދަރަޖަތަކުން އޮތީ އަޅުގަނޑުމެން މި ކޯޓުތަކާ މަސްއޫލިއްޔަތު ޤާނޫނީ ބަރަބަރުކަމުން، މި ބައިގެ ފުރުޞަތުދިނުމާ ގުޅޭ ހުށަހެޅުން މި ބައިގެ ހުރިހައި ގުޅުމެއް، މި ޤާނޫނީގެ މި ބައިގެ ގޮތުގައި ފުރުޞަތު ލިބިގެންވާ ބާރުތަކާ ގުޅޭ ޤާނޫނީ މަސްއޫލިއްޔަތު، އަދި އަޅުގަނޑުމެން ކޯޓުގައި ކޯޓުތަކުން ޤާނޫނީ މަސްއޫލިއްޔަތު ބަލަހައްޓާ މި ޤާނޫނީގެ މި ބައިގެ ފުރުޞަތު ދީފައިވާ ހަރަކާތް ވެސް އަޅުގަނޑު ވަކިން އެކު ކުރެވޭ. އަދި މިއާއިގައި މި ބައިގެ ފުރުޞަތު ދިނުމުގެ ޙައްޤު ލިބިގެންވާ ޤާނޫނީ ބުނެފައިވާ ބައިތަކުގައި މި ބައިގެ ކަނޑައެޅި، ކޯޓަކީ މި ކަނޑައަޅާ ކޯޓުގެ ބައިވެރިވުމުގެ ޝަރީޢަތް ބޭނުމެއް. އަޅުގަނޑުމެން ވަކިން ފުރުޞަތު ދިނުމަށް މި ފުރުސަތުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު ހިނގާ ބައިތަކެއް. އަދިވެސް އެއްފަހަރު އަޅުގަނޑު ދަރަޖައިގެން މި ބައިގެ ބަދަލުކުރުން، އަޅުގަނޑުމެން ކޯޓުތަކާ މި މަސްއޫލިއްޔަތު ބެހިފައި މި ބައިގެ ފުރުޞަތު ދިނުމުގެ އަޅުގަނޑުގެ ވަކިން ބޭނުމެއް. ވަކިން ބޭނުން ދިނުމަކީ ޕާޓީތަކުގެ ހަރަކާތް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޤައުމީ ސަލާމަތު ކޮމިޓީގެ މުޤައްރިރާއި ކޮމިޓީގެ މެންބަރުންނަށް އަޅުގަނޑު ޝުކުރުދަންނަވަން. އަނިޔާ މަނާކުރުމާއި ހުއްޓުވުމުގެ ބިލު ޤައުމީ ސަލާމަތު ކޮމިޓީން ނިންމަވައި، ދިރާސާކުރައްވައި ނިންމެވި ގޮތުގެ ރިޕޯޓް ބަހުސްކުރުމަށް އެއް ގަޑިއިރު މި އޮތީ. އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތަށް އެދިވަޑައިގަންނަވާ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ފުރުޞަތުއަރުވަމުން ގެންދާނަން. މާފަންނު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިމްތިޔާޒް ފަހުމީ.

މާފަންނު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިމްތިޔާޒް ފަހުމީ ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އައްސަލާމް ޢަލައިކުމް. އަނިޔާ މަނާކުރުމާއި ހުއްޓުވުމުގެ ބިލު ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ހުށަހަޅުއްވައިދެއްވި، ގަލޮޅު އުތުރު ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އީވާ ޢަބްދުﷲ އަށް އަޅުގަނޑު ވަރަށް ޚާއްޞަ ގޮތެއްގައި ޝުކުރުދަންނަވަން. އަދި މި މަސައްކަތް ކޮމިޓީގެ މަރުޙަލާގައި ކޮށްދެއްވި ހުރިހާ ބޭފުޅުންނަށް ވެސް އަޅުގަނޑު ހަމަ އިޚްލާޞްތެރިކަމާ އެކު ޝުކުރުދަންނަވަން. އަޅުގަނޑުމެން ދުށީ އަބަދުވެސް މި އޮންނަނީ އަނިޔާއާ އިދިކޮޅުގައި އޮންނަ ޕާޓީއެއްގެ ގޮތުން. އަޅުގަނޑުމެންގެ މި ޕާޓީ އަކީ ދީނަށް ބަރާބަރު މުއްދަތުގައި ސަޕޯޓު ވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަކީ އިންސާނީ ޙައްޤުތަކަށް ފުރިހަމަ ބަޔަކަށް ވާތީވެ. އަޅުގަނޑުމެން އަބަދުވެސް މި ގޮތަށް ދާއިރާގެ އަނިޔާވެރިކަމާމެދު؛ ޚާއްޞަ ގޮތެއްގައި މި ބިލު ޚާއްޞަވެގެން މި ވަނީ ބޭއްވުމުގެންނާ އަނިޔާ އަށް ފުރު ބޮޑެތި ދައުލަތުގެ ފަރާތުން ރައްޔިތުންނަށް ކުރާ އަނިޔާގެ މައްޗަށް. އެހެންވީމާ، މިއީ ވަރަށް މުހިއްމު ބިލެއް. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ތަޖުރިބާކުރެވުނު އެނގޭ އޮތީ މި ރާއްޖޭގައި ވެރިކަމުގައި މިއަދު ދިނަ ފަރުވާތެރިވެގެން ވަނީ ދައުލަތުގެ ނަމުގައި އައިސް ހުއްޓިގެ ރައްޔިތުންނަށް އަނިޔާކޮށްލަތޯ. ޖަމާޢަތާއި އަނިޔާވެރިންތޯ. މީގެ ސަބަބުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެނގިދިޔަ ވަރަށް ކުރިން 2012 ވަނަ އަހަރުގައި އެދި. އިން ފެށި ކޫދެތާއިއެކު ވަނީ މި ރާއްޖޭގައި މީގެ ކުރީގައި ހިންގާފައިވާ ޖަރީމާތައް؛ ޖަލުތަކުގެ ބިރުގަތް އަދި އެނޫންވެސް ގޮތްގޮތުން ދައުލަތުގެ ނަމުގައި ހިންގާފައިވާ ޖަރީމާތައް ތަޙްޤީޤުކުރެވުން، އެ ޖަރީމާތަކާ ދެކޮޅަށް ފިޔަވަޅުއަޅަމުން. މިއީ އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށް ބޮޑަށް ސަމާލުކަންދޭންޖެހޭ ކަންކަން. އޭގެ ފެންވަރުގައި ރާއްޖޭގެ ސަރުކާރަށް އޮތަމަން ގޮވާލާ އެއީ އަޅުގަނޑުމެން ކަންބޮޑުވާ ކަންތައްތައް. އަޅުގަނޑުމެން ޖެހޭން މި ގޮތުގައި ކަންކަން ސިޔާސަތުތައް ނަގަން. އަޅުގަނޑުމެން ޖެހޭން މާޒީ އަށް އިންސާފު ހޯދައިދިނުން. އަޅުގަނޑުމެންގެ ޖަލު ތެރޭގައި މަޑުކޮށްލައިގެން، މަރައިލުމުން މީހުންގެ އަދަބު ބަދަލުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ނުވެސް އެނގޭ. ކުރިން އެނގިގެން ހަދައިގެން؛ މިސާލަކަށް އިވާން ނަސީމު ކަރަށް ޖުވާނާ ޖަލުމީހެއްގައި ދައުލަތުގެ ނަމުގައި ސިފައިން އައިސް ބެހެއްޓައި މަރައި އަދި ވަގަށް، އަދިވެސް ވަގަށް ވަކިކުރި ދުވަހު؛ މި ހިސާބުން ބައްމު ރައްޔިތުންގެ ޕޮލިސްއަކުން ދިރުވައިގެންދިޔައީ. އަދި މިފަދަ އަނިޔާވެރި މަރަތުން އެ ޖުވާނާ މަރުވުމުގައި މި ކަރައި އިހުމިޔަބައު، އަންމާ އެ ހިމަނާ އިޙުސާސްކުރުމުން ގެންގުޅި މަންމަ އަނާއެ ދުވަހު

ގެންގޮސްފައި ޖަލަށް ލައި އަށްއުކާ އަނިޔާކުރި. މިއީ މި ރާއްޖޭގައި އަނިޔާވެރިކަން ގޮސްފައި އޮތް މިންވަރެވެ. އެހެންވީމާ، މިފަދަ ހާލަތްތައް މި ރާއްޖޭގައި އަލުން ތަކުރާރުވުމުގެ ފުރުޞަތު އަޅުގަނޑުމެން ދީގެންނުވާނެ. ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ދީގެންނުވާނެ. އަޅުގަނޑުމެން މި ކަންކަން ގޮތުން ބަލަންޖެހޭނެ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެނގޭ މިސާލަކަށް، ފުލުހުން ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންނަށް އަނިޔާކުރި ކަމުގައި ވަނީ ނަމަ ވަރަށް ފަސޭހަކަމާ އެކުގައި އެކަން ކުރެވިދާނެ. މިސާލަކަށް، މެޑިކަލް ޕްރެކްޓިޝަނަރު އަދި ވެސް އޭނާ ނުބައި ނިޔަތުގައި ކަމެއް ކުރި ކަމަށް ވަނީ ނަމަ މީހަކު މަރައި ވެސް ލެވިދާނެ. ވަރަށް ފަސޭހަކޮށް އެކު މަރާލެވިދާނެ. އަދި ސިޔާސީ ހިފެހެއްޓުން ވެސް ވެވިދާނެ. އެހެންވީމާ، ފުލުހުން ވެސް އެ ނިޔަތުގައި މަސައްކަތްކުރާ ކަމުގައި ވަނީ ނަމަ، ވަރަށް ފަސޭހަކަމާ އެކުގައި، ވަރަށް ސިސްޓަމެޓިކަލީ އެ ބިރުން ނަމަ މިފަދަ ޖަރީމާތައް ހިންގިދާނެ. އަޅުގަނޑުމެން މިފަދަ ފުރުޞަތުތައް ދީގެންނުވާނެ. ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން މިފަދަ ފުރުޞަތުތަކެއް ދީގެންނުވާނެ. މި ރާއްޖޭގައި އަޅުގަނޑުމެންގެ މި އަނިޔާވެރިކަން ހުއްޓުވުމަށް، ދައުލަތުގެ ފަރާތުން ރައްޔިތުންނަށް ކުރާ އަނިޔާވެރިކަން ހުއްޓުވުމަށް ބަޔަކު ކުރުވުން އެއީ ހުރިހާ މަސައްކަތެއް ކުރަންޖެހޭނެ. ވަކިން ހާއްސަ ގޮތެއްގައި މުއައްސަސާތައް ކުރިއެރުވަންޖެހޭނެ. މުއައްސަސާތައް ހަރުދަނާކުރަންޖެހޭނެ. އަދި އަޅުގަނޑުމެން އެ ކަންކަން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ފުރިހަމައަށް އަދާކުރުމަށް އޮޅިގައި ހަރަކާތް ވެސް ޖެހޭ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެނގޭން މިދަނީ ކަމަކީ މި ރާއްޖޭގައި އިޖުތިމާޢީ ޖުރިމުގައިވަމުން ދަރަމުން ގެންނަމުންދަނީ. އެންމެންގެ ދޯ ކުރިމަތީގައި ފުލުހުން ރައްޔިތުންގެ ގައިގައި ޖަހައިގެ މަސްޖިދުތަކު ފުށުގައި ބަޔަކު ހުރިއިރުގައި ވެސް މީގެ ބަދަލުގައި އެކަށީގެންވާ ގޮތަކަށް އެއްގޮތަކަށްވެސް ހިނގަމުންނުދަނީ. އަޅުގަނޑު ވަރަށް ހިތާމައާ އެކު ފާހަގަކުރަން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން މިކަން ވަރަށް ގޮތުން އެބަ ބަލަންޖެހޭ. ފުލުހުންނަށް ވަރަށް ގިނަ ފަހަރު އެބަ ދޭ އެ މީހުންގެ އަތަށް ކަރުދާސްތައް ސާޅީސް މީހުންގެ ގޮތް. ސާޅީސް ވަކި ފޮޓޯ އަދި އެ މީހުންނަށް އެނގިބިންދިނަށް ވަނީ. އެއީ ވަރަށް ހިތާމަވެރި ކަމެއް. އަޅުގަނޑުމެން މި ކަންތައްތަކަށް ފުރުޞަތު ދީގެންނުވާނެ. ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން މި ކަންތައްތައް ހުއްޓުވުމަށް ކުރިއަރަމުން އަންނަ މުހިއްމު ކަންތައްތަކުގެ ފުރުޞަތު. އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި މަޖިލީހަށް ބިލު ހުށަހަޅުއްވައިދެއްވި މެންބަރަށް އަޅުގަނޑު ޝުކުރުދަންނަވަން އެ ސަބަބާ ހުރެ. މިފަހިސާބުން އަޅުގަނޑު ވާހަކަ ނިންމާލާނަން. ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ކެޔޮދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ޢާމިރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ، އަނިޔާ މަނާކުރުމުގެ ބިލު މި މަޖިލީހަށް ހުށަހެޅުއްވި ކަމަށް ޓަކައި އަޅުގަނޑު ހަމަ ހިތުގެ އިޚްލާޞްތެރިކަމާ އެކު ޝުކުރުދަންނަވަން. އާދެ! މި ފަދަ ބިލުތައް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ހުށަހެޅިގެން ފަހަކަށްއައިސް މި ދަނީ ބިލާދުގެ ބަރުލަމާނުގައި ޖެހިލާ ބިލާ އަން އަނިޔާގެ ފަދަ ބިލުތަކުން. އެހެންނަމަވެސް

އަޅުގަނޑުމެން މި މަޖިލީހުގައި ކަން ކުރަންޖެހޭން ބަޙުޘީ އުސޫލަކީ އަޅުގަނޑުމެންގެ މުޅި މުޖުތަމަޢުގެ ރައްކާތެރިކަމާއި މުޅި ދިވެހިރާއްޖޭގެ އެންމެހާ ރައްޔިތުންނަށް މި ކަންކަން އެންމެ ރަނގަޅު ގޮތަށް ކުރިއެރުވުމަށްޓަކައި ގޮތެއް ކަމަކަން އަޅުގަނޑު ދެކޭތީ މި ވާހަކަ މި ދަންނަވާލީ. މިހެން މި ދަންނަވާ ކަމަކީ، މި މަޖިލީހުގައި، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުންގެ ހައިސިއްޔަތުން ހަމަގައިމު ވެސް މެންބަރަކަށް ވުރެ، އެންމެ ބޮޑު އަމާނާތެއް ލިބުން މިކަން ހުންނާނީ އަޅުގަނޑު. އަޅުގަނޑު މި މަޖިލީހަށް ވަންނަން އަންނަންކޮށް މި ތަނުގައި ތިބެގެން. އެ މައްސަލަ އަޅުގަނޑު މި ތަނުގެ ކޮމިޓީއަކަށް ހުށަހަޅައިފިން. އެއް އަހަރު ފަހުން އަޅުގަނޑަށް ހައިސް ސިޔާދު ހުށަހެޅި މައްސަލަ އިތުރަށް ކުރިއަށް ގެންދަން ބޭނުންވި. ދުވަސް އާދޭ ދުވަސްތަކެއް ފަހުން އަޅުގަނޑަށް މި އެނގުނީ އެ މައްސަލަ ބާކީ ވިލިރެތުމުގެ ހުރަހަރަ. ކޮންމެވަރަކުންތޯ؟ އެއްކޮޅުގައި ހިތުގައި ސަރުކާރުގައި އަޅުގަނޑަށް އައިސް މަޖިލީހުގެ ދެރަމަޔިން ވިލިރެތުމުކަށްތުން ނުން އަޅުގަނޑު ހަމަހަމަކުރަނީ. އަދި ހަމަ ނިމިގެން އެ ދުވަހު ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ނިކުމެގެންގޮސް ކަދުރުއްޔާގެ ހުއްޖަ ފަސް ޙަރަކާތުގެ މައްސަލަ. އަދި އެކަ ދުވަހުން ގެއްލުނު އަޅުގަނޑު މަދުމީހުން ހިނގާފައިދާނެކަން ވަރަށް ލައިސަންސް ކޮމިޓީން މި މައްސަލަ، އަޅުގަނޑަށް ވަނީ އަނބުރާކޮށްލި. އެހެންނަމަވެސް، ހިތާމަޔަކީ މި މަޖިލީހުގެ އެއްވެސް މެންބަރަކު، ވިދާޅުވި ދާއިރާގެ އިސްޖަހިތި މެންބަރު ފަދަ މެންބަރުން ޖެހިފައި އެކަން ޤަރާރުކުރުމަށް މިހާރު ވެސް ނުކުމެކަން އަޅުގަނޑު ޤަރާރުކުރަން. އެހެންވީމާ، ދަންނަވަން މި އުޅޭ ވާހަކައާ މި ޖާގާގެ ބިލުތަކާ ހުރިގެން މި ދަރި ހަމަ މޮޅު މިހުންނާ ގޮތަށް. އެހީ އަޅުގަނޑުމެން މި މަޖިލީހުގައި މެންބަރުން ޤާނޫނު ހަދަންޖެހެން ގޮތަށް ނޫން. އަޅުގަނޑުމެން ނިކަމެތި ރައްޔިތުންނާ ވެސް އަނިޔާވެރިކަމާ އެ މީހުންނަކީ ވެސް ބައްޔިތުގައި ލިބިގެންވާ ބައެއް. ޤާނޫނުއަސާސީގެ 54 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުންނާއި ސިޔާސީ މީހުން، އަދި ޤައުމުގެ އިޖުތިމާޢީ އެހެނިހެން ބާރުތަކުގެ މައްޗަށްވާ ބައިވެރިވުމުގެ ފުރިހަމަ ޙައްޤެއް ލިބިގެންވާކަން ދަނީ ބަޔާންކޮށްފައި. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން ބޭނުންވަނީ، މި މަޖިލީހުގައި ތިއްބަވާ ހުރިހާ މެންބަރުން ބާރުއަޅުއްވާ ވާހަކަ ދެކެވޭ ހިސާބުން މި ބިލު ފާސްކޮށްދެއްވުމަށް. ޝުކުރިއްޔާ.

އޭދަފުށި ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ސަލީމު ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. އާދެ! އަނިޔާގެ ބިލު މި މަޖިލީހަށް ހުށަހެޅުއްވި ކަމަށް ބޭކަލު އެ ހުށަހެޅުއްވި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް އަޅުގަނޑު ޝުކުރުދަންނަވަން. އަނިޔާ އަކީ އެއްވެސް މީހަކު އެ ޤަބޫލުކުރާނެ އެއްޗެއް ނޫން. އެކަމަކު ދުނިޔެ ކުޑަހުވަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އާދިލް ވިދާޅުވި ފަދައިން ކާކުމް ހުރިކަމެއް ވެސް އެ މީހާ އަށް އަނިޔާ އެއް ލިބުނީމާ މި އަންގަނީ އަނިޔާ ހުއްޓުވަން. އެހެން މީހުންނަކަށް ކިހާވަރެއް އަނިޔާއެއް ލިބުނަސް އެއީ މައްސަލައެއް ނޫން ކަމަށް ބުނާ ކަހަލަ ގޮތަކަށް އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ހިތްވަރު ދޭންނެތި. އެހެންނަމަވެސް އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނަންޖެހޭ އަނިޔާ އަދި އަޅުގަނޑުމެން އިންސާނުން ޤާނޫނުއަސާސީ އިސްލާމްދީނުގައި ވެސް އަދި އެހެނިހެން ޤާނޫނުތަކުގައި ވެސް، ހުރި ﷲ ގެ ޝަރީޢަތުގައި ވެސް ﷲ ވަނީ އަނިޔާވެރިކަން ހަރާމްކުރައްވާފަ. އަދި މުސްލިމުންގެ މައްޗަށް ވެސް ވަނީ އެކަން ހަރާމްކުރައްވާފަ. އެހެންވީމާ، މިހާރު ސަރަޙައްދުގައި އޭގެ ތަކެއްގައި އަޅުގަނޑުމެން މާ ބޮޑު ބަރުސާތު ކުރިއަރާފައި ހުރި މަސައްކަތް ވެސް ނުނި މިއިން ސަރަޙައްދުގައި ވެސް އަދި ދުނިޔޭގެ ކުރިމަތީގައި ވެސް އެ ޤަބޫލުކުރަނީ ބޮޑު ކަމެއްގެ ގޮތުގައި. އަޅުގަނޑުމެން މިއުޅޭ ކަމަށާ ބޮޑުވަރުން އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު އިސްލާމްދީނަށް ތަބާވާ ގައުމެއް. އަޅުގަނޑުމެންގެ ޤާނޫނުތަކުގައި ވެސް ހުރި އަސާސީ ޙައްޤުތައް އަނިޔާކުރުމުގެ ފުރުސަތު ހުރިހާ ކަމެއްގައި ހުޅުވާލާ ނުދޭ. އެހެންވީމާ، އެ ފުރުސަތު ދޭން ނޫނީ އެއްކޮށް. އަޅުގަނޑުމެން ބަޔަކު ޤަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި ބަހުސް ކުރެވޭ ކަމަށް މި ބިލު ކުރިއަށް ގެނައުން. އަޅުގަނޑުމެން ފަހަރަކު މިފަދަ ކަމެއް ވެސް. އަޅުގަނޑުމެން ވެރިކަން އަނިޔާވެރިކަމާ ދެކޮޅަށް ހުރީ. ބަލަ! ހަމައެކަނި އަނިޔާ އަދި މީހާއާ ދިމާވާ ގެއްލުން ޤަބޫލުނުކުރާ ނޫން. ނޫނީ މީހަކު ކުރިމަތިލާ ނޫން. މީސްމީހުންގެ ދުރުކަމާ މީސްމީހުންގެ ފިކުރުތަކާ، މީސްމީހުންގެ މުޅި ދަންނަވާލަން ތިބި ގޮތެއްގެ ޙަޤީޤަތް. އަދި މީހާ ބޭނުންވާ އަނިޔާ އެއްކޮށް. މިކަމާ އަދި މިކަންކަމުގައި ބޭރު، އެއީ ފިކުރުވެރިކަމާ އެކަން ނުކުރޭ. އެކަމަކު ކުރިމަތީ މިހާރު ކިހާ ރައްޔިތުންނަކީ ވެސް އެ މީހާ ބޭނުންވާ ތިޔަ ވަރުން ފަޅު ބޭނުމެއްގެ ބޮޑު ބަހުސް. ގާތުގައި ބޭނުން ބޮޑު އަނިޔާ ރަސޫލު ސައްލަﷲ ޢަލައިހި ވަސައްލަމްގެ ޙަދީޘްތަކުގައި ވެސް، އިންސާނުގެ ހިތުގައި ޖެހިހުރި މީހަކު ބަލައިގަތުމަށް މީސްމީހުންގެ ބަޔަކު ބޮޑު މީހާ އެއް. ނިކަން ވިސްނައިބަލައްވާ! އެހެންވީމާ، އިންސާނުންގެ ހިތުގައި ޖެހިފައިވާ ކޮށްގެން ވީ މަގު ވަރުގެ ކަންތައްކަން، އިންސާނާގެ ނަފްސާނީ ބޮޑު އެ ވީ ބަދަލުކުރުމަށް އެއީ ބަހާލާތަކުގެ ކަންތައްކަން އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ބަދަލުގެން ވެސް އެއީ ސާބިތުވެގެންދާނެ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު އަދަބުގައި ވާހަކަދައްކާލެވޭ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑުމެން ކަމެއް، އަޅުގަނޑުމެން ވާހަކަތަކާއި ޢިލްމު ނަސޭހަތް ނުން މި ދައުރުގައި ހަމަހަމަކަމާއި މުޅިގައުމަކަށް. މި ދައުރުގައި މަޖިލީހަށް ހުށަހަޅާފައިވާ މަޖިލީހުގެ ބިލު މުޅިން. ބިރު ކަހަލަ ޖަޒުބާތުގައި އަނިޔާގެ ބޭނުން ވާހަކަ. ކޯޓުތަކު މަޖިލީހަށް ދެވަރުގަދަ އެއްވެސް ބައެއްގެ ނަމަ، ހަމަ ދިރި މީހާ މަޖިލީހުގެ އަދަދުން. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކޯޓުގެ ތަކުގަ މުޅި މަޖިލީހުގެ ކާ މީހާ ގަބޫލުކުރާނީ މާ ރަނގަޅު. ކުރުމަށް ޖެހޭ. އެހެންވެސް މީހާކަން އަނިޔާ އެއް ކުރުމަށް ކުރިމަތިވާ ބައިތަކުގައި ވިޔަސް، އެކަން ބޭނުންތަކުގައި ވިޔަސް އަނިޔާކުރުމުގެ

ފުރުޞަތެއް ނުލިބިގެން. އަޅުގަނޑުމެން ޤަބޫލުކުރަންޖެހޭނީ އިންސާނުންގެ ތަރުތީބުގައި ތަފާތު މީހުން ތިބޭނެ. އަދި ފުދުންތެރިކަމުގެ ދަރަޖައިގައި ވެސް ތަފާތު މީހުން ތިބޭނެ. ހުރިހާ މީހުންނަކީ ހަމަހަމަ މީހުން ނޫން ކަމަށް ވެސް. އަނިޔާވެރި މީހާ ވެސް ހުރެދާނެ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން މިދެ މުޖުތަމަޢުގައި މިދެ ފުދުންތެރިކަމުގެ ބޭފުޅުގައި، ހުރި މިދެ އެކަން ބައެއްގެ ބޭފުޅުގައި އެކަން އެދުވުގެ ފުދުންބޮޑުކަމުގެ ނުހަނު ހުރިތަން. ދުނިޔޭގެ ވެރިންގެ ރޯލު ނުހަމަކަމާ ޖެހޭ މީހުން އަންނަނީ އެގޮތުން. ދުނިޔޭގެ ތާރީޚުގައި ވެސް އިންސާނުން ދިރިއުޅުމަށް އަބަދު ވަގުތު: ދިރިއުޅުމަށް ވަގުތުގައި އެބަ ހުރި. އެހެންވީމާ، މި ކަހަލަ އަނިޔާތަކަކީ ދުނިޔޭގެ ފުދުންތެރިކަމުގެ ތާރީޚުގައި އަންނަ ކަންތައް. އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު މި ޒަމާނާ އެންމެ ވަރުގަދަ ޖުމްހޫރިއްޔާ ހައި އެހެނިހެން އިޖުތިމާޢީ މީހުންނަށް ދިން އަނިޔާތަކުން ކޮބައިތޯ؟ ޖޫރީގައި ކަރަންޓު ޖައްސަވައި، އަނިޔާ ކުރެއް ކަމެއް، މިއީ އެންމެ ބޮޑު ގެއްލުންދޭ ކަމެކެވެ. އެންމެ ބޮޑު އިންސާނީ ވަސީލަތްތަކާ ދެކޮޅު. އެ ވަސީލަތްތަކާ ދެކޮޅުހެދުން ހުރި ބޮޑު އަނިޔާތަކެއް ހިނގައި ހުރީ؟ އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން މި ދުވަސްވަރާއި މި ކަހަލަ އެއްވެސް އަނިޔާތަކެއް ނުހިނގައި ހިމާޔަތް ދޭ ބޮޑު އަނިޔާތަކެއް. މި ޖެއްސުމުގައި ދިރިއުޅެނިވި ވަޒަފާތަކެއް ނެތް. ބަލަން ބޭނުން ވާ ކުރެވޭގޮތް ހަމަޖެހުމެއް ޖާގަ ދިނުމަށް ވިސްނުމެއް މީހުން އެއްވަރަށް ވަޒަފާތަކުގައި ނެތް މި ޖައްސަވާ. ދިރިއުޅުމުގެ ވަޒީފާތަކުގައި ނެތް މިފަދަ އިންސާނިއްޔަތާ ހުރިހާ ބޮޑު އިޖުތިމާޢީ ހަމަކަމުގެ ސަބަބުތައް ބޮޑަށް އިހުމާލު އެކުލަވޭ މީހުންތަކެއް ހިފޭ ދުވަސް ނެތް. ދުނިޔޭގެ އެއްވެސް ސަރަހައްދުގައި ވާނެ މީހުންގެ ހަމަކަން ފެނިގެން ނުދާ މީހުން އަނިޔާ ހިނގައި ދޫކޮށްލަނީ. އެއީ އިންސާނުންގެ ދުނިޔޭގައި އެކަން ތަފާތު ހިފޭ. އަދި ކުރިއަރާ އެކި މަދަނީ އަދި އިޖުތިމާޢީ ހައްޤުތައް ގެއްލުން އެކަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ޢިލްމުވެރިކަމުގެ މައްޗަށް.

އަޅުގަނޑުމެން ޤާނޫނުތައް ދިފާޢުކުރުން. އެއީ ޤާނޫނުގެ. އަޅުގަނޑުމެންގެ އިލްމީ ޤާނޫނުގައި މި އެޅި އިންސާނުންނަށް އަންނަނީ. ދެން އެހެން އެއްވައި އަޅުގަނޑުމެން މި ޤާނޫނަށް ވެސް ދެ ވަކިވަކި ޤާނޫނުތައް އެ ވަނަ އެއްވައި އަޅުގަނޑުމެން އިންސާނިއްޔަތު ވެސް ހުއްޓާ، މިސްކިތުގެ ތަރިކާ މީހުން މަޖިލިސް މި ކަންތައްތަކުގެ ކުރިއާ ހޮވި ސަރަކާ އަން ކަލާ، މި ކުރިއާ ކަލެއް ބަރަބަރުވެވެން ޢާޒުއްހެން ސަރުކާރުގެ ގުޅުން މިއީ މިއަދު ބަރާބަރުކޮށް. އެއްވެސް ކަލެއް، އެއްވެސް ބޮޑު ހަމަ މީހުން ކަމަށްވުން، މީހުންގެ ދަރަޖަ މި ދުއްވަރަ ހިއްސާކުރެވެންޏާ. މި ޤާނޫނުއް ޤާނޫނުގެ ދެކެވެނީ. މި އެއްކޮށް ޤާނޫނުގެ ދެކެވުނީ. އެހެންވީމާ، ދިމަޤްރާޠީ ރަޢިޔަތު. އަޅުގަނޑުމެން ވަކިކުރެއްކާއިރުގައި ވަކިކުރެއްކަން ވަނީ ހިމާ އަކު އަސާސީއެއް ދިމިރާ ކަކުއްކަނީ އެކަން ހުއްޓުވާ ދީލާ ސަރުގައި މިކަން ކަނޑައެޅުނަ ކަރުކާރަށް. މިއީ ހުއްޓުވުމަށް އޮތީ ކަމެއް. މިއީ އަސާސީކަން ފުދުނުގެ އަށް އެދީ ވަކިން. ދުނިޔޭގެ އެއްވެސް ސަރަހައްދުގައި ގާނޫނު ކަމެއް ނޫން. ދުނިޔޭގެ ދިމިރާ ވާނެ އެކަން ޤާނޫނީ ނުކުރޭ. އަޅުގަނޑު މި ދެކިވިފަ ދިމަޤްރާޠީ ކަމިޔަތުގައި ވާނެ ވިސްނާލަން އެކަން ހިސާބުން ވަކިން. އަދި އެހެން ހިސާބުގައި، ސަރުކާރު އަރިހުގައި ވާނެ ވިސްނާލަން ވަކިން. މިކަމަށް ވިސްނާލަ ދިމަޤްރާޠީ ރަޢިޔަތު. އެހެންނަމަ، ކަމަކަ ކަމަށްވާއިރު މި

އުއްމަތުގެ ފިރިހެނުން، އަބޫޖަހުލުގެ ހުރުމަތުން ނުއުފެދުން. އެ އޯތް މާތް ބިމުން މި އުއްމަތުގެ ފިރިހެނުން މި އުފެދުނީ. އެއްކަލަކު އަޅުގަނޑުމެން ހުއްދަދެއްވާފައިވާ ކާނުގެ ޖަނަވާރުން ވެސް ނުބައި މިހާރު އުފެދިފައިވާކަން. ހިމަނާލާ މާތް ޖިނާއަތްތަކުން ވެސް، ހިމަނާލާ ދަރިވަރުކަމުގެ ޖިނާއަތްތަކުގެ ތެރެއިން ނަމަވެސް ނުބައި އިންސާނަކު އުފެދިފައިވާކަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެންނަކީ އެއްބަސް ނާޅާގެ ރަސްމީ ސަރުކާރެއް! ނާޅާގެ ރަސްމީ ސަރުކާރުގެ މުޅި ޖާގަ ދުއްވާލާ ޖާއިޒާގެ ތެރެއިން ނުކުތް ފިޔަވަހިކަމަކީ. އެއްޗެހި ރަނގަޅު މުޅި ޖާގަ ދުއްވާލި. މަގުތަކު އިންސާނީ ތެރިކަމަކީ ކަންކަން ހިނގާފައި ހުރި ގޮތް. މީހުން ދޫދީ އިހަކަންދޫކޮށް ހިނދު ކަމެއް. އެކަންވީމާ، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަނިޔާގެ ވާހަކަދައްކާއިރުގައި މިއަދު އެއްވެސް މީހަކު ހުއްދަދީފައިން ވާހަކައެއް ނޫން. އެކަންވީމާ، ވަކި މީހުންގެ ބޮޑުކަމުގައި އަޅުވައިގެން. ވަކި މީހަކަށް އަނިޔާ އެއް ލިބެ އެ ވާހަކަ ދެއްކުމެއް ނޫން. މިއީ އަޅުގަނޑުމެން އަބަދުވެސް ދަށްކަމަށް އަނިޔާ ނުކުރެވޭ ވާހަކަ. އަނިޔާކުރާ ހުކުމުގެ ޒަމާނުގައި އެ މީހަކު އަޅުގަނޑު މިކަމާ ބެހޭ އެކަން ވެސްނަމަވީ ފިޔަވަހި އުނުއް މީހަކު އަނިޔާއެއް ކުރާކަން ކުރިމަށްދަނީއެވެ. މީ ޒަމާނު ކަމެއް. ކަމެއް އަނިޔާ އެއް ދިމާލުވެއްޖެ ނޫން ހަމަވެކަން އެއުން މީހުންނަށް އަނިޔާކުރަ ވާހަކަ ދަށަށްދަމުން ވެސް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ގޮތުގެ އެއުން މީހުންނަށް ފުރުސަތުދޭނުމުގެ މަޖިލިސް، މި އަނިޔާގެ ވާހަކައި ހުއްޓުން ކަމުގެ ވެސް ނޫން ވާހަކަދެއްކެވި. އެއްސަރުކާރުގެ ގޮތުގެ އެއުން މީހުންނަށް ފުރުސަތުދޭނުމުގެ މަޖިލިސް އަޅުގަނޑުގެ ވާހަކަ ނިންމާލީ. ދެއްވި ފުރުސަތަށް ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.

މިލަންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަލީ ރިޟާ ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ! އަނިޔާ ކުރުން މަނާކުރުމަށް ހަމަގައިމު ވެސް މިއަދު މި ދިވެހިރާއްޖެ އަށް ކޮންމެހެން ބޭނުންތެރިކަމެއް ކަމުގައި އަޅުގަނޑުމެން ދެކެން. މިއަދަކު ނޫން. މާ ކުރިއްސުރެ ވެސް. ހިމާޔަތަކީ މީގެ ކުރިންވެސް ދިވެހިރާއްޖޭގައި ވެރިކަން ކުރި ހަމަނަމަ މި ދިވެހިރާއްޖޭގައި އުޅެމުންދިޔަކަން. 2000 އަހަރަށްވުރެ ގިނަ ދުވަސް ވީއިރުގައި މިދުވަހު ބިނާއް މި މަޖިލީހުން ހުށަހެޅި، އަދި މިދުވަސް ބިލެއް މި މަޖިލީހުން ފާސްނުވެއްޖެ އޮތް މަސައްކަތް ދިމާވެގެން އައި އިތުރު ކަންތައްތައް އަޅުގަނޑުމެންގެ ހިތާމަޔާއި ފާހަގަކުރާ އިރު ދަރިފުޅުން ފެނިގެން ވެސް އެބަ މިދުވަސް. ވަރަށް، ވަރަށް ދެރަވަނީ. މި ބިލަކީ 15 އޮގަސްޓު 2011 ވަނަ ދުވަހު މި މަޖިލީހަށް ހުށަހެޅުނު އޮތް ބިލެއް. ވަކި މީހަކަށް އަނިޔާވެދާނެ މި މަޖިލީހަށް ހުށަހެޅުނު އޮތް ބިލެއްގެ ގޮތުން ވާހަކަދެއްކެވި ބިލުގެ، ކޮމިޓީގެ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އެމަނިކު ވާހަކަދެއްކެވި ރިޕޯޓުގައި އެއްގަމު ހިނގަނީ ތަންތަނުގެ ދަރަޖަ ކަމުގެ އޮތީ. ދެ އަހަރުން ފަހު ގިނަ ދުވަސްވެގެން މި މަޖިލީހަށް މި ބިލު ހުށަހެޅުއްވި ފާހަގަ. މިއީ ވަކި މީހަކަށް އިން އަނިޔާ ދިމާވެއްޖެ ނޫން. ޤާނޫނުއަސާސީގެ 54 ވަނަ މާއްދާ 2008 ވަނަ އަހަރުގެ އަސާސީ ގެންގުޅުން، ޤާނޫނުއަސާސީ ޤާނޫނުއަސާސީގެ ގެންގުޅުން އެބަ އޮވޭ. މިކަމުގައި މި ޤާނޫނުއަސާސީގައި ރަނގަޅު ރަނގަޅު މާއްދާތަކެއް އެބަ ހުރި ޤާނޫނުއަސާސީ ދެ އަހަރުދުވަހުގެ

ތެރޭގައި އަނިޔާއެއް ނުހިނގާ ކަމަށް އޮޅުވާލީ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ވިދާޅުވިއިރުގައި އެ ބޭފުޅާ އަށް އުނިކަންވަނީމާ 14 މީހުން، 14 މީހުން މި ޤައުމުގައި ޖާއިމުވިރިއަ ދުއަހަރު 16، 18 ވަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި ޖިންސީ އެބި ގޯނާކުރުން ބޮޑެތި އަނިޔާވެރި، އަނިޔާވެރި ޢަމަލުތަކާއެކުގައި މި ޤައުމުގައި މަސައްކަތްކުރައި އެބަ ވޭ. އަދި ހަމައެއާއިއެކުގައި ތަފާތު އެކިއެކި އަނިޔާވެރިން އެބަހުރި ބަދަލުތަކެއް ހިނގާފައިވާ. ހަމަ މިއާއިއެކުގައި މި އިޖުތިމާޢީ މުޖުތަމަޢުގެ ފަރުދުންގެ ހައްޔަރުކުރުމާއި މި މުޖުތަމަޢުގެ ފަރުދުންނަށް ވެސް އަނިޔާވެރި، އެކި ގޮތްގޮތުން އަނިޔާވެރި އަދަބުތަކުގެ ޖަރީމާގައި ގޮތުގައިވާ ނުވަތަ ބޮޑެތި ކުށްތައް ކުރިއިރު އެބަ ހުރި. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން ޤަބޫލުކުރަން އެބަ ޖެހޭ މިއަދު މިއީ ވަކި މީހަކާ އަނިޔާވެރިވާނީ ވަކި މީހަކާ ދިމާލަކަށް ވަކި އެއްޗެއް؛ އަޅުގަނޑު ހިތަށްއަރަނީ މި ބިލުގައިވާ ކަންކަން ހުށަހަޅުއްވި މިހާރު ފާސްކުރެއްވުނު ނަމަ، ތަންތަނުގެ ރަނގަޅުވާނެ. މިހާރުވެސް ޖިންސީގޮތުން ގޮތްއޭގައި މިކަމަށް ކަންތައްތައް ކުރާ ނަމަ، އެ ކަމަކީ ވާހަކަ ދެއްކުމުގެ ތަނަވަސްކަން މަދުވާނެކަން އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަން. މި ބިލަކީ ވަރަށް މުހިއްމު ބިލެއް. މި ބިލުގައި އެބަ ހުރި ވަރަށް މުހިއްމު ކަންތައްތަކެއް. ހަމަ މިހާރު ވެސް ދަރިވަރުން ހަމަޖެހިފައި ނުވާ. އަދި ފާޅުގައި ފާހަގަ ކުރެވޭތީ ފިލާވަޅުތަކެއް ނުލިބިފައި ވާތީ ކަމަކީ. ވަރަށް ވަރަށް މުހިއްމު އެއް ބިލެއް. އަޅުގަނޑުމެން ދަންނަވާނީ މި ބިލަކީ ވަރަށް މުހިއްމު ބިލެއް. މިހާރު ފާސްކުރަންޖެހޭ ބިލެއް ވެސް ނޫން މި ބިލަކީ. އަޅުގަނޑުމެން ކުރިން ދަންނަވާލިހެން ފާހަގަކޮށްލަން 2000 އަހަރުދުވަހު ވެސް މި ޤައުމުގައި ތަރައްޤީކުރެވުނު. ފުރަތަމަ ވަނަށް 30 އަހަރުދުވަސް ފަހުން ފުރަތަމަ ބޭނުން ވެސް މިޤައުމުގައި އެބަ އޮތްކަމާ. މިފަދަ ބިލެއް މި މަޖިލީހުން ހުށަހަޅައިގެން ފާސްކުރެވިދާނެ، މިއަދު މިފަދަ ބިލެއް އަޅުގަނޑުމެންގެ އިޖުތިމާޢީ މުޖުތަމަޢު ލިބޭ އިންޝާﷲ ހުށަހަޅުއްވައިގެން މި މަޖިލީހުގައި ފާސްވެގެންދާނީ އަޅުގަނޑު ހިތްހަމަޖެހޭ ދަރިވަރުންގެ ހުރިހާ ޙައްޤުތަކެއް ފަދަ އެކަމާ ގުޅުންހުރި ކަންކަމަށް ކަމެއް. އޭގެ އެ ކަމަކީ އެއް މި ބިލު ހުށަހަޅުއްވާފައި ބާކީ، އެ ކަމަކީ ފާސްކުރުމަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަން، އަޅުގަނޑު އެކަން ހިތްހަމަޖެހޭ ކަމެއްކަން އަދި މިއަދު ވެސް، މާދަމާ ވެސް އަޅުގަނޑުމެން އެބަ ހިތްހަމަޖެހޭ އަޅުގަނޑުމެން ދަންނަވާނީ ކުރިއަށް އޮތް ބިލުތަކާ އަދި މިކަމު މި ދަރިވަރުންނަށް ހުރި ހަމަޖެހުމާ ބޭނުންވާ ފުރުޞަތުތަކުގެ ނުވަތަ ކަންކަން ތިބޭ ތަނުގައި. މިއަދު ކަމަކީ ތަރައްޤީގެ ކަމާބެހޭ މި ބިލު އޮތީ އަޅުގަނޑުމެން އެކަން ފުރިހަމަކުރުމާއި މި ބިލު ތަޢާރަފްކުރި ތަރައްޤީކުރުމުގެ ފުރުޞަތުތަކުގެ ދަރިވަރުންނާއި އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު ބަލާފައި ފާސްކުރިކަން، އެ ބިލަކީ މުހިއްމު ކުރުމަށް ވާހަކަ ދައްކަން. ކުރިއަށް ގެންދަން، އެ ކަމަކީ ވެސް އެއްބާރުލުން ދޭންޖެހޭ ކަމެކޭ. ކުރިއަށް އެކު ދެއްކޭ ވެސް އެއްގޮތަށް ތަރައްޤީކުރުމުގެ މުހިއްމު ވާހަކަ. ކުރެވިފައި ވާތީ އެ ބިލަކީ އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ އެ ބިލު މި އަދި މި ފާސްކުރުމަށް ފުރުޞަތު ދޭން ބޭނުން. އަޅުގަނޑު ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރުއަދާކުރަން އިންޝާﷲ އަށް. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.

ފަރެސްމާތޮޑާ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް މުޙައްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرّحمن الرّحيم. الحمد لله ربّ العالمين. الصّلاة والسّلام على سيدّنا محمّد وعلى آله وصحبه أجمعين. އައްސަލާމްޢަލައިކުމް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ބިލާ ބެހޭ ގޮތުން އަޅުގަނޑު ވެސް ދަންނަވާނީ މި ބިލަކީ އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު މިއޮތް ގޮތަށް ޕާސްކޮށްފި ނަމަ ޝަރުޢީ މަޤްޞަދުތަކާއި އަދި ކުށްވެރިވާ މީހުން ހިފައި ހައްޔަރުކުރުމުގައި އެ މީހުންނަށް ކަނޑައެޅޭ އަދަބުދިނުމުގައި ވަރަށް ބޮޑެތި ދަތިތަކެއް ކުރިމަތިވެގެން ހިނގައިދާނެ ބިލެކެވެ. ބިލުގައި 5 ވަނަ މާއްދާ އަށް ބަލާއިރު ހުރި ބަލައިލުމުން. މި މާއްދާ އޮތް ގޮތުން ދެން ޝަރީޢަތުގައި އެއްވެސް ހެއްކެއް ބަލައިގަނެވޭނެ ފުރުސަތެއް އޮތް ކަމަކަށް އަޅުގަނޑު ޤަބޫލުނުކުރަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޝަރީޢަތުގެ އެ މީހާ ވާ އިޢުތިރާފު ފިޔަވައި އެހެން އިޢުތިރާފެއް ބަލައިގަނެވޭ ގޮތަށް މި އޮތީ. ފުރުސަތު އޮޅުނަސް ނުނި ދަރަޖައިގެ ހައްދު ދަށް ދެމޭ އިޢުތިރާފުވުމަށްފަހުގައި ރުޖޫޢަ ތެދުވުން ދޫކޮށް އަން އަނިޔާކޮށްގެން، ބިރުދައްކައިގެން ހިފީ އިޢުތިރާފެއް ކަމަށް ބުނެވިފައިވާ ހުރި އިހަށް ވެސް ރުޖޫޢަ ކުރެވޭ އޮތް އަނިޔާކޮށްގެން ހިތި އެއްޗެއް ނޫން ކަމުގައި ވިޔަސް، ދެން އެ އިޢުތިރާފު ބަލައިގަނެވޭނެ ގޮތް މި ޤާނޫނު އޮތް ގޮތުން އެއް ގޮތަކަށްވެސް ނުވާނެ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެންމެހާ މި މަސްއަލައަކީ ޝަރީޢަތް ދަށުން ވެސް، ފުޤަހާއުން ބައިވެރިވާ މަސައްކަތެއް ޤާނޫނު ވަނީ ބިލުގެ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑުމެން ފާހަގަކުރަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ހަމަ އެއްގޮތް މި ޤާނޫނުގެ ބައެއް އެހެން މާއްދާތަކުގައި އެއް ގޮތް، ވަކި ކަހަލަ ހެކިބަހެއްގައި ހުރި ވާހަކަ އަޅުގަނޑު ދަންނަވަން ބޭނުމެވެ. ދަލީލުތަކުގެ ތެރޭގައި ވެސް މި ޤާނޫނުގައި އޮތް ގޮތުން، ޝަރީޢަތުގެ ތެރެއިން ކޮންމެވެސް ކަމެއްގައި ފެނިގެން ގެންދެވޭ ޕާސްކުރެވޭ ބިލު ހުށަހަޅައިގެން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މި ބިލު ކަމުގައި ވެއްޖެ ނަމަ އެއް ގޮތަކަށް ހުށަހަޅާލެވޭ ހައްދު ކުރެވޭ ކަމެއްކަމަށް ބޭނުކުރާ ވާހަކަ ދައްކަވަމުން، މި ބިލުގައި ހުރި ބައެއް މާއްދާތަކުން މާއްދާތަކުގައި ކަހަލަ ހެކިތައް ދެކެވޭ ކަމަށް ނުވާނެ ބިލަށް ޝަރީޢަތް ހިނގާ ތަފުސީލު ހިމެނުމަކީ ދަތިފުށްޓެއް ހިނގައިދާނެ ކަމުގައިވެސް ހިނގުމުގައި ދަތިތަކެއް ބިލުގެ، މި ބިލު މިހާރު އަޅުގަނޑު އޮތް ބިލުގައި ކަމަކަށް ތަޢާރުފު ކުރެވިފައިވާ ވަނީ. ސަބަބަކީ މިދަންނަވާ ހިތަދުން 5 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)، (ނ)، އަދި ދަށުން ބަލައިގަނެވޭ ބިލުގެ 10 ވަނަ މާއްދާ އެއް ބިލުގެ 11 ވަނަ މާއްދާ؛ އަދި ހުރި، 16 ވަނަ މާއްދާ ހަމަ ބައެއް މާއްދާތަކުގައި ހުރި ކަންތައްތަކަކީ އަޅުގަނޑުމެން ފަނޑިޔާރުކުރުމުގައި ދިމާވާ މައްސަލަތަކާއި ޝަރީޢަތް ހިންގުމަށް ބޭރައި ދަޢުވާކުރާ ވަރަށް ބޮޑެތި ހުރަސްތަކެއް ދިމާވާނެ ހިނގައިދާނެ ކަމެއް ކަމަށް ވާތީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެހެންކަމުން އެއީ އަޅުގަނޑު ވެސް ތާއީދުކުރަނީ، ނޫނީ އަޅުގަނޑު ވެސް އެދެނީ މި ބިލު އަލުން މުރާޖަޢާކުރުމަށް ކޮމިޓީއަށް ފޮނުވާށެވެ. މި ބިލު އިތުރަށް މުރާޖަޢާކުރެވުމަށް މި ބިލު އަނބުރާ، ނޫނީ މި ބިލު ކޮމިޓީއަކަށް ނަމަ، އަޅުގަނޑުމެން މި ބިލު މަޖިލީހަށް އަލުން ކޮމިޓީ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ދެކެން. ސަބަބަކީ މިދަންނަވާ ފަދަ ކަންތައްތަކެއް ބިލުގައި ހުރުން. އެކަންކަމަށް އިސްލާހުކުރުމުގެ ނޫނީ މި ބިލު ތަސްދީގުކުރުމަށް އަޅުގަނޑު ޝުކުރުދަންނަވާ ގޮތުގައި ސަރުކާރަށް ނޫނީ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އަށް މި ބިލު ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އަށް ފޮނުވިޔަސް ވަރަށް ދިމާވާނެ ކަމެއް. އަދި ތަސްދީގުކުރައްވާފައި ރައީސް ޤާނޫނުތަކަށް ބަލާއިރު ކަމަކީ ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހިނގައިދާނެ ކަމެއް. ރާއްޖޭގެ އަދަބުތައް

ދިޔުމަށް ބަލައި ދިޔުމަށް ވަރަށް ބޮޑު ހުރަހަކަށް ވެގެންދާނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ދެކެން. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ވައިކަރަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަލީ އާރިފު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ދިވެހިރާއްޖޭގައި ތަޢުލީމީ ދުވަސްވަރު ހިނގާފައިވާ އަނިޔާތަކާއި މިހާރުވެސް ހިނގަމުންދާ އަނިޔާތައް ހުއްޓުވުމަކީ ކޮންމެހެން އަޅުގަނޑުމެން ހުރިހާ ދިވެހިރައްޔިތުން ވެސް ކުރަންޖެހޭ ކަމެއް. އޭގެތެރޭގައި ޚާއްސަކޮށް އެ މަސްއޫލިއްޔަތު އުފުލައި އޮތީ ބައެއް އަޅުގަނޑުމެންނަށް. އެއީ ޤާނޫނު ހަދައިދޭން ވިޔަސް އެކަން ހުއްޓުވަންޖެހޭ. އެހެންވީމާ، އެ މަސްއޫލިއްޔަތު އޮތީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ބޮޑުގަ. އެހެންވީމާ، މިފަދަ ބިލެއް މި މަޖިލީހަށް ހުށަހަޅައިގެން ފާސްކުރެވޭތޯ އަޅުގަނޑުމެން މި ކުރާ މަސައްކަތުގައި އަޅުގަނޑު ވެސް ހަމަ ތާއީދުކުރަން، ވީހާވެސް އަވަހަކަށް މި ބިލު ފާސްކުރަން އެބަ ޖެހޭ. ދެން އަނިޔާ އަދި ކޮށްފައި ގޮތަކަށް ކުރިއަށް ހަމަ އަނިޔާ. އެއީ ޖިސްމާނީ ގޯނާ ވިޔަސް، ނަފްސާނީ ގޯނާ ވިޔަސް، އެއްވެސް މީހަކަށް އެއްވެސް އަނިޔާއެއް ދިނުންނުވާނެ. ދެން މި ރާއްޖޭގައި މިހާރަކަށް އައިއިރުގައި މީގެ ގޮތުން ނޫނީ ބަލައި ބޮޑުން އެބަ ސަޕޯޓުކުރައްވާ. އެ ފަރާތްތަކުގައި ވިލަރެސް އެ ވިއްސާ 2000 ވަނަ އަހަރުގެ ތެރޭގައި މިއަދުވެސް މާ ދުނިޔޭގެ ކަންތައްތަކާއި، އާބާދު ދުނިޔޭގެ ކަންތައްތަކާއި، ދިރިއުޅުމަށް ވެސް ބަދަލުވާ ދުނިޔޭގެ ކަންތައްތަކާއި ހުރިހާ ނުބައި އޮތީ ކަމަށް. އެހެންކަމުން މި ބިލުގެ ދުނިޔޭގެ ކަންކަން ކުޑަ ވާހަކަ ދަންނަވާލަނީ ނޫން. އަޅުގަނޑު ހަމަ ހިތާމަވާ އެކު މިއަދު ވެސް ފާހަގަކުރެވޭ އަޅުގަނޑުމެން ތެރޭގައި އަޅުގަނޑުމެންގެ އަތު ވެސް ވަރަށް ދިރާސީ ގޮތަކަށް ހަމަ ތަޢުލީމުކުރެވޭ. ޤާނޫނީ އަދުލުއިންސާފު ހޯދޭ ފަދަ؛ މަރުކަޒު ޤާނޫނީ އަދުލުއިންސާފު ހޯދޭ ފަދަ އަޅުގަނޑު މި ދައުލަތަށް. އެކަމަކު އެއްވެސް ބޭނުމަކަށް، އާއްމު ޚިދުމަތްތަކަށް ވިޔަސް ހަމަ އެއްވެސް ދިވެހި ރައްޔިތަކަށް، ހަމަ ހުޅުހެންވޭރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ދެއްކެވި ވާހަކަ ފިޔަވައި ކުރިއަށް މި ބައްޓަންކުރައްވާފައިވާ ބިލުގެ ތެރޭގެ ބާރުކަން ވެސް ހަމަ ދުނިޔޭގެ މި ފާޑުގެ އަޅުގަނޑުމެން ކުރެވޭ ހުރިގޮތުން، އަޅުގަނޑުމެންގެ ބޮޑުން ޚިޔާލު ހިނގާ ކަމަކަށް ވެގެންދާނެ. އެހެންވީމާ، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް އަޅުގަނޑު ވެސް މާ ބިނާ ފާހަގަކޮށްލާ ކަމެއް ނަގާ ހަމަ މި ބިލު ފާސްކުރެވިއްޖެނަމަ ހަމަ މި މަޖިލީހުގެ ހަމަ ބޮޑު ބަދަލުތަކެއް ވެސް ގެނެވިދާނެ، އަޅުގަނޑުމެން ވެސް މި ކަމުގައި ހަމަ ބައިވެރިވާން ބޭނުންވޭ. ވިސްނާލުމަށް އަޅުގަނޑުމެން މިކަހަލަ ކަންކަމަށް އަޅުގަނޑުމެން ކުރަންޖެހިއްޖެ ހުރި ކަންކަމަކީ ވާތީ މިއަދު ވެސް މިކަން މި ބަޔަކު ވާހަކަތަކުގެ އެކީގައި ހަމަ ވާހަކަދައްކާ އަޅުގަނޑު ރާއްޖޭގައި ވާހަކަ ދެއްކިން. ދެން މިބަ އިސްލާޙު ކުރެވޭ ހުރެއްޖެ ކަމަށް ވެއްޖެއްޔާ އިސްލާހެއް ފުރުސަތު ގެނައުމަށް ނުކުތުމަށް ކަމެއް ނޫން. ހަމަ ގެންނަންވީ. އެހެންނަމަ ވިސްނާލެވޭ އަޅުގަނޑުމެން

މިފަދަ ބިލުތަކެއް ފާސްކުރަނީ އަޣުލަބިއްޔަތުން އެއްގޮތުން ތާއީދުކުރާ ކަމަކަށް ވާންޖެހޭތީ، އެ ވާހަކަ ދަންނަވާލީ.
ޝުކުރިއްޔާ.

ގަލޮޅު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އީވާ ޢަބްދުﷲ ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޖުރިމަތަކާ ކަމަކަށް މި ތަޢުލީމުގައި މިހާރު މި ކުރެވުން ބަދަލަކަށް އަޅުގަނޑު ދެކެން ރައްދެއް ދޭން އަޅުގަނޑު ބޭނުން. ފަރެސްމާތޮޑާ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް މުޠަލިބަށް އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން ބޭނުން. ވަސީލަތްތަކުން އަދި އަޅުގަނޑުމެންގެ. އެ ބިލުގައި އަޅުގަނޑުމެން ގެނެސްދޭ އަންނަނިވި ފުރުޞަތުގެ ވާޖިބަށް ހުރަސްއަޅާ ވާހަކަތައް ނެތް. އެ ބިލުގައި އަޅުގަނޑުމެން ގެނެސްދީ އޮންނާނީ އަނިޔާކޮށްގެން، ޖަލުގައި ބަންދުގައިގެން ނުވަތަ ހައްޔަރުކުރުމުގައި ބަންދުގައިގެން ކުށްކުރިއާ އެއް އަނިޔާކޮށްގެން ހޯދާ ހެކިތަކާ ބަލައިގަންނާނެ އެއްޗެއް ނޫން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ފަރެސްމާތޮޑާ ދާއިރާގެ އިބްރާހީމް މުޠަލިބު އެ ވިދާޅުވީ އެ މާއްދާ އަޅުގަނޑުމެން އެބަ ޖެހޭ އުނގެނުން. އޮޅުވާލާފައި ކޮންމެހެން ޤާނޫނުއަސާސީއާ ޚިލާފަށް ބަލާ ޤާނޫނުއަސާސީގެ މިހާރު އަޅުގަނޑުމެން އިޖުރާއަތުތަކުން މި ދާ ޤާނޫނުއަސާސީ ރައްކާތެރިކަން ދިނުމެވެ. ޤާނޫނުއަސާސީގެ 52 ވަނަ މާއްދާ އަޅުގަނޑު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް ހަނދާންކޮށްދޭން. އެއީ އިޢުތިރާފުވުމާ ޤާނޫނީ ހެޔޮ ކަމެއް ނޫން. މިހެން ލިޔެ މާއްދާއެވެ. އެ މާއްދާގައި ބުނަނީ ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާ މީހާގެ ސަލާމަތީ ދާއިރާގެ ކަށަވަރުކުރުމާއި އިޖުރާއަތު ހިފެހެއްޓުމާއި، އޭގެ ކުރިން ރައްޔިތުން ބެލުމުގެ ޤާނޫނީ ގޮތުން ދިނުމުގެ ޙައްޤު ނުދެވޭނެ ބަހާނާތަކާއި ޚިލާފަށް ޝަރީޢަތަށް ދޫކޮށްލައިގެން ނުވާނެ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ހަނދާންކޮށްދޭނަމަ އަނިޔާކުރުން މަނާކުރާ ބިލު ނުވަތަ އެންޓި ޓޯޗަރ އެކްޓުގައި އެންމެން ހަމަ ކަނޑައަޅައިގެން އެ ވަކިވެ. ފަރެސްމާތޮޑާ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ވިދާޅުވި ޓޯޗަރ އެކްޓުގައި ފިޔަވަޅުއެޅުމުން ވެސް އަޅުގަނޑު އެނގޭ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ދެން ކުޅުދުއްފުށީ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަބްދުލްޣަފޫރު މޫސާ ވާހަކަފުޅު؛ ވަކި މީހަކަށް އަނިޔާވެރިކަމަށް އަޅުގަނޑު މިއަދަން ބަލާލާ ހަނދާންކޮށްދެނީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް މި އުއްމީދު ހަމަގޮތުގައި، ފެބްރުއަރީ 7، 2012 ގައި ދިޔަ ފުލުސް މަސައްކަތް ގެނެސްގެން މާބޮޑު ދިމާވީ އެދުގެ އިއްތިޙާދު ފުލުހުން ރައީސް ނަޝީދު ގެނެސް އަޅުގަނޑަށް އަނިޔާވެރިކަމުން އަޅުގަނޑު ހަމަލާދީ ބިރުދެއްކުން. މި 2011 ވަނަ އަހަރުގެ މާރޗް މަހުގައި އަޅުގަނޑު މި މަޖިލީހަށް، މި އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުން އަޅުގަނޑު ހަމަލާދީ ބިރު. އަޅުގަނޑު ބިރު ހަމަލާދެމުން ވެސް އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލައި އެންމެހާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ މި ވަގުތު މި އިންޓަރނޭޝަނަލް ހިއުމަން ރައިޓްސް ސިވިލް ސޮސައިޓީގައި ދުވަހަކު ވެސް ބައިވެރިނުވާ ވަރަށް ބައިވެރިވެފައިވާ. އަޅުގަނޑުމެން ބައިނަލްއަޤުވާމީ އިންސާނީ އުސޫލު މުޢާހަދާތަކުގައި އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު ވާނީ ބައިވެރިވެފައި. އެންމެހާ އިނގިރޭސިން ނުވަތަ "ސީޑޯ" އެންމެހާ އަނިޔާކުރުން

ހުއްޓުވާ މުޢާހަދާގައި އަޅުގަނޑުމެން ވާނީ ބައިވެރިވެފަ. ސީ.އާރު.ސީ؛ ކޮންވެންޝަން އޮން ރައިޓްސް އޮފް ޗިލްޑްރަންގައި އަޅުގަނޑުމެން ދިވެހިރާއްޖެ އިން ވަނީ ބައިވެރިވެފަ. އެންޓި ޓޯޗަރ އެކިއެކި މުޢާހަދާތަކާއި އަޅުގަނޑުމެން ވާނީ ބައިވެރިވެފަ. ހުރިހާ ބާވަތެއްގެ ނަސްލީ ތަފާތުކުރުން ނައްތާލުމުގެ މުޢާހަދާ؛ ޖެނޯސައިޑް ކޮންވެންޝަންގައި އަޅުގަނޑުމެން ވާނީ ބައިވެރިވެފަ. އަޅުގަނޑުމެން މަދަނީ އަދި ސިޔާސީ ޙައްޤުތައް ރިޢާޔަތްކުރުމުގެ މުޢާހަދާ، އިޤްތިޞާދީ އަދި އިޖްތިމާޢީ ސަޤާފީ ޙައްޤުތައް ރިޢާޔަތްކުރުމުގެ މުޢާހަދާ. މިވެސް ހަމަ ދިވެހިރާއްޖެ އިން ބައިވެރިވެފައިވާ މުޢާހަދާތަކެވެ. އަޅުގަނޑު ބިލު ހުށަހަޅަމުން އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން އިންޓަރނޭޝަނަލް ހިއުމަން ރައިޓްސް ސިސްޓަމްގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ފުރިހަމަ އަށް ބައިވެރިވުމަށް ޓަކައި، އަޅުގަނޑުމެންނާއި ދިވެހިރާއްޖޭގައި ވެސް އަޅުގަނޑުމެންގެ ޤާނޫނާއި އޭގެ އެންމެންނަށްޖެހޭ ބޮޑުކަމާ އިދާރާތަކަށް. އަޅުގަނޑުމެން ބައިވެރިވެފައިވާ އެންމެ ބޮޑު އެކުއްލި ނުވަތަ އޮތޯރިޓީ؛ އޭގެ ހުރިހާ އެއްބަސްވުންތަކުގައި ފުރިހަމަ އަށް ބައިވެރިވުމަށް ޓަކައި ދިރާސާކުރެވޭ ވަކި ވެސް މިހާ ބޮޑު ގޮތުން އޭގެ ބޭނުންވާ ކިޔައި އަޅުގަނޑު ހުރަހެއް ބޮޑެތި މި ހިއުމަން ރައިޓްސް. މި އެއްވެސް ހަރަކާތެއްގައި މި ޒިޔާރަތަށް ވަކި އަނިޔާއާއި ދެކެން އަޅުގަނޑުމެން ހުރަސްތަކާއި ބޮޑެތި ނޫން. އަޅުގަނޑުގެ ވިސްނުމަކަށް ނޫން، މިއަދު ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ޢަބްދުﷲ ޔާމީން އެއްވެސް ހާލަތެއްގައި މި ބަދަލާއި ސަރުކާރުގެ އިދާރީ ރައްދުދިނުމަކީ ގޮތަށް އަޅުގަނޑުގެ ވިސްނުމަކަށް އެއްވެސް ހާލަތެއްގައި ނޫނޭ. ޔޫ.ޕީ.އާރުގެ އިސްލާހުކުރުމަށް ހަރުދަނާ އާދައިރު އެ ދުރުކުރެވޭ ވަރަކަ އަދި ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށް ބޮޑަށް ޝަރުޢީ ދާއިރާތަކުން. އިސްލާހީ ކަމެއް އަޅުގަނޑުމެން މި ބޮޑު އެ ދުވަހު؛ މިގޮތުން އަހަރު ކުރިން އަޅުގަނޑުމެން މި ބޮޑު ހިނގާފައިވާ އަޅުގަނޑުމެން ދިއުމަށް ވަރަށްބޮޑަށް އަޅުގަނޑުމެން އަދިވެސް ވަރަށްބޮޑަށް ރަނގަޅު ބޭނުން. ކޮންމެވެސް ވަރަކަށް މި ބޮޑު ފުރިހަމަ އަށް ވިދާޅުވެ، ވާހަކަފުޅުދެއްކެވިއިރު ބުރެވުން ގެންދަވާ. އެ ދުވަހު ބޮޑު ހުރިހާކަމުން އަޅުގަނޑުމެން ދަންނަވަން މި ބޮޑުވެ ފުދޭނެ އެ މިނިވަން ވާހަކަ އަދާކުރުމުގައި ހިމާޔަތްކުރުމުގައި ކަނޑައެޅިފައި އެންމެހާ ދާއިރާތަކާއި ބަހުސް ކުރިއަށްދިއުން، އޭރުން ބައިގަނެ ފަރާތްތަކުން ވަންނަމުންދާ ބާރު ފޮނުވާ ކަމަށް ބެލެވޭ. އަޅުގަނޑުމެން އެބަ ދަންނަވާ، މި ބޮޑު ނިޒާމީ އަނިޔާ ނުވަތަ ސިވިލްސޮސައިޓީ ޓޯޗަރއަށް އިދާރާތަކުން އަޅުގަނޑުމެން ހަރަކާތް ބޮޑުކަމާ. މި ބަދަލު ކުއްލިއަކާ އަން ގާނޫނީ ބަދަލު، ސަރުކާރު އަމަލުކުރާ ދަރަޖާ ފުރި ބަޔާން ކަމުން ހިތާމައާއި އަށް އިސްލާހު ކުރުމުގެ އަޅުގަނޑުމެންނާ ކަމަށް ވިސްނައި އަޅުގަނޑުމެން ހުރަސްކާ ބޭނުމާ. އިސްލާހުތަކާ ރައިޓްސް. މި ބޮޑު އަޅުގަނޑުމެން ހުރަހަކާފައި އެންމެން އެހެން ބަޔަކު އެކަމުގެ ނަމޫނާ. އޭގެ މަސައްކަތް ދިރާސާކޮށްގެން ހިމާޔަތްދީ ކަނޑައަޅަން ނަޒާހަތްތެރި ފަރާތްތަކުގެ ކަނޑައެޅި ހިތާމަކުރަން، އިދާރާތަކުގެ ކަންކަމުގައި އެ މިނިވަން ގޮތަށް ބޮޑުކަމާ އަދާކުރަންޖެހޭ އިސްލާހު އަނިޔާވެރިކަމާ ވަކާލާތުކުރަނީއޭ. ކޯޓުގެ ގޮތުން އެ އަނިޔާ ބުނުމުން ފުރިހަމަ ކަމާއި ހިމާޔަތް އެއް. އިސްލާހު އަނިޔާވެރިކަމާ ވިސްނުމުގައި އަޅުގަނޑުމެން ހުރަހަރާތަކާ ބޭނުން. މި ދިވެހިރާއްޖޭގެ މިގޮތު ބައިވެރިވެފައިވާ އިންޓަރނޭޝަނަލް ހިއުމަން ރައިޓްސް ސިސްޓަމް

ފުރިހަމަ އަށް އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުންވާ ޚިދުމަތް ކަމަށް ވިސްނައި އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅާފައިވާ ބިލެއް. ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

މާވަށު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަބްދުލްޢަޒީޒު ޖަލާލު އަބޫބަކުރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم والسّلام عليكم ورحمة الله وبركاته ރައީސް! އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު މި ބަހުސްކުރަމުންދަނީ އަނިޔާ މަނާކުރުމާއި ހުއްޓުވުމުގެ ބިލުގެ ރިޕޯޓުގެ މައްޗަށް. ދެންމެ ވާހަކަދެއްކެވި ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ވިދާޅުވި ފަދައިން މި ބިލު ހުށަހެޅުއްވިއިރު އޮތީ މުޅިން އެހެން ނަމަކަށް. އެންޓި ޓޯޗަރ ބިލު ކަމަށް އަޅުގަނޑަށް ޙަވާލުކުރެވިފައި އޮތީ. ބަލައްކާރުގައި އަޅުގަނޑު ހިތުން އެންޓި ޓޯޗަރ މާނަކުރުމުގައި އަޅުގަނޑުމެން ނުބައި މާނައެއް ކޮށްދެނީއްޔާ އަޅުގަނޑު އެކަމާ ކަންބޮޑުވޭ. ސަބަބަކީ މިހާރު މި ބިލުގައި ނަން އޮތީ ގޮތުން އަޅުގަނޑުމެން ހާސްކޮށްފިއްޔާ އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބަ ހިތްހަމަޖެހޭ، އެއްބަސްވެވޭ އަޅުގަނޑުމެންގެ ޤައުމުގައި މިހާރަށް ޖިނާޔަތްތަކުން މި ޤާނޫނު ފާސްވުމާ ހަމައެކު އަނިޔާކުރުމަކީ ހުއްދަ ކަމެއް ކަމަކަށް. އެއްވެސް ގޮތެއްގައި އަޅުގަނޑުމެންގެ ރާއްޖޭގައި އަދި ޤާނޫނުއަސާސީ އިސްލާމް ދީނުގައި އަނިޔާކުރުމަކީ ހުއްދަ ކަމެއް ނޫން. އިސްލާމް ދީނުގައި އެންމެ ބޮޑަށް މަނާކުރައްވާފައިވާ ކަމަކީ އަނިޔާކުރުން. އެހެންވީމާ، ޔަޤީނުންމެ އަޅުގަނޑުމެން އަނިޔާ މަނާކުރުމުގެ ޤާނޫނުން ހަދައިގެން އުޅެނީ. އަނިޔާ އަކީ الله ސުބުޙާނަހޫ ވަތަޢާލާ މަނާކުރައްވާފައިވާ ކަމެއް ކަމުން. އެހެންވީމާ، އަނިޔާވެރިކަން ވަނީ ޖަބުރުވެގެން ވެސް ބޮޑަށް މަނާކުރައްވާފައި. އެހެން ހުރިހާ ޕީސްމޭކަރުން ވަނީ އަނިޔާ ބަރާބަރުކުރާކަމުގެ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ހިތުން މި ނަމަކީ އަޅުގަނޑުމެން ތަންފީޒުކުރާ ބޭނުން ކަންބޮޑުވާންޖެހޭ ނަމެއް. ސަބަބަކީ އަނިޔާ އެންޓި ޓޯޗަރގެ މާނަ އަކީ އަނިޔާ މަނާކުރުމެއް ނޫން. އަނިޔާ އަށް ހުރަސްއެޅުން ނުވަތަ އަނިޔާ ހުއްޓުވުން. އެހެންވީމާ، އެކަހަލަ ގޮތަށް ނުލިބޭމަ އަޅުގަނޑު ހިތަށްއަރަނީ މި ބިލު ޓާސްކްފޯރސާ އަޅުގަނޑަށް އެއްބަސްވެވޭނެތީވެސް އަޅުގަނޑުމެންގެ ޤައުމުގައި މިއަދު ހަމައެކަނި އަނިޔާ އަކީ ހުއްދަ އެއްޗަކަށްވާ ގޮތެއްގައި އޮތީ. އެހެންވީމާ، ޤާނޫނުން ހަދައިގެން އަނިޔާވެރިކަމެއް މަނާ ކަމެއް ކަމުގައި މި ކަނޑައަޅަނީ. އެ މާނަ ނެގޭނެ. އެހެންވީމާ، އެކަމާ އަޅުގަނޑު ހިތުން ވިސްނާލިމަ ދިރިއުޅުމަށް ކަމެއް. އުސޫލުއެއްގެ ގޮތުން ބަލާއިރުގައި ބަރާބަރަށް ޤާނޫނުއަސާސީ އިސްލާހުކުރުމަށް އެއްވެސް ގޮތެއްގައި ކަނޑައެޅިފައެއް ނޫން. އެކަމަކު ބަލައި ކުރާ ހުރިހާ ކަމަކަށް އަޅުގަނޑު ހަމަ ތާއީދުކުރަން. އަޅުގަނޑުމެން ދަށުކަން މި ޖަހާ ވާހަކަ އަދި ބަޔާންކޮށްދޭ ޤާނޫނުއަސާސީ އިސްލާހު ޤާނޫނުގެ ވާހަކަ. އެއީ...

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލައެއް، ގަލޮޅު އުތުރު ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢީވާ ޢަބްދުﷲ.

ގަލޮޅު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އީވާ ޢަބްދުﷲ ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ހަމަ ކުޑަ އެއްޗެއް ސާފުކޮށްލަންވެގެން. މި ރިޕޯޓު އަޅުގަނޑުމެންނާ ހަމައަށް އަނބުރާ އައިއިރު މިއަށް ކިޔަނީ އަނިޔާ މަނާކުރާ ބިލެއް ނޫން. މިއަށް މިހާރު ކިޔަނީ އެންޓި ޓެރަރ އެކްޓު. އެހެންވީމާ، މިހާރު ވާހަކަފުޅުދައްކަވަމުން ގެންދަވާ މެންބަރަށް ހަމަ އެ މަޢުލޫމާތު އަޅުގަނޑު ސާފުކޮށްދިނުމުގެ ގޮތުން. މިހާރު މި ބިލަށް ކިޔަނީ އެންޓި ޓެރަރ އެކްޓު. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލައެއް ނޫން. އަޅުގަނޑު މާފަނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަބްދުއްރަޙީމް ޖަމާލު އަބޫބަކުރަށް ފުރުޞަތު އަރުވަން.

މާފަނު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުއްރަޙީމް ޖަމާލު އަބޫބަކުރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ އިނގޭތޯ. ރަނގަޅު ވާހަކަފުޅު. އެ ދާނަ ގޮތް ކަމަކަށް ވެއްޖެއްޔާ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހީވަނީ ރިޕޯޓުގައި މި އޮންނަނީ އަނިޔާ މަނާކުރުމާއި ހުއްޓުވުމުގެ ބިލު ގެވެށި ސަލާމަތީ ކޮމިޓީން ދިރާސާކުރައްވައި ނިންމުމު ގޮތުގެ ރިޕޯޓު ކަމަށް ވާތީ އަޅުގަނޑު އެ ވާހަކަ ދަންނަވާލީ. ބަޔާންކޮށްދީފައި ހުންނަ ވާހަކަ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ޖާނިސާރީ އިމަޓީމަތް ހުއްޓުވުމުގެ ބިލު ކުރިއަށް ހިނގާ ކުރިމަތިލާ ގޮތް ބަލައިލާއިރު. ސަލާމަތީ އަނިޔާ އަދި އަޅުގަނޑުމެންގެ މައްސަލަ ބަލަހައްޓާ ކަމުގެ ފުރިހަމަ ކަމެއް ވަނީ. އަނިޔާގެ ތެރޭ އަދި ނިޔާމީ އިދާރީ ކަރުދާސް ކަމެއް. އެއީ ޓަކައިދިން ހުއްޓުވުމުގެ ކަމަކީ. އިނސާނީ ނިޔާމާ އިދާރީ ކަމެއް ކުރެވެނީ ކަމެއް ހުއްޓުވުމަށް ބަޔަކީ ކަމެއް. ކުރީގައި އަޅުގަނޑުމެން އިންސާނީ ކަރާމާތަށް އަދި ދުވަހުއްޓުވުމުގެ ކަމެއް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު އެއްވެސް ދަލީލެއް ނުވާނެ. މި ބިލަކީ އަޅުގަނޑުމެންގެ މި ދުނިޔޭގެ ކަމަކަށް ވާތީ، އިންސާނީ ކަރާމާތް ގެއްލުވާފައިވާ ހުއްޓުވުމަށް ކަމެއް ބައެއް ކުރެވޭ ދުވަސް ފަރާތުން ވާހަކަ ދައްކަވާ އަޅުގަނޑުމެން ކުރިއަށް ގެންދަން ވާނެ. އަދި ވަކިވާ ފިކުރު ތަޢާރުފުކޮށް ވިސްނަން ކުރަނީ މި ބިލުގެ ސަލާމަތީ ކަންކަމަށް ވާތީ. ވިސްނަން ކުރެވޭ ސިޔާސީ ފިކުރެއް ބެލުމަށް. މި ބިލު ބާރުގެ ދިފާޢު ކުރަމުން އަޅުގަނޑުމެން ތާއީދުކުރަން. ދުނިޔޭގައި ހިނގާ ކަމެއް ހަރަކާތް ހުއްޓުވުމަށް ކުރަނީ، ނިޒާމަކީ ކުރީގެ ނިޒާމު ކުރަނީ. ނިޔާމީ ބަޔަކު ހުރިހާ ކަމެއް ކުރަން އެހީތެރިވާނެ ކަމެއް ކުރަން. މި ބިލަކީ ސިޔާސީ ކަމެއް ކަމަށް ވާތީ އަޅުގަނޑުމެންގެ އަސާސީ

ހުއްޖަތުގަން ބަޔަކު ހުރަސްއެޅޭ ކަހަލަ ކަމެއް، އެހެނީ އަސް ހުރަސްއެޅުމުގެ މާނައިގައި ޤާނޫނުން ފާސްކޮށްގެން އަޅުގަނޑުމެން ކުރުކުރާ މީހުންގެ ކުރަން އަހުލުވެރިން ކަމާކުރާވާ ކަހަލަ ކަމަކަށް މި ޤާނޫނުގައި ކަމާކުރާވާ ކަމަށް ވަންޏާ އަޅުގަނޑު އުއްމީދުކުރަނީ ބަންޑާރަ ނައިބު ދިރާސާކުރައްވާފައި ތަޢާރުފުކުރައްވާފައި އަށް ތަފާސްހިސާބުތަކާއި ކަމަށް. އުސޫލުން ކަމަށް ވަންޏާ އެ ދަނޑިވަޅު މި ތަސްދީޤުކުރައްވާފައިވާކަމާ ގުޅޭ އަޅުގަނޑު އެއްބަސް ޝަރުތެއްކަމުގައިވާނަމަ. އާދެ! އެއްބަސް ހާލަތުގައި އަޅުގަނޑުމެން އަނިޔާ އަދި އަޅުގަނޑުމެންގެ އެއްބަސް މިހާރު އަނެއްކާގެ މައްޗަކަށް ކޮންމެވެސް ކަމެއް ނުކުރެވޭ ހަމަ އެއްބަސް ގޮވާލަން. އެއީ މިހާރު ދިމާ ބަހުރު އަދިބައި ދިރުމަށް އެއީ އަނިޔާ ކަމަކަށް މާނަކޮށް ނުކުރެވޭނެ. ބައެއް ފަހަރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް އަނިޔާ އާއި ޖުމްހޫރީ އޮޅޭ ދަނޑި އެބަ އާދެ. ޖުމްހޫރީ ނިޒާމު އަދިބައި އެއްބަސް ހާލަތުގައި އަނިޔާ ކަމަށް މާނައެއް ނުކުރެވޭނެ. އަނިޔާ އަޅުގަނޑު މި މާނަކުރެވޭ ނިޒާމު އަނިޔާ ޖުމްހޫރީ ޤާނޫނުއަސާސީ ހަމައެކަނި ބަޔާން ފެނޭ ސިޔާސީ ގޮތުން މާނަކުރުމުން އަހަރެމެނަށް ބޮޑެތި ބޭނުންތައް ލިބޭނެ. އެބައި އިންސާނީ ހައްޤުތަކާއި، ހެޔޮ ކަމެއް އިންސާފުވެރިކަން ގާއިމުކުރެވޭ ވެސް ދިރިއުޅުމަށް ކަމަށް ޝަރީޢަތް ކަމުގައި ހުރި ބޮޑުމަސަކަތް. މިބައިގެ ކަމަށް އިސްލާމު ދީނުގެ މަބާދީއެކު ވެސް އަދި ބޭރު ގައުމުތަކުން ނުވަތަ ހުރިހާ ކަމަކަށް. އެއްބަސް ހާލަތުގައި އެއްބަސް ހިތްހަމަޖެހޭ ކަމަކީ ވެސް ނިޒާމު ދިރިއުޅުމަކީ ޓެކްނޮލޮޖީގެ އަސާސް. ޤާނޫނު ފުރިހަމަކަމެއް. އެކަކަށް މި ބިލުން ސިސްޓަމެއް ކޮންމެ ހިސާބަކުން ހިމެނުމާ އެކުގައި، ޖުމްހޫރީ ދައުލަތް ޖެހޭނީ ކަމަކީ ބަލާ ކަމެއް، އިސްރާއީލު ފަދައިން ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ކަމަށް ވާން އުސޫލުތަކުން. އަދި ދީނާ ގާތްކަމުން ދެ އޭކަން މިހެން ގައިދާ ކުރާ ގޮތަށް ޤާނޫނީ ދަށުން ސިސްޓަމެއްގެ ހަމަތަކަށް ހޯދަން ކަމަށް ކުރިމަތިކުރާ ވަރުގެ ނިޒާމެއްގެ ދަށުން ބޭނުންކުރުމުން މިހާރު ސަރުކާރު ހޯދޭ މިސާލުގައި ފާސްކުރާ ޤާނޫނެއްކަމުން ދެ ނިޒާމު އަޅުގަނޑު މިކަމަކީ؛ ކަމާބެހޭ ޤާނޫނުތަކުން އަޅުގަނޑު ވެސް ހުރިހާ ބައިވެރިވެވޭ ގެންދިޔަ ޙައްޤުތަކުން، އަދި މި ކަމާބެހޭ ފުރުޞަތު ދިނުމަށް ދެ ޤާނޫނީ ގޮތުން މި ކަމާބެހޭ ކޮމިޓީ ދަށުން ޤާނޫނު ފާސްކުރުމުން ޤާނޫނުއަސާސީ ކަމަށް ވާހަކަ މި މިހާރު ގާނޫނު ފާސްކޮށްދިނުމަށް ވެސް އަދި ވާހަކަ ތަރައްޤީކޮށްދިނުމަށް އަޅުގަނޑު ވާހަކަދެއްކީ ނިންމާލަން. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.

ދުނިޔޭގެ ދާއިރާގެ ގެންބަހަ މުސާ މަނިކު ވާހަކަދެއްކުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ! އަޅުގަނޑު މި ފުރުސަތުގެ ބޭނުންކުރަން މި ޖަލްސާ މި ބިލުގެ އަސާސް ހިމެނޭ މި ޤާނޫނުގައި ވާހަކަދައްކާފައިވާ އެބަ ނޫ ވަރަށް ބޮޑަށް. މި ބިލުގައި ހިމެނޭ ޝަރުތު އެއްގޮތަށް ބޮޑުވަޒީރު ވަރަށް ކަނޑަނާއި އިންތިޚާބީ ދާއިރާތަކާއި ބައްޓަންކުރާ މިގޮތަށް. މި އެއްގޮތް ނުބަލައި ހަމަ ދުރުގެ ބާރުލާއި އެއްކަލާ ފަދަ ވާހަކަ ކަނޑައެޅުން ބާރު ދިވެހި ގާނޫނީ ގޮތުން. މިގައި މި ބިލު މިހެން ބައިވެރިވާއިގެން، މިހެން ގައުމީ ސިންގަޕޫރު ޖަރުމަނުގައި، އިޓަލީ ޖަރުމަނީ ކަހަލަ ކެނެޑާ، ދަރަ ގްރީސް ފަދަ ރާއްޖެ، ކޮރިއާގައި މިސްރު ބަޔަކު އޮސްޓްރޭލިއާ، ކޮލަމްބިއާގައި ބަނގްލަދޭޝް، ފިންލޭންޑް ބެލްޖިއަމްގައި އިޓަލީ، ކަނަޑާއާ މިހެން ތައިލެންޑް މަލޭޝިއާގައި

ކަންކަން ކުރުމަށް ޓަކައި ދޭ އަނިޔާތަކުގެ ވާހަކަ މި އޮތީ. ތަނުގެތެރެ ބެހެއްޓިފައިވާ އުނދަގުލިގެންނަވާނެ. އަދިގެނެސް މީ އަނިޔާތަކަށް ލިބިފައި ހުރި މީހުން. ތާރީޚުގެ ދަންވަރު ފަހު އުއްޓާރީގައި ސާއިންސްކީ ފަދަ އަނިދަރާނުލާ ކަރާޗީއާއި ގަޅުން ފުން އަޑައި، ހަކުރުތަކައި، ބުރަކަށިގައި ތަޅައި، މި ކަންކަން ނުކުރާނީ މި އޮތީ. މިއީ އެއްގޮތަކަށްވެސް ޤާނޫނާ ކަމެއްގެން އުޅޭ ކުރަކަށް އަދުލުއިންސާފު މަސައްކަތްތަކުގެ އުޅޭ އެއްޗެއް ނޫން. މި ފަދަ އުޅޭ ގޮތުން ބެލެހެއްޓުމުގެ އުސޫލު. އަދިގެނެސްދޭން މި މަޖިލީހުގައި ކޮމިޓީތަކުގައި މަސައްކަތްކުރަމުންދާ ކޮމިޓީއަކަށް ވަނީވާނީ ނޫން. ވާނުވާއެއް ބަލައިލީ ނޫން. ދެން މިކަހަލަ ވާހަކަ ބުނުމެއް، މި ޚިޔާލު ހުށަހެޅުން ދަށުގައި ދައްކަން. މިގޮތަށް ބަޔާނާއިގެން މި ބިލުގައި މި ބަޔާނީ ކުރަންވާނީ ބަނދުކުރުގެ މިހެން ބަޔާނުގައި ބަލައިގަތުމުގެ އެ މިހެން ނަގާ އަނިޔާތަކަށް. މި ޙާއްޖީގައި ހުރިހާކަމެއް ކަނޑައި އެއް ހަދާ. ހިނގާ ތަސައްވުރު މަރުވެގެން ދިމާއި ޔަގީންވެގެންތޯ؟ އެތާނގެ މަރުވެގެންދިޔައި ޔަގީންވެގެންތޯ؟ 113 ވަރަކަށް މީހުން ޖަލުގައި ތިބެއި މަރި ޔަގީންވެގެންތޯ؟ އަދިގެންމާލީމެން ކުރިމަތީ ހިނގާފައި ހުރި ކަންކަން މީ. އެހެންވީމާ، މިކަންކަން މިއީ ރައްޔިތުންނަށް އުނދަގޫ ކަންކަން. މިކަންކަން ހުއްޓުވާނީ މި ބަނަސް. ކުރެއް ކުރާ މީހަކަށް އެ އޮތީ ޤާނޫނީ އުޞޫލުތަކުގައި އޮންނަ އަދަބު ދެވޭނެ. އެ އަދަބު ދިނީ ހުކުމްތަކުގެ. ފެންނަމީ އޮންނަ އަމިއްލައިގެ މިސާލު ނުވަތަ ޢަވަހަށް އިން އޮންނަ ހުކުމެއް، އޮންނަ ގެންދަވާ ތަޙްގީގުން ޢިނާޔަތްތެރިވެ ޤާނޫނު އަރުވާނީ. އަދިގެނެސްދެންނެން އެބަ ފެނޭ އިންސާފުގެ ޖަލުތަކުގައި އޮޅުއާ މިހެން، މިހުންނަ ކަންތައްތަކެއް ހުރި ބޭރަ. ގެނެސް ފެން އަޑައި އެންމެ ކަމުގެ ކޮޅު، ބަނދަރާ ހާލުގައި ބަޔަކުގެ މިހުނީގެ ނަގާ ސޫލްހާ ބޭރު އަދި ޖިސްމާނީ ބޭރުން މިހުން؛ ތޮރާޓާ ޤިޔާސް ގަނޑަށް ތަކެއް ތޯރިތުގެ އެއްބަސް އަނިޔާކުރި، މިކަންކަން ކުރާ ޖެހިފައި ހުރި ބިލުން މިއީ. އެއީ މަސައްކަތް އެއްބަސް. މިގޮތަށް ނުޒޫހު މަޖިލީހުގައި ފުރިހަމަކޮށް ފަރާތަކުން ގޮސް އަމިއްލައިގެ ޖަގަހަތައް ވަރަކަށް. ނުޒޫހު އެއްގޮތަކަށްވެސް. އެކަމުގެ ޙައްގު ދާނަ އަޅާ މިހެން އަމިއްލައިގެ ކަންތައްތަކުން ދެންނެވިދާނެ ދު އަމިއްލައި ފުރިހަމަ ހިފައިގެންބައި ބަޔަކުއަށްވީ މިހާރު ކާމިޔާބު ކޮށްފައިވާ ޖަވާބުދާރީ ތަޙުގީގުން، ގޮތަކަށް ވެއްޖެނަމަ ފާޅުކުރަން ނޫން އެ މިހާރު ކުރިމަތިލުގާނީ ފުރިހަމަކޮށްދެވޭގޮތް ބާކީ ކަމެއްގެ ގޮތުން. އެވަރަށް ޔަޤީންވެސް މި ވާހަކަ. ދެން ކައިސަރު ތަރުޖަމާކުރެވުނު މިގާ މި ދަރާކަތީ. ކަމަށް، ކަށް ކަޑައި ވެގެންގޮސް މި އެޅިކަން؟ މި ޙާއްޖަ އަޔަ، ދުނިޔޭގެ ފެންވަރުގައި ޖެހިތަކުގައި އަނިޔާކުރާ ތަޙުރީ. އެކަން ޒުވާނުންގެ ޢިލްމު ނަގަލަ މަސްއޫލިއްޔަތު. އެކަމެއްވެގެން ޖެހުމުގައި ބޭނުމީ. މިއަދު ވެސް އެ އަނިޔާކުރާ. މިހާރު މާބަޔަކު ގެންގުޅުއް ފަސް ފެންނަނީ. އޭރު ޖެހުމުގެ ސިޔާސީ. އެކަމަށް ބަޔާ އެކަންކަން ތަނަވަސްކޮށްދިނުމަށް އަދިގެންގޮތުގެ ތޯރިޕީން ޖެހުމުގެ ފެންނާނީ ބެއެ ހިނގާ އެޅުނު ފަސް ތަޙްޤީޤު ނުކުރޭ. ބާކީހުރި މީކަން ބާޒަފަރާތުން ޖެހިން ވަރުގެ ފުރިހަމަ ބިރުގަނޑުގައި ކަންކަން ކުރަން. ބަރާބަރުގެ ބާރަހެރަކާ މިހާރު އަނިޔާކުރާ ރަސްމީކަން އުޅޭ ނޫން. ޖަލުސާކުރު ކަންކަމާ، މިއަދުގެ ދުނިޔޭގައި އެބަ ހުރި މިހެން ކަންކަން ކުރުނާ މިހެން ބަޔާނުގައިވާ އިސްލާމީ. އޭގެ ބަދަލުގައި ދެންނެ މިހާ ގެންދަވަނިވިޔަ ޒުވާނުންގެ އަށްޖެހުނު ބަދަލަ އެ މިހާ ގެންގުޅުއްވުމަކީ ކަންކަމަށް ސަލާމަތްކުރުން ބަޔަކު

އަނިޔާކޮށްގެން ނުކުރާތީ އަޅުގަނޑުމެން މި ބުނަނީ. އެއީ އާއްމު ކަމެކޭ. އެކަމަކު، އާއްމުކޮށް އަނބިން ގެއިގައި ތިބާ ފިރިންނަކަށް މިކަން ރަނގަޅެއް ނުވާނެ. ގެންގުޅޭ މުވައްޒަފުންނަކަށް އަނިޔާކުރާ މީހުންނަކަށް މި ބިލުގެ ރަނގަޅެއް ނުވާނެ. އަނިޔާގެ ސަބަބުތަކުގެ ތެރޭގައި އުޅޭ މީހުންނަށް. ދަށްވަރު މީހާ ކައިރިއަށް ވަޒީފާއި ނުކުންނަ ތަނަކުން އެ މީހާގެ ފިރިމީހާ އަތްދަށުގައި އެ މީހާ ގެއިގައި ޖެހިލަ އާދޭ ގާނަ އަދި ތިމަންނާ އަށް އަނިޔާކުރަނީ ނޫން. ނުވަތަންނާނި ދަންވަރު ގޭގެ އަށް، މީހުންގެ އަނބިން ކައިރި އަށް. އެ ވާހަކަ ދައްކަންވީމާ އަޅުގަނޑުމެން. އެއްއެއްދޫން އަޅުގަނޑުމެން މި ދަތުރާ ވާހަކަ އަޔި. ރައީސް ފަސް އަދި މިޔާދުވާން ނުދަތުރެއްކަން އެކަކަކާ ވާހަކަތައް. އެކަމަކު މި ބިލުގެ ބަޔާނާ ބޭނުމަކަށް ފެށުން މި ހުށަހެޅި ރާއްޖޭގައި ފަސް އަދި އެކެއް ތަށްހާއްގައި ފަސް މީހުން ހަތްއަރުތެރެއިން ބައިތިއްބައިގެން، އަނިޔާކޮށްގެން، އަދަބުދީގެން މީހުން ޖަދާވާ އިޖުތިމާޢީ ބަލާން ނުނަގާނެ. އެއަށްވެގެން އަޅުގަނޑުމެން ޚާއްސަސާވާގައި ފަސް އެ ވާހަކަ ބިޔުނި. އަނިޔާކުރާކަމުގެ ނޫނޭ. އެ ވަރަކަށް ބަރަކަތް. އެއްވެސް މީހަކު އަސްކަރަކަށް އަނިޔާކުރަކަށްދިނުމަށް. ކަންކުރާ މީހުން ފަސް ނުޖެހޭނެ އެކަން މީހުންނަށް އަނިޔާކުރާކަށް. ޖަލުގައި ގެންގުޅު ބާމިއްބިޔަ، ޖަލުގައި އަސްނަ ދާއިރުތަކާ އެއްކަމު ބިއްޔަކަސް މިޔަޅު ސިރުސް. އަސްނަ ކުރިތިލާގެ ލަތެހިގައި އަސްކަރާތުރި ޖާރާކޮށްނުޖެހޭ. އެއީ ދަރާވަރު ފަސް އަސް ކަވެއް. އެހެންވީމާ، އެ ކަންކަން ހުއްޓުވުން އުސޫލަން ކަންކަން ގެނައުމަށް ބަލައި މި ބިލުގައި މައިގަނޑު ގޮތެއްގައި ހުރަސްއެޅުމި އިޖުތިމާޢީ ދުސްތޫރު މިކަން ކުރަށް މި ޙައްޤު. ދިން މިޔަ އާއްމުކޮށް ކުރުވާ ކަމެއް ކަމަށް ވަނަމަ މިއަދު އެއްގޮތަކަށްވެސް އަޅުގަނޑުމެން ބަދަލުގެނައުމަށް ވާން ކަމެއް ނޫން އިޖުތިމާޢީ ބަދިސް. މި ކަންކަމުގެ ބަދަލު ވާހަކަދެކެވޭކަށް މިދުޕަލޭ މިވިސް މިހާރު ދަތުރުގައި އަނިޔާ ބިޑުނިޔާ ކިޔައިގެން ވާހަކަ...

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލައެއް، ކެޔޮޅުދޫ ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ޢާމިރު.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

ކެޔޮޅުދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ޢާމިރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އަޅުގަނޑު ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލައެއް މި ނަގާ ޤަވާޢިދުގެ އަނިޔާކޮށް، ޤަވާޢިދުގެ ގެއިގައި ޖަޣާޢިޔާ ފުރުޞަތުތަކީ ބާޖާ އެއްޗެހި ފަރުދުއިޔާދޫޅިގެ އެކަމާ ހިމެނިގަނގެން މި ކަރަކު ބިލުގަލާ އެއްޗެހި ކުރަރުލާދީގެއިވެސް އެ ކަމެއް ނުވާނެ. އަދިވެސް ފުރުޞަތު ދިރާސާކުރީ އޭބޭ ކަމަށް ވަސާ ފުރުޞަތު އެ މުޤައްރިރުން ޖަހާނެ. ވާހަކަތައް ދައްކަންޖެހޭ

ބަދީލަކާ އެއްގޮތަށް ގޮތުގެ މައްޗަށް. ދިމާގެ އަނބިދަރިޔާގެ ކަންތައްތަކާ ހަމައެކަނި ވަކި ޢާއްމު އެކަން ބާއިލާ ގުޅޭން ދިމާވި ކަމަކީ އެއީ މި މަޖިލީހުން...

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލައެއް ނޫން. އިރުޝާދުވަޑައިގަންނަވާ. ހުޅުހެންވޭރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މޫސާ މަނިކު.

ހުޅުހެންވޭރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މޫސާ މަނިކު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑެއް މިހާރު ނުދަންނަވަން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަބްދުލް ޝާހިދު މިހެއްގެ އަނބިކޮޅެއް ކާއިރިއަށް ވަކި އެއްވާ ތަޅަފިލާ ވާހަކައެއް. އެކަމާ އެ ހަމައެއްޗެކޭވެސް. އެކަކަށް ވާހަކައެއް އަޅުގަނޑެއް މިފަދަ ނުދަންނަވަން. އަޅުގަނޑު މި ދެއްކި، އެއީ ނޫން އަނިޔާ އައި. އެކަމަކު، މީހުންގެ އަނބިން ކައިރިއަށް ނުވަންނަހަކު. އެކަކަށް ގޮތަކަށް އަޅުގަނޑު މި ވާހަކަދެއްކީ. ދެން އެކަމަކު އާދޭސް އެއް ހަވާލުވެފައިވާ އިންސާފުގެ އާދައިކަން އެކަން ކުރައްވައިގެން ހަމަޖެހޭނީ. އެކަމަކު...

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން މެންބަރުންގެ ކަރާމާތަށް އުނިކަން ނާންނާނެ ގޮތަށް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންގެ ވާހަކަފުޅުތައް ބަހައްޓަވަން އެދެން ދަންނަވަން. ހުޅުހެންވޭރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މޫސާ މަނިކު ވާހަކަފުޅު ކުރިއަށް ގެންދެވުމަށް ފުރުޞަތު އަރުވަން.

ހުޅުހެންވޭރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މޫސާ މަނިކު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންގެ ޤާނޫނުގައި ބަދަލު ގެނައުމަށް އޮތް ބިލު މަޖިލީހުގައި އެބަ ހީވޭ. އެކަމަކު ބަލައި ބިލުގެ މި ބަޔަށް މި ގަނީ. އެއްބަސްވާ، ޤާނޫނުއަސާސީއާ އަދި ޤާނޫނު އެކަނި މިހާރުކަން އަސާސީ ސަރުކާރު މި ބަލަން ވަރަށް ގިނަ ކަންކަން އިވޭ. އަޅުގަނޑު ސަރުކާރުތަކަށް ވަނީ ވަރަށް ގިނަ ކަންކަން ފާހަގަކުރެވޭ ދުވަސް ގިނަ. އެކަން ވާނީ ރައީސް ނަޝީދުގެ ސަރުކާރުގައި ގަބޫލުކުރަން ޢަބްދުﷲ ޝާހިދު ސަރުކާރުތަކުގެ ބައިވެރިވެގެން ތިބި ބައެއް އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި އަދު ވެސް ނުވެސް ޢަބްދުﷲ ޝާހިދު ސަރުކާރުގެ ސިޔާސީ ބައިވެރިވުމުގެ ސަބަބުން ސަރުކާރުގައި ވަޒީރުން ހުރި ކަމަކީ. ސަރުކާރުތަކުން ރައްޔިތުން އަދި ކަންބޮޑުވެރިވުމާ ދިމާވާ ހުރިހާ މުހިއްމު ކަމެއް. އަޅުގަނޑުމެން ޢަބްދުﷲ ޝާހިދު ސަރުކާރުގެ ސިޔާސީ ވަޒީރުން. އަޅުގަނޑުމެން ޢަބްދުﷲ ޝާހިދު ސަރުކާރުގެ ވަކި ފުރުޞަތު ސަރުކާރުގެ އިސްވެރިއަކާ ވާހަކަ ދެއްކި ވަޒީރުން ވެސް، އަދި ރައީސް އަލްފާޟިލް ދަރުސް މި ސިޔާސީ ކަމާ ގުޅުން

ރައްޔިތުންނަށް ތަރައްޤީ އާއި ކުރިއެރުން ހޯދައިދޭނީވެ. ހިންކުރައްވާތީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް މަގުމައްޗަށް ނުކުންނަން ނުކުރިގެން މިބޭނާ. ތަޖުރިބާ މީހަކަށް ވާ އެއްމަދު ބަޔަކު ވަރަށް. އަޅުގަނޑުމެން ނިމިބާނަން މަޤާމުތައް ހަރަން. އެ ގޮތަ ޖާނުސަދަން މި ތަނަށް ވަކި ވާހަކަދައްކާކަން އުޅޭ ކަމެއް ނުހާމަ ބިރުތައްކާކަން. ވަގުތު އަޅައިގެން ސަރުކާރަށް ދުމިގަތްގެން މިބޭގެން. ކޮންމެ މީހަކު ބައިއަޅައިގެން އަމިއްލަ ބިރުބާރުން ބަހައިގެން ވަދު، މި ބަނގަޅި އެއްކޮށް ކިޔަން. އެހެނީ ބައްޔަކާ އެ މިންވަރުގެ ވިސްނުން ހުރި ގޮތެއް. މިހާރުވެސް އެއީ ރައްޔިތުންނަށް އަނިޔާކުރަން ތިއްބާހަން. މިވަރުގެ ބިރުކަން ތާއީދުކުރާ ބޭނުމެއް އެ މިންގެ ނަމަ. މި ވައްތަރު ޖަނަވާރު މިހުން މި ގައުމުގައި ކަންކަމުގައި ބައިވެރިކުރިމަ ކިހިނެއްތޯ ވާނީ. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

މާވަށު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަބްދުލްޢަޒީޒު ޖަލީލަށް ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު އަރުވާލާނަން ދޫކޮށްލަދެއްވާނީ. ހޯރަފުށި ދާއިރާގެ މެންބަރު އަހްމަދު ރަޝީދަށް.

ހޯރަފުށި ދާއިރާގެ މެންބަރު އަހްމަދު ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑު ފުރަތަމަ ވެސް މި ބިލަށް ދަންނަވާލަން ބޭނުން މި ބިލަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރާ ވާހަކަ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެންގެ މި އިއްޒަތްތެރި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުން މިއަދު ތެދުވެ، އެއް ބޭފުޅަކު އަނެއް ބޭފުޅަކަށް އަނިޔާ އަޅުގަނޑުމެން ކިޔައިދިނީ މި ޖަލްސާ އަޅުއްސަވަމުންނާ އަދި މި ބިލުގެ މަޤްސަދުން ހާސިލުވާ ކަންތައް އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ވަކިކޮށްދިން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މި ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންނަށް އަނިޔާ އެނގޭ. އަނިޔާ ކުށް ދަރިންނާގެ އެއްވެސް ޙައްޤުތަކެއް އަނިޔާ ނުކުންނަ މިންވަރަށް. އެހެންނަމަވެސް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑުމެން ކިޔައި ޤާނޫނު ހަދައިގެންތޯ އަޅުގަނޑުމެން އަމިއްލަ އަން ކުރާ އަނިޔާ އަޅުގަނޑުމެން ހުއްޓުވޭނީ. އަޅުގަނޑުމެންގެ ޢާއްމު ރައްޔިތުން، އަޅުގަނޑުމެންގެ ޒުވާން ކުދިން، އަޅުގަނޑުމެންގެ އިސް މަގާމުތަކުގައި ތިއްބެވި ބޭބޭފުޅުން، އަޅުގަނޑުމެންގެ ސިޔާސީ މަގާމުތަކުގައި ތިއްބެވި ބޭބޭފުޅުން، އަނިޔާ ކަނޑައެޅިގެން އުނިގޮތް، ދެންނެވުން، މާތް ﷲ ސުބްޙާނަހޫ ވަތަޢާލާ އުޅަނގުގެ ޖަމްޢުކުރަން ކަނޑައެޅިގެން ބަޔާންކޮށްދެއްވާފައި އޮތް ކަމެއް، އިސްލާމްދީން ގަބޫލުކުރާގޮތުން މިއީ އެ އަނިޔާކުރާ މީހުން، އަދި ބާރު ރައްޔިތުންގެ މުޅިގައި އެ އަނިޔާ އަބަދު ކޯބައިކަން އެ މީހާ އަމިއްލަ އަން ޖަޖްމަންޓް ނެރެމުން، މި ހާލަތުގައި ޒުވާނުން އޮވެގެން އަޅުގަނޑުގެ ކަން އިސްލާމް ބަރާއަތް ހާއްސަކޮށް ދީން މި ޒުވާން ކުދިން ޖެހޭ ހަރަކާތްތަކުން ހުއްޓުވުން ކުރެއް ޖެނެރޭޝަނެއް. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ޒާތީ ހަދިހިން. އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ބާވަތުގެ ވާހަކަ ދައްކާދައްކާ މި ރާއްޖޭގެ މި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ އަދު މި ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންގެ ކުރިމައްޗަށް ނެތް. ރައްޔިތުންނަށް ހައްތާވެސް

ހިވަނީ ނުބައި ކަންތައް މި ޒަމާނުން ނުފިލައިގެން މި އުޅެނީ ޒާނީން މަދުވެގެންނޭ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މި ހާލަތުގައި ރައްޔިތުންނަށް މިއަދު އެނގެން އެބަ ޖެހޭ. މި ބިލުގައި ވަރަށް ސާފުކޮށް އަޅުގަނޑު ތާއީދު މި ކުރަނީ، މި ބިލަކީ ހިޔައި ހަށްތަރުކަން، ދައުލަތުގެ ފަރާތުން ބަޖެޓުގެ މަޝްރޫޢުގައި ބައިވެރިވާ ބާރުވެރިންނަށް މިހާރު އަނިޔާވެރިން، އާސަ އިޢުތިރާފުތަކުގެ އުސޫލުތަކާއި ދުނިޔަހަކު ނުގަނެވުނު. މި ތަޖްރިބާ ދުނިޔޭގައި ސައިންޓިފިކު ހުއްޓާ، ފުރުޞަތު ހުއްޓާ، މި ގޮވާލުން ބޮޑެތިކޮންޓްރެކްޓުގެ އިތުރު ބޮޑުބަސް އެ ތަޖުރިބާތަކުގައި ކުރުކުރި ދިނާގެ ކުރު ސާބިތުކުރަނީ. މިއީ އިސްލާމީ ޝަރީޢަތް ވެސް ބުނާ ގޮތް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ތަޖުބަރީން ތަކައި އާދަޔާ ހިމެނޭ އެތެރޭގައި ކަންނަ އެއި ބުނުމުގެ އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގެ ނުވާ. އެހެންނަމަވެސް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް އެކަކަށް އަނގާ؛ އަސްލު އިންސާފަކީ ހަމަ ހަމަ ނިޔާ. ހަމަ މުސްލިމު ދީ އަދުލު. އެއް ދީނެއްގެ ދީ އަދުލުވެރިން. އެކަކަށް ހަމަހަމަ ބަދަލުވާ، އަސްލު މިހާ އަދު ހަމަވެ. އެއްބަސްވުން، އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކޮންމެ އިންސާފުކަން ވަކިވަކިން އަޅުގަނޑުމެން ޖަވާބުދާރީވާ ގޮތަށް اللهގެ އަދުލުވެރިކަން އަޅުގަނޑުމެން އުފައްދަވާފައި މި ދީގެ. އަޅުގަނޑުމެން އިންސާނީ މުޖުތަމަޢުން މި ޒަމާނުން ކުރިއަށް ކަމަކީ އަޅުގަނޑުމެން މި އިންސާފު ފައިދާކުރަން އާދެ ދަރަޖައިގެ ރައްޔިތުންނަށް މިނޫން ގޮތަށް ދަސްކޮށްދެއްވުން. ފިލާވަޅުތައް ނަގައިދިނުން، އުނގަންނައިދިނުން. މާލޭ އާއި މާލޭގެ ބޭރުގައި ކޮންފަޅު ހުރި އަނިޔާ ކުރަންޖެހޭ އަދިވެސް ކިޔާހެން. ދާއިރާ މިހާރުކުރަމުން ކާކު الله ގެންދި ހުކުމްތަކާއި މި ޒަމާނުގައި އާ ރައީސްކުރުމުގެ މުސްތަޤުބަލަށް އަދި. އަޅުގަނޑުމެން އުސޫލުތަކުން ނުކުރަން އަނިޔާ ދެން އިޖުރާޢަތު ބަޔާންކުރާ އޮތް. ސަރުކާރު މި ދަންނަވަނީ އަޅުގަނޑުމެން އެމް.ޑީ.ޕީ އާއި އެމް.ޑީ.ޕީގައި މި ޕިއްޔޯ ހުރިހާ ޖިންސުތަކުން މި ޒަމާނުގެ ރައްޔިތުންނަށް ނިޔާ އަދު ހަކަޤީ، ބަރާބަރު ހަކަޤީ، ކުރިއަރާން ހަކަޤީ ކުރު ހުރި މަސައްކަތްތަކަށް އެއްބާރުލުންދީގެން. އަޅުގަނޑުމެން ސިޔާސީ ގޮތުން ވަރުގަދަ ބޯހިމް ގަނޑު މިބާ، ޖަވާބުދާރީކުރުވާނެ ރައްޔިތުންނަށް ތިރީގެ ދިނީގެ ގޮތް ސަރުކާރުތަކުން ވެސް ހިންގަން ފިލާސޮފީއާގެން، އެ ބޮޑުވުން ވެސް ދަށް ރައްޔިތުންނަށް ދީގެން ބަލާއިރު ގޮތުގައި ހާދާ ތަރުތީބުން އަޅުގަނޑުމެން ހަރަކާތް ނިކަމެތިން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެއީ ސިޔާސީ ޚިޔާލުގެ ނިޒާމު ތަޖުރިބާކުރި އެމް.ޑީ.ޕީގެ ވަސީލަތް އަދި. މިއީ އަޅުގަނޑުމެން މިފަދަ މަސައްކަތްތައް. މާތް اللهގެ އިރާދަފުޅާއި މިންވަރުފުޅުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް އަޅުގަނޑުމެންގެ ރައްޔިތުންނަށް މި ކުރިމަގު ކަމަކާއި އަޅުގަނޑުމެންގެ އަމިއްލަ ނަފްސުމަތިކަމުގައި ހުރި ކަންތައްތަކުން ސަލާމަތްވުމަށް ދުރުކުރަން އެކަމަށް ޒިންމާދާރު ހަމަޖެހި ބަލަހައްޓާ ކުށްކުރުން ހިމެނޭ ކުށްތަކުން، އަ ކުށްކުރުންތަކަށް މުސާރަ، އަހަރުން އަހަރަށް ކުރެވޭ ކުށްތަކުން، އަދި ހިމެނޭ ޒާނީން ކުށްތަކުން އަޅުގަނޑުމެންގެ މި ޒަމާނު ހިސާބަށް ނުވާނެ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ހަމަ މިހިނދުން މިހިނދުން އުޅުމުގެ ދުނިޔަށް އަޅުގަނޑުމެންގެ ސިޔާސީ ފަރުވާތެރިކަމުގެ ބޭރުގައި އަޅުގަނޑުމެން ސަލާމަތްވާ، ޒަމާނަށް ބަލައި މަސައްކަތްކުރަން، ހަމަޖެހިލުމުގެ ހިންގުންތަކަށް އަޅުގަނޑުމެން މިފަދަ ޤާނޫނުތަކާ ބޭރުން ކަމަށް. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑަށް ފުރުޞަތުދެއްވީތީ. ޝުކުރިއްޔާ.

އިހަވަންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ޢަބްދުﷲ ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެންޓި ޓޭކަރ ބިލެއް މި މަޖިލީހުގައި މަސައްކަތްކުރެވި، ޤާނޫނަކަށް ވަމުން ދާހިނދު އަޅުގަނޑަށް ޝުކުރުވެރިވާނީ މި ބިލުގެ ސަބަބުން އަޅުގަނޑުމެން މި އެދޭ އެންމެ ފުރިހަމަ ނަތީޖާ ނުލިބުނު ކަމުގައި ވިޔަސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް އަޅުގަނޑުމެން އެދޭ މިންވަރާ ގާތްކުރާ މިންވަރަށްގެ ނަތީޖާތަކެއް ނެރެވިދާނެ ކަމަށް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެން އެންމެން ވެސް އެބަ ގަބޫލުކުރަމު އަނިޔާ އަދި އެއާ ދުރަށް ދާންޖެހޭ އެއްކޮށް ކަމަށް. ޝުކުރު އަޅުގަނޑުމެން މި ހަދަންޖެހޭ ސަބަބަކީ ޒަމާނީ ގޮތުން ރައްކާތެރިކަން ހުރިހާ ރައްޔިތުންގެ މެދުގައި ހަމަހަމަކަމާއި އިންސާފުވެރިކަމާ އެކު އޮތުމުގެ ބޭނުމުގަ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެން މި ދައުލަތަކީ މިހާ ކުރި ކުރިހާ، އެކަން އެ ގޮތަށް އުސޫލާއި ހަމަތަކުގެ މަތިން ތަރުތީބުކުރެވި، ޤާނޫނީ ކުރިމަތިލާއިރު އެ މިހެން ގެންގޮސް އަދި ޤާނޫނީ ގޮތުން ފިޔަވަޅު އަޅައި ނުދާ ވާހަކައެއް ނޫން. އަޅުގަނޑުމެން މި ދައުލާ ވާހަކަ އައި ޤާނޫނުގެ ކުރިމައްޗަށް އަދުލުގެ ނޫނީ ޤާނޫނީ ގޮތުން އެ މިހާރު ފިޔަވަޅު އަޅައި ކުރިއަށް ހިނގައިދާ ވަކިރާއްޖެތަކުގައި ވިޔަ އަނިޔާގެ ވާހަކަ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ކަމެއް ކުރިމަތިވީ އެކަމާ ގުޅޭ ގޮތުން ހިނގަނީ ފަސޭހަ ހިނގާން އުސޫލުތަކާއި ހަމަތަކާއި އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ވަނީ ބާރުއަޅަނިވި. އެކަން ހަމަޖައްސަވައި، އެ ހަމަހަމަކަމާއި އުސޫލުތަކުން ބޭރުން އަޅުގަނޑުމެންގެ ރައްޔިތުންނަށް، ނޫނީ ފެއްޓުމާއި ގިނަ އަދަދެއްގެ ރައްޔިތުންނަށް އަނިޔާ ފިޔަވަޅުދާ ވާހަކަ، އަދި ޖަރީމާގެ އަނިޔާވެރިކަމާ ކުރިމަތިލާފައިވާ ވާހަކަ އަޅުގަނޑުމެން އެ ދައްކާލަމު. އަދި އެއީ ރަނގަޅު ގޮތް ކަމުގައި ވެސް އަޅުގަނޑުމެން އެކީ ގަބޫލުކުރަމު. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު ބަދަލުގައި ބަރާބަރުވާ އެކި އަދި ފަރާތްތަކުގެ އިންސާނީ ޙައްޤުތަކަށް ބަލައިގެން ކަމަށް ބަދަލުގައި، ނޫނީ އެ ޤާނޫނުގެ ބަދަލުގައި، ނޫނީ ގައިގެ ބަލިމީހުންނާއި އަނިޔާވެރިކަމުގެ ބަދަލުގައި، ނޫނީ ބަދަލުގެ ބަދަލުގައި، ނޫނީ ދުވަސް ގާތުގައި ބަނޑުޖެހި ބައްޕަމުގެ ބަދަލުގައި އެ މިހާ އަން ޝުކުރީ އިރުގެ ގޮތުގައި ފިޔަވަޅުގެ ރައްކާތެރިކަމާއި ހިމާޔަތް ފިޔަވަޅާ އެކު ގޮތްތެރިކުރުމަށް، އެ މިހާ ދަތިކަން ޝަރީޢަތްތަކުގެ މަދަދު އެއީ އަޅުގަނޑުމެން ޝުކުރިއްޔާ ގޮތުގައި ކަންކަން ހިނގަންޖެހޭނެ ގޮތް. އަދި އެއީ ގޮތުގެ މުޅި ގޮތަކަށް ދުވަހުގައި އަދި މި 21 ވަނަ ގަރުނުގައި ކަންކަން ހިނގަންވާނެ ގޮތް ކަމުގައި މި ދުވަސް ހަމައެކަނި، އުސޫލީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބަ އެނގޭ މިފަދަ އަނިޔާތަކީ އެއްވެސް ބަޔަކު އެކަނި ބޭނުންވާ ކަމެއް ނޫން. އަދި ވެރިކަމުގައި ތިބި ޖަމާޢަތްތަކުން ވެސް އަދި އެކަން އެއްވެސް ރައްޔިތަކު ވެސް، އިންސާނަކު ވެސް މިފަދަ އަނިޔާތަކެއް ބަރުދާސްތުކުރާނެ. އެކަމަކު، އަޅުގަނޑުމެން މި ދުނިޔެ މިހާ ދުވަސް ގޮސް އުސޫލީގޮތުން ކަނޑައެޅި އަދި ޤާނޫނީ ހިމާޔަތް ލިބިގެން ގޮތަށް ޤާނޫނީ ގޮތުން ޙަޤީޤަތުގައި، ހިފެހެއްޓުމަށް ގޮތުން އިންތިޒާމުކުރަން، ތަރުތީބުކުރެވޭ މަގަކީ މަޖިލީހުގެ. އަޅުގަނޑުމެން ކުރާ މަސައްކަތަށް ދިނުމުގެ ސަބަބުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ

ރައްޔިތުންނަށް މިދެންނެވި އަނިޔާ އިން ސަލާމަތްކުރުވާން މަސައްކަތްކުރެވޭނެ ގޮތަށް އެ މަސައްކަތް ބައްޓަންކުރަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުގެ ހަމަގައިމު ވެސް ޙާއިންސާނީ އަނިޔާ ލިބޭކަން، އަދި ގަވާއިދުގައި ޤާނޫނީ އިމުގެ ބޭރުން އެއްވެސް ސަބަބަކާ ހުރެ އެއްވެސް މީހަކަށް ހައްދުފަހަނަ އަނިޔާއަކާ ކުރިމަތިވާންޖެހޭކަން އަޅުގަނޑު ބޭނުމެއްނޫ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން މިކުރާ މަސައްކަތުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ނުފެނޭ އެއްވެސް މެންބަރަކު މި ބިލާ ޒިޔާދަ ވަގުތުވާ ވަނަން، ފިލުކު ވަގުތުވާ ވަނަން. އަޅުގަނޑުމެން އެންމެން ވެސް އަނިޔާއާ ދުރަކަން، ހުރިހާ ރައްޔިތުން ތަރުތީބުކަން ކަމަށް، ނޫނީ ގެންދަވާ ކަމަށް ޒަރޫރުވާ ވަކިން. އަޅުގަނޑުމެން ވެސް އަދަބު ކުރަން ފިޔަވަޅުގަން ކަމަށް އެބަ ޤަބޫލުކުރަން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން ކުރަންޖެހޭ މަސައްކަތަކީ ޙިއްސީ އަނިޔާތަކުން ރައްޔިތުން ދުރުކުރުމާއި، ދުރުކުރާ ގެންގޮސް، އެތެރެ އަނިޔާގައިގޮ ނުލިބޭނެ ގޮތަށް އިންތިޒާމުތައް ހަދައި، ތާއީދުކޮށް ގޮތެއް އެ މީހުން ކުރި ކުށުން އަދަބު ލިބޭނެ ގޮތާއި ނޫނީ އަދަބުދޭން ގޮތުގެ އިންތިޒާމުތައް ހެދުން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބަ ބޭބޭފުޅުން އެބަ ގޮތެއްގައި ވިސްނުންތެރި ހުރުމަށް، ނޫނީ ވެއްޖެއްޔާ އެބަ ބަދަލުވުން އެބަ ބޭފުޅުންނަށް ޖާގަ ގޮތުން އެ ދައްކަވާ ފަރާތްތަކާ އާ ބޮޑު ބަޔަކު ފަރާތެއް ނޫން. އަޅުގަނޑުމެން ނުޖެހޭ އެކަކު އަނެކަކަށް ޖަވާބުދާރީކަން. އަޅުގަނޑު މި ފަށްޖެހިގެ އެ މައްސަލަ އަން، ކަމަށް. އެއަށް ހައްލު ހޯދުމަށް. އަޅުގަނޑުމެން އެއަށް ހައްލުކުރަން ހޯދުމުގައި އިންސާނުން އިންދު މަރުކަޒު ފަރާތްތަކާއި އިންސާނުންނާ އިންވަ ގޮތުގައި ދިވެހި ދަރިން ގޮތުން. އެއިރުން ޤާނޫނުގެ ގޮތުން ހުރިހާ ފަރާތެއް ހުރިހާ ކަމެއް ހުރިގޮތް ކަނޑައެޅުމަށް. އަޅުގަނޑުމެން މި ބިލު ވަރަށް ބޮޑަށް ތާއީދުކުރަން، އަދި މި ބިލު ސަރުކާރުން ފާސްކުރަން. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.

(ވަގުތު ހަމަވެގެންނެވެ)

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

މި ހިސާބުން މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން އިޖްތިމާޢު ކެންބަރުންނަށް އަޅުގަނޑު 30 މިނެޓުގެ ހުސްވަގުތުކޮޅެއް އަރުވަން. އަޅުގަނޑުމެން އަލުން މަޖިލިސް ފަށާނީ 11:00ގައި. ވައްސަލާމްޢަލައިކުމް.

[ހުސްވަގުތު: 10:30 އިން 11:02 އަށް]

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

﷽ އަޅުގަނޑުމެން މިދަނޑިވަޅުގެ މަސައްކަތް ފަށައިގެން ކުރިއަށް ގެންދާއިރު އަޅުގަނޑުމެންގެ ކުރިމަތީގައި މި ވަނީ އަނިޔާ މަނާކުރުމާއި ހުއްޓުވުމުގެ ބިލު ދެވަނަ ސަފުހާގެ ތަރުޖަމާއި ދިރާސާކުރުމަށްފަހު ނިންމާ ބާވަތުގެ ރިޕޯޓު. މި ރިޕޯޓަށް ވަކާލާތުކުރުއްވުމަށް މަޖިލީހުގެ ކޮމިޓީ އަށް ހަމަޖެއްސުމަށްފަހު ފޮނުއްވާ އޮޅުވާލައިގެންފައިވާ ހުރިހާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް މިހާރު ފޯރުކޮށްދެވިފައި ވަނީ. އެހެންކަމުން، މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 75 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގެ 3 ވަނަ ނަންބަރުގެ ދަށުން، އެ މާއްދާގެ (ނ)ގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން އަނބުރާ މަޖިލީހަށް ހުށަހެޅުއްވި ބިލުގެ 3 ވަނަ ކިޔުން އިއްވަން. މި ހިސާބުން މަޖިލީހުގެ ބަހުސް ކުރިއަށް ގެންގޮސްދެއްވުމަށް މަޖިލީހުގެ ރިޔާސަތުން ވަޑައިގެންނެވުމަށް ނައިފަރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު މުޙައްމަދުގެ އަރިހުން އެދި ދަންނަވަން. މި ފުރުޞަތު ހުށަހެޅުއްވުމަށް ނައިފަރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ވަޑައިގަންނަވާ ފުރަތަމަ ވަގުތު ކަމަށް ފޯގާ އުނު އެ މަނިކުފާނަށް ވަކަން ކުރުން މަޝްވަރާ އެއް އަޅުގަނޑު ދަންނަވަން. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ރިޔާސަތުން ވަޑައިގެންނެވުމަށް ދަންނަވަން. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) ﷽. އާދެ! މިހާރު އަޅުގަނޑުމެންގެ ކުރިމަތީގައި މި އޮތީ އެޖެންޑާ ހުށަހަޅާ ކަންތައްތަކުގެ ބޮޑުބައި 11.2، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ދަތުރުފަތުރުގެ ބާރުގެ ބިލު ދެވަނަ ސަފުހާގެ ތަރުޖަމާއި ދިރާސާކުރުމަށްފަހު ނިންމާ ރިޕޯޓު. މި ރިޕޯޓަށް ވަކާލާތުކުރުއްވުމަށް ހުޅުހެންވޭރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މޫސާ މަނިކު.

ހުޅުހެންވޭރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މޫސާ މަނިކު ވާހަކަފުޅުދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ! ޤައުމީ ސަލާމަތުގެ ކޮމިޓީގެ ފަރާތުން އެންމެ ފުރަތަމަ އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު މި ރިޕޯޓު ހުށަހަޅަނީ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ ކަރުދާހުގެ ނަންބަރު ބުދަ 17 ސެޕްޓެމްބަރު 2013 ވަނަ ދުވަހު މިނިވަން ދަކަހަން އަސްކަރީ ބުނެއްވި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ދަތުރުފަތުރުގެ ބާރުގެ ބިލު ރިޕޯޓު. އަޅުގަނޑުމެން މި ބިލު ދިރާސާކުރިން. އެހެންނަމަވެސް ދިރާސާކުރުމުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނުނީ ސަރުކާރުން މި ބިލު އަނބުރާ އިސްލާހުކޮށްފައި ވަނީ. ކޮމިޓީން މި ދެކުނު ބަދަލުތަކުގެ ސިޔާސަތުން މި ބިލު އަނބުރާ އިސްލާހުކޮށްފައި ވަނީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ދަތުރުފަތުރުގެ މިހާރު މިދި މިޔުނިން ދެކުނު ނުކުތާތަކާ އަދި އެ އަނބުރާ ހުށަހެޅިކަމާއި އެ މިކަން ދެކިދާ ދޭތެރޭގައި ބޭރުގެ ފަރާތްތަކުން ބޭނުންކުރާ ބޭރުގެ ފަހަރުތަކާ ގުޅޭ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ގޮތުން ބަލާއިރު ވެސް ޤައުމީ ސަލާމަތާ ގުޅޭ ކަންތައްތަކާ ގުޅިގެން ކުރިމަތިވާ ކަމެއް ހުރި ކަމަށާއި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުތަކާއި އެ ސަރަޙައްދުތަކުގެ މަސައްކަތް ފެނިފައިވާ ގޮތުން، ދިވެހިރާއްޖޭގައި އަލުން އިސްލާހުކުރެވިފައިވާ ކަމަށާއި، ފަރުމާކޮށްފައިވާ ގޮތެއް ފެނިގެން އެގޮތުގައި ތަފާސްހިސާބު ނެތުމުގައި ބޭރުގެ ފަރާތްތަކުން ފެނިފައިވާ ކަންތައް ތަކެތި ބޭނުންކުރެވޭނެ ގޮތެއް ނެތުމާއި، އެކަމުގައި ވެސް ސަރަޙައްދު ދަށުން ބަދަލުކޮށްފައިވާ އަސާސީ މުދަލާއި ބާރު އެއްގޮތަށް ބޭރުގެ ބޭފުޅުން ގެނެސް ބޭނުންކުރާ ކަމަށް، އަދި ބޭރުގެ އިދިކޮޅު ޕާޓީގެ ބޭފުޅުން އަދި މިހާރުގެ ސަރުކާރާ ގުޅިފައިވާ އިދިކޮޅު ބޭފުޅުންގެ ބޭފުޅުން އޮތް ޤާނޫނީ އަސާސީ މުދަލަށް ބާރު ފުއްދަވާ ގޮތަކަށް

ޖަލުތަކުގައި އަނިޔާކުރުމުގެ ސަރުކާރުގެ ކޮންޓްރޯލްގެ ދަށުގައި ޖަލު ބޭއްވުމަށް ކަމަށް އަޅުގަނޑު އެ ކޮމިޓީގައި އިސްރާރު އަޅުގަނޑަށް ފަހުމްވެގެންދިޔައީ. އެހެންނަމަވެސް ކޮމިޓީގައި ތަފާތު ސިޔާސީ ޕާޓީތަކުގެ ހާޟިރުކުރައްވާ ބޭރުން މިއަދު. މި ބިލަކީ ބަޔަކަށް ވެސް އެއްވެސް ސިޔާސީ މަސްލަހަތެއްގައި މަޖިލީހުގެ އަޅުގަނޑުމެންގެ ކޮމިޓީން މަސައްކަތްތަކުގައި އޮތް ބިލަކީ ނޫން. މި ބިލަކީ ވަރަށް މުހިންމު ބިލެއް ހަރުދަނާކުރެވޭނެ، ދުސްތޫރުގެ އެކި ކަންތައްތަކުގައި ޖަލުތަކުގައި މީހުން ގެންގުޅޭ ގޮތް ބެލުމަށް ބަލައި ދަތުރުތަކާއި ކުރިއްސެން، ވަރަށް ގިނަ ފުރިހަމަކޮށް ހަރުދަނާކުރެވިގެން ކޮށްދޭކަށް މުހިންމު ބިލެއް. ވަރަށް ފުރިހަމަ ބިލެއް. މި ބިލުގެ މަސައްކަތުގެ ބޮޑުކަމުގައި އަޅުގަނޑުމެން ސިޔާސީ ފަރުދަކު ބޭއްވި ޚިދުމަތްތަކުގެ ސިޔާސީ ޖަލުތަކުގެ ކަންކަމުގައި ކަނޑަ ގޮތް ބެލިން. އެއާއެކީގައި ބައިވެރިވެގެން އަޅުގަނޑުމެން ބޭއްވި ޚިދުމަތުން، ހަމަ މި ކޮމިޓީގެ މެންބަރުން. އެހެންކަމުން ސިޔާސީ ލިޔުމަކަށް ހަމަ ދިން. އޮޅުވާލުމެއް ޖަލުތަކުގެ ބޮޑު. މުވައްޒަފުން މިކަން ކުރެވިގެން އެހެން ގެ ބޭނުމެއް ހަދާ ހުރި އަދި މި ބިލުގެ ކަންކަމުގައި ހަދާ ހުރި ޖަޒާތަކުގެ މަސައްކަތް ބައިސްކުލް ހުރި، އަދި ކޮމަކަން ފުރިހަމައަށް ހުރި ކަންކަމުގައި އެ ބޭނުމުގެ ކޮމިން ދިނެ، އަދި ރާއްޖޭ ހުރި ކަންތައްތަކުގެ މަސައްކަތް ބިނާކޮށް މި ބިލު ހުރީ. އެހެންނަމަވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި އެމްޑީޕީން އަޅާ ބަޔަކުމާދަ މިކަންކަމުގައި ޒަމާނީ ސިޔާސީ ގެންގުޅޭ ބައެއް ގޮތްތަކުގައި މިކަމަށް ފުރިހަމަ މި އެބަ. ސަރުކާރު ހިންގަން ހުންނަ މީހާ އަދި އެހެން ހިތްއެދުމަކާ ގޮތަކަށް ކަންތައްތައް ކުރާނެ ދާއިރާއެއް މިދިޔަ ދުވަސް ތެރޭ. ނިމިދިޔަ އެންމެ ބޮޑު ބިލު ގޮތުން ގޮތް މިއަދުގައި ދިރާސާ ވަރަށް ހަމަޖެހިފައި ހުރި މިހާރު އަޅުގަނޑުމެން ފެށިއްޖާ ހަމަ ތަނަވަސްކަމާ އެންމެ. ބައްޔަށް މިހާރު ތަފާތު ގޮތްތަކުގައި ނިޔާ އާދި އަޅުގަނޑުމެން ބައިމީހުން. ކުރިއަށް މި ކޮންމެ ކަހަލަ ސިޔާސީ ޕާޓީއެއްވެސް ނަމަވެސް ޖަލުތަކުގައި މިހާރު ގެންގުޅެވޭނެ މި ޖަމާޢަތުން ގެންގުޅެވޭ. އެކަމަކު އިންސާނީ ޙައްޤުތަކާއި ބަޔަކު ހުއްދަކޮށްދިނުމަކީ ބަދަލު، ނުވަތަ ކޮންމެ ކަމެއްގެ ގޮތުން ސަލާމަތްކުރުމަކީ ބަދަލު އަބަދުވެސް ފިސާރީން މި ޖެހުނީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ދުސްތޫރު ހަމައެކަނި މިއަށްޓަކާ 80 ވަރަކަށް އަހަރު، އަޅުގަނޑުމެން އަނިޔާ ބަހައްޓައިގެން، އެކަށީ މަސައްކަތް އަސާސީ ޙައްޤުތަކެއްގެ އުޅުމުގެ ސަލާމަތީ އާއި މި ގާއިމުކުރުމުގައި އާއްމުކޮށް ފެނިގެން އެއްކަލަ. މި ފަހަރު ދައުލަތް މި ޖަލުގެ ދަރަޖަ ވަހަކަ ފެނޭ އަދި ބޭނުމަ ފަހަރަކު ފެނޭ މި ބިލުގެ މަސައްކަތްކޮށްދިނީ އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށް އިޖުރާއާތްތަކަށް އެކަމާ. މަސައްކަތްތަކުން މި ބިލު ބޭނުން ފަހަރަށް ފަރުވާ ބޭނުން ފަހަރު ފެށު އަނބުރާ ފަރުވާ. އަޅުގަނޑު މިފަހަރު މާ ބޮޑު އުއްމީދުކުރަނީ މި ބާވަތުގެ ވެރިކަމެއް. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑު ދެކޭނީ އަދިވެސް ދަނޑުވަރުން. ދިމާވެދާނެ ޖަލުތަކަށް އެއީ މިއަދުގަ ގެންދާނެ ކަމެއް އެ ކަންތައްތަކާއި ކަންކަން ބޮޑުކަމުގެ އެއްކިބައިގައި މިބާ ބަދަލެއް ސަރުކާރުގެ އަމިއްލަ ކަމުގައި ވާނީ ޖެހިފައި ވާ ޙަޤީގަތް އެ ކުރިން ދުނިޔޭގައި، ވަކި ފޯޅާ ޖެހުނުމާ އެ މީހުން ހަމައެކަނި ގައިމު ފަހަތުގެ ނިކަމެތި ކުލަތަކެއް. ޖަލުތަކުގައި މިބާ ދިމާވެދާނެ އެ ޖަލުގެ ގަވާއިދާއި މިހާރު ދެމިހުރި ބޭނުންތަކެއް، ނަމަވެސް ވަރުގަދަ އިސްލާހުތަކެއް ގެނެސްދީފައި ވާނީ އަދި ޖަލު. ޖަލުތަކުގައި މަސައްކަތްކުރަން މިބާ

މީހުންނަކީ ވަރަށް ބޮޑު ރިސްކެއްގައި ތިބޭ ބައެއް. ޖަލުތަކުގައި ބައެއް ފަހަރު ހިނގާ ކަންކަމާ ގުޅިގެން ޖަލުތަކަށް ބަހައްޓަން ތިބޭ މީހުންނަށް ކުރިމަތިވާ އަނިޔާތަކުން އެ މީހުންނަށް ވެސް އުސޫލުތަކެއް ކަނޑައެޅިފައި އޮންނަންޖެހޭ. އަޅުގަނޑުމެންގެ މި ބިލުގައި އޮންނާނެ ވަރަށް ރަނގަޅަށް. އަދި ޖަލުގައި ތިބޭ މީހުންނާ އެމީހުންގެ ޢާއިލާތަކުގެ މީހުންނަށް މަސައްކަތްކުރާ ފަރާތްތަކުން ރިޕޯޓު އުސޫލުތަކާ ވެސް މިހާރު ކަނޑައެޅިފައި އޮންނާނެ. ޖަލުތަކުގައި މި ކުއްލިޔާ ނާޒުކު އަދިރިކަމުގެ ތޮރޗަރގައި މާ ގެއްލިގެންދާފަދަ މަސައްލައެއް ނޫން. އޭގެމާނަ ނޫން. އަޅުގަނޑުމެން މި ބެލުން ބައްޓަންކުރެވިފައި މި އޮތް ޖަލުތަކުގައި ދިރިއުޅުމުގައި، މީހުންނަށް އަސާސީ ހައްގުތައް ލިބެން ޖެހޭ. އަޅުގަނޑުމެން މި ބަލަނީ ބައްޓަންކުރެވިފައި އޮތް ތަނެއް ކަމުގައި ވެގެން މި ބިލު ބައްޓަންކުރެވިފައި. އެކަމަކު މަޖިލީހުގެ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑުމެން މި ބިލުން ރިޕޯޓުގައި ފާހަގަކުރަން ފެނުނު ކަންކަން މަޖިލީހުގެ ގޮތުގައި މި ބައްޓަން ސަރުކާރަށް ފޮނުވާ ސަރުކާރުން ދަށުގައި ޖަލުގެ ޝަރީޢަތުން ސަރުކާރުން ހިންގާނެ ޖަލުގައި މަސައްކަތްކުރާ ޚިދުމަތް ދެވޭނެ ގޮތެއް ހޯދަން ޖެހޭ. އެއީ ސަރުކާރު ބަންޑާރަ ޖަމާވެގެން ބަންޑާރަ މީހަކަށް އަނިޔާކުރުމަށް ޖަނަވަރު ހާލަތު. އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުމީ ދަށަށް އަޅުގަނޑުމެންނާ ޖަލުތަކުގެ މައްސަލަތައް ދިރާސާކޮށް ސަރުކާރަށް ފޮނުވާ މީހުން. އާދެ! އަޅުގަނޑުމެން ޖަލުގައި ރިޕޯޓުގައި ގެންގޮސް ދިވެހި އަދި މި އިތުރު ގޮތުން ޖަނަވަރު ހާލަތު. މި ދިރާސާ ކުރުމަށް ރިޕޯޓު ޖަމާކުރުމަށް ފޮނުވާ ބޭފުޅުން ފާހަގަކުރި ކަންކަން ގަވާއިދުގައި ހިމެނޭ ކަންތައްތަކަށް ގޮސް ބާރު ޖަލުތަކުގައި ރަނގަޅު ސަރުކާރަށް ދިނުމަށް ސަރުކާރުން ކުރަންޖެހޭ ކަމެއް އެއްޗެއް ތަޢާރަފްކޮށްފައި ނުވޭ؟ ސިފައިން ސަރުކާރުގެ ދަރަނި ހިނގާ ޖަލުގައި މަސައްކަތްކުރާ އެހެން ސަރުކާރު ބަދަލު؛ މި ޝަރީޢަތުގެ ތެރޭގައި ފާހަގަކުރެވޭ ދާއިރާތަކުގެ ބަޔާން ބެލުމަށް ޖަލުގެ ބަނދަރުގައި ފާހަގަކުރެވޭ މަސައްކަތްތަކެއް ޖަލު ބަޔާން ކުރެވިފައި ބަނދަރު ކަމެއް. އެކަމަކު އެކަން ބަލަހައްޓާ ފަރާތްތަކުން ސަރުކާރަށް ބަނދަރު، އާދެ! ނިމުނީމަ ސަރުކާރަށް ބަނދަރުވެސް ޖަލުތަކުގައި އެންމެ ބޮޑަށް ހިފައިގެން މީހުން ތިބެން. ކަމެއް ފަރުމާކޮށް މީހުންގެ މައްސަލަ އެއް ޖަހަން. އެން މީހުންގެ ސަރުކާރު ހަދަން ފަހަރެއް ބަނދަރު އިނގޭ ނަގާން މީހުން އެބަ ހުރި ހާލު މިނިސްޓްރީގެ. އިތުރު ނަސީހަތް، ބޭނުމެއް އަޅުގަނޑުމެން ދެކެން. އިތުރު ނަސީހަތުގެ އެކަން އެންމެ ފާހަގަކޮށް ޖަލުތަކުގެ ދުވަސްތަކުގައި ބެލުމަށް ފާހަގަކުރި ކަމަކީ މީހުން ޓަކައި ހިނގާ ހާލަތު މީހުން އެއީ ފަހަރު. މިގޮތުން ފަރާތް މާނަ ފާހަގަކުރެވޭ ޖަލުތަކުގެ ނަތީޖާ އަޅުގަނޑު ދެކެން ހިއްސާކޮށްދެން ބަނދަރު ހާލަތު ބަލަން ފަހަރު އިތުރު ކަމެއް ފެނޭ. އެ ފަރާތުން ގެނައި ބަދަލު ފާހަގަކުރުމާ ސިފައިން ފާހަގަކުރެވިފައިވާ ކަމެއް. އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށް ބޮޑަށް، އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށް ބޮޑަށް. ނިމިދިޔަ ޕާލިމެންޓުގައި ބޮޑެތި ސަރުކާރުގައި ރިޔާސީ ދައުރުގެ ތެރޭގައި ސިސްޓަމު އެބައޮތް ޕާލިމެންޓުގައި ފާހަގަކޮށްދިނީ ބޮޑު ސިފައި. ކައިރިން ގެވެސް ފާހަގަކުރެވޭ އަޅުގަނޑުމެން މި ކަމަށް އެކަނި ނޫން. ޢާއިލާގެ ފަރާތުން، އެމީހުން ދަށުގައި ގޮތުން ފަރާތުން ވޭތުވެދިޔަ ސަރުކާރަށް ހަމައެކަނި ހުށަހެޅިދާނެ ޖަލުތަކުގެ ބޭނުމެއް ނެތް އަޅުގަނޑުމެން ދަށުގައި ބައްޓަންކުރެވިފައި އެއް ގޮތަކަށް ސަރުކާރަށް މަސައްކަތްކުރާ ޖަލުތަކުގައި ތިބޭ މީހުންނަށް ވަރަށް ބޮޑު ޖެހިލުން ޖަލުތަކުގެ ބަދަލުތަކާ މީހުންނަށް ވެސް ފާހަގަކުރެވޭ. އަދި ޖަލުތަކުގައި ޝަރީޢަތްތަކުން ހިންގުމަށް ގެނެވޭ.

އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން އެދޭ ގޮތަކީ، އަޅުގަނޑުމެންގެ ކޯމިޓީން ދޭނާ ގޮތަކީ މި ބިލު އަސާސީގާނޫނާ އަޅުގަނޑުމެން ބަދަލުކޮށްދެއްވާ ގޮތަށް ފާސްކޮށްދެއްވުން. އަދި ފާސްކުރަން ނުފެނުނަ ބާރުގެން ފަސް އިސްލާހެއް ހުށަ ކުރުން ވާނަމަ، މަޖިލީހުގެ ތަރުތީބު ހ އިސްލާހެއް ހުށަހެޅުއްވައިގެން ތަރުތީބު ފަސް އެކަން ފާސްކޮށްދެއްވުން މި ބިލު ފާސްކުރަން ހުރުން. ޤާނޫނަކީ ކޮންސެޕްޓެއް ދިމާ މިއުޒިއަމް، މިހެން ބުނުމަ ތަންފީޛުކުރުމުގެ މިއުޒިއަމް އެއީ ތާރީޚީ ދުނިޔޭގެ ހުރުމަތް އެކަމުގެ ތަފާސީލުގައި އުފެއްދެވުން ބަޔާންގެ ބަދަލުގައި މުޤައްދަމާއަށް އަސްލުވާ އާދަވެސް ވަގު ފާސްނުވި ޢާއިލީ ގާނޫނުގެ ތަފާސީލުގައި ހިމެނޭ ބަދަލަށް ވާން އެކަމަ ޖަވާބް. އުމުރުބަލާ މި ދަނޑި ފާސްކުރެވުނު. ޖަވާބު ގެނައީ މިނިސްޓްރީ އޮންނަނީ ފާސްކުރެއްވީ. އެކަމަކު ޖަވާބު ނަމަވެސް ފާސްކުރުން. އެއީ ހަމަ ހިތާއިރުޝާދު ހިތާއިރުޝާދުތަކަކީ، ހުރަގު ޖަވާބު ސިޔާސަތު ހިތާއިރުޝާދު ހިތާއިރު ގޮތަކަށް ޤާނޫނުއަސާސީ ބޭރުވިސްނާ މިހެން އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެކަ އެނގޭ. އެ މިހެން ނުކުތާ ކަތީރަ ގޮތުގައި މަޖިލީހުގައި ބައިނަލްއަޤްވާމީ ފަރާތްތަކުން. ޤައުމުގެ ގޮތުގައި ދަށުދަފުރުގައި ބަދަލުކުރުމަށް ދެކެން. މިއަދު އިތުރުވެގެން ބައެއް ގޮތްތަކުން ދަނޑިވަޅު ކުރިން ޕޮލިޓިކަލް ހިއްސާ، އަޅުގަނޑުމެން ފާސްކުރަން ބަލާ ކަނޑައެޅުމަކީ ހިސާބު ދިގު ނަތީޖާ ބަދަލު ބަޔާންކުރުން. މިހެން އެކަމަކީ ޖަމާޢަތުގެ ނަތީޖާއާއި ކުލަބޭނުމުގެ ފަރާތަކަށް. ހަމަ އެވަނީ ޕާޓީތަކަށް ވިސްނާ އެކަމަކުގެ ތަރުތީބު ބަޔާނާއި ސިޔާސީ ސަބަބުތަކަށް ބަލައިގެން މުޙިންމު ބަޔާން ކުރެވޭ ގޮތެއް ނެތުމުގެ ބަދަލު ކަނޑައެޅުމަށް ދެކެން. ފަރާތެއް މަޖިލިސް ފާސްކުރާ ޤާނޫނު ދަށުން ކަނޑައެޅޭ ގޮތުގައި ނިސްބަތް ވާހަކަ ކުރަން. ހަމަ ފެނުނީ ވެސް މަޖިލިސްކޮށް ބިލާ ނިޒާމު މާއްދާތަކުގެ އިސްލާހު ފާސްކުރެވެނީ. އަޅުގަނޑުމެން ފަރާތުން ބަދަލު ކަމެއް ޖަވާބު ބަޔާނަށް ބަދަލުކުރުމާއި ނަތީޖާގައި ބަޔާން. ޤައުމުގެ ޢައްޔަނު ފާސްކުރި ތަޢާރުފު ވިޔަސް ހުއްދަ ދިވެހި ފަރާތުގެ ދަނޑިވަޅު މަޖިލިސް ހިމެނުމަށް ބަލާ ދަނޑިވަޅު ހިތްހަމަ ޖެހޭ ގޮތުން. މިހެން އަޅުގަނޑުމެން ޤައުމުގެ މަސްލަހަތު ހިފެހެއްޓުމަށް މިހެން މަޖިލިސް ކުރުމަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުން ބަދަލު ކުރެވިދާނެ ހިތާއިރުޝާދު ފުދޭނެ ޤާނޫނީ ނުކުތާތަކުގެ ވެސް ފާސްކުރުމަށް. އެހެންވީމާ، ޖަވާބު މަޖިލީހުގެ ގާނޫނުގައި ދަޢުވާ ބަޔާންކުރާ މި ފަރާތް ދާއިރާތަކުގެ ބަޔާންތަކާ ޤާނޫނުގެ ބަޔާންކުރާ ކަނޑައެޅުމުގެ ބަދަލުކުރުން ބަޔާން ކަނޑައެޅުމެއް މި އަޅުގަނޑުމެން ސިޔާސީ ގޮތުގައި ސުލްޠާނުގެ ބަޔާނެއް ނެރުއްވުމުން، އަދި އެ ގޮތަށް ސިފަކުރެވޭ ދިރާސާއެއް މިހެން މިއުޒިއަމް ފަރާތުން ސިޔާސީ ގޮތުގައި ބިނާކޮށް ސިފަ ކަމަށް ބަދަލު، ތަރައްޤީން ހުރުމަތް ޤާނޫނުއަސާސީގެ ބަހުރުވަ ނަމަވެސް މިއީ ހިމެނޭ ފާހަގަ އިސްލާމް ދުސްތޫރީ ބަޔާނާއި ޖަވާބުތަކެއް ބަދަލުކުރުމަށް ހުރީ. ފަހަރު ޚިލާފު ގޮތަކަށް އަދި ހުރި ކަނޑައެޅުމުގެ ތަރުތީބު ދަށުން ޤާނޫނުގެ މިދާ މިއީ ރަނގަޅު ކަމަށް ބެލެވޭ އެކަމުގެ ތަރުތީބު ބަދަލުކުރުމަށް ހުރިހާ ގޮތަކަށް ރާއްޖޭގެ ކަނޑައެޅުމުގެ ޤަރާރަކީ، ތަރުތީބުގެ ޤަޟިއްޔާ ބަލައިގެން ނުކުތާ ބަހުސް ކޮށްދީ، ހަމަ އެއްވެސް ގޮތެއް އެކަން ކަނޑައެޅުން ވެސް ދަށުން، އެހެންކަމުން ބަދަލުކުރުމަށް މިހެން ކަނޑައެޅުމަށް ތަކުރާރު، ބަލާއިރު ދިވެހި ވިދާޅުވި ތާރީޚުގެ ބަޔާނުގައި ހުރިހާ ކަމެއް، ޤާނޫނީ ކަނޑައެޅުމަށް ދެކެން.

ތިބި މީހުންގެ ބައްޕަފުޅާ ގެއްލި، ޖަލުގަނޑުގައި ކައިވެނިކުރެވި، ދަރިން ލިބި، ދެން އެ ކުދިންނަށް ހަދާނެ ގޮތެއް ނޭނގި، އެ ކުދިން ދަރުމަވަންތަ ފޮތްތަކާ ދަރަނި ގޮސް، ދެން އެ ބޮޑެތިވާ ކުދިންނަކީ މަސައްކަތެއް ނުކުރެވޭ ކުދިންތަކެއް ކަމަށް ވެގެންދާކަން މި އޮތީ ފެންނަން. އަޅުގަނޑުމެން ކުރިމަތީގައި އަބަދުވެސް އެ މަސައްކަތް ހިނގަނީ. އެހެންވީމާ، ވަރަށް ބޮޑަށް މި ވާހަކަ މި ދައްކަނީ މިއަދު ވެސް މި ތިބި ފާސްކޮށްދޭން ތިބީ ރައްޔިތުން. އާދެ! އަޅުގަނޑު އަބްދުﷲ ޔާމީން އަބްދުލްޤައްޔޫމްގެ ޒަމާނުގައި ވަރަށް އާދަޔާ ޚިލާފު ކުރިއެރުންތަކެއް ދި، ކަނޑުފަސް ހުރަސްކޮށް ވަރަށް ބޮޑު ހަރަދުތަކެއް ފާސް މި ބިލު ފާސްކޮށްދެއްވުމަކީ އަވަހަށް. އަޅުގަނޑު ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންނަށް އަދި ވަރަށް އަހަރެމެންގެ ކޮޅުގައި ކަނޑައެޅިފައިވާ ރައްޔިތުން އަޅުގަނޑު ގާތްކޮށް ބަލާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ އަބްދުﷲ ޔާމީން އަބްދުލްޤައްޔޫމްގެ ސަރުކާރުގެ ބިޔަ ފަސް އަހަރުގެ މުއްދަތުގައި ދައުލަތުގެ ކެމްޕޭނުގެ ތެރޭގައި ސަލާމަތް އިންތިޒާމު މި ތަނުގައި ވަކިވަކި މަސައްކަތްކޮށް ވާދީ، އަޅުގަނޑު އަބްދުﷲ ޔާމީން އަބްދުލްޤައްޔޫމާ ދަތުރުކުރައްވައި ވަރަށް ބޮޑު ހައްލުކޮށްދިނުމަށް އަހަރެން އުޅުނު ކަމަކީ ހައްލުކުރެވިދާނެ ކަމެއް. އެ ހައްލުކުރުމުގައި މި ހަމަ ބިލުތަކުގެ އެ މަސްއޫލިއްޔަތު ކުޑަކަމާއި ބަލައިގަނެވޭ ކަރަންޓް ސިފަ ހުރި ސިޔާސަތު ކަމުގައި ހިމެނޭ. އަމި އަޅުގަނޑު ދަތިތަކެއް ނުކުތީ ރައްޔިތުން ހުށަހެޅުއްވި، އަބްދުﷲ ޔާމީން އަބްދުލްޤައްޔޫމް ސަރުކާރުގެ ސިޔާސީ ތަރައްޤީގެ ބައެއް ގައިދުކުރެވި ކަނޑައަޅައިގެން ހިނގި ކަމަކީ. އާދެ! ޒާތީ ގޮތުގައި ތަޖުރިބާ އެހެނިހެން. އެއީ ވަކި ބައެއްގެ ނިސްބަތްވާ، އަޅުގަނޑުމެން ދެކެނީ މިއަދު ހަމަ ބޭނުންތައް ގިނަވާ ކުދިންނަށް ވާނެ ގޮތް. އަޅުގަނޑުގެ ޤަދަރު ހުރި ކަމެއް. އިން ކަން ތަޅުއްކަނީ ކުރީ، އަޅުގަނޑު އިން ކަން ތަޅުއްކުރިކަން ސިޔާސީ ގޮތުން ދިވެހިރާއްޖެ އެއްކަލަ. އެހެންވީމާ، ޖަމާއަތްތަކުގެ ރައީސް އަބްދުﷲ ޔާމީން އަބްދުލްޤައްޔޫމާ ބޭބޭފުޅު ކުރެއްވި ކަންތަކަށް ޝުކުރުދަންނަވަން، އަބްދުﷲ ޔާމީން އަބްދުލްޤައްޔޫމް އެކަން އެކުލަވާލި ކުރިއަށް ގެންދަވާން ކުރަން. އަޅުގަނޑު ޤަދަރުވެރި ނުކުރަނީ. އަޅުގަނޑު އެދެނީ އެ މަޖިލިސްގެ ޤާނޫނާ އަދި ނިސްބަތްވާ ދިޔުން ފެށު މި ރަށުގެ ފާސްކޮށްދިނުން. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ މަޖިލިހާ، އަދި ހުރިހާ ބޭފުޅުން އަޅުގަނޑު މަޖިލިހުގެ ރައީސް ކަމުގައި މިތަނުގައި ފާހަގަކޮށް ވާހަކަދައްކާ ދެވަން. އެހެންވީމާ، މަޖިލިހާ ދަންނަވަން. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) އާދެ! ދެން އޮތީ މި ރިޕޯޓަށް ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ އިސްލާހުތައް. އެ ހުށަހެޅުއްވި މެންބަރުންތައް ހުށަހެޅުއްވުމުގެ ފުރުސަތުދެއްވާނަން. މިގޮތުން އެންމެ ފުރަތަމަ މި އޮތީ ގަވާއިދުގެ 83 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގެ ދަށުން ހުށަހެޅިފައިވާ އިސްލާހުތައް. މި އިސްލާހުތަކުގެ ތެރެއިން 1 ވަނަ އިސްލާހު ހުށަހަޅުއްވާފައި މި ވަނީ، 1 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އަށް ކުޅުދުއްފުށީ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު ޙުސައިން. އަޅުގަނޑު އެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް އިސްލާހު ހުށަހަޅުއްވުމަށް ފުރުސަތު އަރުވަމުން.

ފުވައްމުލަކު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު ޙަސަން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. 1 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އިސްލާހުކުރުމަށް. އެކެއްގެ (ހ). މި ޤާނޫނުގެ ބޭނުމަށް ޖަދުވަލާއި [illegible] އެންމެހައި ކަންތައްތައް ބެލެހެއްޓުމަށް ބާނައި "މޯލްޑިވްސް ކަސްޓަމްސް ސަރވިސް" މި ނަމުގައި މުއައްސަސާއެއް [illegible] [illegible]. މޯލްޑިވްސް ކަސްޓަމްސް ސަރވިސް އަކީ ދިވެހި ސިވިލް ސަރވިސްގައި ނުހިމެނޭ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 2/2008، ވަޒީފާއާ ބެހޭ ޤާނޫނުގެ 4 ވަނަ ބާބުން އިސްތިސްނާކޮށްފައިވާ [illegible] ޚިދުމަތެއްކަމަށް. "މޯލްޑިވްސް ކަސްޓަމްސް ސަރވިސް" އަކީ، [illegible] [illegible] [illegible] މުއައްސަސާއެކެވެ.

ކުޑަހުވަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު އާމިރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! ދެންމެ ހުށަހެޅި އިސްލާހަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! ދެން، އޭގެ އިސްލާހަކީ 6 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަށް [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] ފުވައްމުލަކު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު ޙަސަން. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

ފުވައްމުލަކު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު ޙަސަން ވާހަކަދެއްކެވުން:

6 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އިސްލާހުކުރުމަށް. 6ގެ (ހ). [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މޯލްޑިވްސް [illegible] ސަރވިސް [illegible].

ކުޑަހުވަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު އާމިރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ފުވައްމުލަކު އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އެ ހުށަހެޅުއްވި އިސްލާހަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

7 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަށް ފުވައްމުލަކު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު ޙަސަން ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ އިސްލާހު. [illegible] [illegible].

ފުވައްމުލަކު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު ޙަސަން ވާހަކަދެއްކެވުން:

7 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ކަސްޓޮޑިއަލް ޖަލުތަކަށް، އުނިކޮށް މިގޮތަށް އިސްލާހުކުރުމަށް. 7ގެ (ހ). ޢާއްމު ޖަލުތަކާއި ރިމާންޑު ޖަލުތަކަށް ޑިރެކްޓަރ އޮފް ޕްރިޒަން އައްޔަންކުރާނީ [illegible] [illegible] ކޮމިޝަނަރ އޮފް ޕްރިޒަންސް އެވެ. މި މަގާމަށް އައްޔަންކުރަންވާނީ މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ ކޮމިޝަންޑް އޮފިސަރުންގެ ތެރެއިން އޮފިސަރަކު.

ކުޑަހުވަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު އަމީރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ފުވައްމުލަކު އުތުރު ދާއިރާގެ އިޙްތިރާމްތެރި މެންބަރު ހުށަހެޅި އިސްލާހަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! ދެން، އޮތީ 4 ވަނަ އިސްލާހު. އެއީ، 11 ވަނަ މާއްދާ އަށް ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ އިސްލާހެއް. މި އިސްލާހު ހުށަހަޅުއްވައިދެއްވީ ފުވައްމުލަކު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު ޙަސަން. މުޙައްމަދު ރަޝީދު ޙަސަން.

ފުވައްމުލަކު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު ޙަސަން ވާހަކަދެއްކެވުން:

11 ވަނަ މާއްދާ އިސްލާހުކުރުމަށް. 11- މި ޤާނޫނުގެ 10 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މަސްއޫލިއްޔަތުތައް އަދާކުރުމުގެ ގޮތުން، އެއިން ކޮންމެ ކަމަކާ ގުޅޭ ގޮތުން މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ މަތިން، އިންސްޕެކްޓަރ އޮފް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސް، މިނިސްޓަރަށް ރިޕޯޓު ހުށަހަޅަންވާނެ އެވެ. އަދި އިންސްޕެކްޓަރ އޮފް ޕްރިޒަންސްގެ ނަން މި ބިލުގެ ކުރިއާ ފަހަރުގައި ވެސް އިންސްޕެކްޓަރ އޮފް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސް މިގޮތަށް ބަދަލުކުރުމަށް.

ފަރެސްމާތޮޑާ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް މުއްތަލިބު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ފުވައްމުލަކު އުތުރު ދާއިރާގެ އިޙްތިރާމްތެރި މެންބަރު ހުށަހެޅުއްވި އިސްލާހަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! ދެން، އޮތީ 5 ވަނަ އިސްލާހު. އެއީ، 18 ވަނަ މާއްދާ އަށް ގެންނަ އިސްލާހެއް. މި އިސްލާހު ހުށަހަޅުއްވައިދެއްވީ ފުވައްމުލަކު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު ޙަސަން.

ފުވައްމުލަކު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު ހަސަން ފާހަގަކުރެއްވުން:

18 ވަނަ މާއްދާ މިގޮތަށް އިސްލާހުކުރުމަށް. 18- މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ އެންމެ އިސްވެރިޔާގެ ގޮތުން އެންމެހައި ކަންތައްތައް އިންތިޒާމުކުރުން ދުވަހުން ދުވަހަށް ހިންގުމުގެ ޒިންމާ އަދާކުރުމަށް ޓަކައި ކޮމިޝަނަރ އޮފް ޕްރިޒަންސްއަކާއި ޑެޕިއުޓީ ކޮމިޝަނަރ އޮފް ޕްރިޒަންސް ހުންނަންވާނެ އެވެ. މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ ކޮމިޝަންޑް އޮފިސަރުންގެ ތެރެއިން، ކޮމިޝަނަރ އޮފް ޕްރިޒަންސް އާއި ޑެޕިއުޓީ ކޮމިޝަނަރ އޮފް ޕްރިޒަންސް އައްޔަންކުރާނީ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އެވެ.

ކުޑަހުވަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަހްމަދު ނާޒިމް ފާހަގަކުރެއްވުން:

ފުވައްމުލަކު އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ހުށަހެޅި އިސްލާހަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަން.

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

އާދެ! ދެން، އޮތީ 6 ވަނަ އިސްލާހު. އެއީ، 68 ވަނަ މާއްދާގެ (ސ) އަށް ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ އިސްލާހެއް. މި އިސްލާހު ހުށަހަޅުއްވަމުން، ފުވައްމުލަކު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު ހަސަން.

ފުވައްމުލަކު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު ހަސަން ފާހަގަކުރެއްވުން:

68 ވަނަ މާއްދާގެ (ސ) އިސްލާހުކުރުމަށް. 68ގެ (ސ)- މި ޤާނޫނުގެ 86 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ބައްދަލުކުރުމުގެ ފުރުޞަތު އިތުރުކުރުން.

ފަރެސްމާތޮޑާ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް މުއްޒިބު ފާހަގަކުރެއްވުން:

ފުވައްމުލަކު އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުގެ ހުށަހެޅުމަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަން.

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

އާދެ! ދެން، އޮތީ 7 ވަނަ އިސްލާހު. އެއީ، 109 ވަނަ މާއްދާގެ (ސ) އަށް ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ އިސްލާހެއް. މި އިސްލާހު ހުށަހަޅުއްވާފައި ވަނީ އުނގޫފާރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް އަމީން. އޭނާ ވަޑައިގެންނެވުމާ އެކު، އޭނާގެ ފަރާތުން އެ ޕާޓީގެ ބޭފުޅަކު އިސްލާހު ހުށަހަޅުއްވުން ދަންނަވަން. އަބްދުލްޢަޒީޒު ޖަމާލު.

މާވަށު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަބްދުލްޢަޒީޒު ޖަމާލް އަބޫބަކުރު ފާހަގަކުރެއްވުން:

109 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އިސްލާހުކުރުމަށް. 109ގެ (ނ)- ޖަލެއްގައިވާ ގައިދީއަކު ވަގުތީ ގޮތުން ނެރެވޭނީ ޖަލު އޮފިސަރަކާ އެކުގައި، އޭނާގެ ސީދާ ބެލެހެއްޓުމުގެ ދަށުގައި ހުރިހާ ވަގުތެއްގައި ވެސް ހުންނަ ގޮތަށެވެ. މިގޮތުން ވަގުތީ ގޮތުން އޮފިސަރުންގެ ހަވާލުގައި ނެރުމުގައި މި މާއްދާގެ (ހ)ގެ 3 ވަނަ ނަންބަރާއި 4 ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ހާލަތްތަކުގަ އެވެ. މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ 1 ވަނަ ނަންބަރާއި 2 ވަނަ ނަންބަރާއި 5 ވަނަ ނަންބަރުގައިވާ ހާލަތްތަކުގައި ވަގުތީ ގޮތުން ޖަލުން ނެރެ، ގައިދީ ހަވާލުކުރެވޭނީ އޭނާގެ ބެލެނިވެރިއެއްގެ ސީދާ ބެލެހެއްޓުމުގެ ދަށުގައި ހުރިހާ ވަގުތެއްގައި ވެސް ހުންނަ ގޮތަށެވެ.

ކުޑަހުވަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ނާޝިދު ފާހަގަކުރެއްވުން:

ކާށިދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އެ ހުށަހެޅި އިސްލާހަށް ތާއީދުކުރައްވަން.

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

އާދެ! ދެން، އޮތީ 111 ވަނަ މާއްދާ އަށް ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ އިސްލާހެއް. މި އިސްލާހު ހުށަހަޅުއްވާފައި ވަނީ، އުނގޫފާރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު. އޭނާ މި ވަގުތުގައި މަޖިލީހުގައި ވަޑައިގެންނެތުމާ އެކުގައި އެ ފުރުޞަތު ކާށިދޫން އަބްދުﷲ ޖާބިރު އިސްލާހު ހުށަހަޅުއްވުމަށް ދަންނަވަން.

ކާށިދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަބްދުﷲ ޖާބިރު ފާހަގަކުރެއްވުން:

111- ބުނެވޭ ތަންފީޛުކުރަމުންދާ މިހާރު ކަންކުރަން ބާރުނުވާ ސިޔާސީ ފަރުވާއެއް ގާތުގައި އިން ލިބޭނެ ނުކުތް ހަރަކާތްތަކުގައި ކަމާ ބެހޭ ގާނޫނާ ޚިލާފަށް އިންސާނީ ނަމަ، ފަހު ގަވާއިދުގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން މިނިސްޓަރު އަމުރުކޮށްގެ ފުރިހަމަ ގަވާއިދާ ގޮތްތަކުގެ ދުވަސް އަހަރު ސިޔާސީ ބާރުގެ ޖަލުގެ ހާލަތު ބަލަން ބަޔަށް ދިއުމަށް ދުވަސްތަކުގެ ހިމެނޭ ކަމަށް ވިދާޅުވިއެވެ.

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

މި އިސްލާހަށް ތާއީދުކުރައްވާފައިވަނީ ފުވައްމުލަކު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ޝަރީފް.

ފުވައްމުލަކު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ޝަރީފް ފާހަގަކުރެއްވުން:

ކާށިދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އެ ހުށަހެޅުއްވި އިސްލާހަށް ތާއީދުކުރައްވަން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! 118 ވަނަ މާއްދާ އަށް އިސްލާހު ހުށަހަޅުއްވާފައި ވަނީ އުނގޫފާރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް އަމީން. އޭނާ ވަޑައިގެންނުނުމާ އެކު ޕާޓީގެ ފަރާތުން މި އިސްލާހު ހުށަހަޅުއްވައިދެއްވާނީ ކޮންމެވެސް ބޭފުޅަކު. އަބްދުލްއަޒީޒު ޖަމާލު.

މާވަށު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަބްދުލްއަޒީޒު ޖަމާލު އަބޫބަކުރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

118 ވަނަ މާއްދާ އިސްލާހުކުރުން. 118- މި ޤާނޫނުގެ 109 މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ހާލަތްތަކުގައި ވަގުތީ ގޮތުން ދޫކޮށްލައިވާ ގައިދީން ޖަލުން ބޭރުގައި ހޭދަކުރާ މުއްދަތު، އެއީ ހުކުމް ތަންފީޛުކުރަމުންދާ މުއްދަތުކަމުގައި ބަލައިގެންނުވާނޭ.

ކުޅުދުއްފުށީ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަހުމަދު އާދިލް ވާހަކަދެއްކެވުން:

މާވަށު ދާއިރާގެ އިޙްތިރާމްގެ މެންބަރު ހުށަހެޅި އިސްލާހަށް ތާއީދުކުރަން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ދެން އެއީ 122 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)ގެ 4 ވަނަ ނަންބަރަށް ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ އިސްލާހެއް. މި އިސްލާހު ވެސް ހުށަހަޅުއްވާފައި ވަނީ އުނގޫފާރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް އަމީން. އޭނާ ވަޑައިގެންނުނުމާ އެކު ޕާޓީގެ ފަރާތުން ބޭފުޅަކު މި އިސްލާހު ހުށަހަޅުއްވައިދެއްވުމަށް ދަންނަވަން.

މާވަށު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަބްދުލްއަޒީޒު ޖަމާލު އަބޫބަކުރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ކޮން އިސްލާހެއްތޯ ވިދާޅުވީ؟ 122 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)ގެ ހަތަރެއް ތޯ؟ ނުވަތަ ތިނެއް ތޯ؟ އާދެ! 122 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)ގެ 3 ވަނަ ނަންބަރު އިސްލާހުކުރުން. 122- (ނ)، 3- އޮގަނައިޒްޑް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

ފަރެސްމާތޮޑާ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ޝަރީފް ވާހަކަދެއްކެވުން:

މާވަށު ދާއިރާގެ އިޙްތިރާމްގެ މެންބަރުގެ އެ އިސްލާހަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! ދެން، އޮތީ 122 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)ގެ 4 ވަނަ ނަންބަރަށް ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ އިސްލާހެއް. މި އިސްލާހު ހުށަހަޅުއްވާފައި ވަނީ އުނގޫފާރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް އަމީން. އޭނާ ވަޑައިގެންނެތުމާ އެކު ޕާޓީގެ ފަރާތުން ބޭފުޅަކު މި އިސްލާހު ހުށަހަޅުއްވައިދެއްވުމަށް ދަންނަވަން.

މާވަށު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުލްޢަޒީޒު ޖަމާލު ބޫބަކުރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

122 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)ގެ 4 ވަނަ ނަންބަރު އިސްލާހުކުރުމަށް. 122- (ނ)- 4. މި ގާނޫނުގެ މަޤްޞަދުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަމާ ގުޅުންހުރި ދާއިރާގެ ތެރޭގައި ހަރަކާތްތެރިވަމުންދާ ޖަމުޢިއްޔާ، ޖަމާޢަތްތަކުން ކަނޑައަޅާ މެންބަރެއް.

ކުޑަހުވަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު އަމީރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

މާވަށު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ހުށަހެޅުއްވި އިސްލާހަށް ތާއީދުކުރަން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ދެން، އޮތީ 156 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) އަށް ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ އިސްލާހެއް. މި އިސްލާހު ވެސް ހުށަހަޅުއްވާފައި ވަނީ އުނގޫފާރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް އަމީން. އޭނާ ވަޑައިގެންނެތުމާ އެކު، ޕާޓީގެ ފަރާތުން ބޭފުޅަކު މި އިސްލާހު ހުށަހަޅުއްވައިދެއްވުމަށް ދަންނަވަން.

މާވަށު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުލްޢަޒީޒު ޖަމާލު ބޫބަކުރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

156 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) އިސްލާހުކުރުމަށް. 156- (ށ). "ޖުމްލަ" ކަމަށް ބުނެފައި އެ ވަނީ، މި ގާނޫނުގެ 4 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ކަނޑައަޅާ ރިޔާސީ ޖަލްސާތަކާއި އާއްމު ހިމެނޭ ގޮތުންނެވެ.

ކުޑަހުވަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު އަމީރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ހުށަހެޅުއްވި އިސްލާހަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! މިހާރު ގަވާއިދުގެ 83 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގެ ދަށުން ހުށަހެޅިފައިވާ ހުރިހާ އިސްލާހުތަކެއް މި ހުށަހެޅިއްޖެ. ދެން، އަޅުގަނޑު ކުރިއަށް ގެންދާނީ 1 ވަނަ މާއްދާގެ؛ ގަވާއިދުގެ 83 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)ގެ ދަށުން ހުށަހެޅިފައިވާ

އިސްލާހު ހުށަހެޅުއްވުމަށް ދަންނަވަން. (ވަގުތީގޮތުގައިނަގާފައި) އާދެ! ގަވާއިދުގެ 83 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)ގެ ދަށުން ހުށަހެޅިފައި ވަނީ އެންމެ އިސްލާހެއް. އެ އިސްލާހަކީ 51 ވަނަ މާއްދާ އުވާލުމަށް ހުށަހެޅުއްވާފައިވާ އިސްލާހެކެވެ. މި އިސްލާހު ހުށަހަޅުއްވާފައި ވަނީ ފުވައްމުލަކު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު ޙަސަން. މުޙައްމަދު ރަޝީދު ޙަސަނަށް އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތުއަރުވަން.

ފުވައްމުލަކު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު ޙަސަން ވާހަކަދައްކަވުން:

އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. 51 ވަނަ މާއްދާ އުވާލުމަށް. ޖަލުގައި ބަންދުކުރާ މީހާ ހުންނާނެ ތަނެއް ކަނޑައެޅުން. 51- ޖަލުގައި ބަންދުކުރެވޭ މީހަކު، އެ މީހަކު ޖަލުގައި ދޫކުރަންޖެހޭ މުއްދަތުގައި ހުންނާނެ ތަނެއް ކަނޑައެޅުމުގައި މި ޤާނޫނުގެ 49 އަދި 50 ވަނަ މާއްދާގައި ބުނެފައިވާ ކަންކަން ފުރިހަމަކުރުމަށްފަހުގަ އެވެ. އަދި އެ މާއްދާތަކުގައި ބުނެފައިވާ ކަންކަން ފުރިހަމަކޮށްފިނަމަ އެ މީހަކު ވަކި ތަނެއްގައި ބަހައްޓުމުގެ އިންތިޒާމު ޖައިރެލްބަރ އޮތް ޕްރިޒަންސް އަށް ތިބިގެންވ އެވެ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދައްކަވުން:

އާދެ! މި އިސްލާހަށް ތާއީދުކުރުމަށް؛ ކެޔޮދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު އާދިލް.

ކެޔޮދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު އާދިލް ވާހަކަދައްކަވުން:

ފުވައްމުލަކު އުތުރު ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ހުށަހެޅި އިސްލާހަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދައްކަވުން:

އާދެ! ގަވާއިދުގެ 83 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އަށް ހުށަހެޅި އިސްލާހު މިހާރު ހުށަހެޅި، ނިމުނީ. ދެން، އަޅުގަނޑު ކުރިއަށްދާނީ ގަވާއިދުގެ 83 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)ގެ ދަށުން ހުށަހެޅިފައިވާ އިސްލާހުތަކަށް ހުށަހެޅުމަށް ފުރުޞަތުއަރުވަމުން. މިގޮތުން އެންމެ ފުރަތަމަ 51 ވަނަ މާއްދާ އުވާލުމަށް، ފުވައްމުލަކު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު ޙަސަން އިސްލާހު ހުށަހެޅުއްވާފައިވާތީ. (ވަގުތީގޮތުގައިނަގާފައި) އާދެ! ގަވާއިދުގެ 83 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)ގެ ދަށުން ހުށަހެޅިފައިވާ އިސްލާހުތަކަށް ފުރުޞަތުއަރުވަމުން. މި ގޮތުން އެންމެ ފުރަތަމަ 68 ވަނަ މާއްދާ އަލުން އިތުރުކުރުމަށް ފުވައްމުލަކު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު ޙަސަން ހުށަހެޅުއްވާފައިވާތީ. މި އިސްލާހު ހުށަހެޅުއްވުމަށް ފުރުޞަތުއަރުވަން.

ފުވައްމުލަކު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު ޙަސަން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ. 68 ވަނަ މާއްދާ އަށް އަކުރެއް އިތުރުކުރުމަށް. 68ގެ (ނ). ގައިދީން ކައިވެނިކުރުވާން ގޮތް ހަމަޖެއްސުން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! މި އިސްލާހަށް ތާއީދުކުރައްވާ އިބްރާހީމް މުއްޠަލިބު، ފަރެސްމާތޮޑާ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު.

ފަރެސްމާތޮޑާ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް މުއްޠަލިބު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ފުވައްމުލަކު އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ހުށަހެޅުއްވި އިސްލާހަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އުނގޫފާރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް އަމީން، ގަވާއިދުގެ ބައެއް އިތުރުކުރުމަށް އިސްލާހު ހުށަހަޅުއްވާފައިވޭ، އިބްރާހީމް އަމީން ވަޑައިގެންނެވުމާއެކުގައި ޖަލްސާގެ ބޭފުޅަކަށް އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތުއަރުވަން.

މާފަނު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުލްޢަޒީޒް ޖަމާލް އަބޫބަކުރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ، މިހާރު ހުށަހަޅާ އިސްލާހަކީ، ގަވާއިދުގެ ބައެއް އިތުރުކުރުމަށް ހުށަހަޅާ އިބާރާތެއް. އާދެ، އިތުރުކުރަން ހުށަހަޅަނީ، ޙުކުމް ތަންފީޛުކުރާ މީހުން ކައިވެނިކުރުވާ ބާރު ގަވާއިދެއް ކޮމިޝަނަރު އެކުލަވައިލަންޖެހޭނެ. ޙުކުމް ތަންފީޛުކުރާ މީހުން ހަވާލުކުރަންޖެހޭ ޖުޑީޝަލް ގަވާއިދު ކޮމިޝަނަރު އެކުލަވައިލަންޖެހޭނެ. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

މި އިސްލާހަށް ކެޔޮދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަހްމަދު އާދިލު...

ކެޔޮދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަހްމަދު އާދިލު ވާހަކަދެއްކެވުން:

މާފަނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ހުށަހެޅުއްވި އިސްލާހަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ދެން އޮނީ 68 ވަނަ މާއްދާއަށް ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ އިސްލާހެއް. މި އިސްލާހު ހުށަހަޅުއްވާފައި ވަނީ ފުވައްމުލަކު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު ޙުސައިން. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) އާދެ، މިހާރު މި ރިޔާސަތުން ހުށަހެޅިފައިވާ އިސްލާހުގައި މިހާރު ހުށަހަޅައި ނިމުނީ. ދެން އޮނީ 1 ގަޑިއިރުގެ ބަހުސް. މި ބަހުސަށް ފުރުސަތުއަރުވާފައި ވަނީ، ޕާޓީތަކަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ ވަގުތުތަކުގެ ތަރުތީބުން. އެމް.ޑީ.ޕީ އަށް 26 މިނެޓް 45 ސިކުންތު. ޕީ.ޕީ.އެމަށް 15 މިނެޓް 24 ސިކުންތު. ޑީ.އާރު.ޕީ އަށް 7 މިނިޓް 18 ސިކުންތު. ޖުމްހޫރީ ޕާޓީ އަށް 3 މިނެޓް 15 ސިކުންތު. އެމް.ޑީ.އޭ އަށް 3 މިނެޓް ސުން ސިކުންތު. ޤައުމީ ޕާޓީ އަށް 3 މިނެޓް ސުން ސިކުންތު. ވަކި ޕާޓީއަކަށް ނިސްބަތްނުވާ މެންބަރުންނަށް 15:00 މިނެޓް. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) އާދެ، މިގޮތުން މި ރިޔާސަތުން ވާހަކަދައްކަވަން އެންމެ ފުރަތަމަ ފުރުސަތު މި ދަންނަވާލަނީ ކެލާ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަބްދުﷲ މައުސޫމަށް. އަބްދުﷲ މައުސޫމް.

ކެލާ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަބްދުﷲ މައުސޫމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ، ޖަމުޢިއްޔާއި ޖަމާޢަތުގެ ބިލު މަޖިލީހަށް އަނެއް ފަހަރަކު އައިސް މަޖިލީހުން ފާސްކޮށް، ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ތަސްދީޤުނުކުރައްވައި ޖަމްޢިއްޔާ އަނބުރާ އައިސް؛ އާދެ ބިލު ޖަހައިފި. އަޅުގަނޑު އުއްމީދުކުރަނީ، މިހާރު މިއަދު މި މަޖިލީހުން މި ހުށަހެޅުން ތާއީދާއި ރިޔާސަތުން މި ހުށަހެޅުން އިތުރު އިސްލާހުތަކާ އެއްކޮށް މި ބިލު ފާސްކުރައްވާ ވެގެން ފުރުސަތު ލިބިގެންދާނެ. ޖަމުޢިއްޔާއި ޖަމާޢަތުގެ ބިލުން ހިމާޔަތްލިބިގެން ގައިދުންނާ އަދި ޖަމުޢިއްޔާގައި މަސައްކަތްކުރާ ބައެއްފަރާތްތަކުން، މި ހުރިހާ ބައެއްފަރާތްތަކުން ވެސް ޝުކުރު ދައުލަތުގެ ޝަރުޢީގައި މަސައްކަތްކުރާ ޖަމުޢިއްޔާތަކުން ކުރިއަރާގެންދާނެ ކަމަށްޓަކައި ފުރުސަތު މި ބިލު ފާސްކުރައްވާ ވަރަށް ގިނަ ކަހަލަ އެހީތެރިކަން ލިބިގެންދާނެ. އަދި މި ފުރުސަތުގައި އަޅުގަނޑުގެ ނައިފަރު ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ރިޔާޟް ބަލަހައްޓަވާ ޖަމުޢިއްޔާ އަޅުގަނޑުގެ ވާހަކަދައްކަން ފުރުސަތުދެއްވުމަށް ޝުކުރުދަންނަވަން. އަދި މަރުޙަބާގެ ރިޔާސަތަށް މަރުޙަބާ ވެސް ދަންނަވަން. ޝުކުރިއްޔާ.

ފުވައްމުލަކު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު ޙުސައިން ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ، ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސްގެ؛ މި ވަގުތު ރިޔާސަތު ބެލެހެއްޓެވުން ނައިފަރު ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިލްހާމް ފުރަތަމަ ޖަލްސާ ކަމަށް ވާތީ މަރުޙަބާދަންނަވަން ފުރަތަމަ. އާދެ، ޖަމުޢިއްޔާއި ޖަމާޢަތުގެ ބިލު، އަޅުގަނޑުމެން ދިޔައީ ކުރަހައިގެ މަޖީން ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ބަލައި އިސްލާހުކޮށް ކަމަށް ފޮނުއްވައިގެން ދިޔައީ އެބަހުރި ޖަމާޢަތްތަކުގެ ޝަރުޢީ ބައެއް ކަމަކަށް ވާތީ މި ޢިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހަށް ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ބިލެއް. މިކަމާ ބެހޭ ގޮތުން ކަމާ ބެހޭ ކޮމިޓީން މަޖިލީހަށް ރިޕޯޓުކޮށް މި ވަނީ ވަރަށް ފުރިހަމަ

އަށް ދެންމެ މި ރިޕޯޓު ހުށަހަޅުއްވަވުން ކޮމިޓީގެ އިޢުތިރާފްތަކަށް މުޤައްރަރު ވެސް އެ ވިޔަފާރި ޚަރަދުން ވަރަށް ބޮޑަށް އެ ބަޖެޓުން ދިރާސާކުރައްވައި، އަދި މިކަމާ ބެހޭ ބައެއް މަޢުލޫމާތުތަކެއް ދިނުމުގެ ކުރިއަށްގެނައުމާ ބެހޭ ޤަވާޢިދުތަކުން ހޯދަވައިގެން ފުރިހަމަކުރައްވާފައިވާ ބިލެއް. އާދެ، އަޅުގަނޑުމެން ގަބޫލުކުރަންޖެހޭ ބަޔަކީ، އަޅުގަނޑުމެންގެ ރާއްޖޭގައި ވެސް އެހެން ޤައުމުތަކާ އެއްގޮތަށް ކަންކުރާ މިނުން މިބަލާ، އަދި ކަންކުރާ މިނުން ފަހަރަކުއެވެސް ހިނގާ އަށް ގިނަވެގެން ގޮސްފައިވާކަން. އެހެންނަމަވެސް ކަންކުރާ މިންވަރަށް ހަރުދަނާ ކަމުގައި ނިންމުމަކަށްވުރުގައި އެ މީހުންނަށް ކަނޑައެޅޭ ބުރަދަމަކާއި ތަންފީޛުކުރުމުގެތެރޭގައި ބައެއް ކަހަލަ ކަންތައްތައް، ނުކުތާ ބައެއް ކަންތައް ވެސް ކޮންމެވެސް ވަރަކަށް ދިމާވެދާނެކަން އެއީ އަޅުގަނޑުމެން ފުރިހަމަކުރައްވާފައިވާ ބިލުގައެވެ. އާދެ، މި ބިލުން މި ކޮންޓްރޯލް ހަދަލެއް، ޖަލުގައި ހުކުމް މުއްދަތުތަކާ އަދި ދިގު މުއްދަތުތަކާ ވެސް އުޅެންޖެހިފައިވާ ގައިދީންނާ މީހުންނަށް؛ މީހުންނަށް ވެސް ދިމާވެދާނެ އިންސާނީ ބަދަލުތަކަކާ އަދި އެ މީހުންނަށް ފުރިހަމަކުރެވިފައިނުވާ ކަންކަމަށް ހަމަހަމަ ގޮތެއް ކަނޑައެޅުމާއި އެކުގައި އެ މީހުން ބެލެހެއްޓުމުގެ ކަންތައްތަކުގައި މަސައްކަތްކުރެވޭނެ އުސޫލުތަކެއް ތައްޔާރުކުރުމަށް ވެސް ހިމާޔަތްކުރާ ރައްކާތެރިކަން ދިނުމާ، އަދި އެހެނިހެން އިންސާނީ ޙައްޤުތަކަށް ބޮޑުވެރިން ހޯދައިދީފައިވުން. އާދެ، އެގޮތުން އަޅުގަނޑުމެން މި ބިލުން ގާތުގައި ވެސް ތަފާ ބަހަރާއްޖާ ބާރުވެރިކަމުގެ އެކަ ޚާޞް ދިފާޢުގެ ސަރަޙައްދުގެ ބާރުވެރިކަމުގެ ވެސް ދެއްވާފައެވެ. އާދެ، އެ ބަލަހައްޓާ ވަރަށް ރަނގަޅު ހިސާބުތަކުން ގިނަ ހަރުދަނާކަމަކާ ދެކޭ ފާހަގަކުރަން. އާދެ، ހޯދުމުގެ ސަބަބުތަކާއި ގިނަ ނަތީޖާތަކާ ކަމަށް އަޅުގަނޑުމެން ބަލައިގަންނަ މަޢުލޫމާތު ހޯދުމާ. އާދެ، އެއީ ވަރަށް ގިނަ ރަނގަޅުކަންކަން ބޭނުންކުރައްވާ މި ބޭނުންތަކާ ގުޅޭގޮތުން ބަލާއިރު މި އޮންނަނީ. އަޅުގަނޑުމެން އެބަ އަޅުގަނޑުމެން މި މަސައްކަތްތަކުގައި، މި ދަށުން މި އިޖުތިމާޢީ މަޖިލީހުގެ މިކަމާ ބެހޭ ކޮމިޓީން މަސައްކަތްތަކުގެ ތަފްޞީލުތަކުން ވެސް މި ރައްޔިތުންގެ ގޮތުން، ނޫނީ މި ޤާނޫނު ދަސްކުރައްވާށެވެ ވަކިވެރިކަމުގެ ޒިންމާ ވާނަމަ ގާއިމުކުރެވޭ ވެސް ދިރުމުގެ ހަރުދަނާ ބަދަލުތަކުގެ، ސަރުކާރުން އަދި އަޅުގަނޑުމެން މި ބަލައިގަތުމުގައި މި ޤާނޫނީ ދިރުމުގެ އެއް ވަރަށް ވަރު ބޮޑު ދިރުމުގެ ހަރުދަނާ ދެމެހެއްޓުމުގެ، މި ދިރުމުގެ ހަރުދަނާކަމުގެ ބަދަލު ވެސް ކުރެވުނު ގުޅިވަޑައިގަތުން. އާދެ، އަޅުގަނޑުމެން ކުރިއަރުވައިގެން ދެވޭ ކޮންމެ މީހަކަށް ދިރުމުގެ ކަންކަމުން ދިރުމުގެ އިރުޝާދުދޭ ކުރިއެރުމުގެ މިނިވަންކަން ބޭނުންތޯ، އެ ކަމުގައި ބޮޑު ކޮޅެއް އެ މީހުންނާ ދިރިއުޅުމުގެ ހައްސާސް ކުރީގެ ކަމުގައި އެބަ ކަންކަން ދިރުމުގެ ދިރުމުގެ ގޮތުގައި ބޭނުންކުރަން ޖެހޭ ކަމެއް، އެ މީހުން ހުކުމް ދިރުމާ މަޢުލޫމާތު ދިނުމުގެ ނިޒާމުތައް އެ ބިލުގައި ބަޔާންވެގެން އެ މީހުން އަނބުރާ ވަރަށް ދިރުމުގެ ބާރުތަކުގެ ގޮތުގައި އާދެވޭތޯ. އެއްބަސްވުމާ، އަޅުގަނޑުމެން ޤަބޫލުކުރަނީ ގޮތުގައި މި ބިލު ގާނޫނުގައި ލިޔެވިފައިވާ ގޮތަށް ކުރަން އަޅުގަނޑުމެން މި ދިރާސާކުރައްވާ މަސައްކަތާ؛ އާދެ، ސަރުކާރުން މި ޤާނޫނީ ގޮތުގެ 7 އަހަރު، 8 އަހަރުދުވަހުގެ ތަޖުރިބާ، ހޯއްދަވަން ދިރުމުގެ ބަޔަކު މި ހުކުމްތަކާ ހުއްދަދީފައިވާ އަދި އެހެނިހެން ކަންކަމަށް ކަމާ ބޭނުން

ބޭނުން ވަނީ ފުދޭވަރަކަށް ގިނައިން ތަކުލީފުތަކެއް. އެހެންނަމަވެސް އެއީ އެންމެ މި ޒަމާނަށް ފެތޭ ފެންވަރަށް އަދި ކުރެވިފައި އޮތީ ކަމެއް ކަމަކަށް އަޅުގަނޑު ވެސް ޤަބޫލުކުރަން ނުކުރަން. އާދެ، އަޅުގަނޑު އެއްބާރުލުންދޭނީ މި ބިލުގެ ސަބަބުން މިދަންނަވާ ފަދަ ބަޔާންކުރެވުނު އިޖުރާއަތު އަށް ބޭނުންތަކަށް ދެވިގެން، އަދި އެ ބޭނުންތަކަށް ދޫވާ މުސާރަ އާއި ޢިމާރާތްތަކާ ވެސް އެހީވެދިނުމަށް މި ހުރިހާކަމެއް ހަމަ ފުރިހަމަ ހުރިހާކަމެއް މި ވެސް. އެއީ އެމް.އެން.ޑީ.އެފް އަދި ފުލުހުންނާ ދިމާ އެއްޗެއްކަން މަސައްކަތްކުރައްވާނެތީ. ބަލައި ފަހަރަށް މި ބޭނުން ވެސް ހަމަ ކުއްލި ހާލަތްތަކުގައި ވަރަށް ގިނައިރު ވަންދެން ހިފެހެއްޓުމުގައި އެކުއްލިވަނީ ދިމާވާ ހާދިސާތަކާ މި. އެހެންވީމާ، މި ބޭނުންތަކަށް މިދަންނަވާ ފަދަ ބަޔާންކުރެވިފައި ހުރި ތަރުތީބަށް ގޮތެއް ވިޔަސް، އަދި މުސާރައިގެ ގޮތުން ވެސް، ގޮތަށް ޢިމާރާތްތަކުގެ ގޮތުން ވެސް އެކަށީގެންވާ ހަރުދަނާ މަސައްކަތެއް ފެށުމަށް ބޭނުންވޭ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ޤަބޫލުކުރަން. އަޅުގަނޑު ޤަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި މި ބިލުގެ ސަބަބުން މިދަންނަވާ ފަދަ ހުރިހާ ކަމެއް ހަމަޖެހިގެންދާނެ. އަދި ޢިމާރާތްތަކާ ފަރާތުން މުސާރަކަން ބަޔާންކޮށްފައިނުވާ އެ މީހުން ދަރަ ފަރާތުން ވަގުތުން ކުރު މުއްދަތެއްގައި ބެލެހެއްޓުމުގެ މަސައްކަތްކުރުމުގައި ހަރުދަނާކުރުމުގެ ބޮޑު ބަދަލުތަކެއް ގެނެސް، ޚާއްސަކޮށް ކުރިން ވަގުތު ޤަވާއިދުގައި ބޮޑެތި ބަދަލެއް. އަދި އަހަރެއްގައި މީހުންނަށް އެ ބޮޑުބޮޑު މަޖިލީހާ ނިމިގެންދާތީ ޤަވާއިދުގައި ބޮޑެތިކަމުގައި ޤަވާއިދާ ބޮޑު ކާމިޔާބު ބޮޑުމިންވަރެއް ދަރަނިއަށް ބޮޑު ބޭނުމެއް ބަދަލު. އެހެންވީމާ، މި ބިލުން މިދަންނަވާ ފަދަ ހަރުދަނާކަމާއި ވަރަށް ފުރިހަމަ ބޭނުން އެ ހަރުދަނާ ޤަވާއިދުތަކުން، ކަމާ ބޭނުން ބޭނުންތަކަށް ދަތިވެގެން ބާރުތަކާ ދޮވިގޮ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު އެއްބާރުލުންދޭނަމޭ މި ބިލު މިހާރު ފާސްވެގެން ދިއުމުގެ ސަބަބުން ގަވާއިދުތަކުގައި މިގޮތް ބިލު މިހާރުން ގެންދަވަނީ އަދިވެސް އަވަހަށް ވަގުތަށް ދަތިވެގެން ހުރި މުއްދަތަށް ހަރުދަނާކުރުމަށް ބަދަލުތައް ވެގެންދާނެ. ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ގަލޮޅު ދެކުނުގެ މެންބަރު ޢަލީ ޢާޒިމް ވާހަކަދައްކަވަމުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. السّلام عليكم. ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މަޖިލީހުގެ ރިޔާސަތަށް ފުރަތަމަ ވެސް އަޅުގަނޑު މަރުޙަބާ ދަންނަވަން. އާދެ، ޤަވާޢިދާ ޚިލާފު ބިލަކީ އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށް ކުރިއަށް ގެންދެވުމަށް ފުރިހަމަ މި މަޖިލީހުގެ މަސައްކަތްކުރެވޭ ކޮމިޓީން ބެއްލެވުމަށްފަހު ބިލުގައި. އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ބިލަށް ވާހަކަދައްކަމުން ދާއިރާގައި އެއްޗެއް ދަންނަވާލުމުގެ ފުރުޞަތުގައި މި ކުރިން، އަޅުގަނޑަށް ވެސް 4 އަހަރުއްހާ ދުވަސް މި ޢިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުގައި އޮތީ ޤަވާއިދާ ބެހޭ ކޮމިޓީއެއްގައި މަސައްކަތްކުރި މެންބަރަކަށް ވެވުނު، އެ ކޮމިޓީގެ ހާލަތާއި އެ ކޮމިޓީގައި އިންސާނުންނަށް ހަމަޖެހިގެންދާނަމަ ނެތެއް ވަރަށް ބޮޑު ފުރުޞަތު ދެވި، އެ ކަމާބެހޭ އިސްލާހުކުރުމަށް ހުރި މެންބަރަކަށް ވާތީވެ މި ބިލު މިގޮތަށް ފާސްކުރާން ބަދަލުތައްގެނައުން މިހާރު އެ ކޮމިޓީގައި އެހެން ކަންކަމާއި އިސްލާހުތަކާ ގުޅިގެން ކަމަށް، އަޅުގަނޑު ހަނދާނަށް އަރާތީ، މި ބިލަށް އަޅުގަނޑު ވަރަށް ޝުކުރުދަންނަވާ ވާހަކަ

ދަންނަވާލަން. އަދި ހަމައެއާއެކު ފުވައްމުލަކު އުތުރު ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ހުށަހެޅުއްވި އިސްލާޙުތަކާ، އަދި ހަމަ ދެން މި ބިލަށް ހުށަހެޅިފައި ހުރި އިސްލާޙުތަކަށް ވޯޓު އަޅުގަނޑު ހަމަ ފުރިހަމަ އަށް ތާއީދުކުރާ ވާހަކަ ދަންނަވަން. އާދެ، މިގޮތަށް ބިލުން ތަޢާރުފުވެގެން ނިމިގެންދާއިރުގައި އަޅުގަނޑު ވެސް ޤަބޫލުކުރަން ޤާނޫނުގައި އުނި ކަންތައްތަކެއް ވެސް ހުރެދާނެ ކަމުން ނަމަވެސް. އެހެންނަމަވެސް އެ ބިލުން ތަބްދީލުވެގެން ޤާނޫނަކަށްވުމުން އެއީ ލިބޭ ގެއްލުން ބޮޑުވާ ކަމަށް ވަނީ މިއަދާ އެ ބިލުން ތަބްދީލުކުރާނީ އެއީ މުހިއްމު ކަމެއް ކަމުގައި އަޅުގަނޑު ދަންނަން. ތަބްދީލުކުރުމަށްފަހުގައި ސަރުކާރުން ވެސް އަދި އަމިއްލަ ބަންކުތަކުން ވެސް އަދި ޖަމްޢިއްޔާގެ ބަންކުތަކުން ވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެއަށް އިސްލާޙު ހުށަހަޅައިގެން އެކަންތައްތަކަށް އިސްލާޙުކުރުވުން. ބިލުން ޤާނޫނަކަށް ވެގެން އެއަށް ޢަމަލުކުރަންފެށިދާ އުސޫލު އާދެހުރި ދަތިތަކާއި އެއަށް އަންނަންޖެހޭ އިސްލާޙުތަކާއި އެއަށް ގެންނަންޖެހޭ ބަދަލުތައް ވެސް. އެހެންކަމަށްވާއިރުގައި އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރާ ގޮތަށް މިއަދު ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖަމާޢަތްތަކުގެ ބައެއް ހަރަކާތްތަކުގައި އިންސާނުންނަށް ނޫން ޚިދުމަތްތަކާއި ދުވަހުން އެ ދަނީ. އަޅުގަނޑު ހަމަ ތަކުރާރުން ވެސް ޤަބޫލުކުރަން ދުނިޔޭގެ ޢުލަމާއި ޤާޟީން ޢަޤީދާގައި މަސްއޫލުންގެ ނާޒުކު ދުސްތޫރީ، ބަދަލުކުރަމުންދިޔައިރު، އިންސާނުން ކަމަކާ އަޅުގަނޑަށް ޤަބޫލެއް ނުކުރެވޭ. އެހެންނަމަވެސް މިހާރު މި ވޯޓުލިބިދާ 4 އަހަރުދާ ދުވަހު ގޮތުގައި އެ ކަންކަމުގެ ގާތަށް ބަދަލުވެދާނެ އަޅުގަނޑުމެން ހިމެނުނީ. އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށް ދިގުކޮށް މި ޢިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހަށް ބަދަލުގެންނަންޖެހޭ ކަންތައްތައް ހުށަހަޅައި، އެ ކަންތައްތައް ބަޖެޓުގައި ވެސް ހިމަނުއްވައިދިން. އެހެންނަމަވެސް އެއިން ކަމެއް އަދާ ހަމައަކަށް ވެފައި ނުވި ކަމަކަށް އަޅުގަނޑަކަށް ޤަބޫލެއް ނުކުރެވޭ. އެހެންކަމުން، އަޅުގަނޑު އުއްމީދުކުރަނީ މި ބިލު ފާސްވެގެން ދާއިރު ބަދަލުކޮށް އެ ބަދަލުކުރަން އަދިވެސް، އަދި އެ ބަދަލުތައް ބަންދުގައި ތިއްބަވާ މީހުންނަށް، އިންސާނުންނަށް ގޮތުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެ މުހިންމާ ދިނުން ބަދަލުކުރެވިގެންދާ ތަން ފުރުސަތު ހޯދަން. އިސްލާމީ ޝަރީޢަތާ ޚިލާފު މިހާރު ކުރިއެރުވުމަށް އަދި އެއީ އިންސާފުވެރިކަމުން އެ މިހާ ބޭރަށްވެސްދާ ކަމެއް ނޫން އެއީ. އިންސާފުން ކުރެވުނު ވެސް. އިންސާނުންނަށް ކުރެވުނީ ވެސް. އިންސާނީކަމަކަށް އެ ކުރެވިދާ ޤާނޫނު ފަރާތަކުން އެ މިއަދު އަދި ޒަކާތާއި ހަވާލުވެގެން އަޅުގަނޑުމެން އެ މިހާރުގެ ބަރަކާތްމަދުކަން ސަލާމަތްވެގެން ރިބާގެ ގެއްލުން އުސޫލުން އެ އިންސާނުން ގެންގުޅެމުން އެއީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ތަޢުލީމުދޭ ކަމަކަށް ނުވާތީވެ މިހާރު ބިލުން މި އިސްލާމީ މުޢާމަލާތު ބައިނަލްއަގުވާމީ މި އުސޫލު. އިންސާނީ ޙައްޤުތަކާ، އަޅުގަނޑު މި އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގެ ހުރިހާ އިސްލާމީ ބަންކުތަކުން އިލްތިމާސްކޮށް ދަންނަވަން، މި ބިލު މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން ފާސްކޮށް މި ބިލު އަނެއްކާވެސް ތަބްދީލުކުރަން ފޮނުވާލާ ހިނގާށޭ. ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް ދެއްވި ފުރުސަތަށް.

ތޮއްޑޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ ވަޙީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު އެންމެ ފުރަތަމައިން ވެސް މިއަދުގެ ރިޔާސަތުގައި އިންނެވި ނައިފަރު ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ވަރަށް ބޮޑަށް މަރުޙަބާދަންނަވަން. މަނިކުފާނު މި ގޮނޑިން ފެނުމަކީ އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށް ކުރިއްސުރެ ދެކެމުން އައި ހުވަފެނެއް. އެ ހުވަފެން ޙަޤީޤަތަކަށް ވީމާ ނައިފަރު ދާއިރާގެ [illegible] ރައްޔިތުންނަށާއި މަނިކުފާނަށް ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރުއަދާކުރަން. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤަވާޢިދާއި [illegible] ބިލު މި މަޖިލީހުގައި [illegible] ފަހަރަކުން [illegible]. މިގޮތުން މި ބިލު މި އޮޅި [illegible] ހަރާމާއި [illegible] ނަގަންޖެހޭ ހިސާބަށް ގޮއްސަ. އެއީ މި ބިލެއް ރަނގަޅުކަން [illegible] ބައެއް ތަންތަނުން [illegible] ބެހެއްޓި [illegible]. [illegible] އިސްލާމްދީން [illegible] ވާތީއާއި އަދި [illegible] ކުޑަކުދިންގެ [illegible] ތަކަށް [illegible] ބަޔަކު. އަޅުގަނޑުމެންގެ [illegible] އަދި [illegible] ދިވެހިރާއްޖޭގެ [illegible] [illegible]. [illegible] ގަނޑުވަރު [illegible] ރައްޔިތުންގެ [illegible] [illegible] [illegible]. އެ [illegible] ވެސް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑުމެން އެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މި [illegible]. ވަރަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މި ދާއިރާގެ [illegible] އެބަ އުޅޭ.

ބޮޑެތިކަންތައް [illegible] 18 އަހަރުން ފެށިގެން، [illegible] 50 އަހަރަށް [illegible] [illegible] [illegible] މި [illegible] [illegible] އެބަ [illegible]. އެ [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible]، އެ [illegible] 3 [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] ވަރަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑުމެންގެ [illegible] [illegible] އެބަ އުޅޭ. މި [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑުމެން [illegible]، [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑުމެން [illegible] [illegible]. [illegible]، މި [illegible] އަޅުގަނޑު [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] މި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] މި [illegible] [illegible] ވަރަށް [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މި [illegible] [illegible]. [illegible] އަޅުގަނޑުމެން [illegible] މި [illegible] [illegible] އެބަ [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] ވަރަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އަޅުގަނޑު [illegible] [illegible] ވަރަށް [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އެއީ

މުޖުރިމުން. އެއީ އެނީ ބައިމް މިހާރު މަރައިލާން ގަޖަށް މީހުން. އަދުގަ މީހުންނަށް ކުޅެދު ހުންނާނީ. އެހެންނަމަވެސް އެއީ ހަމަ އިންސާނީ ބައްދުގާ އެއްގޮތަށް. އެނޫން ކުށްވެރިންނާއި އިންސާނުން، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ކުށްތަކަށް އަރައިގަނެ ގޮތަށް ހިފާފައިވާ މަޤްބޫލެއް އިންސާފަ އަޔި. އަޅުގަނޑުމެން ޖަލަށް ވަންނަ ކޮންމެ މީހަކީ، ޖަލުގައި ތަޙްޤީޤަށް ބަންދުކުރާ ކޮންމެ މީހަކީ ކޮންމެވެސް މީހެއްގެ ދަރިއެއް. ކޮންމެވެސް މައެއްގެ ލޯބިވެރިއެއް. މިއަދު މި ރާއްޖޭގެ ޖަލުގެ ނިޒާމު އޮންނަ ގޮތުން، ތަޙްޤީޤަށް ވެސް ބަންދުކުރުމުގައި އެތަކެއް ދުވަހު ޖަލުތަކުގައި މީހުން އެބަ ތިބި. އަނެއްކާ ޖަލުތަކަށް ބަލައިލާއިރު ނިކަން ބައްލަވާ! ހިނގަވާ މާލެ ޖަލަށް ބަލައިލަމުން. އެ ޖަލުގެ ސައިޒަށް ވުރެ ގިނަ މީހުން އެ ތިބީ އެ ޖަލަށް ލާފަ. އަވިގައި ޖައްސަވަންޖެހޭ މީހުން އަވިގައި ޖައްސާ ޕާރވަރކަންޓޯ ފުރިބިންނަރީގައި އައްސަވައިލާފާ. މިއިން އެއްވެސް ކަމެއް ނުކުރޭ. މީހުން ކުށްވެރިއަކު ކުރާ ކުޑަ ކުށަކުން؛ އެބަ ހުރި ކާއްޖެ ވަގަށްނަގާ މީ ޖަލަށް ލައި ހަވާލުކޮށްލީ. އޭނާ ގެންގޮސް ޖަލަށް ލައިގެން އޭނާ ނުބައި ގުރުގެއް މުރައަށް ދިނަ، އޭނާ އާދަ ދެބުކުރައި މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރުން ނުކުރުވަން އޭނާ މި އިންނަނީ އިތުއިތުއަކާ ބިއްޔަރިވަބިއްޔަރިވާ. މުޅި ސިސްޓަމު އަޅުގަނޑުމެން ރަނގަޅުކޮށްލަން އެބަ ޖެހޭ. އެހެންވީމާ، މި ބިލު އަޅުގަނޑުމެން އެދެނީ މިއަދު ފާސްކޮށްދިނުން. ފާސްކޮށްފައި މީގައި އިސްލާޙުކުރަންޖެހޭ ކަމެއް ހުރިއްޔާ އިސްލާޙުތަކެއް ހުށަހަޅައިގެން އިސްލާޙުކުރެވޭނީ. އަޅުގަނޑުމެންގެ މި ބައެއްގެ އުމުރެއް ދަރިންނަށް މަސްތުވާތަކެތީގައި ބެރި ބިލެއް ފާސްކޮށްފިއްޔާ އެކަމަކު ގެއްލޭނީ މިއީ. ޖަލަށް ނުގުނަވަންޖެހޭ ދިރުމު ހުރި އާއިލާއެއް މި ބެއިންގައި ގަދުވާން. އެހެންވީމާ، ޖަލަކީ އެ މީހުން އިތުރަޔަން ޚަރަދުތަކުން، ހަލާކުކުރާ ތަނަކަށް ވަންޖާ ކޮބައިތޯ ޖަލުގެ ބަންދުމަށް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން ސަރުކާރު، މި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ފުލުހުން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހޯމް މިނިސްޓްރީން ވިސްނައި ފުލުހިންގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ގޮނޑި މުއްސަނދި ފައިދާކަ. ބިން ބޮޑީ ރަހަޔެއް އެބަ އަދީ. އަދީ ބޭނީ ރަގިއްޔި ސިކިޔުރިޓީ ދަރުމަތުކޮށް ދޭ އެ ގަނޑުގައި އެ މީހުން މަސައްކަތްކުރަން ތުކުރު ޕެރިންދިނޯ. އެ މީހުން އަމިއްލަ އަތް އެ މީހުން ކުރެން ބެލަހަޓޯ ރަނގަޅީ. އެ މީހުން އަމިއްލަ އަތް ދަނގަނޑުރިކަންކުރަންވީ. އެ މީހުން އަމިއްލަ އަތް ނީދުވެނިވި ކުރަދުވެން މަސައްކަތާއި އާޓިސްޓިކް މަސައްކަތާ އެއްކޮށް ކުރަންވީ. އެ އެއްކޮށް ވިއްކައިގެން މިބާ ފައިސާ ޖަލުގެ ހިންގުމަށް ޚަރަދުކުރަންވީ. ޖަލުގެ ޤައިދީއަކުގެ ބަދަލީ ދުވާލަކު 12000 ރުފިޔާ. ސިސްޓަމު އެހާ އަގުބޮޑު. އޭގެ ސަބަބުން މިބާ ރިހެބިލިޓޭޝަން ނެތް. މިއީ ވަރަށް ރަނގަޅަށް އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނަންވީ ކަމެއް. މިއީ އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށް ފުންކޮށް ވިސްނަންވީ ކަމެއް. ޖަލުގެ ދު ދީމިގެ މީހުންގެ ގޮތުން، ޖަލު އޮތް ހިންގަން ހުންނަ ބައެއްގެ ގޮތުން ނޫން ޖާގަ ދާދުރު ވިސްނަންޖެހޭނީ. މުޅި ޖަލުގެ ކޮންސެޕްޓު މި ރާއްޖޭގައި ބަދަލުކުރަން އެބަ ޖެހޭ. ޖަލަށް މީހުން ތަމްރީނުކޮށް، ހުނަރު ހޯދައި އެ މީހުންނަށް އިތުރު ފުރުޞަތުތަކެއް އެ މީހުން ތަނަކުން ދޭންޖެހޭ. މިއަދު ޖަލަކީ ރަގަޅުކުރާބަ، ޖަލަކީ އިމުގެ އެ މީހުން ކުށްވެރިކަމުން ދުރު ގޮތަށް ރައްކާތެރި، އެ މީހުންގެ ފައިނޭންސް ގެއްލުމާއި ތަނަކަށް މިއަދު މި ރާއްޖޭގައި މި އޮންނަނީ. މީހުން ވަންނަ ޖޭލު ރަނގަޅުވެ ނުކުމެވަން.

ދިހަން ވަނީ މާދަމާ އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ނުހެޔޮކަން. އެތަކެއް ހުސްކުރިއްވުމަކަށް ޝަކުވާ އެބަ ދީ. އެއްވެސް ހާލަތެއްގައި އަޅުގަނޑު ޤައުމުގައި ތިބި ހުރިހާ ކުއްލިއަކަށް ރަނގަޅު ބަޔަކު ބުނަނީ ނޫން. ކޮންމެ ކުރުކޮށް ނަމަ ތިބޭން އިސްތިޢުފާދެއްވާން ދުވަސް. 10 ދުވަސް ނޫނިއްޔާ އެހެން އަނެއްކާ އިސްތިޢުފާދެއްވާން. އޭރު އަޅުގަނޑު ގޮވާލަނީ ހަމަ 10 ދުވަސް ނޫނިއްޔާ ރައްކާތެރިކަމާއި އިސްތިޢުފާދެއްވާން އެއްވެސް ދިހަކު ނުކުންނާނެ. ޝުކުރިއްޔާ.

ކުޑަހުވަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު އާމިރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ! ޤަތުލަކާއި ޖުރުމުގެ ބިރަށް މި މަޖިލީހަށް ވަރަށް ގިނަ ފަހަރު މަޖިލީހުން އަނބުރާ ތްރާފިކުމަންކުރަން އަޅުގަނޑުމެން މަސައްކަތްކޮށްގެން ކުރަމުންދިޔައީ ބިލެއް. އަދި ހަމައެއާއެކު މި ބިލަން މިއަދު ހުށަހެޅުނު އިސްލާހުތަކަކީ މި ބިލު އިތުރަށް ފުރިހަމަކުރާނެ އިސްލާހުތައް ކަމުގައި އަޅުގަނޑު ދެކެން. އެހެންކަމުން، މި އިސްލާހުތައް ފާސްވެގެން ހިނގައިދާ ނަމަ މި ބިލު އިތުރަށް ފުރިހަމަވެގެންދާނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަން. އަދި ހަމައެއާއެކު މިދަނޑު ބިލުގައި މި މަޖިލީހުން ފާސްކުރައްވާގައި އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުން ރާއްޖެއަކީ ޖަލުތަކުގައި ރަނގަޅު ކަމަކަށް ޓަކައި ފިޔަވަޅުތަކެއް ބަލާ ޢަސްކަރީގައި ޕީޕަލްސް ފުލު ދާއިރާއަކަށް ހިމަނައިގެން ކަމަށް އަޅުގަނޑު ހަމައި ވެސް ދެކެން. އެކަމަށް ނޫން ގޮތަކަށް ކުރުކަމުގެ ކަންތައްތަކުގައި، ތަންފީޒުކުރުމުގެ މަސައްކަތައް އަޅުގަނޑުމެން ދިޔާލުމުގެ ސަރަޙައްދު މި ރާއްޖެއިން ހަމަ އެއްޗެހި ރައްޔިތުން ހޯދަމުން ޖެހިލުމެއް ހުރިހާ ކަމަކީ ދެމިއޮވެގެން. މިޔަ އަޅުގަނޑުމެން ހިމާޔަތްކުރަންޖެހޭ ކަމެއް. އެހެންކަމުން، އަޅުގަނޑުމެން މި ފަހަރު މި ރާއްޖެއިން ދިރިއުޅޭ މަސައްކަތްތެރިންގެ ސަލާމަތާއި ހިފާ އަދި ވިސްނައިގެން ކަމަށް ކުރުމުގެ ބަލައި ފަދަ ގޮތަކަށް، ހަމަ ރައްޔިތުންނާއި ވިސްނައިގެން އެކަން ކުރަން އަޅުގަނޑުމެން އެބަ ޖެހޭ. އެކަން އެގޮތަށް ކުރުމަށް ކިޔާ ރާއްޖެއިން ދާއިރާއަކުން ހިއްސާ ރައްކާތެރި ވަރަށް ކަނޑައެޅުން އަޅުގަނޑުމެން އެކަންކަން ކުރިއަށް. އޭރު އަޅުގަނޑުމެން މި ބާރުތަކުގެ ކަންކަން ކުރަންޖެހޭނެ ގޮތެއް. އެހެންނަމަވެސް ބައެއް ސިޔާސީ ފިކުރު ފާހަގަކޮށްގެން ސިފައި މިހާ އަދި ޤާނޫނުތަކެއް މިފަދަ ކަންކަން މި ކަނޑައެޅި. ކޮންމެ ބިލަކީ އިތުރު ނަސީޙަތް ބޭއްވުމަކީ ހައްލެއް ބިލުތަކަށް ފިޔަވަޅު ކަމަށް ވަނީ އަޅުގަނޑުމެންނަކީ އެހެން ރައްކާތެރިކަން އިމާރާތުގެ މަސައްކަތަކީ ތަންފީޒުކުރެވޭނެ ސިޔާސީ. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ ޤަވާޢިދުގައި ޖުމްހޫރީ ބިލު މި ރާއްޖެއިން ވަޒީފާތަކުގެ ދިފާޢުކުރާއިރު ޤަވާޢިދުގެ މަސައްކަތް އަޅުގަނޑުމެން ހިނގާ އިންސާފުގެ ތަރަޖަމާން ބަލަން. ވަރަށް ރަނގަޅުކަން ދިނީތޯގެ އެހެން ޤަވާޢިދަކަށް ފުރުސަތު ހެއް ޖަރީމާއަށް ގަނޑުކުރަން، މީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ޤަވާޢިދު ވެސް ހުރިހާ ކަމެއް ރަށްތަކުން މި ރާއްޖޭގެ މުސްތަޤްބަލް ފުރިހަމަކުރުމަށް. އަޅުގަނޑު ވެސް މިއީ ޤަވާޢިދާ ބޮޑު ދިރާސާކުރެވިގެން ވެގެންދާނީ ދިފާޢީ ބާރުތަކުގެ ޤަވާޢިދުތައް ޝާއިޢުކުރި މިހެން. ބައެއް ޤަވާޢިދުގައި ވަރަށް އަނގަބަހުން އެ ކަންތައްތަކަށް؛ ކޮންމެ ރައްޔިތުން ދިފާއާ ވަރަކަށް ވެސް މާ އަނގަބަހުން އެ ކަންތައްތަކަށް ހުރިހާ ފުރަސަތެއް. އަދި ހަމައެއާއެކު އަންނަ ބައި ތަންފީޒުގައި

ހަމަ އިންސާނުންނަށް އަދަބުދިނުމަށް ވެސް އެ ހާލަތުގައެވެ؛ މިދުނިޔެވީ ހިއުމަން ރައިޓްސް ޒަބޫލުންނާ މިންވަރަށް ހުރި ތަންތަން ހުރިކަން ވެސް ފާހަގަކުރެވޭ. އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ މި ކަންކަން އިސްތިޤްބާލުކުރުވިގެންދާއިރުގައި ޢަމަލުކުރަންވީ އަޅުގަނޑުމެން އިސްލާމްދީން ގުޅޭ މަސައްކަތް ވަނީ ކުރަން ފަހަރު، އަޅުގަނޑުމެން އެބަ ޖެހޭ ޙިމާޔަތްކޮށް އާދަރާއި ރިޢާޔަތް ގޮތުގައެވެ ވެސް ހަދަން. ޢަދަދު ބޮޑުވުމުގެ މިހާ އަނބުރާ މުޖުތަމަޢުގައި ނިކުންނަކަމުގައި އޮންނަ ޒަރޫރަތް އެއްވެސް ކަހަލަ ގެއްލުމެއް މުޖުތަމަޢަކަށް ނުވާނެ ކަމަށް ވަރަށް ރަނގަޅަށް ސުލްޙަވެރިކުރުވިގެން ތަރައްޤީއާ ޢަމަލުން ނިކުމެވޭނެ ޢަދު އެންމެ ބަސަރަތަށް ވެގެންނުވާނެ. އެހެންނަމަވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަކީ މީހަކަށްކަލައިވެސް ކުރަމުންދަނީ ސިޔާސީ ވިސްނުމުގައި، ސިޔާސީ ފިކުރަށް ބަލައި ބައެއް ބޭބި ކޮންފަރެންސްތައް ބޭރު ޤައުމުތަކުގައި ތިއްބާ ވެސް ދެމެހެއްޓުން އަޅުގަނޑުމެން ހިމާޔަތްކުރުމުގެކަމެވެ. މިއީ ހިތާމަ ހުރި ކަމެކެވެ. މިގޮތުން މިކަން ކުރަންފެށުމުގެ ކަމަށް ވާހަކަ އެއްކަލަ ނިކަމެތި މިހާ އަދަބުދިނުމެވެ އިންސާނީ ޙައްޤުގައި ވާން އަދައަކާ. އެހެންނަމަވެސް، މިއީ މިކަން ކުރުވިގެންނުވާނެ ގައުމުގެ ނޫން. އެހެންވެ ފުރަތަމަ ކަމަކަށް މިއަދު ސަރުކާރުން ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ބުރަކޮށް، ވިސްނުމަށް އިސްލާމީ ޢަދުލުއިންސާފު ބުނާނަމަ ބަޔަކަށް ކުރުވުމާއި ދިވެހިރާއްޖެ ދަނޑުވެރިކަމާ ގުޅޭ ގޮތުން ކުރަމުންދާ ކަމަށް ބަލާލެވެ. އަޅުގަނޑުމެން ޤައުމީ ތަރައްޤީ ހިމާޔަތްކުރުމުގައި ވެސް ހަމަ އިސްލާމީ ކަންތައްތަކުގެ ސަބަބުން ވެސް ކުރަންޖެހޭ ދަރަޖައެއް ކަމުގައި ވޭ، އެ ވާހަކަ ދަންނަވަމެވެ. އަދި ނިންމާލަމުން ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ރައްޔިތުންގެ ހައްޤުތަކާއި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހާލަތު ބަލަހައްޓަމުން ދެވޭ ރައްކާތެރިކަމަށް ވެސް ފާހަގަކުރަމެވެ. ސުބްޙާނަހޫ.

ނިޒާމަށް ދީނާއި ގުޅޭ މުޢާމަލާތު ނަސޭހަތް ވަރަށް މުހިއްމުކަން:

އާދެ! ސުބްޙާނަހޫ، އިލާހީ ރަސޫލު ރަސޫލް. މި ދެޢާލަމުގައި ޚިޔާލު ބަޔާން ކުރުމުގެ އަޅުގަނޑުމެންގެ ދީނީގައި ޢަމަލުކުރާ ވަރަށް މުހިއްމު ކަމެވެ. އެހެން މި ދަންނަވައި ދީނީވެރިން ބަޔާން ކުރުމުގެ ތަޢުލީމީ ހިޔާލުތަކާއި ރައްޔިތުންނަށް އަޅުގަނޑުމެން ކަންތައް ކުރެވިދާނެ ގޮތްތަކުގެ ވާހަކަ އެއީ ވެސް ދީނީ ބަޔާންކުރުމުގެ ބަސް މުހިއްމު ކަމެވެ. ބާރު މަސައްކަތް ކަމެއް އަޅުގަނޑު ދަންނަން. އަދި މިކަމަށް ހަމައެކަނި ގައުމުގެ ނިޒާމަށް ކަންތައްތަކެއް ހަމައިން ނިމޭ ކަމެއް ކަމަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ހަމަޖެހިގެން މަސައްކަތް ކުރަމުންދާ މަޖިލިސް ކަމުގައި އިޝާރާތް ކުރަމެވެ. އިންސާނަށް ވެސް ކަންކުރުމުގެ ކަން އެ މިހާރު އެހެންނަމަވެސް އިންސާފެވެ. ދަރުބާރުގައި އިތުރަށް ބަލައިލެވޭ ޢަމަލުކުރުމަށް އެހީތެރިވާ ކަން އެކަން ޙާޟިރުވެ ދީނީ މަސައްކަތް ސަލާމަތް ކަމުގައި އަޅުގަނޑުމެން ތަޢުލީމީ، އެހެންނަމަވެސް ހަމަ ދީނީ ގޮތުގައި ދިޔައީ ދަރިންނަށް އުފެދޭ

ރަށުތަކަށް. އެ ރަށުތަކުގެ ވެރިންނަށް ކަންފަހި ހަމަހަކަ އުފެދުނު ދިމާވެއްޖެ މިބަ މަނިކަން. އެ ރަށުތަކުގެ ވަންނަމުން އެ މިހުނަރަ ހުނަރުވެރި މަސައްކަތްތެރިން ރަސްކާތިބި، ބިޔަބިލިޖީބާތިބި، އަޅުގަނޑުމެންގެ ދުވަހުވަރަ އަލުން އަނބުރާ ނުކުމަން މަގުފުރާ ވަނަވަރަން ކަމަށް އަޅުގަނޑު ޤަބޫލުކުރަނީ. އެހެންނަމަވެސް ހިތްވަރާ އެކު ދަންނަވަންޖެހޭ ދޯދިފުރުން ފެސް ދަތިވުމުގެ މަސްދޫލުރުތަކުގެ ޑިމޮއިން އަޅުގަނޑު ފެސް ބަޔަކު ރަށުތަކަށް ބިޔާރުވާތިރިން. އޮފަންވަރުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފުރުސަތު ވަރަށް ހިމިދުމި މަސްދުރުމަކަށް. އެގޮތުން މި ދަންނަވާ އަޅުގަނޑު އެއްވެސް ހަގީގަތުގައި ނުދަންނަވަން، އަޅުގަނޑަށް އެނގޭ އަޅުގަނޑުމެންގެ ތަޖުރިބާ މިން ވަނަ ދުނިޔޭގެ ތަރިކޮ ތަޖުރިބާކަން. އަޅުގަނޑުމެންގެ ތަޖުރިބާގައި ހުންނަ ވަސީލަތްތަކަށް ވާނީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ތަޖުރިބާ މަޢުލޫމާތު، އަޅުގަނޑުމެންގެ ތަޖުރިބާ ކަމުގޮތުގެ އެއްކޮޅިތަކަށް ކަމަށް އަޅުގަނޑު ޤަބޫލުކުރަނީ. އެހެންނަމަވެސް އިންސާނުން އަދަބުދުވަހު ދުވަހުގައި، ގެންނަވާސާސީ ވެސް މަރުހަލާ މި އެއް ކަރަކަށް ދޭ އަދަބު ބިލުންނާވާ. އަޅުގަނޑުމެން އެ މިހާ ރަނގަޅު ގޮތުގައި އަދި ދަރިވަރުގޮތުގައި އޮންނާ މަސްވަރަކަށް ވަރަށް ގާބިލްކަމާ ޑޯލަކައި އެކަކު ޓެކްނޮލޮޖީ ހަރުދަނާ ނޫނީ ހަމަޖެހިފައި މިހާރު އެއްމަނަކަށް ބޮޑުކުރުވުމުން މިދުވަހު ބިލިބިލުވާ އެހުމާ ބަލާނާ ޑޮކްޓަރ ކަމަކަށް އަޅުގަނޑު ޤަބޫލުކުރަން. ދެން ހަމަ އެހެން އަޅުގަނޑުމެން ޤަބޫލުކުރާސް، ނުކުރެވިސް ފުރުސަތުގެ ތެޔޮގައި އަނިޔާކުރުގެ ސަލާމަތުގެ އެކަ އެޅި. އެ ސަލާމަތުގެ ދަރުން އެކަ ގޮތް. ސިޔާސީ ސަރަޙައްދުކަން ބާރު، ބައްޔަ ބޮޑުބޮޑު މިކަންތައްތަކަށް ހާމަކުރާއިރު ކުރިއަށް މިނަވަރުވެސް ބަޔަކާމެ މިއަދު ފެސް އަޅުގަނޑުމެންގެ ފުދުމުގެ މުއައްސަސާ އަދި ޕްރޮފެސަރުން މުއައްސަސާތަކަށް ހޯދުމަށް ބާރު، ހަމަ މިނިސްޓަރު ޚިދުމަތު ނަޝީދު ކުރެއްވުމަށް އެ ގެނެސްދާ މަސައްކަތްކުރުގެ ވެރިން ބެލެހެއްޓުމުގެ ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށް އެބަ ހުރި. އެއީ ޖާގަހުށަހެޅު ދުށާހުގައި އެބަ ސަލާމަތް. މިދުނިޔޭ ސަލާމަތުގެ ތަޖުރިބާ ވަރަށްގިނަ ބޮޑުވުން މިއަދު އެ މުއައްސަސާތަކުގެ އިސް މަސްދުވަހުގައި ބިލަބުލުގެ ސަލާމަތުން، އެއްޗެހި އަހަރު މި ސަލާމަތް ތަފުސީލު ފުރުސަތު އެ މުއައްސަސާތަކުގެ ބޮޑުތަކަށް ހިންގައިވާކަމީ ހިތްވަރާ އެކު އަޅުގަނޑުމެން ފުރަގަސްކުރުމުގެ ނުކުޅެދޭ. އެހެންވީމާ، މި ކަންބޮޑުވުމަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ބަހައްޓާލުވާން. މި ކަންބޮޑުވުމަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ބަހައްޓާލުވާނީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ކޮންސެޕްޓު އިނގޭތޯ. މިގޮތުގައި ވަރަކުރާނެ ބައްޕަ ބައްޕަލަން އިނގިރޭސިން ބަލާށެ އެއީ ކޮން ވަރަކަށް ކަމެއް އިނގިރޭސިނަކަށް. ބައްޕަ ބައްޕަލަން ރަށުތަކުގައި ހުންނަންޖެހޭ ބަސްތަކާ ހުރިހާމަށް ވާނީ ފިއްޓޭ ވަރަކަ ބަލާށެ، އެ ކަމަކީ ޓެކްނިކަލް އިނގިރޭސިއަށް ދޭންވާނެ. ދަރިވަރުންނަށް ހިތްހަމަޖެހޭ ބަސް އަޅުގަނޑު ފެސް ތަޖުރިބާކަން. ރަށުން ފުރުސަތު ކުރިއް ކުރިމަ. އެހެންވީމާ، އެ ކުރިއެރުވުން މިދާ އަދި ބައްޕަ ކަރަކަ ކޮންމެއްކޮށްލުމުން ބަޔާއަހާ. އެހެންނަމަވެސް ހަމަހުއްޓާ ތަޖުރިބާކުރަންޖެހެން ރަށުގައި މިބަ މުހިންމަން މިއަދު ވަޒީފާ އަދާކުރާއިރު ފުރުޞަތުގައި އެކަ ހުރި ފުރިހަމަ. އެހެންނަމަވެސް އެ ވަޒީފާ އަދާކުރާ ފުރުޞަތުތަކަކަށް ދެއްވާ އާއްމުން އަދި އެ މިހުން ކުރާ މަސައްކަތާ އަދާކުރުމުގައި މި ބެލެހެއް އެއްޗެއްސޮ އަޅުގަނޑުމެން އެކަ ބޭނުންކުރާ. ރަށުގައި މިބަ މިހުންގެ ވެސް ހިތްޖެހިފައިވާ އެކަ އެބަ ހުރި. އެ

އާއިލާތަކަށް އަޅައިލެވޭނެ ގޮތްތަކާއި ޖަލުގެ ތެރެއިން އެ މީހުން މަސައްކަތްކޮށްގެން ހަމަޖެހުން ގޮތްތަކާއި އަދުގަނޑުވެރިންނަށް ފަރިހަނުކުރުމުގެއިޖާ ދެން ކިޔަނުއްތޯ ވަނީ؟ އާއިލީ ލޯބި ނުލިބުން ތާނަގައި ދަރިންގެ ހަރުދުކަށް ނުލިބުމުގެ ސަބަބުން އާ ޖީލެއް އަށްއާލާވެސް ގޯޅިއަޅަން މަގުފިރެމުންދަނީ. އެހެންވީމާ، އަދުގަނޑުވެރިން ކުރާ މަސައްކަތުގެ އާމްދު ނަމޫނާއަކަށް ވެގެންދާނޭތީ އަދުގަނޑުވެރިންގެ ކުރި ކުރިމަތިލާ އިސްލާހުވުމަށް މަގުފަހިވެގެންދިއުން ކަމަށް އަދުގަނޑު ޒޫބެލުކުރަނީ. އެހެންވީމާ، މިހާރު ޖަލަށް ލުމުގެ އެންމެ ބޮޑު ބޭނުމަކީ ވަކި މުޖުތަމަޢުގެ ފަހުން އާދަ އަލުން އަނބުރާ މުޖުތަމަޢަށް ނުކުންނައިރު އޭނާ އަށް ކުރެވުން ކުށް އޭނާ އަށް އިސްލާހުކުރުވުން ކުށުގެ ކުރުވޭންޏާ އެންމެ ފުރަތަމަ ކަމަކީ އަމިއްލަ އަށް އެއީ ކުށެއްކަން ޤަބޫލުކުރުވުން. އެ މީހާ އަށް އެއީ ކުށެއްކަން ޤަބޫލުކުރުވޭނެ ގާރާއުލުއް ޖަލުގެ ތެރެއިން ދުރުކުރުމާ އަދި އެ ކުރުން އިސްލާހުކުރުމާކަނާ ރުހުމުގެ ފުރުޞަތު. ޒިކުރުކުރެވުނު ކަމަކަށް. އެ ފިލާވަޅުތަކުގެ އަލީގައި އާދަ ދެން އެހިދަކު ކުރަކަން އަރައިންގަތުމަށް އަޅުވާކަށްދެއްކޭތޯ. އާދެން އަދުގަނޑުވެރިންގެ މުޖުތަމަޢަށް އިސްލާހުވެވޭނޭ މުޖުތަމަޢުކަން ވެގެންދާން. އެހެންވީމާ، މިޖާސަލައި ފާރަކުރުދެވުމާކާ ބަޔާން ބާރުޅުން މިއަދު އަދުގަނޑުވެރިން ބަލައިގަތުމަށް މި ރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ މަތިވެރިކަމާ އިރުގެ ބޭރުން އަނިޔާވެރި ސަލާމަތީ ބޮޑުއެތި ކަރަދަ ގޮތަކަށް ފަރަކަށްދުރުކަކާ ދަރަޖައިގެ ކުޅަދާނަކަމާ ޤާނޫނުގައި ބަލާކަން ނުބުނުން. އަދި އަދުގަނޑުވެރިންގެ ޖާގަން ވެސް މާއިދުކުޅަދުން ކަސަލު ނަތީޖާ. އަދުގަނޑުވެރިން ދެއްކުނުވާހަކާ މި ވަގުތު އޮޅުވާލާ ހޭލުގެއި އަނބުރާލާފުދުވެގެން އަންނަނިވި ވަކިވަކިން ހިދުމަތް ނިކަން. އަދުގަނޑުވެރިންގެ ވަގުތު ބަލިވެ ވަގުތުތަކުން ފާރަވެރިކަން. މިހާރު އަދުގަނޑުވެރިންގެ ވަގުތުގެ އިންސާނީ ޙައްޤުތަކަށް ބިނާކުރެވިފައި ވާކަމަށް ވަގުތު ހިނގާ ވަގުތުތަކުގެ ފެންވަރު، އަދުގަނޑުވެރިންގެ ވަގުތުގެ ޙައްޤުތަކާ ބެހޭ ގޮތުން، އަދުގަނޑުވެރިން މިހާރު އިންސާނީ ޙައްޤުތަކުގެ ނަމޫނާއަކަށް ވަކިނުވާ އަދުގަނޑުވެރިންގެ މުޖުތަމަޢުގެ ތެރޭގައި އަނބުރާ ނުކުންނާއިރު ސަލާމަތީ އުޅުމެއް ކަމަށް ވަނީ އަދުގަނޑުވެރިން މި ކުރެވޭ ފަދަ މަސައްކަތް ނިންމާ ކަމަށް ވާނަމަ. އެހެންވީމާ، އަދުގަނޑު މި ދަންނަވާލީ ބޭނުންތަކާއި އިރުގެ ތެރެއިން އަދުގަނޑުވެރިން ބަލަހައްޓާ ވާޖިބު ދަރަޖަ ބޮޑު. އެއީ ގަވާއިދު ރަނގަޅު ގޮތެއްގައި ކަމުގެ ތަފާތު ހުރިކަން ހޯދުން. ޤާނޫނު ދަނޑިވަޅު، އެއްވެސް ގޮތެއްގައި ބޭނުންކުރުމަށް ހުއްދަ ދޭން، އަދުގަނޑުވެރިން ނިޒާމާއި ހިތާމައާ ކުރިމަތިލާން، ބިނާކުރުމަށް ކޮޅުން ބަލަހައްޓާ ޖަލުގެ ބިނާތަކުގެ ޙާލަތު. ދެން އިސްލާހީ ތަޢުލީމު ވަކި ފަރާތްތަކުގެ ދަށުގައި އަދުގަނޑުވެރިން ގެންގުޅުން. ޖަލުގެ ސަރަޙައްދު އަދުގަނޑުވެރިންގެ ބަލާ އިންތިޒާމް ޙައްލު ކުރެވިފައި ނެތް. އަދުގަނޑުވެރިން މި ބުނާ ފަދަ ކަންކަން ބަލަހައްޓާ ގޮތް ތަފާތު. ނުކުތާއެއް އަދުގަނޑުވެރިންގެ ޙައްޤުތަކާ ގުޅޭ ގޮތުން ރައްޔިތުން ދަނެގަންނަވާ އަދުގަނޑުވެރިންގެ ކަންކަން، އަދި ހަމަ ހަމަ ގޮތެއްގައި ބަލަހައްޓާ އިސްލާހީ ފަރާތްތަކާއި އޮޅުން ކުރެވޭ މިންވަރު ނެތް. ހަމަ ބެހެއްޓި ބަދަލު ނުވާ އަދުގަނޑުވެރިންގެ ޖަލުގެ ވަކި ވަކި ކަންކަމުގައި، ޓްރޭނިންގ އޭގެ ބަދަލުގައި ޙައްލު ކުރުމަށް ދަނޑިވަޅުތަކުގެ ތެރޭގައި ބަދަލު ގެނެވިފައި ވަނީ. އަދުގަނޑުވެރިންގެ ޖަލުގެ ވަކި ވަކި ކޮމިޓީތައް ބޭނުންކުރަނީ. ޤަވާޢިދު ގައިދީން ސަލާމަތީ ގޮތެއްގައި، މިހާރު ވާރުދުގެ ބޭނުމަކީ އަދުގަނޑުވެރިން ބަލަހައްޓާ ގޮތް ތަފާތުކުރުން. ރަށްރަށުގެ ސަރަޙައްދުގެ ޖަލުތަކަށް އަދުގަނޑުވެރިން ނަގާ ބޭނުންތަކާއި ހުރިހާ ކަމަކާ ބެހޭ ޤާނޫނުތައް އިސްލާހުކުރުން. އެހެންވީމާ، މިއަދު އަދުގަނޑުވެރިންގެ ދިރިއުޅުމުގެ ހަމަ ޤާނޫނާ ގުޅޭ ޤަރާރެއް ތަރައްޤީކުރުމުގެ ބިނާ ޤާނޫނުގެ މިނިވަން ކަމަށް އަދުގަނޑުވެރިން ޤާނޫނުތަކުގެ ގޮތުން ދަނޑިވަޅުތަކަށް ވާނަމަ، އަދުގަނޑުވެރިންގެ ޖަލުގައި ހުންނަ ގައިދީންނަށް ވުރެ މި

ދެންނެވި ކަންތައްތައް އަޅުގަނޑުމެން ކަށަވަރުކޮށްދޭންޖެހޭ. ހަމަ އެހެން އަޅުގަނޑުމެންގެ ރައްޔިތުންގެ ޖަލުމަކަށް ބިދޭސީން ވެސް ވަރަށް ގިނަ އަދަދަކަށް އެބަ ތިބި. އެ މީސްމީހުންނަށް ދިވެހިންނާ އިންސާނިއްޔަތު ޖަލުގައި އަޅުގަނޑުމެންގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ ސަބަބުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދޭންޖެހޭ ހިމާޔަތްތައް ދޭންޖެހޭނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަން. މިއަދުގެ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އަލްފާޟިލް ޔާމީން ޢަބްދުލްޤައްޔޫމް ކަމަށް ވަޑައިގަންނަވަމުން ވިދާޅުވި، ޖަލުތަކުގައި ތިއްބެވި ބޭފުޅުންނަށް ބޮޑު އެހީތެރިކަމެއް ދޭނަން ކަމަށް. އެ ބަޔާންކުރެއްވި އިންތިޚާބުގައި މިއަދު ޖަލުތަކުގައި ތިއްބެވި ބޭފުޅުން ތިއްބެވި. މިއަދު ޢަދުލުއިންސާފުގެ އަޅުގަނޑުމެން ދެން އެބަ ޖެހޭ. ކިއްވެގެންތޯ؟ ދެވަނަ ފުރުސަތެއް ހަމަ ކޮންމެ މީހަކަށް ވެސް ލިބެންޖެހޭނެ. އެ ފުރުސަތު ލިބެންވާނެ، އެ ފުރުސަތުގެ ބޭނުން އެ މީހުންނަށް ކުރެވިދާނެ، އަޅުގަނޑުމެންގެ ޤައުމު އިސްލާމީ ޤާނޫނުތަކާ. މިއަދު އަޅުގަނޑުމެންގެ ޙައްޤު އިން ޖަވާން މި ކުރާ ހަދާ ތަރައްޤީގެ މަސްއޫލިއްޔަތަކަށް ކުރެވިގެން ނޫނީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ޤައުމުގެ ކުރިއަކަށްނުދާނެ. އަޅުގަނޑުގެ ރިޔާސަތު ނައިބުރު ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ގަބޫލުކުރައްވާފައިވާ ގޮތަކީ ރިޔާސަތު އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ވާހަކަ ދަންނަވަން، ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ކާށިދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުﷲ ޖާބިރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ފުރަތަމަ ވެސް އަވަސްވެގެންނެ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އަލްއުސްތާޛު ޔާމީން އަރިހުގައި ވާހަކައެއް ދަންނަވާލަން. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީއާއި އުސޫލުތަކާއި ކިޔުއްވާފައި ވެސް ވަރަށް އިސްލާމީ މަބްދައުގައި އޮތުމުން ސަބަބަކަށް ބަލާއިރު ދިވެހިރާއްޖޭގެ އަސާސީ ޙައްޤުތަކުގައި ސަރުކާރުތަކުން އެބަ ތިބި. އަޅުގަނޑު ޤާނޫނުއަސާސީއިން އުސޫލު ތެރެއިން ހިމާޔަތްދެވޭ ނިޒާމެއް ގާއިމުކުރުމަށް. މަޖިލީހުގެ ޖަވާބުދާރީ ކަންތައްތަކުގެ ޤާނޫނުއަސާސީގައި ހުރި ޤާނޫނުއަސާސީގެ ދަށުން މިއަދު ވެސް ސަރުކާރުތަކުން އެންމެ ބޮޑު ކަންކަން ފެނިގެން. ދިވެހިރާއްޖޭގެ އަސާސީ ޙައްޤުތަކާ ޤާނޫނީ ގޮތުން ވަރަށް ގިނަ ކަންކަން ދިމާލުވެއްޖެ ކަންކަން. އިންސާނީ ޙައްޤުތަކާ ގުޅުންހުރި ޤާނޫނުތަކުގައި އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނަވަންޖެހޭ ކަންކަން އޮތް ކަމީ ހަމަ ކަށަވަރު. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީ ހިމާޔަތްކުރެވިގެން އަޅުގަނޑުމެންގެ ދީނާއި ގައުމު ކުރިއެރުވުމަށް ކުރިއަށް ދިޔުމަށް އަޅުގަނޑުމެން ކުރަންޖެހޭ މަސައްކަތްތައް އެބަ އޮތް. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީގައި ހުރި ޤާނޫނުއަސާސީއާ ޚިލާފަށް، ދީނާއި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސިޔާސީ ވެރިކަމުގައި، އެއީ ދީނީ ރަތްކަން ކަމުގެ މިސާލު ކުރިއަކަށް ސިފަކުރުމުގެ ބާރު އަދި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންގެ ރާއްޖެއަށް ހިތްހަމަޖެހުން ދޭން އަޅުގަނޑުމެން މަސައްކަތްކުރަން. އަދި އިންސާނީ ޙައްޤުތަކާ ގުޅުންހުރި ދީނީ ކަމަކަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކަމަކަށް; އިންސާނީ ޙައްޤުތަކާ ދީނީ ކަމަކާއި ދިވެހިރާއްޖޭގެ މަސައްކަތް ހިމާޔަތްކުރުން މުހިންމު ކަމެއް އެބަ ޖެހޭ. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މި ޤައުމުގެ ކަމެއް. އިންސާފުކުރުމަށް، އެއީ ޢަދުލު ޤާނޫނު ދީ ސިފަކޮށް ބަޔަކަށް، ބުރަދަމުން ރަނގަޅު މި ކަމުގެ ކުރިއެރުމަށް މިއަދު ވެސް، އިއްޔެ ވެސް، ކުރީ ވެސް. މީހަކަށް އަބަދުވެސް ވެސް. ޢަބްދުﷲ ޔާމީނަށް ވަރަށް މަޖިލިސްގެ ބާރުވެރިކަމަށް އަދިވެސް ކަމަކު ބޭނުމެއް. އެ ބާރުވެރިކަމަށް ކަމެއް ނުން. އަޅުގަނޑު

ޤަބޫލުކޮށްލުމަށް މިއަދު އެ މަނިކުފާނު އަޅުގަނޑުމެން ނުދެކެނީ ކަމަށް ވަންޏާ އެ މަނިކުފާނުގެ އަމިއްލަ ރަޢުޔު ހެޔޮވެރިކަމުގައި

އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިއަދު ދަތުރުކުރަން ޖެހިގެން ވާހަކަދެއްކުމަށް ކަމުގައި އަޅުގަނޑު ދަންނަވަން. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިއަދު

ބަޖެޓުގައިވާ ދުވަސް އެބަ ޖެހޭ. ޤާނޫނުއަސާސީ ބަދަލުކުރުމަށް އަމަލުކުރަން. ޤާނޫނުއަސާސީ ބަދަލުކުރުމަށް އަމަލުކުރަން.

ޤާނޫނުއަސާސީ ބަދަލުކުރުމަށް މި އަދި ދިރިއުޅޭ ގޮތްތަކާއި ހުރިހާ މަސައްކަތުގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންނަށް ބަރައްދު

އަށް އެދެމުން އަންނަނީވެސް. ހުރި ސިޔާސީ މުއައްސަސާތަކުން އަމަލުކުރަން. އެކަމަކު ޖަލުބަހައްޓާ ބައެއްގެ ބަހާބަލާލަން ނެތި.

ބަހައްޓާ ޖަލުގައި މީހުން އެދެނީވެސް. ޖަލަށް ފޮނުވާ ބައެއްގެ ޙައްޤުތަކަށް ބަލާށެވެ. ޖަލަށް އަދި އެއްގޮތަކަށްވެސް ޖެހޭ

ގޮވާއިގައި؛ މިއަދު ޖަލުގައި އިންސާނީ ހައްޤުތަކާ މި ރާއްޖޭގައި މުޅިއަމަލު ވަރުގަދަ ރަސްމީ ގާނޫނީގޮތުން ދުނިޔޭގެ

އެކަށީ. ޔައުމިއްޔާ އެ މީހުން ނުލިބޭ މި އުޅޭނީ؟ އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލީ މިއަދު އެ މީހުން ޖަލަށް ނުލާއި އެ

މީހުންނަށް އިންސާފާއި ރައްކާތެރިކަމާއި ހިމާޔަތްދިނުން މި ގަވާއިދަކުން އަމަލުކުރަން ކަމަށް ވަނީ އެދެނީ ނުލަފާއިން ނުލަފާ.

އެއީ ޤަބޫލުކުރެވޭނެ ވާހަކައެއް ނޫން. ރައްޔިތު އަށް އިންސާފުދިނުމާއި ދިރިއުޅުން އިންސާފުދިނުމުގައި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ

ކޯޓުތަކަށް؛ ކޯޓުތަކުގެ ކޮޅުގައި އެކި ސިޔާސީ ބަޔަކު ހިފެހެއްޓި ގޮތަކަށް ބުނެވޭ ކޮށްފައިވާ ފަރާތްތަކުގައި ހިތްވަރުކުރެވޭ ނުވެ. އެއީ

ކޯޓުތަކުން ކުރުމަށް ބަޔާންކުރެވޭ ނުވެ. ކޯޓުތަކުގެ އިސްތިޤުލާލު ކޯޓުތަކުން ޤާނޫނުތަކާއި އެއްގޮތްވާ އުސޫލުތަކާއި ގުޅޭގޮތުން، ޢަދާލަތު

މީހުންނަށް ބޭނުމެއް. އެހެން ގޮތަކަށް ކޯޓުތަކުގެ ކަމަށް ވަނީ އެއީ ގޮތެއް. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިއަދު

ފެނިގެންދާނީ ކޮންމެ ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ގައުމު މިއަދު ހިނގާ ގަޟިއްޔާތަކާ ގުޅިގެން ބަލައިލާ ފަރާތްތަކާ ގުޅިގެން ހުރި ހަމަތަކަށް، އެއް ރައްޔިތުންގެ

އެއް މަޖިލީހުގައި އަޅުގަނޑުމެން ގޮތުގެ ޤާނޫނުއަސާސީގައިވާ މި ދޮށް. އިންސާނީ ޙައްޤުތަކާއި އަޅުގަނޑުމެން ސިޔާސީ ހިނގާ

ގޮތުގެ މަޖިލީހުގައި ކޮށް ކުރިން. ގާނޫނީގޮތުން ހުއްދަނުވާނެ ބަހުސް ކުރުމަށް ފަހު ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ގާނޫނު ހުށަހެޅި

ނަގައިގެން ކުރިއަށްގެންދަން މި ދުވަހު ކޮންމެ ދުވަހަކު. އަޅުގަނޑު، ދައުލަތް ގާނޫނީ ހިޔާލުތަކަށް ތަޢާރުފުކުރެވުނު ރައްޔިތުގެ

މިއަދު މި ދުވަސް ވަގުތުން މިކަމުގެ ޤާނޫނީ ނަންބަރު ، އިންސާފުލިބުމުގައި މިކަމު މީހުން އިސްލާމް އިން

ސިޔާސީ ބައިވެރިވުމާއި. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުން މަސައްކަތްތެރިންނަށް ވެރިކަމުގެ މި އިންސާނީ ޙައްޤުތަކާއި ސިޔާސީ އެއްބަސްވުމުގެ

މައްސަލަ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ދަނޑިވަޅުގައި މިހާރު. މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން ދައުލަތުގެ މި ވާހަކަ. މަޖިލީހުގެ

ނަގައި ރައީސަކަށް ހުރި ޤާނޫނު ޖަވާބު އެބައޮތް ދައުލަތުން ނިމުމަށް އެއް ދެވި ގޮތްތަކަކަށް މީހުން ޖަވާބުދާރީ ވާހަކަ.

އެއްއަހަރު އަޅުގަނޑުމެން ދައުލަތުގެ ވާހަކަ އެކަމަކު. އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު ދައްކަވާފައިވާން އެއް ޖަވާބުދާރީ ވާ

ކޯޓުތަކަށް ހަމަޖެހިފައި ހުރި ރައްޔިތުންގެ އިންތިޚާބުގެ ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކާއި މަސައްކަތް. އެއްއުސޫލަކަށް ނޫން ކޯޓުކުރެ

ހުރިހާ. އަޅުގަނޑުމެން ބައިވެރިވެ. އަޅުގަނޑުމެނަށް އަހަރުދުވަހުގައި 12 އަހަރުން ވެދާނެ ކޯޓުން ހިނގަމުންދާ

ބޮޑުތަކަށް ސިފަ ހިމެނޭ ކުރިއަށްގެންދިއުމުގައި ޖަވާބު ދީ މިހެން. އަޅުގަނޑު އަރިއްސާ. އަހަރުން 12 އަހަރަށް ޢިއްޒަތްތެރި

ރައީސް. ކުޑަކުއްޖެއް އަޅުގަނޑަށް. ހިތަށް ފެނޭތޯ އަޅުގަނޑު ޖަވާބުދީ؟ ކޮބައިތޯ އަޅުގަނޑަށް ދެއްވާނ

ކޮށްދެއްވަން ބަލައިލަން. ކޮބާތޯ ދަރި؟ މިއަދު އެގޮތަށް ޖަވާބު ގޮވައި ހިތި ހިތަށް މީހުން އެބަ ހިތިކަމާ ބޮޑުވެ،

މުސްކުޅިވެފަ. އެ މީހުންގެ ޢާއިލާ ކޮބައިތޯ؟ ޢާއިލާ ވެސް ނުލިބި މަރުވެގެން ކިޔަމުން މީހުން ހިނގައްޖެތޯ؟ މިއަދު އެކަމަކު އެބަ ޖެހޭ ޒިންމާ ނަގަން. އަޅުގަނޑުމެން މަޖިލިހަށް އިންތިޚާބުވެފައި މިބައި ޚިދުމަތްކުރަމުން މިބޭ މީހުން މާ އަރާމުކޮށް ބައިމީހުންނަކަށް ނޫން. ކުރިޔަށް ދުވާލުން ވެސް ނޫން. ޤާނޫނުއަސާސީގައިވާ ބައްޔިތުންގެ ޙައްޤުތަކާ، އިމުން ބާރުގައި ބުނުވުން ކޮންމެ ކަމަކު ވަންޏާ އެކަން ބަލަހައްޓާ. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މިބޭ މެންބަރުންނަކީ ރައްޔިތުން ތަމްސީލުކުރާ މެންބަރުން. ޢިއްޒަތްތެރި އަޚުން. މިއަދު ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުންނަށް ހިތްހަމަޖެހޭ ރައްޔިތުންނާ ބައްދަލުކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ރައްކާތެރިކަމާއި ހިމާޔަތް ލިބިގެންވާ މެންބަރުންނަށް ދެވޭ ކަމުގައި ރައްޔިތުންނާ ދުރާލާ ވާނީ ކަމެއް ކުރިމަތިލެވޭނެތީ. ޚިޔާލުފާޅުކުރުމާއި ދެކޭގޮތް ފާޅުކުރުމަށް ހުއްދަ ނުވޭތޯ؟ ތިއުރީގެ ގޮތުން ލިބިގެން ވާ ޚިޔާލު ދަރަޖައިގެ ބަލަހައްޓައި ވެސް ނޫނެވެ ފުރުސަތު ނުވޭތޯ؟ އަދި ހުރިހާ ރައްޔިތުންނަށް ވަރަށް ރަނގަޅު ޚިދުމަތެއް ނުވޭ މިހާރު އަޅުގަނޑުމެންގެ ހަމަޖެހިލުމު ވެސް ނުރަކާން. ޢިއްޒަތްތެރި އަޚުން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވާ މިއަދު މިހިނދުން މިހިނދަށް އަޅުގަނޑުމެން އެބަ ޖެހޭ ޤައުމީ ވާޖިބުތަކާއި މި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކުރިމަގު ވެސް އެންމެ ފުރިހަމަކޮށް ޙާޞިލުވާނެ ގޮތް މިނިސްޓަރު އެބަ ބަލަހައްޓަން ޖެހޭ މި ކަންތައްތައް. ޤާނޫނާ ތިމަންނާ ވަކި ހޯދިއްޖެއްގެ ބާރުން ނުހިފަން ނަމަވެސް ޚުދުމުޚުތާރު ބައިނުގަނޑުގެ ބަޔަކާ ބައިވެރިވުން ކަންކަން އިސްލާމީ ޝަރީޢަތާއި ޚިލާފުނުވާ. އެއްވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެދޭ އަދަބުވެރިކަމާ، މި ޤާނޫނުއަސާސީގައި އަދިވެސް ބަލަހައްޓަން ބާރު ހުރި. ރައްޔިތުން މަސައްކަތްތެރިކަމާ ބަލައި އޭގެ މަސައްކަތުން އަޅުގަނޑުމެން މި ރާއްޖެ. ޢިއްޒަތްތެރި އަޚުން. ހިތްވަރާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤުދުރަތް ކުރިން އެބަ ޖެހޭ ރައްޔިތުންނަށް ދިނުމާ ބަލައިގެން ޤައުމީ ސިޔާސަތާ. އަދި ބުނެދީފައި ކުރުމުގައި އިތުރަށް ޝާއިޢުވެގެންދާނޭ. ޢިއްޒަތްތެރި އަޚުން. ކުރުކޮށް މިހެންނަން އެއްބަދަލުވިޔަ ދިވެހިންގެ ހަރުކަށި ޤައުމުގެއްގައި ވެސް ޢަމަލީ ކަމެއް. އެކަމަކު ޔައުމު ރައްޔިތުންގައި މި ވަނީ؟ ރައްޔިތުންގައި އަޅުގަނޑުމެން އެބަ ޖެހޭ މި ބާރުގެ ކަންތައްތައް ބަލަން. ރައްޔިތުން ފެނިކަން ރައްޔިތުން މައްޗަށް އޮތް ބަލަހައްޓާ މައްސޫލިއްޔަތު ފުރިހަމަ ކުރުމުގައި، ރައްޔިތުން ނަސޭހަތް ފުރުގައި، ރައްޔިތުން ވަކިވެގެން ފުރުގައި މިހާރު ހުސްނުވި ރައްޔިތުން ޢަބްދުالله...

ފަރުސާވާތީގެ ދުވަހާއި ދެންބަރު އިބްރާހިމް މުއްޖަލިބް ވޯޓަރުގެއްގެ ވާހަކަ:

بسم الله الرّحمن الرّحيم. الحمد لله ربّ العالمين. الصّلاة والسّلام على سيّد نا محمّد وعلى آله وصحبه أجمعين. السّلام عليكم. ޢިއްޒަތްތެރި އަޚުން. ޤަދުރުގައި މިހާރު މިރިޔަ ހާމަކުރުމަށް ތިބޭގޮން މީހުން އިސްތިޢުފާ ދިނުމާއި ހަމައެއް އަޅުގަނޑުމެން ބަނޑުމުގައި ބައިވެރިންގެ ގޮތުގައި. މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން ކުރިމަތިލާ އިސްތިޢުފާދިނުން ބޯހަޅާ ނަގާ، ކާމިޔާބު ތަކެއްޗާއި. އެ މީހުން ތަޖުރިބާ ބާރުވެރިކަން، އެ މީހުން އިސްތިޢުފާދިނުމުގެ މަސައްކަތް މިނަޑުގެ ބަލަހައްޓަ ބަޔަކު ހުރިހާ ރައްޔިތުން. މިއަދު ޤަދުރުގައި މިދީ ބަޔަކު މީހުންގެ ބައްދަލުތަކަށް ވާނީއްޔާ އެ ބޮޑުކަމާ ކަމެއް ބާރުނުހަށާކަން އަޅުގަނޑުމެން އެބަ އެދޭ. ސަބަބަކީ އެ ބޭނުމާ ޚިދުމަތް ބާރު ހުޅުވާލުމަށް ފަރުދީ އެ މީހުން

މުޖުތަމަޢަށް އައިއްސަ އެ މީހުން ބަލައިގަންނަން ބަޔަކު ނުކުޅޭ، ދުން އަމިއްލަ އަށް އުފެއްދުމަށް އޮންނަ ހާލަތު ދަށްކަމުން އެ ކުއްވެރިން ބޭނުމުއްނުވާ އެނބުރި މުޖުތަމަޢަށް އަންނަކަށް. އެ މީހުން އެދެނީ އަބަދުވެސް އެ މީހުން ޖަލުގައި ތިބެގެން ނިކުމެގެން. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެހެންނަކަމަށްވާއިރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ޖަލުގެ ހާލަތު ބަދަލުކުރުމާ ޖަލުގެ ތިބޭ ކުއްވެރިން، ތަފާތު ކުއްވެރިން ތަފާތު ސަރަހައްދުގައި ބެހެއްޓިގެން. އެ މީހުންނަށް އެކަށީގެންވާ ގޮތްގޮތުގެ ވަކިން ތަމްރީނާއި ތަރުބިއްޔަތުދެވިގެން. ޚާއްޞަކޮށް ތަރުބިއްޔަތުގެ ކަމުގައި އެ މީހުންނަށް ރަނގަޅު ކަންތައްތަކެއް ދަސްކޮށްދެވިގެން. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ކޮންމެއަކަސް މިއަދު ހުރަހެޅިފައިވާ އިސްލާހީ އެރިގައި ތިބި ފާސްވެގެން ހިނގައްޖެ ނަމަ، މި ބިލަކީ ރަނގަޅު ބިނާކަން ފެނިގެން. އެހެންނަމަވެސް ބިލު އޮތް ގޮތަށް؛ ފާސްވުމުން ތިމީހުން ހުކުމްކުރައްވާ ގޮތަށް ބިލު ފާސްވެގެން ހިނގައްޖެ ނަމަ، އަޅުގަނޑު ދަންނަވަނީ އަނެއްކާވެސް ބިލު އެނބުރި މުޖުތަމަޢަށް އަލުމަގަކަށް ގޮސް ކަމެއް ނުވާނެ. ސަބަބަކީ މިބިލު ކޮށްފައި ވަރަށްގަދަ ވެސް ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އަނބުރާ ފޮނުއްވާފައިވާ އޮތް މި ބިލުގައި މިހާރު ހުށަހެޅިފައި ހުރި އިސްލާހުތައް ހިމަނައިދެމުން ކަމަށް ވިދާޅުވެފައި އެ އިސްލާހުތައް މަޖިލީހުގެ ކޮމިޓީން ނިންމަން ތިބީމަ ފެނިވުމުން. އޭގެ ހަމަހަމަ އަނެއްކާވެސް ކުރިމަތިވީމަ އެ އޮތީ ޖެއްސުމުގެ އަދަދުގައި. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ކޮންމެއަކަސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ބިލަކީ ވަރަށް މުހިއްމު ބިލެއް. ރާއްޖޭގެ ޖަލުތަކުގައި ހުރިހާ ބަޔަކަށް ވަރަށް މުހިއްމު. ޖަލުތަކުގައި ތިބި ކުއްވެރިންނަށް ހާސްވަރަކަށް މިންވަރެއް ފަރާތުން، އެ ކުއްވެރިންނަށް ބޭނުންވާ އަސްލު ރައްކާތެރި ވިސްނުންތަކަށް ބިނާކޮށް މި ބިލު ވެގެންދާއިރު، މި ބިލު މިއަދު ހުށަހެޅިގެން ވެސް ހަމަ އޮތް މުހިއްމު. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިއަދު ޖަލުތަކުގައި ހުރި ހާލަތުން އެ ޖަލުތަކުގައި އުޅޭ މިއީ ކުއްވެރިންގެ ގިނަބައި މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރި ކަމަށް އަމިއްލައަށް އިޢުތިރާފުވެގެން، އެހެންނަމަވެސް މަސްތުވާތަކެތީގެ ވިޔަފާރި ވިޔަފާރިކުރަން މަސްތުވާތަކެއްޗާ ގުޅުންހުރި މީހުން ވެސް. މި ދެންނެވި ފަދަ އެއް މަސްތުވާތަކެތި ވިއްކަން އުޅޭ އިރުގައިވެސް ނަމަ، އަންނަ ބޭކަލު ބެޖެހިފައި އުޅޭ އެއް މަސްތުވާތަކެއްޗާއި ބޭނުންކުރާ ފަރާތެއް ހުރުމަށް ނަސީބުގެ ބޮޑުވެރިކަމުގެ ވެރިރީ. ބަރިދިވެހި އުޅޭ އެއް މަސްތުވާތަކެއްޗާއި ބޭނުންކުރި ވިޔަފާރި ނުވި އުޅޭ ބޭނުންވާ ނުވަ ހުރަވާ އަރިވިރާ އަށް ވެގެން ފަރާތުގެ އެރުވަން އަންނަކަށް. ސަބަބަކީ ހުރިހާ އަމިއްލަ އަށް ދިޔައިމަ އުޅޭ އަށް ބުނާ، އެހެން ހުރިހާ އުޅޭ އަށް ދީ ފަރާތަށް ހަމަޔަށް. އުޅޭ އަށް ހުރިހާ ބޭނުންކުރި ވިޔަފާރި ނުވި އުޅޭ ބޭނުންމައްސަލަ އެ ފަރާތް ނަގަންނަ. އެހެންވީމާ، މި ހާލަތުގައި މިބޮޑު ފެށުން ވެސް މިއަދު ޖަލުތަކުގައި އެބަ މިބޮ. އެހެންވީމާ، މިކަންތައްތަށް ދިރުނާސްކަން، ދަށްހަމަ ކުއްވެރިން މުޖުތަމަޢަށް ނުރުވާން މަށްޓަކާ އަޅުގަނޑުމެން ހުރަސްއަޅަން އެބަ އަޅުގަނޑުމެން އިންތިން ވެސް ހަބޭވިރި ކަމެއް. އެހެންނަމަވެސް އެކަން ކުއްވެރިން އަޅުގަނޑު މިދަންނަވަނީ ފިޔަވަޅުތަކުގެ ފަރާތުން ތަރުބިއްޔަތުގެ ފަރާތުން ކަމަށް އަޅުގަނޑު ދެކެމެ އެ ފަދަ ދަންނަވައި. އަޅުގަނޑު އުއްމީދުކުރަނީ މި ބިލު މިއަދު ހުރިހާ ހަރުދަނާ

އިޞްލާޙުތަކަށް ހުރިހާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ވެސް ތާއީދުކުރައްވައި، ބިލު ފާސްކޮށްދެއްވައި މި ބިލުގެ ސަބަބުން ކުޅިވެރިންނަށް ނުހީ ޤާބިލުކަމުގައި ބެލި ފުރުޞަތުތައް...

ކުޅުދުއްފުށީ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަބްދުލްޣަފޫރު މޫސާ ވާހަކަދައްކަވަމުން:

ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޖަލާއި ޕެރޯލްގެ ބިލު މި މަޖިލީހަށް 4 ވަނަ ފަހަރަށް އަނެއްކާވެސް އަނބުރާ ފޮނުވާލެވިފައި މި ވަނީ. އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު ޤަބޫލުކުރަންޖެހޭ މި ދައުރުގެ ޤާނޫނުއަސާސީ އިޞްލާޙުކުރުމުގެ، ޤާނޫނުއަސާސީގައިވާ އުސޫލާއި ހަމައަށް ހިންގުމަށް ބަލައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކުށްވެރިންނާ ވެސް ވަކި ހުކުމެއްގެ ބެލުމުގައި ބަލައިލުމަށްޓަކައި ބަޔެއް ކަމަށް. އެހެންނަމަވެސް މިއަދުގެ ހާލަތަށް މި ދައުރުން އަނިޔާވެރިކަމުގެ ހިތާމަ. އަޅުގަނޑުމެން އަބަދުވެސް ބުނަނީ އަނިޔާ އަކީ ނުރައްކާ. ދިވެހިރާއްޖޭގައި އަނިޔާކުރުމުގެ ފުރުޞަތުތައް އަދިވެސް ދިވެހިރާއްޖޭގައި އޮތްކަން މިކަމުން ވަރަށް ރަނގަޅަށް ސާފުވެގެންދޭ. އަޅުގަނޑުމެން އަދަބުދޭންޖެހޭ ކަމަކީ ކުރަން. މިހާރުކަން ނޫން. އެހެންނަމަވެސް ހަމަ ދިނަ ފަހަރަށް ގާއިމުކުރެވި އަދަބުދިނުމަށް މިހާ އަށް. ކުރާ ކުރަކަން ނޫން އަދަބުދިނުމަކީ. އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނަންޖެހެނީ ރައްޔިތުންގެ ޙައްޤުތައް ހިމާޔަތްކުރުމަށް ބަލައި. ކުށެއް ކުރިޔާ އެކުރަން އަދަބުދިނުމާ އެ ކުރަން ބޭނުން އެކަނި ބަދަލުހިފާ އަދަބު އެ ދިނުން. އާދައިގެ އެއްގޮތަށް ކުށްވެރިޔާގެ ގައިގައި އަނިޔާވެރިކަން ކުށްވެރިންނަށް. އެ ކުރި ކުރަނީ އެ މީހާގެ އުޅުމާއި އަދަބު އަޅުވާދޭ ރަނގަޅުވުމާ 2 ވަނަ ފަހަރަށް މުޖުތަމަޢަށް އަނބުރާ ފުރުޞަތު ދިނުމަށް ބަދަލު. އެގޮތުން ދިނާގެ އެކަން ގަބޫލުކުރާކަމަށް ވެސް އެކަން ކުރަމުން އަންނަނީ. 4 ވަނަ ފަހަރަށް މި މަޖިލީހަށް އަނބުރާ މި ބިލު ފޮނުވާލުމުން މި ޖަލްސާގައި ހިނގާދިޔަ މި ދައުރުގެ ސިޔާސީ ފިޔަވަޅުތަކުގެ ހުރި ފުދުކަން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނުނީ މި ދިޔައީ. އަޅުގަނޑު ހަމަ ވަރަށް އިޚްލާސްތެރިކަމާ އެކު މިއަދު މި މަޖިލީހުގެ 39 ވޯޓުން މި ބިލު ފާސްކުރައްވައިދިނުމަށް މަޖިލީހުގެ ފުރުޞަތުގެ އިތުރުން އަޅުގަނޑު އެދެން. އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަން ޤާނޫނުތަކުގައި ކުރިއަށް އަދަބުދިނުމުގެ އަނިޔާކުރުމާ މި ކަމަކީ ކުރެވިދާނެ ކަމެއް ނޫން. ޖަލުތަކާއި އިންސާނީ ޖަލުގައި ފުރިހަމަ ނިމިދާނެ ސަބަބުން ކަމާ އެއްބަސްވެ މިހާރު ފާސްކުރެވިފައިވާ ސަރުކާރުގެ ފުލުހުން މި ބިލު ފާސްނުކުރުމުގެ ބޭނުމަކީ އަޅުގަނޑުމެން ސިޔާސީ ޖަލުގައި ތިބޭ ކުށްވެރިންނާ، ކުށްވެރިންގެ ޙައްޤުތަކާއި މި ގަވާއިދުގައި ކަމުގެ ސަރުކާރުގެ އަމަލުތައް ވެސް ބަންދުކުރުމުން ދެކެން. އެ ބަންދުގައި މި ބިލު ފާސްވެގެންދާ މަސްޢޫލު އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ފެންނަނީ. މި ބިލަކީ ވަރަށްގިނަ ދިގު ސިލްސިލާގެ، ވަރަށް ބޮޑު ހަރަކާތްތަކަކާ ފަހުން. އެއީ ވަރަށް ގިނަ ދުވަސްވަރެއްގެ ފަހުން. އެހެންކަމުން މި ބިލަކީ މިހާރު ފާސްކުރަންޖެހޭ ބިލެއް. މި ފާސްކުރުމުން އަޅުގަނޑުމެން ގަބޫލުކުރަން ކުރިން ހަރުދަނާ ކުރެވި، ގަބޫލުކުރަމުން މިންވަރު ގާބިލުކަމާއި އަސާސީ ސިޔާސަތަކާ ބިނާކޮށް ޖަލުގައި ވަގުތު ގައިދީންނަށް

އުއްމީދުގެ ކުރަހަމުތަކެއް ޖެހިގެންދާން. އަޅުގަނޑުމެން މުޅި ޤައުމުގައި ކުރިއެރުމުގެ ވައްޔެއް އާލާވެފައި އޮތްއިރުގައި އެ ކުރުން އެ މިހާ ބަރީއަވާން ނިޒާމެއް ވެސް އޮންނަން އެބަ ޖެހޭ. އަޅުގަނޑުމެން މި ދައްކަނީ ބޮޑެތި ކުށްކުރާ ގައިދީން ޖަރީމާކާރުން ދޫކޮށްލާ ވާހަކައެއް ނޫން. އެހެންނަމަވެސް ކުރީގައި ބޮޑުކުރަމުން ބަޔަށް، އެކުލަން ބަހާލައި އަދި އެ ދުވަސްތަކު މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި 2 އަހަރު، 3 އަހަރު ވަންދެން ދުވަސްވުމަށްފަހު އެއްވެސް ކަހަލަ މައްސަލައެއް ނުޖެހޭ ނަމަ، ޖަލުތަކާއި ޤައިދީންގެ ބިރުގެ ދަރުމަން އެ މީހުންނަށް އިޙްތިރާމު ވެސް ލިބިގެން މި ދަނީ. އެހެންވީމާ، އުސޫލާއި ހަމަހަމަ ވަރަށް ރަނގަޅަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ ބިލެއް މި ބިލަކީ. މި ބިލަކީ މިހިނދުން ފާސްކުރަމުންދާ އަޅުގަނޑުމެންގެ ޖަލުގައި ވަގުތު ހޭދަކުރަމުންދާ ގައިދީންނަށް އިސްލާހުވުމުގެ ޕްރޮގްރާމްތަކާއި ހުނަރުވެރިކުރަންޖެހޭ. އަޅުގަނޑު މި ސަރުކާރަށް ގޮވާލަން ޖަލުތަކުގައި މިހާރުވެސް ވަރަށް ބޮޑު ޕްރޮގްރާމްތަކެއް މިހެން، ވަރަށް ރަނގަޅަށް މަސައްކަތްކުރަމުންދާ ބޭފުޅުން އެބަ ތިބި. އެ ބޭފުޅުންނަށް އަދުލުއިންސާފު ލިބުން އެބަ ޖެހޭ. އެ ބޭފުޅުން އެ ތިބީ އެ އުއްމީދުގަ. އެއްވެސް ހާލެއްގައި ބޮޑެތި ޖަރީމާތަކާއި ހިންގާފައި މިތިބި ބޭއިމު ކުށްވެރިންނަށް ޖަލުން ނިކުމުމުގެ ޕްރޮގްރާމް ދިގެންނުވާން. އެ ޕްރޮގްރާމްތައް އެ ބައިވެރިންނަށް [illegible] މަސައްކަތްތަކަށް، އަމިއްލަ އަށް އިސްލާހު [illegible] [illegible] އިސްލާހު ވުމުގެ ފުރުޞަތު ދިނުމަށް މިހާރު އިތުރުން އެ [illegible] އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އަޅުގަނޑު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެކު މި މަޖިލީހުގެ 39 ވޯޓުން މި ބިލު ފާސްވެގެންދާނެ ކަމަށް. ޝުކުރިއްޔާ އިޙްތިރާމްތެރި ރައީސް. [illegible] [illegible].

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިޙްތިރާމްތެރި މެންބަރު. ދެން އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ތިނަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ޒަހާމަށް. އާދެ! ތި މެންބަރު ވަޑައިގެން ނުހުރޭތީ ދެން އަޅުގަނޑު މި ފުރުޞަތު އަރުވަނީ ކުޅުދުއްފުށީ ދެކުނު ދާއިރާގެ އިޙްތިރާމްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ނަޝީދަށް.

ކުޅުދުއްފުށީ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ނަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިޙްތިރާމްތެރި ރައީސް. މިއަދު ހުށަހެޅުނު ބައެއް އިސްލާހުތަކާ ބެހޭ ގޮތުން އަޅުގަނޑު އެއްކޮށް ދަންނަވާލަން ބޭނުންވޭ. މައިގަނޑު ގޮތެއްގައި މި ބިލުގައި 3 ވައްތަރެއްގެ ޖަލުގެ ވާހަކަ އެބަ ދައްކާ. އެކަށައަޅާ ކަސްޓޯޑިއަލް ޖަލު. [illegible] ޖަލު. އާއްމު ރިމާންޑު ޖަލު. މިވާ 3 ވައްތަރެއްގެ ޖަލު ގެންގުޅުއްވުމުގައި، އަޅުގަނޑުމެންގެ ތެރޭގައި ހުރިހާ ކަމެއް އަދި މި ބިލުގައި އެ ވައްތަރު ބަޔާންކޮށްދީފައި އެ 3 ވައްތަރުގެ ޖާގަ ބޭރު ގޮތުން ވެސް ބަލާ އުސޫލުތަކެއް ހުންނަންޖެހޭ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ޤަބޫލުކުރަން. އަދި މި ބިލުގެ އެއްބަސް ދަރަޖައިގައިދީން ވެސް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ގެއްލިގެންދާނެ. މިސާލަކަށް ކަސްޓަޑީއާ ކަމަށް ބަލާލައި އެ އޮތީ އަޅުގަނޑުމެން އާންމުކޮށް ބުނާ ގޮތަށް ކަމަށް ވާނަމަ، ޕޮލިސް ކަސްޓަޑީގައި މިހާރު ހުންނަ ވަގުތަށް ބަލަހައްޓާ ޖިންސުގެ ތަރުތީބުގައި އޮންނަންޖެހޭ ކަނޑައެޅޭ ގޮތުގަ. އެއީ ޖާއިޒު ޢަމަލެއް ނޫން. ދީން ރިވާނާ ސުންނަތަށް ކަމަށް ބުނެވިފައި މި އޮތީ ޤުރުބާން ޝަކުލު ކަސްޓަޑީއާ މިހާރު ބަލަހައްޓާ މުއްދަތުގެ ތެރޭގަ. އެއީ ޝަރީޢަތުގެ މަޤްޞަދާ ކަމަށް ވިޔަސް، ޝަރީޢަތް ފުރުސަތުދިން ކަމަށް ވިޔަސް، ތަރުބިއްޔަތު ސިސްޓަމްތަކުގައި ބަރާބަރަށް ޝަރީޢަތާ ކަމަށް. ދީނީ ޓީމްގެ ސަލާމަތުގެ ބަދަލު. ޖާއިޒު ތަރިކަ ބުނުމުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު ތިރާގެ ގޮތަށް. އެހެންވީމާ، އެކަމުގެ ބަލަފުޅާ ދަރިމެން މިކަސްޓަޑީ ބަލަހައްޓާ ގޮތަކީ ދިރިއުޅުމަކީ ކަލެއް ކަމަކު ވާނީ އެ ކަމަށް ބާރުވެރިވާ ބައެއް އިސްލާމީ ހުރިހާ، އެހެން އަޅުގަނޑުމެން ބައްޕަފުޅާ ވާހަކަ އަޅުގަނޑުމެން ދަރިންނަވަން. ކަސްޓަޑީއާ ޖެހޭ ހުންނަންޖެހޭ ފުރުޞަތުގެ ބޮޑުކަމާ ދަރިފުޅުގެ ކަމަށް އަޅުގަނޑުމެން ދުރުވެދާނެ. ފުރުޞަތުގެ މައްސަލަކަށް؛ މި ދަރިންގެ ބަޔާން ގެންގުޅެންޖެހޭ ސަލާމަތް ޖަހައި، ފުރުޞަތު ވަގުތު ގޮތުން މިހާރު ބަލަހައްޓާ ބައްޕަފުޅަކީ، އެއީ 24 ގަޑިއިރަށް އެ ކުއްޖާ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި ކަސްޓަޑީއާމެދު ބަލަހައްޓާ ގޮތުގައި އެއީ ބައްޕަގެ ޖަވާބުގެ އުސޫލު އެ ތަނަށް ހިނގައިގެންނުވާނެ. އަދި ޖަވާބަކީ ގާނޫނު އެއަށް ހިނގައިގެންނުވާނެ އަޅުގަނޑުމެންގެ ވާހަކަ އަޅާ. އެ ކުއްޖަކަށްޓަކައި ފުރުޞަތުގެ ތަރުބިއްޔަތު ދެމަފިރިން ބަލަހައްޓާތީވެ. މިފަދަ ގޮތުން ކަސްޓަޑީ އާއި ޕޮލިސް ކަސްޓަޑީ އާއި ޖެހެންޖެހޭ؛ ސުލްޙަލާސާ މި ކަނޑައެޅުމަކީ 3 މަހުގެ ކުޑަކުދި ކަމަށް ވާނީ ހުރިހާ ބަލަހައްޓާނެ އެއް އުސޫލުތަކަށް ހިންގައި، ހަދަން ފަރާތް ކަމަށް ވަންޏާ މި މައްސަލަ ނިކުންނާނެއެވެ. މިސާލަކަށް ކަނޑައަޅަންޖެހޭ ދަރިންގެ ގެންދާނީ ހިލާފުގެ ސުލްޙަޤާއިމް ޖަވާބަށް އަދި ކަސްޓަޑީއާ ވެސް. އަޅުގަނޑުގެ ވާހަކަ އަޅާ ކަސްޓަޑީއާ އިންސާނީ ޙައްޤުތަކުގެ ބަލަހައްޓާ ދަރިފުޅު ވަކިކުރެވިދާނެ. މުއްދަތާ ބާރު ގޮތުން އަޅުގަނޑުމެން އެއްޗެއް ދަރިންނަވަން ބާރުން. އަޅުގަނޑު ދުރުވެއްޖެނަމަ ޖަވާބުގައި ބައްޕަ ބަލަހައްޓާ ކުރިމަތިލާ މީހާ ބަލިވެގެން ބަހަން ހިލާފުވާ މިހާރު ބައްޕަ ކަސްޓަޑީ އަޅާ ބަލަހައްޓާ ޤާނޫނަށް ބަލަހައްޓާ ކަރަކަތް. އަޅުގަނޑު ދެމަފިރިންގެ އެ މުއްދަތާ ފަރާތުން ދޫކުރިން. ފަސޭހައިގައި މިހާރު މަސްއޫލިއްޔަތު، އެ އަޅުގަނޑުމެން ދުރުވެދާނެ. އެކަމަކު މަސްއޫލިއްޔަތު މިހެންނަން އެކަނި ބަލިވެގެން އަޅުގަނޑުމެން ޙައްޤުތަކާއި ހަމަހިނގައިދާނެ. އަޅުގަނޑުމެން ޙައްޤުތަކާއި ހަމަހިނގައިދާނެ މަސްއޫލިއްޔަތު، ބައްޕަ ގޮތެއްގައި އެ ޙައްޤާ އެއްގޮތަށް އެކަން ކަމަށް ބާރުވާ އަތްތިބޭއިރުގަ ބަލިވެގެން. 4 އަހަރުގެ ނުވަތަ 15 އަހަރުގެ ބުނެވުނު މިންގެ މައްސަލަ ހުރިނަމަ، އޭނާ ބަލިވެގެން ނުވަތަ އޭނާ މަރުވެ ބަލިވެގެން ނުވަތަ އަނިޔާވެރި ބަލިވެގެން ނުވަތަ އަމިއްލަ އެއް ބަލިވެގެން ޒަހަރާލާ ދެމަފިރިން ބާރަށް ނުކޮށް ވަގުތަކީ އޭނާގެ ޖަވާބު ޕީސްކުރެވިގެންނެވޭ ވަގުތު ކަލަކަށް އަޅުގަނޑު ދުރުވެދާނެއެވެ. އެހެންނަމަވެސް އެ މިޤްދާރާ ގޮތުން އަތްތިބޭއިރުގަ ބައްޕަގެ ކަމާ ސަލާމަތުން ޖަހައި، ބަލިވެގެން ކުރިމަތިލާ ހަމައިން 6 މަސްދުވަސް، 1 އަހަރުދުވަސް ވަގުތުގަ ހުރިހާ މިހާރު އެ މިހާރުގެ މުއްދަތު ބާރު ގޮތުން އަޅުގަނޑުމެން އެނގޭ މައްސަލަ އެއް އެބަ ދުވަހަކުން. އެހެންނަމަވެސް އަޅުގަނޑުމެން ގޮތުގަ ހަނދާންވާނީ ހަމައެކަނި މަސްއޫލިއްޔަތު މިހާ އެއް ބަލިވެގެންވެއް ނޫން...

ހުޅުހެންވޭރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މޫސާ މަނިކު ފާހަގަކުރެއްވިކަމެއް:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ، ދެންމެގައި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ވާހަކަފުޅުދައްކަވަމުން އެ ވިދާޅުވި ގޮތަށް 3 ވައްތަރެއްގެ ޖަލު އަޅުގަނޑުމެން މި ބިލުގައި ބައްޓަންކޮށްފައި އޮންނަނީ. އެއީ އެ ވިދާޅުވި ގޮތަށް، 3 ބައި އެއީ. ކުށުގެ ތުހުމަތުގައި ބަންދުކުރެވޭ މީހާ އާއި ޝަރީޢަތުގެ މަރުޙަލާގައި ހިފަހައްޓަންޖެހޭ މީހާ އަދި ޙުކުމް ތަންފީޛުކުރުމުގެ ގޮތުން ބަންދުގައި ބެހެއްޓޭ މީހާ. އަޅުގަނޑުމެން ބިލު ބައްޓަންކުރަމުން ގެންދިޔައިރުގައި ބޭރުން އަޅުގަނޑުމެން އަމާޒުކޮށްފައި އޮތީ ޖަލު ކުރިއަށް ނަމަ، އެ ހުރިހާ ޖަލުތަކުގެ އިދާރީ ބެލެހެއްޓުމުގެ ބަލަހައްޓާނީ ހަމަ ޖަލު ބެލެހެއްޓުމަށް ބަހައި ކަސްޓަޑީގައި ހުންނަ ކޮމިޝަނަރ އޮފް ޕްރިޒަންސް ކަމަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވިސްނިފައި އޮތީ. އެއީ އެހެން ތަންތަނުގައި ވެސް އެކަންކުރާ އުސޫލު. އެހެންނަމަވެސް މި ވާ ގޮތަކީ ކުޑަކުދިންގެ ޤާނޫނުގެ ދަށުން ބަޔާންކޮށްފައި ކުޑަކުދިން ކަސްޓަޑީގެ އިމާރާތް ކުޑަކުދިންނާ ޖަލެއް ހަވާލުކުރާ ކުދިންގެ ޢުމުރާ ޖިންސާ އާއި ފުރުޞަތުގެ ބޮޑުގައި އަޅުގަނޑުމެން ބަދަލުގެނެވޭ ދުވަހު. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ އަބްދުﷲ ޔާމީން އަބްދުލްޤައްޔޫމް ހަވާލުވެވަޑައިގަތުމާ އަޅުގަނޑު މިއަދު ދަންނަވަން. ވަރަށް ނަސީބުގަދަ ބޭފުޅެއް އެއީ. 2008 ވަނަ އަހަރު އަޅުގަނޑުމެން ސަރުކާރުން ގެނައިމަ ފުރަތަމަ އެ ބޭފުޅުން، އިދިކޮޅު ފަރާތުން މިތަނަށް ވަދެ ކުރި ކަމަކީ މާލެއިން ފްލެޓް ފަހަރު. އެހެންނަމަވެސް ރަނގަޅަށް ފެންނަ ފެނުމަކީ ކަރަންޓާއި ފެނާއި ނަރުދަމާގެ ޚިދުމަތް އެއްކޮށް ފޯރުކޮށްދިނުމަށް ފިޔަވަޅު އެޅުން. އެކަމަކު މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން އިނގޭތޯ މިތަނުން ބޭރުގައި މި ކާރު ފެށުނު އަދި ފެށޭ ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ބޭނުން ނިންމަނީ. އިއްޔެގައި ދީނީ ފިކުރާ އަޅުގަނޑުމެން ނިކަމެތި. މި އޮތީ ޖުޑިޝަލް ގުޅުމުގެ ބޭނުން. ދުވަހަކު ގޮތްގޮތުގައި ހުރި ނުވަތަ ސަރުކާރުން ހިނގަން އުސޫލުތަކާ އެކު އެހެން ހުރި ހުރިހާ ކަމެއް އަޅުގަނޑުމެން މިގޮތަށް ކުރަގެ ކޮށްދެމުން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވާ ވަރަށް ނަސީބުގަދަ ބޭފުޅެއް. އެކަން ވިސްނާވައިގެން މަސައްކަތްކުރައްވާތީ. މިގެ އަންނަކަށް ވެސް ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވެސް ހަމަ ބޭނުން ގޮތަކަށް މިކަންތަކުގައި މަސައްކަތްކޮށްފައި ކުރިއަށް. އެކަމަކު އުސޫލީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ދުޅަ އަހަރު ޤަވާޢިދު ހަމަތަކަށް ދާދިފަހުން، މި ޤާނޫނު އަދި ހަމަޖެހުން ގެންނަން ބޭނުންވާ ބައެއް. ދުރަށްދާއިރު މި ގޮތުން ގޮތަކީ ކަނޑައަޅާފައިވާ ސަބަބުން 2008 ވަނަ އަހަރުން ފެށިގެން މިއަދާ ހަމައަށް ޤާނޫނު މީހާގެ ގަވާއިދު ގޮތަކީ ދީ މީހުންގެ އަދާލަތު ޤާނޫނީ ގޮތް، އަދި ކަން ހިނގައިދިޔަ ގޮތް އުނދަގޫވެއްޖެ. އެހެން ދިމާއަށް ދެކޮޅުހަދައި ފުރިހަމަކޮށް ހުރުމަށް ހުއްދަދިނުމާއި ވަކިން ބާރުގަދަވުން. ސިފައިންނާ ފުލުހުންގެ ބާރުގަދަވުން. އެހެންވީ ފުލުހުން ގޮސް މި ޤާނޫނުގައި ބާރުލިބޭ ހިނގައިދިޔައީ. އެއާ ހުއްޓުން އަޅުގަނޑުމެން މިކަން މި ކުރަނީ. އާދެ، މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން ޤާނޫނުގައި ގޮތައިދާ ހުއްޓުން އެބަ ބިރުވެރިކަމެއްގެ ބާރުގަދަ އަށް އަރާ. އެ މިހުން ވެސް ވާން ޖެހެނީ ހަމައެކަނި ބޭބެ އެބަ ޤާނޫނީ. އެއީ ފުލުހުންގެ ބާރުތަކުގެ ދަށުގައި ބަލިކުރެވޭތީ ހިނގާނެ. އެހެންނަމަވެސް އަޅުގަނޑު އެބޭފުޅުން ހުއްޓުން

ހުންނަން އެބަ ޖެހޭ. އަދި ޓޫބަކޯ މިނިސްޓްރީ އަށް ޖަވާބު ހުންނަން އެބަ ޖެހޭ. އަދި ޓޫރިޒަމް މިނިސްޓްރީ އަށް ޖަވާބު ހުންނަން އެބަ ޖެހޭ. މި ހުރިހާ ކަމެއް ރާއްޖޭގައި ހިނގަމުން އެބަ ދޭ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން މި ބިލު ބައްޓަންކުރިއިރުގައި ޖަލުތަކާ ކަސްޓަޑީ ބަންދުގައި މީހުން؛ ހައްޔަރުގައި މީހުން ބޭއްވުމުގައި އިތުރު ހުރިހާ ކަމެއް އެއް ކުލައެއްގެ ދަރަޖަ މި ގެނައީ. އެއް ފަރާތެއްގެ ދަރަޖަ ގެނައީ. އެހެންނަމަވެސް ރިމާންޑު ޖަލުގެ ގޮތުގައި ބަހައްޓާ މީހުންނާއި ކަސްޓަޑީއަކު ޖަލުގައި ބައިތިއްބާ މީހުންނާ، އެ މީހުންނާ ބެހޭ ގޮތުން މުޢާމަލާތްކުރާ ފަރާތްތަކަށް އެ ޖަލުގައި އުސޫލުތަކެއް ކަނޑައެޅުމުގެ ބާރު އަޅުގަނޑުމެން އޮންނާނީ މި ބިލުގައި ދީފަ. އޭގެތެރޭގައި ފުރުޞަތު ތަބްދީލުކުރަން ހިއްސާކުރަނިވި މިހާރު އެ މިހާރު ބޮޑުކުރެވޭ ބައިނަލްއަގުވާމީ އުސޫލުތަކާ ކަނޑައަޅައި، އެ ޖަލު ހިންގައިދެނީ. ނުވަތަ އެ ޖަލުގެ ފޯރި ބަލަހައްޓާ ފުލުހުން ކަމަށް ބަދަލުކުރެވުނީމަ އޮންނާނީ. އެހެންނަމަވެސް ފުލުހުންގެ ސަރަހައްދު އަސާސީ މި ތަނުން ބަޔަކު އެބަ ދޫކުރަން ޖެހޭ ޖަލު ބޭރުގައި ބެހެއްޓުމަށް. އަދި ފުލުހުންގެ ބޮޑުކަމުގައި އެ ބަދަލުކުރަމުންދޭ. ފުލުހުން ޖިނާއީ ކަންކަމުގެ. ޕްރޮފެޝަނަލް އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ؛ އަޅުގަނޑު އެކަމަކު ހަމަ ފުލުހުން ވަޒީފާއިން ޕްރޮފެޝަނަލް މީހަކު މި ވޯޑުން ދަރުން ޖަމާކޮށް ބައިތިއްބަން ހަމަ ބޭނުންވާ ކަމެއް ނުފެނޭ؟ ފުލުހުން ކަސްޓަޑީއަށް ޖެހޭ ނުކުޅެދުމުގެ ބަޔަކަށް ޖަހާލަން ވަޒީފާ ދިނުމަކީ؟ އެއީ އިންސާނުންގެ ނުހޯދޭ. އެކަން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ބޭނުން ވިސްނުމުގައި އޮތީ ފުލުހުން ވަކި މަޤްސަދަކަށް ބަލައި މީހުން ހައްޔަރުކުރުމާއި ކަސްޓަޑީގައި ބަހައްޓަން ސިޔާސަތެއް ކަނޑައަޅާ ފުލުހުންނަށް ދީފައި އޮތުމަކީ ފުލުހުން ބޭރުން ބަލަހައްޓަން ހުރި ކަންކަން އަޅުގަނޑުމެން ބައްލަވާ. އެހެންވީމާ، ޖަލުތަކުގެ ރުޅިވެރިކަމުގެ ޖިނާއީ ފިހާރަތަކުގެ މިހާރު ބަރާބަރަށް ނޫނިއްޔާ ފަރާތްތަކާއި ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ބޮޑު ނިޔަތު. އެ ބޮޑު ނިކަމެތި އެކަމަކު އެކަކު ވަކި ޑިޕާޓްމަންޓެއް، ފުލުހުންނަށް ޚިދުމަތްދޭ ބަޔަކު ހުރި ފަރާތްތަކާ ކަސްޓަޑީ ހިންގުމުގެ ޒިންމާ އަޅުގަނޑުމެން ނޫން ކަމަށް. މި މައްސަލަ ބަދަލުކުރެވޭއިރު އަޅުގަނޑުމެން މި ބިލުގެ ތެރެއިން މި ފުލުހުން ޕްރިޒަން ސަރވިސް އަޅުގަނޑުމެން ގެނައީ އަވަހަށް.

އަދި އެއްބަސްވުމުގެ ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ކަމާބެހޭ އިދާރާތަކުގައި ނޫން ގޮތަކަށް އެ ކަމެއް ނުކުރާނެ ވަރަށް ގިނަ ކަންކަން. ދައުލަތުގެ ފުލުހުންނަށް މިހާރު ބަޔާންކުރެވިފައިވާ ބާރުތަކާއި، އޭ.އެސް.ޕީ.އެފް މިހާރު ބަޔާންކުރެވިފައިވާ ބާރުތަކާއި، އިދިކޮޅު ޕާޓީތަކުގެ މިހާރު ގާނޫނުއަސާސީގެ ބާރުތަކާއި އިންސާނީ ޙައްޤުތަކާ ބެހޭ ކޮމިޝަނުން ލިޔުމުން ފާހަގަކުރީ. އެ ވިސްނުމުގައި އަޅުގަނޑުމެން މިކަން ކުރީ. އެކަމަކު މި ޕްރިޒަން ސަރވިސްގައި ތަފާތު ބައިގެ ޕްރިޒަން ގާނޫނުގައި އެކަން ހިމެނޭ. އެ ބަދަލު ކުރަމުންދާ އެ ބަދަލުކަމަށް ދަނީ. އެކަމަށް ފާހަގަކުރެވޭ ވަރަށް ބޮޑު ކަންކަމެއް އެބަހުރި. ވަރަށް ބޮޑު ކަމެއް އެބަހުރި. އަޅުގަނޑު އަނެއްކާ ހަމަ ޖެހިލުންވެ އަދި އިތުރަށް މި ތަނުގެ އިސްތިޢުފާ ދިނުމަށް ފިޔަވަޅު އަޅާ. އިސްތިޢުފާދީ މި މަސައްކަތް ޕާސްކޮށްދެން. މުޅިންހެން އަޅުގަނޑުމެން އިތުރަށް ހުރި މިހާރު ބޮޑު ޕާލިމެންޓު ކަމަށް ހަމަ ރަނގަޅު ކޮށް ޕާސްކުރާނެ ބާރު ބަދަލު ދެން ދީފައި ކަމެއް ބޭނުމެއް. ޤާނޫނުތަކާ ބެހޭގޮތުން ފާސްވި ޚިޔާލު އޮޅުންތަކެއް ގެނެސް ނޫން މިހާރު ބަލާފައި. ދަތިކަން ހުރި އަދި އިތުރު ކޮމިޓީގައި މިހާރު މިކަމަކު މިފަދަ ސިފައިންގެ ހާލަތު އިސްލާހުކުރުމަށް އަޅުގަނޑުމެން ކަމުގެ ބޭނުން ނުވޭ. ދަށުގައި ސިފައިން ފިޔަވަޅުއެޅުމަށް އަޅުގަނޑުމެން ޕާސްކުރަން.

ސިފައިންގެގައި އުޅުން ދުވަސްވަރު މީހުންގެ ގައިބަދަ ބިންދާފައި ހުރި މިހާރު. އެވަރު މީހެއްގެ ކަސްޓަމަރުގެ ދަރަން ޢުމުރަށް ދިރިގައި ދީން ދާ މިހާރާ ދޮގުހަދާ އެހަ ކަން ކާރުވާން ގޮތަކީ އަޅުގަނޑުމެން އެއްގޮތަކަށްވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ނޫނީގެ. އަނގަ އިން ނުކުން މި ތިބީ ވަޒީރުންނާ ދޮގުހަދައި އެމީހުންގެ އެތި ހިތްހުރިކަމާއި ވާހަކަ ކަމަކުން ނޫން. އަލްޙަމްދުالله އާމީން އަބްދުލްޤާދިރުގެ ސަރުކާރަށް އިދިކޮޅު ޖުޑީޝަލްގެ ގޮތުން އަޅުގަނޑުމެން ކުރާ ތަޤުރީރުގެ ސަބަބުން. މުޅުއްކަރު ސިޔާސީނަން ނުކުރީގެން ނޫން މި ތިބީ. އެހެންވީމާ، ޢަޅުގަނޑު ބޭނުން ގޮތަކަށް ބަދަލުކޮށްފައި، ފުރުޞަތުން ބޭނުންވާ ތަނަކަށް މީހުން ބޮޑުވެއްޖެ، ހުރި މިސަރުހައްދަކީ އެއް މީހުން ބޮޑުކަމުން، މުހިންމުކަން އަސާސީގޮތެއް އަޅުގަނޑުމެން އެ ފުރުޞަތުގައި ނުދޭތޯ. އެހެންވީމާ، މި ބިލު ފާސްކޮށްދިނުން އަޅުގަނޑު އެދެން. ބިލު ފާސްކުރުމުން މި ތަނުގެ އެހެންވެސް ބިލުތަކުން އެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުން ވަކި ކަންކަން މިގޮތަށް ގާނޫނީގޮތުން ވެސް އަދި ސަރުކާރަށް ވެސް ފޮނުވާލިއްޔާ. އެ ބާކީފަހަރު ބަޔަކު މި ގާނޫނު ހަމަ އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުން ގޮތަށް ފަހަރަކު ބަދަލުކުރަން. އެހެންނަމަވެސް ވިސްނާލަންޖެހޭ ގޮތެއްގައި ފުރުޞަތު ދިމާވާ ބާރުތަކާއި އިދާރީ ޙަލްހުގެ ބައެއް ތަކުގެ ބަޔަކުމެން ބަދަލު ވެސް. އަދި އިދާރީ ހިންގުމަށް ވެސް. އަދި ސަރުކާރު ބަލަގައި އެޔާ ބަދަލުކުރަން ވެސް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އާދެ، މިހާރު ޖީ.އާރު.ޕީ އަށް ކަނޑައަޅުއްވާ ވަގުތު ވަނީ ހަމަވެފަ. ދެން އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތުއަރުވަނީ މިލަންދޫ ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަލީ ރިޟާ އަށް. ބާކީ އޮތީ 3 މިނެޓު އިނގޭތޯ.

މިލަންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަލީ ރިޟާ ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ، ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޢަޅުގަނޑާއި ރިޕޯޓުގެ ބިލުގެ 3 ވަނަ ފަރާތުން އަނބުރާ ފޮނުވާލި. 4 ވަނަ ފަހަރަށް ވެސް އަނބުރާ ފޮނުވާލި. އަދި މިއަދު ވެސް އަޅުގަނޑުމެން މި ބިލާ ދިމާލުގައި ބަހުސްކުރަނީ، މި ބިލު މަޖިލީހުން ފާސްކުރައްވައިދެއްވި އަޅުގަނޑުމެންނަށް އަދިވެސް ހަރަކާތްތެރިވަނީ ނޫނީ މި ބިލު އަލުން ފާސްކޮށްވެސް އަނބުރާ ފޮނުވާލެވިދާނެކަމުގެ. އެއީ މި ބިލަކީ ފޮނުވާލެވިދާނެ ދިރާސާކުރުން އެއް ބިލެއްގެ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑުމެން އެބަ ފެނިގެންދޭ. އެންމެ ފަހުން މި ބިލު އަނބުރާ ފޮނުވާލިއިރުގައި، ސަރުކާރަށް ދަތިކުރުވާގޮތުން މަސައްކަތްކުރުމުގެ ގޮތުގައި ހުރި ނުރައްކާތަކާ ފާހަގަކޮށްލަދީ ސަރުކާރުގެ ބާރުތައް ދިނުމަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ އެއް ގޮތެއް ނޫނީ ވެސް ދަޢުވާކުރުމުގެކުރިން ދެކުނު ނޮޅެއް ބޭނުންގެން ނިކަމެތި ގޮތުގައި، ޑިސްކަޝަނެއް ނުހުށަހެޅި ތަފާސް އުސޫލުތަކުން ޔުނިފޯމު އެއްގަވައި ބޮޑުވެރިޔާއި އެއްކަލާ ބިލުގެ ބާރު އަސާސީގޮތުގައި ގޮތުގެ ދުވަހުގެ ގޮތްތަކަކީ ކަމެއްގެ. އެހެންވީމާ، ފާސްކުރަން ދިޔަފަރާތްތަކާ އަދިވެސް މި ބިލު ދިރާސާކުރިއިރު ފާސްކުރެއްވުމާއި މި ބިލު އަނބުރާ ފޮނުވާލެވުނީ މި ބިލު އެއީ ބޭނުން ހަމަ

މި މަޖިލީހުން ފާސްކޮށްފައި ފޮނުވާލަން. އެހެންނަމަވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބަ އެނގޭ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ޖަދުވަލުގެ ޝަކުވާ އަދި، ޖަދުވަލުގެ ވާހަކަ އަދި ޖަވާބުދާރީވުމުގެ ވާހަކަ މި ދިރާސާކުރުމުގައި ހުށަހެޅިގެން ތަރުތީބުން އަންނަ ވާހަކައެއް. ޖަދުވަލުގައި ކަންކުރާ ގޮތުގެ ވިޔަފާރިކުރުމުގެ ވާހަކަ، ގައުމީ ޤަރާރުތަކުގައި އިންޝާﷲ ކަންތައްތައް ހުރާ ވާހަކަ، ގައިޑްލައިން ގޮތުގައި ކޯސްޓަލް ދަތުރުކުރާ ވާހަކަ. އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު ހުށަހޭ ދަންފަޅިގައި ވަގުތުތަކުގައްޔާއި އެންމެ ބޮޑަށް ފުރުޞަތު ލިބިދޭ ސަރުކާރުގެ އާއްމު ގޮތުގައި ޙައްޤުގައި ސިޔާސީ ގެންގުޅުއްވަން އަޅުގަނޑުމެން މި ޖަދުވަލުގެ ޑިރެކްޓަރ ވަނީ ޚިޔާލު ކުރެވިފައި ޑިޖިޓަލް ޖަދުވަލުގެ ޑިރެކްޓަރުން ކަންތައްތަކުގެ ހިންގުމުގެ ޚިދުމަތް އެކަށައަޅައި އެއް. އެހެންވީމާ، އަމިއްލަ ޖަދުވަލު ބަޔާން ކުރެވިފައިވާ ގޮތަށް ދެކެއި ގެންގޮސް ގޮތުގަ ތާރީޚު އަދި ގައިޑްލައިނާ އަދި ގައިޑްލައިނުގެ ކުރީގަ ދެން އޮތް ދުވަހުގައި އަޅުގަނޑުމެން ޢަމަލުކުރާ މުހިއްމު ކަމެއް ދިޔައީ. ގައިޑްލައިނުގެ ގައިޑްލައިންގެ އަސާސީ ގޮތެއްގައި ބަޔާން ކުރެވޭ ޖަދުވަލުގެ ގައިޑްލައިނާ ގުޅިގެން ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ޙައްޤު ލިބޭ ޤާނޫނަކީ ސަރުކާރުން ދޫކުރާ ޙިއްޞާ ހޯދައިދިނުމަށްޓަކައި މަސައްކަތްކުރުން ހިމެނޭ ގޮތަށް ވަގުތު ހޯދާ ގައިޑް މަޖިލީހުން ކޮމިޓީތަކާއި ވަޒަންކުރާ ހިސާބަށް ވީއިރު ވިސްނާ ގާނޫނު އެކަށަށާއި ޖަދުވަލާއި އަދި ގައިޑްލައިނުގެ ގުޅިގެން މިކަން ބޭނުންކުރެވެން ޖެހޭ. އެހެންވީމާ، މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން އެބަ ޖެހޭ މި ބިލުގެ ޓާސްކްފޯސް، މި ބިލުގެ ޖަދުވަލު ގައިޑްލައިން ވަކި އަދި ކުރިއަށްދާނެ ވަރަށް ބަލައިގެން ފިޔަވަޅު އަޅައި ބޭނުންކުރާ ގޮތުގެ ބަދަލެއް މި ބިލުގައި ހިމެނުމަށް ގައިޑްލައިނުގެ ގޮތް ގެނައުމަށް ޖަދުވަލު ހިމެނުމަށް ކޮމިޓީން ވަކި ކުރުމަށް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު އެދެން މިއަދު ކުރިން ދަންނަވާލި ބިލާ އަދި މި ބިލާ ގުޅޭ ޖަދުވަލާއި ގައިޑްލައިނުގެ ޓާސްކްފޯސް ގެއްލުވައި، އަދި މިހާރު ހުރި ޖަދުވަލުގެ ސަބަބުން މި ބިލުގެ ސަރަހައްދުން ފިޔަވަޅު އެޅުމަށް ޖަވާބުދާރީކުރުވުމަށް ކަންތައްތައް ރިޕޯޓު ލިބިގެން ކޮށްފައި ހުރި ހުރިހާ ކަމެއް ތާއީދުކުރަން. ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އާދެ، އަޅުގަނޑު މި ފުރުޞަތުގައި ވިދާޅުވި ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ރިޔާސަތު ހުށަހެޅިން. ވަޑައިގެން ނިމުނީ. ދެން ހުރިހާ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން އަރިހުގައި ދަންނަވާލަން. ވަޑައިގެން ނިމުނީ. އާދެ، މިހާރު ވަގުތު ޖަލްސާ ހިނގާ ދިޔަ ބޭނުންވާ މަސައްކަތް ކުރެއްވި ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް މި މަޖިލީހުގެ ގޮތުން އަދި ޤަވާޢިދުގައި ބުނާ ގޮތަށް އެކުގައި އަދި ހުސްވަގުތު ބޭނުން މިއަދުގެ މަޖިލީހުގެ ޖަލްސާ ފުރުޞަތު މި ނިންމާލީ. ޝުކުރިއްޔާ. والحمد لله.

[ހުސްވަގުތުކޮޅު: 12:30 އިން 13:00 އަށް]

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. ހުސްވަގުތުކޮޅަށްފަހު އަޅުގަނޑުމެން މަޖިލީހުގެ މަސައްކަތައިގެން ކުރިއަށްދާއިރު އަޅުގަނޑުމެންގެ ކުރިމަތީގައި މި ވަނީ އަޅުގަނޑުމެން ހުސްވަގުތުކޮޅަށް މެދުކަނޑާލިއިރު ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ބަހުސްކުރަމުންދިޔަ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖަލުތަކާއި ޕެރޯލްގެ ބިލު ޤައުމީ ސަލާމަތުގެ ކޮމިޓީން ދިރާސާކުރައްވައި ނިންމެވި ގޮތުގެ ރިޕޯޓަށް ބަހުސްކުރުން. އާދެ، މި ބަހުސްކުރުމަށް ޓަކައި މިހާރު އެމް.ޑީ.ޕީ އަށް ބާކީ އޮތީ އެއް މިނެޓް. އެހެންކަމުން، އެ މިނެޓު ބޭނުންކުރެއްވުމަށް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ފުރުސަތު ބޭނުންފުޅު ކަމަށް ވަންޏާ އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުސަތެއް މި އަރުވަނީ ހެންވޭރު ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙާމިދު އަބްދުލްޣަފޫރަށް. އެއް މިނެޓުގެ ފުރުސަތެއް.

ހެންވޭރު ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙާމިދު އަބްދުލްޣަފޫރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެއް މިނެޓުގެ ތެރޭގައި އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން ބޭނުންވަނީ މިއީ ވަރަށް ރަނގަޅު ބިލެއް. މި ބިލަކީ އަޅުގަނޑުގެ ރުހުން ވެސް ތާއީދުކުރަން. އަޅުގަނޑު ވެސް ތާއީދުކުރަމޭ. މީގެ ސަބަބުން އަޅުގަނޑުމެންގެ ޖަލުގައި ހުރި ވަރަށް ގިނަ އިޖްތިމާޢީ މައްސަލަތައް ޙައްލުވެގެންދާނެ. އަޅުގަނޑުމެންގެ ރައްޔިތުންނަށް [illegible] [illegible] އަމާން [illegible] ކަމާ، އަދި ޖަލުގައި ރަނގަޅަށް އުޅުނިއްޔާމަ އަދަބު ލުއި ވެސް ކުރުވޭނެކަމާ، އަދި ޖަލުގައި ވެސް މީހުނީ އިންސާނުން ކަމުގައި ޖަލުގައި މީހުންނަށް [illegible] ކަންކަން ކުރެވޭނީ އިންސާނުން [illegible] ކަންކަން ކުރާ ގޮތަށްކަން. އެހެންވީމާ، މިއީ ވަރަށް ބޮޑު، ބިލެއް ކަމަށް ވާތީ އަޅުގަނޑުގެ ރުހުމާ އަދި އަޅުގަނޑުގެ ވެސް ފުރިހަމަ ސަޕޯޓު މިއަށް ދެމުން ވާހަކަ ދަންނަވަން. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ، މިހިސާބުން މި ރިޕޯޓަށް ވާހަކަދައްކަވަން އެދިވަޑައިގަންނަވާފައިވާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންގެ ތެރެއިން މި ވަގުތު ކޮމިޓީގައި ވަޑައިގެންނެވި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ފުރުސަތުއަރުވައި ނިމިގެން އެ ދިޔައީ. އެހެންކަމުން، އަޅުގަނޑަށް ޖެހޭނީ މި ރިޕޯޓުގެ މަސައްކަތް ނިންމާލަމަން. އަދި ގަވާއިދުގެ 75 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގެ ތިންވަނަ ނަންބަރުގެ ދަށުން، އެ މާއްދާގެ (ށ) ގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖަލުތަކާއި ޕެރޯލްގެ ބިލުގެ ތިން ވަނަ ކިޔުން އިއްވަން. އާދެ، މި ބިލުގެ ތިންވަނަ ކިޔުން އިއްވުމާ އެކު ދެން އޮންނާނީ މަޖިލީހުން މި ބިލާ އަދި ހުށަހެޅިފައިވާ އިސްލާޙުތައް ބަލައިގަތުމަށް ވޯޓަށް އެހުން. އެކަން ކުރިއަށްގެންދާނީ މިއަދުގެ 1:30ގައި.

11.3- އެހެންކަމުން، މިހިސާބުން މި ރިޕޯޓުގެ މައްސަލަ ނިމުމަށްފަހުގައި ދެން އަޅުގަނޑު އެނބުރިލަނީ މިއަދުގެ އެޖެންޑާގެ 11.3 އަށް. 11.3 ގައި މި ވަނީ 2013 ވަނަ އަހަރު ދިވެހި ސަރުކާރުން ނެންގެވުމަށް ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ލޯނުތަކުގައި ހިމެނޭ ބަޖެޓް ސަޕޯޓުގެ ގޮތުގައި ބޭނުންވާ 29 މިލިއަން 4 ލައްކަ ޔޫ.އެސް ޑޮލަރުގެ ލޯން، މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީން ދިރާސާކުރައްވައި ނިންމެވި ގޮތުގެ ރިޕޯޓް. މި ރިޕޯޓަށް އިސްލާހު ހުށަހެޅުއްވުމަށް 04 ސެޕްޓެމްބަރ 2013 ގައި މެންބަރުންނަށް ފޮނުވިފައިވޭ. މި ރިޕޯޓަށް އެއްވެސް އިސްލާހެއް ހުށަހަޅުއްވާފައެއްނުވޭ. މި ރިޕޯޓް މަޖިލީހަށް ހުށަހަޅުއްވައިދެއްވާނީ މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީގެ މުގައްރިރު، ކާށިދޫ ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަބްދުﷲ ޖާބިރު. ޢިއްޒަތްތެރި މުގައްރިރު ރިޕޯޓް ހުށަހެޅުއްވުމަށް އަޅުގަނޑު މި ފުރުސަތު އަރުވަން.

ކާށިދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަބްދުﷲ ޖާބިރު ވާހަކަދައްކަވަމުން:

ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. بسم الله الرحمن الرحيم. 2013 ވަނަ އަހަރު ދިވެހި ސަރުކާރުން ނެންގެވުމަށް ހަމަޖެހިފައިވާ ލޯނުތަކުގައި ހިމެނޭ ބަޖެޓް ސަޕޯޓުގެ ގޮތުގައި ބޭނުންވާ 29.4 މިލިއަން ޔޫ.އެސް ޑޮލަރުގެ ލޯން މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީން ދިރާސާކުރައްވައި ނިންމެވި ގޮތުގެ ރިޕޯޓް. 1- މި ރިޕޯޓަކީ 7 އޮގަސްޓް 2013 ވަނަ ދުވަހު ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ މަޖިލީހަށް ފޮނުއްވާފައިވާ ސިޓީއާ އެކު ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ މައްސަލަ، 2013 ވަނަ އަހަރު ދިވެހި ސަރުކާރުން ނެންގެވުމަށް ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ލޯނުތަކުގައި ހިމެނޭ ބަޖެޓް ސަޕޯޓުގެ ގޮތުގައި ބޭނުންވާ 29.4 މިލިއަން ޔޫ.އެސް ޑޮލަރު 13 އޮގަސްޓް 2013ގައި އޮތް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ދެވަނަ ދައުރުގެ 18 ވަނަ ޖަލްސާގައި މި މައްސަލަ ދިރާސާކުރުމަށް ބަލައި މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީ އަށް ފޮނުވާފައި ވާތީ، އެ މައްސަލަ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 210، 100 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގެ 8ގެ ދަށުން ދިރާސާކުރައްވައި ނިންމެވި ގޮތުގެ ރިޕޯޓް. މި ރިޕޯޓުގައި ހިމެނިފައިވާ ޖަދުވަލުތަކާއި މި ރިޕޯޓުގެ ބައިތައް. 2- ކޮމިޓީގައި ހިމެނިވަޑައިގަންނަވާ މެންބަރުން. މި މައްސަލަ ދިރާސާކުރެއްވިއިރު ކޮމިޓީގައި ހިމެނިވަޑައިގަންނަވާ މެންބަރުންނަކީ؛ ކާށިދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު، މަޑުއްވަރީ ދާއިރާގެ މެންބަރު ވިސާމް ޢަލީ؛ މުގައްރިރުގެ ނައިބު. ނޮޅިވަރަމް ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ނަޝީދު، ކުޅުދުއްފުށީ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަބްދުލްޣަފޫރު މޫސާ، އުނގޫފާރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ސަލީމް، ދިއްގަރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ނާޒިމް، ބިލެއްދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ޙަމްޒާ، ވިލުފުށީ ދާއިރާގެ މެންބަރު ރިޔާޟް ރަޝީދު، ފުވައްމުލަކު ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަބްދުﷲ މަސީޙް މުޙައްމަދު، ހުޅުމީދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިލްޔާސް ލަބީބު، މަރަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙަސަން ޢަފީފް. 3- ކޮމިޓީން މި މައްސަލަ ދިރާސާކުރެއްވުމުގައި ރިޢާޔަތްކުރެއްވި ލިޔުންތައް. 1- 4 އޮގަސްޓް 2013 ވަނަ ދުވަހު ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ފޮނުއްވި ސިޓީ. 2- މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސް އެންޑް ޓްރެޜަރީން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ހުށަހެޅުއްވި 2013 ވަނަ އަހަރު ދައުލަތުގެ ބަޖެޓު، ބަޖެޓު ދިރާސާކުރާ ކޮމިޓީން ދިރާސާކުރައްވައި ނިންމެވި ގޮތުގެ ރިޕޯޓް. ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ގެނެވި އިސްލާހުތަކާ އެކު ފާސްކުރެވިފައިވާ ގޮތުގެ

ރިޕޯޓު، ސަފުހާ ނަންބަރު 34. ޖަދުވަލު 3. މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސް އެންޑް ޓްރެޜަރީ 18 އޮގަސްޓު 2013 ސިޓީ. ޖަދުވަލު 4- މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސް އެންޑް ޓްރެޜަރީގެ ނަންބަރު 13 ނޮވެމްބަރު 2013 ސިޓީ. 4- ކޮމިޓީގައި މަސައްކަތް ކުރިއަށް ގެންދެވި ގޮތް. 4 އޮގަސްޓު 2013 ވަނަ ދުވަހު ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ މަޖިލީހަށް ފޮނުއްވާފައިވާ ސިޓީއާ އެކު ހުށަހެޅުއްވާފައިވާ މައްސަލަ. 2013 ވަނަ އަހަރު ދިވެހި ސަރުކާރުން ނެންގެވުމަށް ހުށަހެޅުއްވާފައި ވާ ލޯނުތަކުގައި ހިމެނޭ ބަޖެޓު ސަޕޯޓު ގޮތުގައި ބޭނުންވާ 29.4 މިލިއަން ޑޮލަރު، 13 އޮގަސްޓު 2013 ގައި އޮތް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ދެ ވަނަ ދައުރުގެ 18 ވަނަ ޖަލްސާގައި މި މައްސަލަ ދިރާސާކުރެއްވުމަށް ބަލައި މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީ އަށް ފޮނުއްވާފައި ވާތީ، މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 128 ވަނަ މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެ މަތީން މި މައްސަލައިގެ މަސައްކަތް ކޮމިޓީން ނިންމަވާނެ ސުންގަޑި އަކީ 14 ނޮވެމްބަރު 2013 ކަމުގައި ކަނޑައެޅުއްވި އެވެ. ނަމަވެސް، ކަނޑައެޅިފައިވާ މުއްދަތު ތެރޭގައި މި މައްސަލައިގެ މަސައްކަތް ވަނީ ނުނިމިކަމުގައި ވީނަމަވެސް، މި އެންމެ އަވަސް މުއްދަތެއްގެ ތެރޭގައި މި މައްސަލަ ނިންމުމަށް ދިރާސާކުރުން ކުރިއަށް ގެންދެވުނެވެ. މިގޮތުން، 2013 ވަނަ އަހަރު ދިވެހި ސަރުކާރަށް ނެންގެވުމަށް ހުށަހެޅުއްވާފައިވާ ލޯނުތަކުގައި ހިމެނޭ ބަޖެޓު ސަޕޯޓުގެ ގޮތުގައި ނެންގެވުމަށް ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ހުށަހެޅުއްވާފައިވާ ލޯނުގެ ތަފްސީލު ތިރީގައި އެ ވަނީ އެވެ. ލޯނުގެ ބާވަތް؛ ލޯން. ލޯނުގެ އަދަދު؛ 29.4 މިލިއަން ޔޫ.އެސް ޑޮލަރު. ލޯނު އަނބުރާ ދައްކަން ހިލޭ މުއްދަތު؛ 6 އަހަރު. 1 އަހަރު ގްރޭސް ޕީރިއަޑުގެ ގޮތުގައި ހިމެނިގެން. އިންސްޓޯލްމަންޓް 490 ޔޫ.އެސް ޑޮލަރު ފަހު ޕޭމަންޓް. އިންޓަރެސްޓް ރޭޓް 3 މަސްދުވަސް ލައިބޯރ ޕްލަސް 6% ފްލޯރ ރޭޓް % 8 އެނަމް. ސެކިއުރިޓީ ސޮވަރިން ގެރެންޓީ ގަވަރމަންޓް އޮފް ދަ މޯލްޑިވްސް. 5- ކޮމިޓީގައި މަޝްވަރާކުރެވުނު ކަންތައްތައް. މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީގެ މި އަހަރު 52 އަދި 59 ވަނަ ބައްދަލުވުމުގައި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ އޮފީހުން ފޮނުއްވާފައިވާ ސިޓީއާ އަދި މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސް އެންޑް ޓްރެޜަރީން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ހުށަހެޅުއްވި 2013 ވަނަ އަހަރުގެ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓު، ބަޖެޓު ދިރާސާކުރާ ކޮމިޓީން ދިރާސާކުރައްވައި ނިންމެވި ރިޕޯޓަށް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ގެންނެވި އިސްލާހުތަކާ އެކު ފާސްކުރައްވާފައިވާ ގޮތުގެ ރިޕޯޓު. 7.2- ޖަދުވަލު 2 އެ ރިޕޯޓު ސަފުހާ ނަންބަރު 24 ގައި ބަޔާންކުރެވިފައިވާ ނުކުތާތަކަށް ރިޢާޔަތްކުރައްވައި މަޝްވަރާކުރެއްވި ގޮތަށް ކުރިއަށް ގެންދެވިއެވެ. އެގޮތުން މި ލޯނުގެ ފައިސާ ޚަރަދުކުރާނެ ހަމަޖެހިފައިވާ ގޮތުގެ ތަފްސީލު ފޮނުއްވައިދިނުމަށް އަދި މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސް އެންޑް ޓްރެޜަރީ އަށް ދަންނަވާލުމުގެ މަތިން އެ މިނިސްޓްރީގެ ނަންބަރު، 18 އޮގަސްޓު 2013 ސިޓީ ޖަދުވަލު 3 ން ވަނީ އެ މަޢުލޫމާތު ފޮނުއްވާފަ އެވެ. މި މައްސަލައާ ގުޅިގެން ކޮމިޓީ އަށް ލިބިފައިވާ ލިޔެކިޔުންތަކަށް ފާހަގަކުރެވުނު ނުކުތާތައް ތިރީގައި މި ވަނީ އެވެ. 2013 ވަނަ އަހަރުގެ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓު، ބަޖެޓު ދިރާސާކުރާ ކޮމިޓީން ދިރާސާކުރައްވައި ނިންމެވި ރިޕޯޓަށް މަޝްރޫޢުތަކާއި ޕީ.އެސް.އައި.ޕީގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭ މަޝްރޫޢުތައް ހިންގުމަށް އަހަރަކަށް 7% ވުރެ މަތީ އިންޓަރެސްޓް

ރާއްޖޭގައި ފަތުރުވެރިން އިތުރަށް އެއްވެސް ލޯނު ނުނަގާގޮތަށް ފާސްކުރައްވާފައި ވީނަމަވެސް، މި ވަގުތު ދައުލަތުގެ ކޭޝްފްލޯ މެނޭޖުކުރުމާ، ބަޖެޓު ފައިނޭންސްކުރުމުގައި ވެސް ބޮޑު ދަތިތަކެއް ކުރިމަތިވެފައިވާތީ، ބޭންކާ އަދި ސަޕޯޓުން މި ލޯނު ނެގުމަކީ ވަރަށް މުހިއްމު ކަމަށް މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސުން ފާހަގަކުރައްވާފައިވެއެވެ. އަދި މީގެ އިތުރުން މި ލޯނުގެ ބޮންޑްސްތަކާ ވަރަށް ބޮޑު ވާހަކަދައްކަވައިން ހަރަދުކުރައްވާފައިވާ ބޮންޑްސްތަކުން ކަމަށް، މިއަދުވެސް ރަނގަޅު ބޮންޑްސްތަކާއި ކުރު މުއްދަތުގައި އެއްވެސް ފަރާތަކަށް ލިބިދާނެ ކަމަށް ފެނިވަޑައިގަންނަވާ ކަމަށް، އަދި 2011 ވަނަ އަހަރު އެންމެ ކުޑަކޮށް ތަރައްޤީވެފައިވާ ޤައުމުތަކުގެ ލިސްޓުން، މެދު އާމްދަނީގެ ޤައުމުތަކުގެ ލިސްޓަށް ރާއްޖެ ބަދަލުވުމާއިއެކު، ކުރިން ލިބެމުންދިޔަ ކޮންސެޝަނަލް ލޯނުތަކުގައި ދަތިކަމެއް ކަމުގެ ކަމުގައި ވެސް މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސުން ފާހަގަކުރައްވާފައިވެއެވެ. މި ލޯނު ނަގާފައިވަނީ ކުރިމަތިވެފައިވާ ދަތިކަމުގައި ވަނީ މަޝްރޫޢުތަކުގައި ބަޖެޓު ފައިނޭންސްކުރުމާއި ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުން ގެންދިއުމަށް ބަޖެޓުގެ ސަބަބުންނާއި ހަރަދުކުރުމާ ކަންތައްތައް ހަމަޖެހުމުގެ ސަބަބުން، މި ވަގުތު ދައުލަތުގެ ކޭޝްފްލޯ ދިމާވެފައިވާ މަސްއޫލިއްޔަތާ، ދައުލަތުގެ އިޤްތިޞާދީ ހަރަކާތްތަކާ ދަރަނިތަކާ ކުރިޔަށް ގެންދިއުމަށް ކަމަށް، އަދި މި ލޯނަކީ ބޮންޑު އޮފް ސިޔާސީ ކުރިއަށްދާން ބަލަން މަސައްކަތްކުރާ، ބައިނަލްއަޤްވާމީ މާކެޓުން ނަގާފައިވާ ލޯނެއް ކަމުގައި މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސުން ފާހަގަކުރައްވާފައިވެއެވެ. 2013 ވަނަ އަހަރު ދިވެހި ސަރުކާރުން ނަގާފައިވާ ދަރަނިތަކުގެ ތެރެއިން ސަރުކާރުގެ ބޮންޑުން ޑޮލަރުގެ ގޮތުގައި 29.4 މިލިއަން ޔޫ.އެސް ޑޮލަރު ލިބުނު ކަމަށް ކޮމިޓީއަށް މަޢުލޫމާތު ދެއްވާފައިވާ ކަމަށް ދިވެހި ސަރުކާރުގެ ބަޔާނުގައި ވަނީ އެވެ.

2013 ވަނަ އަހަރުގެ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުގެ ބަޖެޓު ދިރާސާކުރުމުގެ ކޮމިޓީން ރިޕޯޓުގައި ޑޮލަރުގެ ރިޕޯޓަށް ބަލައިލުމުން ދަރަނިވެރިކަމުގެ ޑޮލަރުގެ ގޮތުން ބަޖެޓުގައި ފާސްކުރައްވާފައިވާ ޑޮލަރުގެ ދަޢުވާއާއި ޓީ.ޖީ.އެސް.ޓީގެ ރޭޓު ދަށްކުރުމަށް ހިނގާނެ އަދަދަކީ 7% ގެ ރޭޓުން އިންޓްރެސްޓް ދައުލަތުގެ ދަރަނިދައްކަން ހުށަހެޅުނު ތަނުގެ ތެރެއިން އިންޓްރެސްޓް ބޭނުންކުރުމަށް ފާސްކުރައްވާފައިވާ ފަދައިން ފާސްކުރައްވައިފިއެވެ. އަދިވެސް، މި ދަރަނީގެ އިންޓްރެސްޓް ރޭޓު ބަޖެޓުގައި ބަލާފައިވާ ގޮތަށް 8% އެވެ. މި ދަރަނީގެ އިންޓްރެސްޓް ރޭޓު ކަމަށް ކަނޑައެޅުމުގައި އިންސާފުގެ ގޮތެއް ނުލިބޭ ގޮތުގެ މަތިން ބެލުން އަދަދުތަކަށް ބަލާއިރު ދަރަނީގެ ރޭޓު ދައްކާނެ މިންވަރު ދިރާސާ ކުރެވިފައިވާ ކަމަށް ބަލާ، ހިސާބުތަކާއި ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުން ފައިސާ ދައްކައިފިއެވެ. މި ލޯނާ ގުޅިގެން ސަރުކާރުން ބަޖެޓުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އަދަދުތަކަށް ބަލާއިރު 2014 ވަނަ އަހަރުގެ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުގައި ހިނގާނެ ޚަރަދުތަކަށް ބަލާއިރު ފާސްކުރައްވައިފިއެވެ. މި ލޯނާ ގުޅިގެން ދަރަނިގެ ހިސާބުގައި ކަނޑައެޅިފައިވާ ފައިސާ ދޭން ބަޖެޓުން، ކުރިޔަށް ދަރަނި ދައްކާ ފައިސާގެ ބަޖެޓުން ދިވެހިސަރުކާރުން ހިސާބުކުރައްވާފައި، ވިޔަފާރި ދައުލަތުގެ ބަޖެޓު ދަރަނިއާއި ހަމައަށް ކޮށްފައިވާ ހިސާބުކުރައްވައިފިއެވެ، 2006 ދައުލަތުގެ މާލިއްޔަތު ޤާނޫނުގެ 5 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ މަތިން 2013 ވަނަ އަހަރަށް

ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ފާސްކުރައްވާފައިވާ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓު ތަންފީޒުކުރުމަށް ބާކީ ބޭނުންވާ ފައިސާ ހޯދުމުގެ ގޮތުން ބަޖެޓު ސަޕޯޓް ލޯނުގެ ގޮތުގައި ބޭންކް އޮފް ސިލޯނުން ނެގުމަށް ހުށަހެޅިފައިވާ 29.4 މިލިއަން ޔޫ.އެސް ޑޮލަރު ނަންގަވަމުން ގޮތްފައިތަމު ހުއްދަދެއްވައި، އަދި މި މައްސަލާ ދޫ ގޮތުން މަޖިލީހަށް ފޮނުއްވައިގެންނެވި ގޮތް ނިންމުމަށް ބާކީ ކޮމިޓީގެ ރިޕޯޓް މަޖިލީހަށް ހުށަހެޅުމަށް މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީގެ 59 ވަނަ ބައްދަލުވުމުގައި ވޯޓަށް އެހުއްސެވުނެވެ. އެ ވަގުތު ހާޒިރުވެވަޑައިގެންނެވި މެންބަރުންގެ އަޣުލަބިއްޔަތުން މި ހުށަހެޅުން ފާސްވިއެވެ. އަދި ހުށަހެޅުނު ގޮތް އެއްގޮތަށް މައްސަލަ ނިންމީއެވެ. 6- ކޮމިޓީގެ ނިންމުން. މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީގެ މި އަހަރުގެ 59 ވަނަ ބައްދަލުވުމުގައި މި މައްސަލަ ދިރާސާކުރެއްވުމަށްފަހު ހާޒިރުވެވަޑައިގެންނެވި އަޣުލަބިއްޔަތުން ނިންމެވީ ބަޖެޓު ސަޕޯޓް ލޯނުގެ ގޮތުގައި ބޭންކް އޮފް ސިލޯނުން ނެގުމަށް ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ 29.4 މިލިއަން ޔޫ.އެސް ޑޮލަރު ލޯން ނެގުން ސަރުކާރުން ނެގުން ކޮމިޓީގެ އެއްބަސްވުމާއި މާލިއްޔަތު ވަށް އެއްބަސްވާ ކަމަށެވެ. ވީމާ، މި މައްސަލަ މަޖިލީހުން ފޮނުއްވައިގެންނެވި ގޮތުން މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީގެ ނިންމުން އަރުވުމަށް ކަމަށެވެ. 4 ޑިސެމްބަރު 2013. ކާށިދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު، މުޤައްރިރު.

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މުޤައްރިރު. މިހާރު އާދެ! އަޅުގަނޑު ދެންމެ އިވިގެންދިޔަ ރިޕޯޓުގެ ބަހުސަށް ހުޅުވައިލާނަން. މި ރިޕޯޓަށް ބަހުސްކުރުމަށް ހަމަޖެހިފައި ވަނީ 1 ގަޑިއިރުގެ ބަހުސެއް. އެހެންކަމުން، އެދިވަޑައިގެންނެވި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން އެދިވަޑައިގެންނެވުމުން ތަރުތީބުން ފުރުޞަތުއަރުވަމުން ގެންދާނަން ވާހަކަ ދަންނަވަން. ކާށިދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަބްދުﷲ ޖާބިރު ފުރުޞަތުއަރުވަން.

ކާށިދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަބްދުﷲ ޖާބިރު ފާހަގަކުރެއްވުން:

އަޅުގަނޑަށް ދެއްތޯ ފުރަތަމަ ވެސް ފުރުޞަތު މި ދެއްވީ ވެސް. އާދެ! އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު މިއަދު ދަންނަވާލަން ބޭނުންވާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ އެންމެހައި މެންބަރުންނާއި ސަރުކާރުގައި، ދަރަންޏަށް ފައިސާ ނުލިބި އަބަދުވެސް ކުރިމަތިލާން ކަމެއް. އެކަމަކު އަޅުގަނޑުމެންގެ ހުރި ވަސީލަތްތަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ބަޖެޓުކުރަން އެބަ ޖެހޭ. ދަރަންޏަށް ނަގާފައި ކުރީގައި ދެއްކުމުގައި ހުރި ވަސީލަތްތަކާއި ކޮބައިތޯ އަޅުގަނޑުމެން ބަލަން އެބަ ޖެހޭ. ކުރު ގޮތަކުން ދުވަހަކު ބަޖެޓް ދަރަނިވަމުން، ދަރަނިވަމުން ދާންޖެހޭ ސަބަބެއް ވެސް ނޫނޭ. އަޅުގަނޑުމެން މި ބަޖެޓް ސަޕޯޓުގައި ކުރިމަތިވާ 29.4 މިލިއަން ޔޫ.އެސް ޑޮލަރު ސަރުކާރުން އަޅުގަނޑުމެން މި ދީނީ މި ސަރުކާރު ހިނގައިގަތުމުން ބާކީ ވަކަން މުހިއްމު ވަސީލަތްތަކާއި ކުރުމުން ކަމަށް ބަލައިގެން. އެހެންނަމަވެސް މިހާރުކަލޭގެ އަޅުގަނޑު ދަންނަވާކަމީ ބަޖެޓުވުން ހުއްޓުމާއި ހި ވަސީލަތްތަކަށް

ބޭނުންކޮށްފައި، ވަސީލަތްތަކެއް އެކްސްޕޯޓްކުރުމާއި، [illegible] އެކުލެވޭ ސަޕޯޓްކޮށްދިނުމާއި [illegible] ނަގަދުން އަންނަންވާނީ. އެ ވާހަކަ އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން ބޭނުން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް [illegible] ބަޖެޓަކީ ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަނޑު ކުރު ގޮތަކުން މި ފާހަގަކުރީ [illegible]. ވައްސަލާމްޢަލައިކުމް ވަރަޙްމަތުﷲ ވަބަރަކާތުހޫ.

ރިޔާސަތުން ފާހަގަދެއްކެވުން:

އާދެ! މި ރިޕޯޓަށް އިތުރު ބޭފުޅަކު އެދިވަޑައިގެންފައި ނުވާތީ އަޅުގަނޑުމެން ޖެހޭނީ މި ރިޕޯޓުގެ ބަހުސް މިހިސާބުން ނިންމާލަން. އެހެންކަމުން، މިއަދުގެ އެޖެންޑާގެ 11.3ގެ ދަށުން ހުށަހެޅިފައިވާ 2013 ވަނަ އަހަރު ދިވެހި ސަރުކާރުން ނެގުމަށް ހުށަހަޅާފައިވާ ލޯނުތަކުގައި ހިމެނޭ ބަޖެޓް ސަޕޯޓުގެ ގޮތުގައި ބޭންކާ 29.4 މިލިއަން ޔޫ.އެސް ޑޮލަރުގެ ލޯނު މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީން ދިރާސާކުރައްވައި ނިންމެވި ގޮތުގެ ރިޕޯޓަށް ބަހުސްކުރުން ނިމިގެން އެ ދިޔައީ. ދެން އަޅުގަނޑުމެން މި ރިޕޯޓަށް ވޯޓަށް އަހާނީ. ވޯޓަށް އަހާނީ އަޅުގަނޑުމެން މިއަދުގެ ވޯޓަށް އަހާ ގަޑީގަ.

11.4- އާދެ! މިހިސާބުން އަޅުގަނޑު މި ބަދަލުވަނީ މިއަދުގެ އެޖެންޑާގެ 11.4 އަށް. 11.4 ގައި މި އޮތީ 2013 ވަނަ އަހަރު ދިވެހި ސަރުކާރުން ނެގުމަށް ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ލޯނުތަކުގައި ހިމެނޭ [illegible] ފަންޑް [illegible] [illegible] ޑިވެލޮޕްމަންޓް [illegible]. އަދި 20 މިލިއަން ޔޫ.އެސް ޑޮލަރުގެ ލޯނު؛ ހުށަހެޅުއްވި ގޮތަށް ލޯނުގެ ކަންތައްތައް ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށް މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީން ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ގޮތުގެ ރިޕޯޓު [illegible] މަޖިލީހުގެ [illegible]، [illegible] މަޖިލީހުގެ [illegible]، އެ [illegible] މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީން ރިޕޯޓު [illegible] ބަޖެޓް ރިޕޯޓު. މި ރިޕޯޓަށް 4 ދުވަހުގެ [illegible] 2013ގައި [illegible]. މި ރިޕޯޓަށް [illegible] [illegible]. މި ރިޕޯޓު [illegible] [illegible] [illegible] މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީގެ [illegible]، ކާށިދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަބްދުﷲ ޝާހިދު. ރިޕޯޓު [illegible] ފުރުޞަތު އަރުވަން.

ކާށިދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަބްދުﷲ ޝާހިދު ފާހަގަދެއްކެވުން:

އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. 2013 ވަނަ އަހަރު ދިވެހި ސަރުކާރުން [illegible] ލޯނުތަކުގައި ހިމެނޭ [illegible] [illegible]؛ 20 މިލިއަން ޔޫ.އެސް ޑޮލަރުގެ ލޯނު [illegible] [illegible] [illegible] މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީން [illegible]، ލޯނުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެ [illegible] ރިޕޯޓުގެ [illegible]، އަދި މި ރިޕޯޓު [illegible] [illegible] [illegible] ރިޕޯޓު [illegible] [illegible] [illegible] މި ރިޕޯޓު [illegible] ކަމުގައި ދަންނަވަން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! މި ރިޕޯޓަށް ވެސް ބަހުސްކުރުމަށް ހަމަޖެހިފައި ވަނީ 1 ގަޑިއިރުގެ ވަގުތު. އެހެންކަމުން، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ފުރުސަތަށް އެދިވަޑައިގަންނަވާ ތަރުތީބުން ފުރުސަތުއަރުވާނަން ވާހަކަ ދަންނަވަން. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) އާދެ! މި ރިޕޯޓަށް ބަހުސްކުރެއްވުމަށް އެއްވެސް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކު ފުރުސަތަކަށް އެދިވަޑައިނުގަންނަވާ. އެހެންކަމުން، އަޅުގަނޑުމެން ދާނީ މި ރިޕޯޓުގެ ބަހުސްގެ މަރުޙަލާ ވެސް ނިންމާލަން. އެހާހިސާބުން އެޖެންޑާ 11.4ގެ ދަށުން ހުށަހެޅިފައިވާ ކޮމިޓީ ރިޕޯޓުގެ ބަހުސްގެ މަރުޙަލާ ނިންމާލީ. އެއަށްފަހުގައި އޮންނާނީ މި ރިޕޯޓަށް މަޖިލީހުން ބަލައިގަތުމަށް ބާކާއި ނަގަންޖެހޭ ވޯޓުނެގުން. އެކަން އޮންނާނީ މިއަދުގެ 1:30ގައި ވޯޓުނަގާ ގަޑީގަ. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު)

11.5- އާދެ! މިހާހިސާބުން މިއަދުގެ އެޖެންޑާ 11.5 އަށް. 11.5ގެ ދަށުން މި އޮތީ 2013 ވަނަ އަހަރު ދިވެހި ސަރުކާރުން ނަގުމަށް ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ލޯނުތަކުގައި ހިމެނޭ މާލޭ ޕޯޓު ޕަވަރ ޕްރޮޖެކްޓްގެ ސަޕްލިމެންޓްރީ ލޯން؛ 2.5 މިލިއަން ޑޮލަރުގެ ލޯން ހުށަހެޅިފައިވާ ގޮތަށް ކަންތައްތައް ކުރިއަށްގެންދިޔުމަށް މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީން ހުއްދަދެއްވާފައިވާކަން ލޯނުގެ ފުރިހަމަ މަޢުލޫމާތުތަކާއި ބަޔާއި މަޢުލޫމާތުތައް ބަލަހައްޓާފައި ވާތީ، އެ މައްސަލަ މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީން ދިރާސާކުރައްވައި ނިންމެވި ގޮތުގެ ރިޕޯޓު. މި ރިޕޯޓު އިސްލާހު ހުށަހެޅުމަށް ބަހައި 4 ޑިސެމްބަރު 2013ގައި ވަނީ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ފޮނުވިފަ. މި ރިޕޯޓަށް އެއްވެސް އިސްލާހެއް ހުށަހެޅިފައެއްނުވޭ. މި ރިޕޯޓު ވެސް މަޖިލީހަށް ހުށަހަޅައިދެއްވުމަށް މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީގެ މުޤައްރިރު، ކާށިދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަބްދުﷲ ޖާބިރު. ރިޕޯޓު ހުށަހެޅުމަށް މި ފުރުސަތު އަރުވަން.

ކާށިދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަބްދުﷲ ޖާބިރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ﷽. 2013 ވަނަ އަހަރު ދިވެހި ސަރުކާރުން ނަގުމަށް ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ލޯނުތަކުގެ ހިމެނޭ މާލޭ ޕޯޓު ޕަވަރ ޕްރޮޖެކްޓްގެ ސަޕްލިމެންޓްރީ ލޯން؛ 2.5 މިލިއަން ޑޮލަރުގެ ލޯން ހުށަހެޅިފައިވާ ގޮތަށް ލޯން ކަންތައް ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށް މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީން ހުއްދަދެއްވާފައިވާ ލޯނުގެ ފުރިހަމަ މަޢުލޫމާތު ފުރިހަމަވާއިރު، ބަޔާއި މަޢުލޫމާތުތައް ބަލަހައްޓާފައިވާތީވެ އެ މައްސަލަ މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީން ދިރާސާކުރައްވައި ނިންމެވި ގޮތުގެ ރިޕޯޓު. މި ރިޕޯޓު ވަނީ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދާ ސަރަޙައްދުކޮށްފައި. އަދި މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީން އެ ގަނޑުގަނޑުގަ އިސްލާހުކުރައްވައި އެއްކޮށް ނިންމި ގޮތް ރިޕޯޓުން ފާހަގަކޮށްލަދެނަން. މި ރިޕޯޓު ފަހު މަޖިލީހަށް ދިރާސާކުރި އެއްބަސް ނިންމުން ސަރަޙައްދުތެރޭ ކަމެއް ބަޔާންކުރަނީ އެއީ ދަންނަވަން.

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! ދެންމެ ހުށަހެޅުނު ރިޕޯޓަށް މަޖިލީހުގައި ބަހުސްކުރުމަށް ކަނޑައެޅިފައި ވަނީ 1 ގަޑިއިރުގެ ވަގުތެއް ދިނުމަށް. އެހެންކަމުން، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން އެދިވަޑައިގަންނަވާ ތަރުތީބުން އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތުއަރުވަމުން ގެންދާނެ ވާހަކަ ދަންނަވަން. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) އާދެ! މި ރިޕޯޓަށް ވެސް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކު ވާހަކަދެއްކެވުމަށް އެދިވަޑައިގަންނަވާފައެއް ނުވޭ. އެހެންކަމުން އަޅުގަނޑަށް ޖެހޭނީ މި ރިޕޯޓުގެ ބަހުސްގެ މަރުޙަލާ ވެސް މިހިސާބުން ނިންމާލަން. އާދެ! 11.5ގެ ދަށުން ހުށަހެޅުނު ކޮމިޓީ ރިޕޯޓުގެ ބަހުސްގެ މަރުޙަލާ މިހިސާބުން ނިމިގެން އެ ދިޔައީ. ދެން އޮންނާނީ މި ރިޕޯޓު ބަލައިގަތުމަށް ބަލައި މަޖިލީހުން ނަގަންޖެހޭ ވޯޓުނެގުން. މި ވޯޓު ނަގާނީ މިއަދު 1:30 ގައި އެހެންނަމަވެސް ވޯޓުނެގުމަށް ހަމަޖެހިފައިވާ ގަޑީގަ. އެހެންކަމުން، 1:30އާއި މިވަގުތުކޮޅާ ދޭތެރޭގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކުރިއަށް ގެންދެވޭނެ މަސައްކަތެއް ނެތުމާ އެއްކޮށް އަޅުގަނޑު މިއަދުގެ ޖަލްސާ ދެން ކުރިއަށް ގެންދާނީ 1:30ގައި ކަމުގައި ދަންނަވަމުން މި ވަގުތު އަޅުގަނޑު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ކެއުމާ ހުސްވަގުތުކޮޅެއް އަރުވަން.

(ޖަލްސާ މެދުކަނޑުއްވައިލެއްވުން: 13:20 އިން 13:30 އަށް)

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކޮށްލެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم ހުސްވަގުތުކޮޅަށްފަހު ޖަލްސާ ކުރިއަށް ގެންދަން މި ފަށަނީ. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން އިށީނދެވަޑައިގަތުމަށް ދަންނަވަން. އަޅުގަނޑު މި ދަނީ އެޖެންޑާ އައިޓަމު 12 ވޯޓަށް އެހުމަށްހުރި ކަންކަމަށް ވޯޓަށް އެހުން. 12.1 ދުވަހުގެ މަސައްކަތުގެ ތެރެއިން ވޯޓުން ނިންމާ ހިސާބަށް ގެނެސްފައިވާ ކަންކަމަށް ވޯޓަށް އެހުން. ވޯޓަށް އެހުމަށް ބަލައި ޖަހަންޖެހޭ ރަނގަބީލު ޖައްސަވައިދެއްވުމަށް އަރިހުން އެދެން. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) އާދެ! އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ވެސް ކާޑުތައް ޓެސްޓުކޮށްލެއްވުމަށް ދަންނަވަން. އަޅުގަނޑު އެންމެ ފުރަތަމަ ވޯޓަށް މި ދަންނަވަނީ އަނިޔާ މަނާކުރުމާއި ހުއްޓުވުމުގެ ބިލު ކޮމިޓީން ފާސްކުރެއްވި ގޮތަށް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ފާސްކުރެއްވުމަށް ވޯޓަށް އެހުން.

[ވޯޓުދެއްވުން]

ވޯޓުގެ ނަތީޖާ:

ހާޒިރުވެވަޑައިގެން ތިއްބެވި މެންބަރުންގެ އަދަދު: 56

ވޯޓު ދެއްވި: 53

ވޯޓު ނުދެއްވާ: 00

ވަކި ގޮތަކަށް ވޯޓުނުދެއްވާ: 00

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ވޯޓުގައި ބައިވެރިވި މެންބަރުންގެ އަދަދު 53. ފާސްވުމަށް ބޭނުންވާ އަދަދު 27. ޖުމްލަ 53. އެހެންކަމުން، އަނިޔާ މަނާކުރުމާއި ހުއްޓުވުމުގެ ބިލު ކޮމިޓީން ނިންމުނު ގޮތަށް ފާސްވެއްޖެ. މިގޮތަށް ފާސްވުމާ އެކު އަނިޔާ މަނާކުރުމާއި ހުއްޓުވުމުގެ ބިލު ކޮމިޓީން ނިންމުނު ގޮތަށް މަޖިލީހުން ފާސްވުމާ އެކު އެ ބިލުގެ ސުރުޚީ މިހާރު ވަނީ އެންޓި ޓޯޗަރ ބިލު 2013، މިގޮތަށް ބަދަލުވެފަ. އަޅުގަނޑު ދެން ވޯޓަށް ދަންނަވަން މި އޮތީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖަލުތަކާއި ޕެރޯލްގެ ބިލު. އެންމެ ފުރަތަމަ ވޯޓަށް ދަންނަވާނީ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 83 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގެ ދަށުން ހުށަހެޅިފައިވާ އިސްލާހުތަކަށް. އެންމެ ފުރަތަމަ ހުށަހެޅި، ތާއީދުލިބިފައި އޮތް އިސްލާހު މަޖިލީހަށް އިއްވާލަދެއްވުމަށް އަމީންޢާއްމު އަރިހުން އެދެން.

އިދާރީ ޝުޢޫން އިއްވުން:

ފުވައްމުލަކު އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު ޙަސަން ހުށަހަޅުއްވައި، ކާށިދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަބްދުﷲ ޖާބިރު ތާއީދުކުރައްވާ އިސްލާހު. 1 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) އިސްލާހުކުރުމަށް. 1 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ)- މި ޤާނޫނުގެ ބޭނުމަށް ޖުޑީޝަރީއާއި ޖުޑީޝަރީގެ އެންމެހައި ކަންތައްތައް ބެލެހެއްޓުމަށް ޓަކައި "ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަން" މި ނަމުގައި މުއައްސަސާއެއް ދުސްތޫރީގޮތުން އުފައްދަންވާނެ އެވެ. ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަން އަކީ ދިވެހި ސިވިލް ސަރވިސްގައި ނުހިމެނޭ ޤާނޫނު ނަންބަރު 2/2008 ވަޒީފާއާ ބެހޭ ޤާނޫނުގެ 4 ބާބުން އިސްތިސްނާކޮށްފައިވާ މަދަނީ ހިދުމަތެކެވެ. ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަން އަކީ ޤާނޫނީ ޝަޚްޞިއްޔަތު ލިބިފައިވާ މުއައްސަސާއެކެވެ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ފެނިވަޑައިގަންނަވާ ގޮތަކަށް ވޯޓުދެއްވުމަށް ދަންނަވަން.

[ވޯޓުދެއްވުން]

ވޯޓުގެ ނަތީޖާ:

ހުށަހެޅުއްވި މެންބަރު: ފުވައްމުލަކު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަފީޤު ޙަސަން

ތާއީދުކުރެއްވި މެންބަރު: ކެޔޮދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު އާދިލު

ހާޒިރުވެވަޑައިގެން ތިއްބެވި މެންބަރުންގެ އަދަދު:	56
ވޯޓު ދެއްވި:	53
ވޯޓު ނުދެއްވާ:	01
ވަކިގޮތަކަށް ވޯޓުނުދެއްވާ:	00

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

ވޯޓުގައި ބައިވެރިވި މެންބަރުންގެ އަދަދު 54. ފާސްވުމަށް ބޭނުންވާ އަދަދު 28. ޖުމްލަ 54. އެހެންކަމުން، ފުވައްމުލަކު އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަފީޤު ޙަސަން ހުށަހެޅުއްވައި، ކެޔޮދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު އާދިލު 1 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަށް ހުށަހެޅުއްވި އިޞްލާޙު ފާސްވެއްޖެ. ދެން އޮތް އިޞްލާޙު އިއްވަވާލަދެއްވުން އެދެން.

އިދާރީ މޭޒުން އިއްވުން:

ފުވައްމުލަކު އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަފީޤު ޙަސަން ހުށަހެޅުއްވައި، ކެޔޮދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު އާދިލު ތާއީދުކުރައްވާފައިވާ އިޞްލާޙު. 6 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އިޞްލާޙުކުރުމަށް. 6 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)- ކަސްޓޯޑިއަލް ޙުކުމް ހިންގައި ބަލަހައްޓާނީ ޖޭލްސް ކޮމިޝަނަރ ކަނޑައަޅާ ގޮތުގެ މަތީން މޯލްޑިވްސް ޖޭލްސް ސަރވިސްއިންނެވެ.

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

އިޞްލާޙަށް މެންބަރުންނަށް ފެނިވަޑައިގަންނަވާ ގޮތަކަށް ވޯޓުދެއްވުމަށް ދަންނަވަން.

[ވޯޓުދެއްވުން]

ވޯޓުގެ ނަތީޖާ:

ހުށަހެޅުއްވި މެންބަރު: ފުވައްމުލަކު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު ޙަސަން
ތާއީދުކުރެއްވި މެންބަރު: ކުޑަހުވަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު އާމިރު

ހާޒިރުވެވަޑައިގެން ތިއްބެވި މެންބަރުންގެ އަދަދު: 56
ވޯޓު ދެއްވި: 35
ވޯޓު ނުދެއްވާ: 20
ވަކި ފަރާތަކަށް ވޯޓުނުދެއްވާ: 00

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

ވޯޓުގައި ބައިވެރިވި މެންބަރުންގެ އަދަދު 55. ފާސްވުމަށް ބޭނުންވާ އަދަދު 28. ޖުމްލަ 55. އެހެންކަމުން، 6 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އަށް ފުވައްމުލަކު އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު ޙަސަން ހުށަހެޅުއްވައި، ކުޑަހުވަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު އާމިރު ތާއީދުކުރެއްވި އިސްލާހު ފާސްވެއްޖެ. ދެން އޮތް އިސްލާހު އިއްވާލަދެއްވުން އެދެން.

އިދާރީ މޭޒުން އިއްވެވުން:

ފުވައްމުލަކު އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު ޙަސަން ހުށަހެޅުއްވައި، ކުޑަހުވަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު އާމިރު ތާއީދުކުރައްވާފައިވާ އިސްލާހު. 7 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ)ގައިވާ ކަސްޓޮޑިއަލް ޖަލުތަކަށް އިސްލާހުކުރުމަށް. 7 (ރ)- ޢާއްމު ޖަލުތަކާއި ރިމާންޑު ޖަލުތަކަށް [illegible] އޯޕަން ޕްރިޒަން ބައްޓަންކުރާނީ މިނިސްޓަރުގެ ލަފަޔާ އެކު ކޮމިޝަނަރ އޮފް ޕްރިޒަންސް އެވެ. މި ޤަވާޢިދު ބައްޓަންކުރަންވާނީ ކޮމިޝަން ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސަސްގެ ކޮމިޝަނުގެ [illegible].

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ފެނިވަޑައިގަންނަވާ ގޮތަކަށް ވޯޓުދެއްވުމަށް ދަންނަވަން.

[ވޯޓުދެއްވުން]

ވޯޓުގެ ނަތީޖާ:

ހުށަހެޅުއްވި މެންބަރު: ފުވައްމުލަކު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަފީޤު ހަސަން

ތާއީދުކުރެއްވި މެންބަރު: ފަރެސްމާތޮޑާ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު އާމިރު

ހާޟިރުވެވަޑައިގެން ތިއްބެވި މެންބަރުންގެ އަދަދު: 56

ވޯޓު ދެއްވި: 53

ވޯޓު ނުދެއްވާ: 02

ވަކި ގޮތަކަށް ވޯޓުނުދެއްވާ: 00

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

ވޯޓުގައި ބައިވެރިވި މެންބަރުންގެ އަދަދު 55. ފާސްވުމަށް ބޭނުންވާ އަދަދު 28. ޖުމްލަ 55. އެޖެންޑާކުރުން، ބިލުގެ 7 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ) އަށް ހުށަހެޅުނު އިސްލާހު ފާސްވެއްޖެ. ދެން އޮތް އިސްލާހު އިއްވަވާލަދެއްވުން އެދެން.

އިދާރީ ގޮތުން އިއްވުން:

ފުވައްމުލަކު އުތުރު ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަފީޤު ހަސަން ހުށަހަޅުއްވައި، ފަރެސްމާތޮޑާ ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު އާމިރު ތާއީދުކުރައްވާފައިވާ އިސްލާހު. 11 ވަނަ މާއްދާ އިސްލާހުކުރުމަށް. 11 ވަނަ މާއްދާ؛ މި ޤާނޫނުގެ 10 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މަސްއޫލިއްޔަތުތައް އަދާކުރުމުގެ ގޮތުން އެއިން ކޮންމެ ކަމަކާ ގުޅޭ ގޮތުން މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ މަތިން، އިންސްޓިޓިއުޓަށް އޮތް ކަރުދާސްތަކާ ސަރުކާރުގެ މިނިސްޓަރަށް ރިޕޯޓް ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ. އަދި އިންސްޓިޓިއުޓަށް އޮތް ފީގެ ނަން މި ބިލުގެ ހުރިހާ ތަނެއްގައި ވެސް އިންސްޓިޓިއުޓަށް އޮތް ކަރުދާސްތަކާ ސަރުކާރުގެ މިގޮތަށް ބަދަލުކުރުމަށް.

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ފެނިވަޑައިގަންނަވާ ގޮތަކަށް ވޯޓުދެއްވުމަށް ދަންނަވަން.

[ވޯޓުދެއްވުން]

ވޯޓުގެ ނަތީޖާ:

ހުށަހެޅުއްވި މެންބަރު: ފުވައްމުލަކު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު ޙަސަން

ތާއީދުކުރެއްވި މެންބަރު: ފަރެސްމާތޮޑާ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހިމް މުއްޠަލިބު

ހާޒިރުވެވަޑައިގެން ތިއްބެވި މެންބަރުންގެ އަދަދު:	56
ވޯޓު ދެއްވި:	53
ވޯޓު ނުދެއްވާ:	01
ވަކިގޮތަކަށް ވޯޓުނުދެއްވާ:	00

ރިޔާސަތުން ވަޒަންކުރެއްވުން:

ވޯޓުގައި ބައިވެރިވި މެންބަރުންގެ އަދަދު 54. ފާސްވުމަށް ބޭނުންވާ އަދަދު 28. ޖުމްލަ 54. އެހެންކަމުން، ބިލުގެ 11 ވަނަ މާއްދާ އަށް ހުށަހެޅުން އިސްލާހު ފާސްވެއްޖެ. ދެން އޮތް އިސްލާހު އިއްވާލާދެއްވުން އެދެން.

އިޞްލާޙީ މޯޝަން އިއްވުން:

ފުވައްމުލަކު އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު ޙަސަން ހުށަހަޅުއްވައި، ކެޔޮދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު އާދަމް ތާއީދުކުރައްވާފައިވާ އިސްލާހު. 18 ވަނަ މާއްދާ ތިރީގައިވާ ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުމަށް. 18 ވަނަ މާއްދާ؛ މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ އެންމެ އިސް ވެރިޔާގެ ގޮތުން އެންމެހައި ކަންތައްތައް އިންތިޒާމުކުރުމާއި، ދުވަހުން ދުވަހަށް ހިންގުމުގެ ޒިންމާއަދާކުރުމަށް ޓަކައި ކޮމިޝަނަރ އޮފް ޕްރިޒަންސްކަމާއި ޑެޕިއުޓީ ކޮމިޝަނަރ އޮފް ޕްރިޒަންސް ހުންނަންވާނެއެވެ. ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ ކޮމިޝަންޑް އޮފިސަރުންގެ ތެރެއިން ކޮމިޝަނަރ އޮފް ޕްރިޒަންސްކަމާއި ޑެޕިއުޓީ ކޮމިޝަނަރ އޮފް ޕްރިޒަންސް އައްޔަނުކުރައްވާނީ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އެވެ.

ރިޔާސަތުން ވަޒަންކުރެއްވުން:

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ފެނިވަޑައިގަންނަވާ ގޮތަކަށް ވޯޓުދެއްވުމަށް ދަންނަވަން.

[ވޯޓުދެއްވުން]

ވޯޓުގެ ނަތީޖާ:

ހުށަހެޅުއްވި މެންބަރު: ފުވައްމުލަކު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދް ޙަސަން

ތާއީދުކުރެއްވި މެންބަރު: ކުޑަހުވަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު އާމިރު

ހާޒިރުވެވަޑައިގެން ތިއްބެވި މެންބަރުންގެ އަދަދު:	56
ވޯޓު ދެއްވި:	54
ވޯޓު ނުދެއްވާ:	01
ވަކިގޮތަކަށް ވޯޓުނުދެއްވާ:	00

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ވޯޓުގައި ބައިވެރިވި މެންބަރުންގެ އަދަދު 55. ފާސްވުމަށް ބޭނުންވާ އަދަދު 28. ޖުމްލަ 55. އެހެންކަމުން، ބިލުގެ 18 ވަނަ މާއްދާ އަށް ހުށަހެޅުން އިސްލާހު ފާސްވެއްޖެ. ދެން އޮތް އިސްލާހު އިއްވަވާލަދެއްވުން އެދެން.

އިދާރީ މޭޒުން އިއްވެވުން:

ފުވައްމުލަކު އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދް ޙަސަން ހުށަހަޅުއްވައި، ފަރެސްމާތޮޑާ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް މުއްޠަލިބު ތާއީދުކުރައްވާފައިވާ އިސްލާހު. 68 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އިސްލާހުކުރުމަށް. 68 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) މި ގާނޫނުގެ 86 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ބައްދަލުކުރުމުގެ ފުރުސަތު އިތުރުކުރުން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ފެނިވަޑައިގަންނަވާ ގޮތަކަށް ވޯޓުދެއްވުމަށް ދަންނަވަން.

[ވޯޓުދެއްވުން]

ވޯޓުގެ ނަތީޖާ:

ހުށަހެޅުއްވި މެންބަރު: ފުވައްމުލަކު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަފީޤު ޙަސަން

ތާއީދުކުރެއްވި މެންބަރު: ފަރެސްމާތޮޑާ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް މުއްޠަލިބު

ހާޒިރުވެވަޑައިގެން ތިއްބެވި މެންބަރުންގެ އަދަދު: 56

ވޯޓު ދެއްވި: 54

ވޯޓު ނުދެއްވާ: 00

ވަކިފަރާތަކަށް ވޯޓުނުދެއްވާ: 00

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

ވޯޓުގައި ބައިވެރިވި މެންބަރުންގެ އަދަދު 54. ފާސްވުމަށް ބޭނުންވާ އަދަދު 28. ޖުމްލަ 54. އެހެންކަމުން، ބިލުގެ 68 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަށް ހުށަހެޅުނު އިސްލާހު ފާސްވެއްޖެ. ދެން އޮތް އިސްލާހު އިއްވަވައިދެއްވުން އެދެން.

އިދާރީ ޓީމުން އިއްވުން:

މާވަށު ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަބްދުއްރަޙީމް ޢަބްދުﷲ ހުށަހަޅުއްވައި، ކެޔޮދޫ ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު އާމިރު ތާއީދުކުރައްވާފައިވާ އިސްލާހު. 109 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އިސްލާހުކުރުމަށް. 109 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ). ޖަލަށްލައިވާ ގައިދީއަކު ވަގުތީ ގޮތުން ނެރެވޭނީ ޖަލު އޮފިސަރަކާ އެކުގައި އޭނާގެ ސީދާ ބެލެހެއްޓުމުގެ ދަށުގައި ހުރިހާ ވަގުތެއްގައި ފެނުން ހުންނަ ގޮތަކަށް. މިގޮތުން ވަގުތީ ގޮތުން އޮފިސަރުންގެ ހަވާލުގައި ނެރެވޭނީ މި މާއްދާގެ (ހ)ގެ ތިންވަނަ ނަންބަރާއި 4 ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ހާލަތްތަކުގައެވެ. މި މާއްދާގެ (ހ)ގެ އެއްވަނަ ނަންބަރާއި ދެވަނަ ނަންބަރާއި ފަސްވަނަ ނަންބަރުގައިވާ ހާލަތްތަކުގައި ވަގުތީ ގޮތުން ނެރޭނީ ގައިދީ ހަވާލުކުރާ އޮފިސަރުންގެ ސީދާ ބެލެހެއްޓުމުގެ ދަށުގައި ހުރިހާ ވަގުތެއްގައި ފެނުން ހުންނަ ގޮތަކަށް.

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ރުހިވޮޑިގަންނަވާ ގޮތަކަށް ވޯޓުދެއްވުމަށް ދަންނަވަން.

[ވޯޓުދެއްވުން]

ވޯޓުގެ ނަތީޖާ:

ހުށަހެޅުއްވި މެންބަރު: މާވަށު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުލްޢަޒީޒު ޖަމާލު އަބޫބަކުރު

ތާއީދުކުރެއްވި މެންބަރު: ކުޑަހުވަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަހްމަދު އާދިލު

ހާޒިރުވެވަޑައިގެން ތިއްބެވި މެންބަރުންގެ އަދަދު:	56
ވޯޓު ދެއްވި:	54
ވޯޓު ނުދެއްވާ:	01
ވަކި ގޮތަކަށް ވޯޓުނުދެއްވާ:	00

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ވޯޓުގައި ބައިވެރިވި މެންބަރުންގެ އަދަދު 55. ފާސްވުމަށް ބޭނުންވާ އަދަދު 28. ޖުމްލަ 55. އެހެންކަމުން، ބިލުގެ 109 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އަށް ހުށަހެޅުނު އިސްލާހު ފާސްވެއްޖެ. ދެން އޮތް އިސްލާހު އިއްވަވާލަދެއްވުން އެދެން.

އިދާރީ ދޫޖުން އިއްވެވުން:

މާވަށު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަބްދުލްޢަޒީޒު ޖަމާލު އަބޫބަކުރު ހުށަހަޅުއްވައި، ފަރެސްމާތޮޑާ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހިމް މުއްޒިފު ތާއީދުކުރައްވާފައިވާ އިސްލާހު. 111 ވަނަ މާއްދާ އިސްލާހުކުރުމަށް. 111- ބިލުގެ ތަންފީޛުކުރުމުގައި މިހާރަކަށް ކޮންމެ ބާރުވެސް ބޭނުންވާ ސިޔާސީ ޖަވާބުދާރީ ތަރުތީބު އިން ފިޔަވަން ނަމޫ ހާލަތްތަކުގައި ކަމާ ބެހޭ ޚާއްޞަ ޤާނޫނަކުން އެގޮތަށް ނިންމައިފި ނަމަ، ދޭތެރޭގެ ދައުލަތުގައި ކޮންމެ މަތިން މިނިސްޓަރު އެއްއަންނަކުރާ ފުދޭކަށް ބޭނުން ކަނޑައަޅާ ގޮތެއްގެ މަތިން ބަދަލު ދިއުމަށް ދޭކަރުދާސުގެ ހުއްދަ ކަރުސަރަށް ދެވިދާނެ އެވެ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ފުރިހަމަވެއްޖެއްނަމަ ވޯޓަށް އެހުމުގެ ކުރިން ދަންނަވަން.

[ވޯޓުދެއްވުން]

ވޯޓުގެ ނަތީޖާ:

ހުށަހެޅުއްވި މެންބަރު: މާފަނު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުލްޢަޒީޒު ޖަމާލު އަބޫބަކުރު
ތާއީދުކުރެއްވި މެންބަރު: ފަރެސްމާތޮޑާ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް މުއްޠަލިބު

ހާޒިރުވެވަޑައިގެން ތިއްބެވި މެންބަރުންގެ އަދަދު: 56
ވޯޓު ދެއްވި: 54
ވޯޓު ނުދެއްވާ: 01
ވަކި ގޮތަކަށް ވޯޓުނުދެއްވާ: 00

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

ވޯޓުގައި ބައިވެރިވި މެންބަރުންގެ އަދަދު 55. ފާސްވުމަށް ބޭނުންވާ އަދަދު 28. ޖުމްލަ 55. އެހެންކަމުން، ބިލުގެ 111 ވަނަ މާއްދާ އަށް ހުށަހެޅުން އިސްލާހު ފާސްވެއްޖެ. ދެން އޮތް އިސްލާހު އިއްވާލަދެއްވުން އެދެން.

އިދާރީ މޭޒުން އިއްވެވުން:

މާފަނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަބްދުލްޢަޒީޒު ޖަމާލު އަބޫބަކުރު ހުށަހަޅުއްވައި، ކުޑަހުވަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު އާމިރު ތާއީދުކުރައްވާފައިވާ އިސްލާހު. 118 ވަނަ މާއްދާ އިސްލާހުކުރުމަށް. 118- މި ޤާނޫނުގެ 109 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ހުށަހެޅުމަކާއި ވަގުތީ ގޮތުން ދޫކޮށްފައިވާ ގައިދީން ޖަލުން ބޭރުގައި ހޭދަކުރާ މުއްދަތު އެއީ ޙުކުމް ތަންފީޒުކުރަމުންދާ މުއްދަތަކުގައި ބަލައިގެންނަވާން އޮވެ.

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް [illegible] ވޯޓުދެއްވުމަށް ދަންނަވަން.

[ވޯޓުދެއްވުން]

ވޯޓުގެ ނަތީޖާ:

ހުށަހެޅުއްވި މެންބަރު: މާފަނު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުލްޢަޒީޒު ޖަމާލު އަބޫބަކުރު

ތާއީދުކުރެއްވި މެންބަރު: ކެޔޮޑޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު އާމިރު

ހާޟިރުވެވަޑައިގެން ތިއްބެވި މެންބަރުންގެ އަދަދު: 56
ވޯޓު ދެއްވީ: 04
ވޯޓު ނުދެއްވާ: 47
ވަކި ގޮތަކަށް ވޯޓުނުދެއްވާ: 00

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ވޯޓުގައި ބައިވެރިވި މެންބަރުންގެ އަދަދު 51. ފާސްވުމަށް ބޭނުންވާ އަދަދު 26. ޖުމްލަ 51. އެހެންކަމުން، 118 ވަނަ މާއްދާ އަށް ހުށަހެޅުން އިސްލާހު ފާސްއެއްނުވި. ދެން އޮތް އިސްލާހު އިއްވާލަދެއްވުން އެދެން.

އިދާރީ މޭޒުން އިއްވުން:

މާފަނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަބްދުލްޢަޒީޒު ޖަމާލު އަބޫބަކުރު ހުށަހަޅުއްވައި، ފަރެސްމާތޮޑާ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް މުއްޠަލިބު ތާއީދުކުރައްވާފައިވާ އިސްލާހު. 122 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)ގެ 3 ވަނަ ނަންބަރު އިސްލާހުކުރުމަށް. 122 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)ގެ 3- އެޓަރނީ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުގައި ވަޒީފާ އަދާކުރާ ޤާނޫނީ ވަކީލެއް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ފެނިވަޑައިގަންނަވާ ގޮތަކަށް ވޯޓުދެއްވުމަށް ދަންނަވަން.

[ވޯޓުދެއްވުން]

ވޯޓުގެ ނަތީޖާ:

ހުށަހެޅުއްވި މެންބަރު: މާފަނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަބްދުލްޢަޒީޒު ޖަމާލު އަބޫބަކުރު
ތާއީދުކުރެއްވި މެންބަރު: ފަރެސްމާތޮޑާ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް މުއްޠަލިބު

ހާޒިރުވެވަޑައިގެން ތިއްބެވި މެންބަރުންގެ އަދަދު: 56

ވޯޓު ދެއްވި: 53

ވޯޓު ނުދެއްވާ: 00

ވަކި ގޮތަކަށް ވޯޓުނުދެއްވާ: 00

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

ވޯޓުގައި ބައިވެރިވި މެންބަރުންގެ އަދަދު 53. ފާސްވުމަށް ބޭނުންވާ އަދަދު 27. ޖުމްލަ 53. އެހެންކަމުން، 122 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)ގެ 3 އަށް ހުށަހެޅުނު އިސްލާހު ފާސްވެއްޖެ. ދެން އޮތް އިސްލާހު އިއްވާލަދެއްވުން އެދެން.

އިދާރީ މޭޒުން އިއްވުން:

މާވަށު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަބްދުލްއަޒީޒު ޖަމާލު އަބޫބަކުރު ހުށަހަޅުއްވައި، ކެޔޮދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު އާމިރު ތާއީދުކުރައްވާފައިވާ އިސްލާހު. 122 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)ގެ 4 ވަނަ ނަންބަރު އިސްލާހުކުރުމަށް. 122 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)ގެ 4- މި ޤާނޫނުގެ މަޤްޞަދުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަމާ ގުޅުންހުރި ދާއިރާގެ ތެރޭގައި ހަރަކާތްތެރިވަމުންދާ ޖަމުޢިއްޔާ، ޖަމާޢަތްތަކުން ކަނޑައަޅާ މެންބަރެއް.

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

ފެނިވަޑައިގަންނަވާ ގޮތަކަށް ވޯޓު ދެއްވުމަށް ދަންނަވަން.

[ވޯޓުދެއްވުން]

ވޯޓުގެ ނަތީޖާ:

ހުށަހެޅި މެންބަރު: މާވަށު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަބްދުލްއަޒީޒު ޖަމާލު އަބޫބަކުރު

ތާއީދުކުރި މެންބަރު: ކެޔޮދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު އާމިރު

ހާޒިރުވެވަޑައިގެން ތިއްބެވި މެންބަރުންގެ އަދަދު: 56

ވޯޓު ދެއްވި: 53

ވޯޓު ނުދެއްވާ: 02

ވަކި ގޮތަކަށް ވޯޓުނުދެއްވާ: 00

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

ވޯޓުގައި ބައިވެރިވި މެންބަރުންގެ އަދަދު 55. ފާސްވުމަށް ބޭނުންވާ އަދަދު 28. ޖުމްލަ 55. އެހެންނަމަވެސް، ބިލުގެ 122 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)ގެ 4 ވަނަ ނަންބަރަށް ހުށަހެޅުނު އިސްލާހު ފާސްވެއްޖެ. ދެން އޮތް އިސްލާހު އިއްވާލަދެއްވުން އެދެން.

އިދާރީ މޭޒުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

މާވަށު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި އަބްދުލްޢަޒީޒު ޖަމާލު އަބޫބަކުރު ހުށަހަޅުއްވައި، ކެޔޮދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަހްމަދު އާމިރު ތާއިދުކުރައްވާފައިވާ އިސްލާހު؛ 156 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) އިސްލާހުކުރުމަށް. 156- (ށ). ޖަލު ކަމަށް ބުނެފައި އެ ވަނީ މި ޤާނޫނުގެ 4 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ކަނޑައަޅާ ރިމާންޑު ޖަލުތަކާއި ޢާއްމު ޖަލުތަކަށް ހިމެނޭ ގޮތުންނެވެ.

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

ފެނިވަޑައިގަންނަވާ ގޮތަކަށް ވޯޓުދެއްވުމަށް ދަންނަވަން.

[ވޯޓުދެއްވުން]

ވޯޓުގެ ނަތީޖާ:

ހުށަހެޅުއްވި މެންބަރު: މާވަށު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަބްދުލްޢަޒީޒު ޖަމާލު އަބޫބަކުރު

ތާއިދުކުރެއްވި މެންބަރު: ކެޔޮދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަހްމަދު އާމިރު

ހާޟިރުވެވަޑައިގެން ތިއްބެވި މެންބަރުންގެ އަދަދު: 56

ވޯޓު ދެއްވި: 38

ވޯޓު ނުދެއްވާ: 16

ވަކި ގޮތަކަށް ވޯޓުނުދެއްވާ: 01

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

ވޯޓުގައި ބައިވެރިވި މެންބަރުންގެ އަދަދު 54. ފާސްވުމަށް ބޭނުންވާ އަދަދު 28. ޖުމްލަ 54. އެހެންކަމުން، ބިލުގެ 156 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) އަށް ހުށަހެޅުން އިސްލާހު ފާސްވެއްޖެ. ދެން އޮތް އިސްލާހު އިއްވާލަދެއްވުން އެދެން. ދެން އޮތީ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 83 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)ގެ ދަށުން އޮތް އިސްލާހެއް. އެ އިސްލާހު އިއްވާލަދެއްވުމަށް އަމީންޢާއްމު އަރިހުން އެދެން.

އިދާރީ މޭޒުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

ފުވައްމުލަކު އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު ޙަސަން ހުށަހަޅުއްވައި، ކުޑަހުވަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު އާމިރު ތާއީދުކުރައްވާފައިވާ އިސްލާހު؛ 51 ވަނަ މާއްދާ އުވާލުމަށް.

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ފެނިވަޑައިގަންނަވާ ގޮތަކަށް ވޯޓުދެއްވުމަށް ދަންނަވަން.

[ވޯޓުދެއްވުން]

ވޯޓުގެ ނަތީޖާ:

ހުށަހެޅުއްވި މެންބަރު: ފުވައްމުލަކު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު ޙަސަން

ތާއީދުކުރެއްވި މެންބަރު: ކުޑަހުވަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު އާމިރު

ހާޒިރުވެވަޑައިގެން ތިއްބެވި މެންބަރުންގެ އަދަދު: 56

ވޯޓު ދެއްވި: 52

ވޯޓު ނުދެއްވާ: 01

ވަކި ގޮތަކަށް ވޯޓުނުދެއްވާ: 01

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ވޯޓުގައި ބައިވެރިވި މެންބަރުންގެ އަދަދު 53. ފާސްވުމަށް ބޭނުންވާ އަދަދު 27. ޖުމްލަ 53. އެހެންކަމުން، ބިލުގެ 51 ވަނަ މާއްދާ އުނިކުރުމަށް ފާސްވެއްޖެ. ދެން އޮތީ ގަވާއިދުގެ 83 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ދަށުން ހުށަހެޅިފައިވާ ދެ އިސްލާހެއް. ފުރަތަމަ އިސްލާހު އިއްވާލަދެއްވުމަށް އަމީންޢާއްމު އަރިހުން އެދެން.

އިދާރީ މުޢީން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ފުވައްމުލަކު އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަފީޤު ހަސަން ހުށަހަޅުއްވައި، ފަރެސްމާތޮޑާ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް މުއްތަލިބު ތާއީދުކުރައްވާފައިވާ އިސްލާހަކީ؛ 68 ވަނަ މާއްދާ އަށް އަކުރެއް އިތުރުކުރުމަށް. 68 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ). ގައިދީން ކައިވެނިކުރުވާނެ ގޮތް ހަމަޖެއްސުން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ފެނިވަޑައިގަންނަވާ ގޮތަކަށް ވޯޓުދެއްވުން އެދެން.

[ވޯޓުދެއްވުން]

ވޯޓުގެ ނަތީޖާ:

ހުށަހެޅުއްވި މެންބަރު: ފުވައްމުލަކު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަފީޤު ހަސަން

ތާއީދުކުރެއްވި މެންބަރު: ފަރެސްމާތޮޑާ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް މުއްތަލިބު

ހާޒިރުވެ ތިއްބެވި މެންބަރުންގެ އަދަދު: 56

ވޯޓު ދެއްވީ: 53

ވޯޓު ނުދެއްވާ: 01

ވަކިގޮތަކަށް ވޯޓުނުދެއްވާ: 00

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ވޯޓުގައި ބައިވެރިވި މެންބަރުންގެ އަދަދު 54. ފާސްވުމަށް ބޭނުންވާ އަދަދު 28. ޤަބޫލު 54. އެހެންކަމުން، 68 ވަނަ މާއްދާ އަށް އަކުރެއް އިތުރުކުރުމަށް ހުށަހެޅުން ފާސްވެއްޖެ. ދެން އޮތް އިޞްލާހު އިއްވާލަދެއްވުން އެދެން.

އިދާރީ މޭޒުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

މާފަރު ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަބްދުލްޢަޒީޒު ޖަމާލު އަބޫބަކުރު ހުށަހަޅުއްވައި، ކެޔޮޅުދޫ ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު އާމިރު ތާއީދުކުރައްވާފައިވާ އިސްލާހު؛ ގަވާއިދުގެ ބައެއް އިތުރުކުރަން. ހުކުމް ތަންފީޛުކުރާ މީހުން ކައިވެނިކުރުމާ ބެހޭ ގަވާއިދެއް ކޮމިޝަނުން އެކުލަވައިލަންޖެހޭ އެވެ. ހުކުމް ތަންފީޛުކުރާ މީހުން ޢަމަލުކުރަންޖެހޭ [illegible] ގަވާއިދު ކޮމިޝަނުން އެކުލަވައިލަންޖެހޭ އެވެ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

[illegible] ގޮތަކުން ވޯޓުދެއްވުމަށް ދަންނަވަން.

[ވޯޓުދެއްވުން]

ވޯޓުގެ ނަތީޖާ:

ހުށަހެޅުއްވި މެންބަރު: މާފަރު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުލްޢަޒީޒު ޖަމާލު އަބޫބަކުރު

ތާއީދުކުރެއްވި މެންބަރު: ކެޔޮޅުދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު އާމިރު

ހާޟިރުވެތިއްބެވި މެންބަރުންގެ އަދަދު: 56

ވޯޓު ދެއްވި: 54

ވޯޓު ނުދެއްވާ: 01

ވަކި ކޮޅަކަށް ވޯޓުނުދެއްވާ: 00

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ވޯޓުގައި ބައިވެރިވި މެންބަރުންގެ އަދަދު 55. ފާސްވުމަށް ބޭނުންވާ އަދަދު 28. ޤަބޫލު 55. އެހެންކަމުން، ގަވާއިދުގެ ބައެއް އިތުރުކުރުމަށް ހުށަހެޅުން ފާސްވެއްޖެ. އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ވޯޓަށް މި ދަންނަވަނީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ

ޖަލުތަކާއި ޕެރޯލްގެ ބިލު ކޮމިޓީން ނިންމެވި ގޮތަށް މަޖިލީހުން ދެންމެ ގެންނެވި އިޞްލާޙުތަކާ އެކު ފާސްކުރުމާ މެދު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ފެނިވަޑައިގަންނަވާ ގޮތަކަށް ވޯޓަށްއެހުމެވެ.

[ވޯޓުދެއްވުން]

ވޯޓުގެ ނަތީޖާ:

ހާޒިރުވެވަޑައިގެން ތިއްބެވި މެންބަރުންގެ އަދަދު: 56
ވޯޓު ދެއްވި: 54
ވޯޓު ނުދެއްވާ: 00
ވަކި ގޮތަކަށް ވޯޓުނުދެއްވާ: 00

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ވޯޓުގައި ބައިވެރިވި މެންބަރުންގެ އަދަދު 54. ފާސްވުމަށް ބޭނުންވާ އަދަދު 28. ޖުމްލަ 54. އެހެންކަމުން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖަލުތަކާއި ޕެރޯލްގެ ބިލު ކޮމިޓީން ނިންމެވި ގޮތަށް ވޯޓުގައި ބައިވެރިވެވަޑައިގެންނެވި މެންބަރުންގެ އިއްތިފާޤުން ފާސްވެއްޖެ. (ވަގުތުކޮޅަކަށް [illegible]) ޖަލުތަކާއި ޕެރޯލްގެ ބިލު މަޖިލީހުން މި ފާސްކުރެއްވީ 4 ވަނަ ފަހަރު. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރުއަދާކުރަން. އަޅުގަނޑު ދެން ވޯޓަށް މި ދަންނަވަނީ 2013 ވަނަ އަހަރު ދިވެހި ސަރުކާރުން ނަގުމަށް ހަމަޖެހިފައިވާ ލޯނުތަކާއި ހިމެނޭ ބަޖެޓު ސަޕްލިމެންޓްގެ ގޮތުގައި ބޭނުންވާ 29 މިލިއަން 4 ލައްކަ ޔޫ.އެސް ޑޮލަރުގެ ލޯނު ދިވެހި ސަރުކާރުން ނެގުމަށް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން އެއްބަސްވާ ކަމަށް ފާސްކުރައްވައި ނިންމަވާ ގޮތުގެ ރިޕޯޓް. ކޮމިޓީން ނިންމަވާފައިވާ ގޮތް ފާސްކުރުމާ މެދު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ފެނިވަޑައިގަންނަވާ ގޮތަކަށް ވޯޓަށްއެހުމެވެ.

[ވޯޓުދެއްވުން]

ވޯޓުގެ ނަތީޖާ:

ހާޒިރުވެވަޑައިގެން ތިއްބެވި މެންބަރުންގެ އަދަދު: 56
ވޯޓު ދެއްވި: 50
ވޯޓު ނުދެއްވާ: 00
ވަކި ގޮތަކަށް ވޯޓުނުދެއްވާ: 04

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ވޯޓުގައި ބައިވެރިވި މެންބަރުންގެ އަދަދު 50. ފާސްވުމަށް ބޭނުންވާ އަދަދު 26. ޖުމްލަ 50. އެހެންކަމުން، 2013 ވަނަ އަހަރު ދިވެހި ސަރުކާރުން ނެގުމަށް ހަމަޖެހިފައިވާ ލޯނުތަކުގައި ހިމެނޭ ބަޖެޓު ސަޕޯޓްގެ ގޮތުގައި ބޭނުންވާ 29 މިލިއަން 4 ލައްކަ ޔޫ.އެސް ޑޮލަރުގެ ލޯން، ދިވެހި ސަރުކާރުން ނެންގެވުމާ މެދު މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީން ދުސްތޫރުގެ ގޮތުން އެއްބަސްވާ ކަމަށް ފާސްކުރައްވައި ނިންމެވި ގޮތުގެ ރިޕޯޓް ނިންމެވި ގޮތަށް ފާސްވެއްޖެ. އަޅުގަނޑު ދެން ވޯޓަށް މި ދަންނަވަނީ 2013 ވަނަ އަހަރު ދިވެހި ސަރުކާރުން ނެންގެވުމަށް ހަމަޖެހިފައިވާ ލޯނުތަކުގައި ހިމެނޭ އައުޓަރ އައިލެންޑްސް ވޯޓަރ ސަޕްލައި އެންޑް ސީވަރޭޖް ޕްރޮޖެކްޓް؛ 20 މިލިއަން ޔޫ.އެސް ޑޮލަރުގެ ލޯން ދިވެހި ސަރުކާރުން ނެންގެވުމާ މެދު މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީން ދުސްތޫރުގެ ގޮތުން ނިންމެވި ގޮތުގެ ރިޕޯޓް ނިންމެވި ގޮތަށް ފާސްކުރެއްވުމަށް ބޭނުންފުޅުވާ މެންބަރުންނަށް ވަކިގޮތަކަށް ވޯޓުދެއްވުން.

[ވޯޓުދެއްވުން]

ވޯޓުގެ ނަތީޖާ:

ހާޒިރުވެވަޑައިގެން ތިއްބެވި މެންބަރުންގެ އަދަދު: 56
ވޯޓު ދެއްވި: 53
ވޯޓު ނުދެއްވާ: 00
ވަކި ގޮތަކަށް ވޯޓުނުދެއްވާ: 01

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

ވޯޓުގައި ބައިވެރިވި މެންބަރުންގެ އަދަދު 53. ފާސްވުމަށް ބޭނުންވާ އަދަދު 27. ޖުމްލަ 53. އެހެންކަމުން 2013 ވަނަ އަހަރު ދިވެހި ސަރުކާރުން ނަންގަވަން ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ލޯންތަކުގައި ހިމެނޭ އައުޓަރ އައިލެންޑް ވޯޓަރ ސަޕްލައި އެންޑް ސުވަރޭޖް ފެސިލިޓީޒް ޕްރޮޖެކްޓުގެ؛ 20 މިލިއަން ޔޫ.އެސް ޑޮލަރުގެ ލޯން ދިވެހި ސަރުކާރުން ނަންގަވުމާމެދު މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީން އުސޫލެއްގެ މަތިން އެއްބަސްވާ ކަމަށް ފާސްކުރައްވައި ނިންމެވި ގޮތުގެ ރިޕޯޓް ނިންމަވި ގޮތަށް ފާސްވެއްޖެ. އަޅުގަނޑު ވޯޓަށް މިހާރު މި ދަންނަވަނީ 2013 ވަނަ އަހަރު ދިވެހި ސަރުކާރުން ނަންގަވުމަށް ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ލޯންތަކުގައި ހިމެނޭ މާލޭ ނޯތު ޕަވަރ ޕްރޮޖެކްޓުގެ ސަޕްލިމެންޓަރީ ލޯން؛ ދެ މިލިއަން [illegible] [illegible] ޑޮލަރުގެ ލޯން ދިވެހި ސަރުކާރުން ނަންގަވުމާ މެދު މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީން އުސޫލެއްގެ މަތިން އެއްބަސްވާ ކަމަށް ފާސްކުރައްވައި ނިންމެވި ގޮތުގެ ރިޕޯޓް ކޮމިޓީން ނިންމެވި ގޮތަށް ފާސްކުރެއްވުމާ މެދު އިއްތިފާޤުން މެންބަރުންނަށް ފާސްކުރައްވައިދެއްވުމަށް ގަވާއިދުން ވޯޓަށް އެއްވުން.

[ވޯޓުދެއްވުން]

ވޯޓުގެ ނަތީޖާ:

ހާޟިރުވެހުރި މެންބަރުންގެ އަދަދު:	56
ވޯޓު ދެއްވީ:	50
ވޯޓު ނުދެއްވާ:	00
ވަކިގޮތަކަށް ވޯޓުނުދެއްވާ:	04

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

ވޯޓުގައި ބައިވެރިވި މެންބަރުންގެ އަދަދު 50. ފާސްވުމަށް ބޭނުންވާ އަދަދު 26. ޖުމްލަ 50. އެހެންކަމުން، 2013 ވަނަ އަހަރު ދިވެހި ސަރުކާރުން ނަންގަވަން ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ލޯންތަކުގައި ހިމެނޭ މާލޭ ނޯތު ޕަވަރ ޕްރޮޖެކްޓުގެ ސަޕްލިމެންޓަރީ ލޯން؛ ދެ މިލިއަން [illegible] [illegible] ޑޮލަރުގެ ލޯން، ދިވެހި ސަރުކާރުން ނަންގަވުމާ މެދު މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީން އުސޫލެއްގެ މަތިން އެއްބަސްވާ ކަމަށް ފާސްކުރައްވައި ނިންމެވި ގޮތުގެ ރިޕޯޓް ފާސްވެއްޖެ. އެޖެންޑާ އައިޓަމް 12 މި ހިސާބުން މި ނިމުނީ.

13. އިތުރު އެހެން މަސައްކަތް

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކޮށްދެއްވުން:

އެޖެންޑާ އައިޓަމް 13 އިތުރު އެހެން މަސައްކަތް މި އައިޓަމުގެ ދަށުން މަސައްކަތެއް ނެތް.

ނިންމުން

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކޮށްދެއްވުން:

މިއަދުގެ ޖަލްސާ ނިންމާލުމުގެ ކުރިން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ދަންނަވާލަން އޮތީ މަޖިލީހުގައި އެޖެންޑާކުރަން އިތުރު މަސައްކަތެއް މި ވަގުތަކު އެއްވެސް ކޮމިޓީއަކުން ނިންމަވާފައެއް ނެތް. އެހެންކަމުން، އަޅުގަނޑު އުއްމީދުކުރަން ވީހާވެސް އަވަހަކަށް ކޮމިޓީތަކުން މަސައްކަތްކުރައްވައިގެން ރިޕޯޓުތަކެއް އަޅުގަނޑާ ހަމައަށް ގެނެސްދެއްވާން ކަމަށް. މިއަދު ވެސް ވަރަށް މުހިއްމު ދެ ބިލެއް މަޖިލީހުން ވަނީ ނިންމަވައިދެއްވާފަ. އެހެންވީމާ، އެ މަސައްކަތްކޮށްދެއްވުމަށް އަޅުގަނޑު ހުރިހާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންގެ އަރިހުން ވެސް، ކޮމިޓީތަކުގެ މުޤައްރިރުންގެ އަރިހުން އެދުމުން، އަޅުގަނޑު މިއަދުގެ ޖަލްސާ ނިންމާލައިފާނަން. ދެން، މަޖިލީހުގެ ޖަލްސާއެއް އޮންނާނީ، 24 ޑިސެމްބަރު ވާ އަންގާރަ ދުވަހު ހެނދުނު 9:00 ގައި.

والحمد لله ربّ العالمين. މަޖިލިސް ނިމުނީ.